

පහන් කණුව ධරී දේශනා

විසිනවවන වෙළුම

කටුකුරුන්දේ ඥාණානන්ද භික්ෂු

ප්‍රකාශනය

කටුකුරුන්දේ ඥාණානන්ද සඳහම් සෙනසුන් භාරය

2021

ධර්මදානයකි

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

ප්‍රථම මුද්‍රණය - 2021 ජනවාරි

සියලුම හිමිකම් ඇවිරිණි

මුදලට විකිණීම සඳහා හෝ ලාභ ලැබීම පිණිස වන සියලු ආකාරයේ උපුටා ගැනීම්, නැවත පළ කිරීම් සපුරා තහනම්ය. මෙම දහම් පොත ධර්මදානයක් ලෙස නැවත පළ කිරීමට කටුකුරුන්දේ ඥාණනඤ සඳහම් සෙනසුන් භාරය වෙත විමසීම් යොමු කරන්න. ධර්ම ග්‍රන්ථ සහ දේශනා සඳහා පිවිසෙන්න

www.seeingthroughthenet.net

ISBN 978-624-5061-09-9

විමසීම්

කටුකුරුන්දේ ඥාණනඤ සඳහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.

දුරකථනය: 0777127454

knssb@seeingthroughthenet.net

මුද්‍රණය

කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස්

17/2, පැඟිරිවත්ත පාර, ගංගොඩවිල, නුගේගොඩ.

දුරකථනය: 0114870333

ධර්මදානයකි

මුදලට විකිණීම සපුරා තහනම් වෙයි.

කතු හිමියන්ගේ දහම් පොත් ලබාගත හැකි ස්ථාන:

1. කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවෙලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.
2. සුනිල් විජේසිංහ මහතා – 39/10, ශාන්ත ඊටා පාර, ගල්කිස්ස.
3. හේමමාලා ජයසිංහ මහත්මිය
29/8, පැඟිරිවත්ත මාවත, මිරිහාන, නුගේගොඩ.
4. වන්දන විජේරත්න මහතා
23/79A, 1 වන පටුමග, ධර්මපාල පෙදෙස, තලවතුගොඩ.
5. එස්. ඒ. සුරියාරච්චි මහතා
මොරටු ලීබඩු වෙළඳසැල, කඩ වීදිය, දේවාලේගම.
6. එස්. ඒ. ලයනල් මහතා
140/19, රුහුණුසිරි උද්‍යානය, හක්මන පාර, මාතර.
7. සිරිමා විජේරත්න මහත්මිය – 15, ඇලපාන, රත්නපුර.
8. මහාවායඪී කේ. එම්. විජේරත්න මහතා, දන්ත විද්‍යා පීඨය,
විශේෂඥ දන්ත වෛද්‍ය සේවය, 589 පේරාදෙණිය පාර, මහනුවර.
9. වෛද්‍ය පී. වීරසිංහ මහතා
බණ්ඩාර බුලංකුලම, ලංකාරාම පාර, අනුරාධපුර.
10. ආර්. ඒ. වන්දි රණසිංහ මහත්මිය
ස්ටුඩියෝ 'වායා', රෝහල හන්දිය, පොළොන්නරුව.
11. නේරා විජේසුන්දර මහත්මිය
ඉළක්පිටිය බෙහෙත් ශාලාව, ඉළක්පිටිය, ගැටහැන්න.
12. ඩී. සී. ඒ. නිශ්ශංක මහතා – 91A, වුඩ්වර්ඩ් පාර, ගාල්ල.
13. ඩබ්ලිව්. ඒ. සුමිත් ප්‍රියදර්ශන මහතා
සුමිත් මෝටර්ස් (ස.තො.ස ඉදිරිපිට), 163G, වතුපිටිවල, නිට්ටඹුව.
14. කුමාරසේන විජේසුන්දර මහතා
ඉහළ මුරුතැන්නේ මහගෙදර, නක්කාවත්ත, කුලියාපිටිය.
15. Mr. Janitha Wijesinghe (janithasw@gmail.com)
47 Putters Circuit, Blacktown, NSW 2148, Australia.
16. Mr. Siyuranga Koswatta (koswatta@gmail.com)
11 Gleneida Ridge Rd, Carmel, NY 10512, USA.
17. Mrs. Kisara Eratne (kisaraeratne@hotmail.co.uk)
84 Little Sutton Road, Four Oaks, Sutton Coldfield, B75 6PS, UK.

සබ්බ පාපස්ස අකරණං
කුසලස්ස උපසම්පදා
සචිත්ත පරියොදාපනං
ඵතං බුද්ධානසාසනං

- බුද්ධ වග්ග, ධම්ම පදාය

හැම පවිත්
කුසල් වෙනටම
සිත පිරිසිදු
සස්න මෙයමැයි හැම

වැළැකුම
ඵළැඹුම
කැරුම
බුදුන්ගෙම

පටුන

හැඳින්වීම	vi
ප්‍රකාශක නිවේදනය	ix
අමා ගඟ	x
141. 'යසස පාපං කතං කමමං' (පහන් කණුව 41)	1
142. 'නිධිනංව පචතාරං' (පහන් කණුව 54)	27
143. 'ගතඤ්චො විසොකසස' (පහන් කණුව 59)	53
144. 'බහුමිච්චෙ සහිතං භාසමානො' (පහන් කණුව 96)	79
145. 'අත්තානමෙව පධමං' (පහන් කණුව 101)	105

හැඳින්වීම

දහම් දන හැමදන්ම	පරදයි
දහමිරස හැම රසම	පරදයි
දම් ඇලුම හැම ඇලුම්	පරදයි
නිවන් සුව හැමදුක්ම	පරදයි

අනුතර ධර්මාඡයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිජයට අරමුණු වූයේ දෙව් මිනිසුන්ගේ විතත සන්තානයයි. අනාදිමත් කාලයක් තුළ මෝහයෙන් මුළාවී සසර දුක් ගින්නෙන් දූවෙමින් සිටින ලෝ සතුන්ගේ සිත් සතන් දහම් අමා දහරින් සිසිල් කර අමා මහ නිවනින් නිවා සුවපත් කිරීම ඒ මහා කාරුණිකයාණන් වහන්සේගේ ධර්මවිජය පරමාර්ඡය විය. දුක් ගිනි වඩන දිග්විජය වෙනුවට දුක් ගිනි නිවන ධර්මවිජයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකයාට හඳුන්වා දුන්හ.

ධර්මදනය අන් හැම දනයකටම වඩා උතුම් වන්නේ සිතකට වැටෙන දහම් පදයකින් පූණී ජීවිත පරිවර්තනයක් පවා සිදුවිය හැකි බැවිනි. බාහිර වස්තු දනයෙන් සැලසෙන තාවකාලික සහනය මෙන් නොව, එය සන්තාන සැනසුමකට මඟ හෙළිකරයි. මොහොතකට දිවගට දැනී-නොදැනී යන ආමිස රසය මෙන් නොව, නිරාමිස දහම් රසය අසහනය දුරුකොට සිත් සනහන ගැඹුරු අථ රසයකි. සසර වඩන ගේහසිත ඇලුම් මෙන් නොව, ලොවුතුරු දහමට ඇති ඇල්ම සසර ගමන කෙටිකරයි. තණ්හා පිපාසය සන්හිඳුවන අමා මහ නිවන සියලු සසර දුක් නිවාරණය කරයි. ‘නිවනේ නිවීම’ පොත් පෙළෙන් අප දියත් කළ ධර්මදන වැඩ පිළිවෙළෙහි දෙවැනි අදියර වශයෙන් මේ ‘පහන් කණුව ධර්ම දේශනා’ පොත් පෙළ එළිදකී. මිනිරිගල නිස්සරණ වන සෙනසුනෙහි යෝගාවචර සගපිරිස හමුවේ අප විසින් දේශනා කරන්නට යෙදුන දෙසුම් 33 ක් රැගත් යටකී පොත් පෙළට වඩා සරල අන්දමින්, ජන ජීවිතයේ එදිනෙදා ගැටළුවලට එල්ලකොට දෙසන ලද බැවින් මෙම ධර්මදේශනා මාලාව බොහෝ දෙනෙකුට වැඩදයක වනු ඇතැයි සිතමු. සසරදුක් ලියලවන විවිධ විෂම දෘෂ්ටි මතවාදයන්ගෙන් ගැවසීගත් පොත් පත් සඟරා ‘සහරාවක’ අතරමංව සිටින වත්මන් පාඨක සමාජයට මේ තුළින් ලොවුතුරු මඟට යම් ‘තරු සලකුණක්’ හෝ ලැබෙතොත් අප දුරු උත්සාහය සඵල වූ ලෙස සළකමු.

‘අනුපුබ්බි කථා’ නම් වූ අනුපිළිවෙළ කථාමාර්ගයක් අනුගමනය කරමින් දහම් දෙසූ බුදුපියාණෝ එවැනිම ‘අනුපිළිවෙළ කථාවක්’

ධම්මදේශකයින්ට අනුදන වදළන. දන කථාව, සීල කථාව, සඟ කථාව, කාමයන්ගේ ආදීනව හා නෙකධම්මයෙහි ආනිසංස ඒ අනුපිළිවෙළ කථාවට අයත්වේ. ඒ සියල්ල තුළින් සකස් වූ, මාදුටු, පුබුදුටු, පහන්වූ සිතට වතුරාසීසත්‍ය දේශනාව මැනවින් විෂය වේ. දේශනා විලාස වශයෙන් සලකන කළ, බුද්ධ දේශනාවෙහි ඉස්මතුව පෙනෙන ආදර්ශවත් අංග සතරක්ද ඇත. එනම්, උපමා, නිදර්ශන, ආදියෙන් ධම්ම කරුණු සැදැහින සිරිම (සැදැසෙසති) සිත් කාවදින අන්දමින් ඒත්තු ගන්වාලීම (සමාදපෙති) ඒවා ප්‍රතිපත්තියට නැංවීමෙහිලා උත්සාහවත් කිරීම (සමුනෙතපෙති) සහ අසන්නන්ගේ සිත්සතත් ප්‍රසාදයට පත්කිරීමයි (සමපනංසෙති).

ධම්මපදයෙන් තෝරාගත් ගාථා මාතෘකා කොටගෙන පැවැත්වෙන මෙම දෙසුම් පෙළෙහිදී ද හැකිතාක් දුරට ඉහත සඳහන් මූලධම්ම අනුගමනය කිරීමට තැත් දරුවෙමු. බුද්ධෝත්පාද කාලයක ලැබිය හැකි අග්‍රඵලය වන අර්භත් ඵලයෙන්ම දේශනාවක් කුළුගැන්වීමට උනන්දු වීමු. වෙනත් සුලභ ලෝකික පරමාථී තුළ අසන්නන් සිරකොට නොතබා, බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළ අප්‍රමාද පදය සිහිගන්වමින් සංසාර විමුක්තිය දෙසටම ඔවුන් යොමු කරවීම අපගේ පරම අධ්‍යාශය විය. ‘පහන් කණුවෙන්’ විහිදෙන මෙම ධර්මාලෝකයෙන් ලෝකයාට නිවන් මග හෙළි පෙහෙළි වේවා!

දෙස් විදෙස් වැසි සැදැහැවත් පරිත්‍යාගශීලී විශාල පිරිසකගේ නොමසුරු ආධාරයෙන් ‘අමා ගඟ’ දිනෙන් දින පුළුල් වෙමින් ගලායයි. එයින් ජනිත පුණ්‍ය ශක්තිය ඔවුන්හට පරම ශාන්ත නිව්‍යාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතක්ම වේවා!

‘විරං තිට්ඨතු ලොකස්මිං - සමමාසමබුද්ධ සාසනං’

මෙයට,
සසුන් ලැදි
කටුකුරුන්දේ ඤාණනැද හිඤ්ඤ

කටුකුරුන්දේ ඤාණනැද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරදන
(2560) 2016 ජුනි

සටහන

අපගේ ගුරු දේවයන් වහන්සේගේ පිරිසිදු ධර්මය වැඩපිළිවෙල දෙස් විදෙස් දහම් පිපාසිතයන් උදෙසා තවදුරටත් මෙසේ එළිදැක්වීමට ලැබීම අප වෙත පැවරුණු මහත් භාග්‍යයක් ලෙස සලකමු. පටිගත කළ 'පහන් කණුව' දෙසුම් පිටපත් කරදීමේ සහ සෝදුපත් බැලීමේ කාර්යයන්ට සහාය වන පින්වත් සිරිමා විජේරත්න, ලිලියන් රත්නායක සහ වත්සලා කරුණාරත්න යන මහත්මීන්ටත්, අපගේ පොතපත මුද්‍රණය කරදෙන කොලිටි ප්‍රින්ටර්ස් සමාගමේ සී. ජයසෝම මහතා ඇතුළු සැමටද අපගේ පුණ්‍යානුමෝදනාව හිමිවේ.

මෙයට,
සසුන් ලැදි
අනුශාසක - මිල්ලතේ සුභුති හිඤ්ඤ

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල
කරඳන
(2562) 2019 මාර්තු

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය ප්‍රකාශක නිවේදනය

'කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය' පූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේ විසින් සම්පාදිත සියලුම ධර්ම ග්‍රන්ථ හා දේශිත ධර්ම දේශනා පිරිසිදු ධර්ම දනයක් වශයෙන්ම ධර්ම පිපාසිත ලෝකයාහට ප්‍රදානය කිරීමේ උන්වහන්සේගේ අභිමතාථීය ඉටු කිරීමට ඇප කැප වී සිටියි. මේ අනුව ධර්ම ග්‍රන්ථ මුද්‍රණය සහ බෙදාහැරීම පිළිබඳ කාර්යභාරයත්, ධර්ම දේශනා සංයුක්ත තැටිගත කිරීම සහ,

www.seeingthroughthenet.net වෙබ් අඩවිය,

www.facebook.com/seeingthrough සමාජ ජාල අඩවිය

පවත්වාගෙන යාමත් කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරයේ වගකීම වනු ඇත.

දෙස් විදෙස් වැසි ධර්මකාමී පාඨක ශ්‍රාවක විශාල පිරිසක් වෙනුවෙන් ක්‍රියාත්මක වන මෙම පුළුල් ධර්මදාන වැඩ පිළිවෙලට දයකවීමට කැමති පින්වතුන්හට පහත සඳහන් බැංකු ගිණුමට තම ආධාර මුදල් යොමුකිරීමට අවස්ථාව ඇත. මෙම ධර්මදාන වැඩපිළිවෙලට ආධාර එවීම පිළිබඳ සියලු විමසීම්:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය
කිරිල්ලවල වත්ත, දම්මුල්ල, කරදන.

දුරකථන අංක: 0777127454

ඊමේල් ලිපිනය: knssb@seeingthroughthenet.net

ආධාර මුදල් යොමු කිරීම:

කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද සදහම් සෙනසුන් භාරය (K.N.S.S.B)

ගිණුම් අංක: 007060000241

සම්පත් බැංකුව, SWIFT: BSAMLK LX

ශාඛා අංකය: 070

ශාඛාව: ආර්. ජී. සේනානායක මාවත, කොළඹ - 07.

අමා ගඟ

මහවැලි ගඟ උතුරට හැරවීමෙන් පසු එතෙක් නිසරු මුඩු බිම් ලෙස පැවති පෙදෙස්වල සිදුවූයේ ඉමහත් වෙනසෙකි. පිපාසයට පැත් බිඳක් නොලබා සිටි ගොවිහු පෙදෙස පුරා නිහඬව ගලා යන සිසිල් දිය දහරින් පිනා ගියහ. මැලවුණු ගොයම සරුව නිල්වන්ව කරලින් බර විය. මල් පලින් ගැවසීගත් කුරු-ලිය බලා සැනසෙන පෙදෙස් වැසියෝ කුටු කඳුළු වගුළහ.

දහම් අමා ගඟ 'උතුරට' හැරවීමේ වැඩ පිළිවෙළක් මෙයට තෙවසරකට පෙර ඇරඹුණි. දහම් පත-පොත තබා 'එද-වේල' සඳහා වත් වියපැහැදුම් කිරීමට වත්-කමක් නැත්තෝ, නිහඬව නොමිලයේ ගලායන අම්ල දහම් අමා දිය දහරින් සදහම් පිපාසය සන්සිඳුවා ගත්හ. අරිටු මිසදිටු හැර, සැදුහැයෙන් සරුව, ගුණ නුවණින් බරව පිළිවෙත් මගට නැමී ගත්හ. ලොවී-ලොවුතුරු මල් පල නෙළා ගනිමින් හද පුරා පිරි බැතියෙන් නත් අයුරින් සොම්නස පළ කළහ.

'ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණ භාරය' නමින් දියත් කළ මෙම ධම්දන වැඩපිළිවෙළ සඳහා අපගෙන් වැයවූණේ පිරිසිදු ධම්දන සංකල්පය පමණි. අමාගඟ 'උතුරට' හැරවූවෝ සසුන් ගුණ හඳුනන පරිත්‍යාගශීලී සැදුහැවත්හුමය. 'නිවනේ නිවීම' පොත් පෙළ එළි දැක්වීමෙන් නොනැවතී 'පහන් කණුව ධම්දේශනා' පොත් පෙළෙහි 'බර පැන' දැරීමටත්, දෙස්-විදෙස්වල දහම් පිපාසිතයින් උදෙසා අප අතින් ලියැවෙන අනිකුත් පොත-පත ඒ අයුරින්ම එළි දැක්වීමටත් ඔවුහු උත්සුක වූහ. 'දෙන දේ පිරිසිදුවම දීමේ' අදහසින් අම්ල වූ දහම ඊට නිසි ශෝභන මුද්‍රණයකින්ම ධම්කාමීන් අතට පත් කිරීමට පියවර ගත්හ. මුද්‍රිත පිටපත් සංඛ්‍යාව අවසන්වනු හා සමගම 'නැවත මුද්‍රණ' පළකිරීමෙන් දහම් අමා ගඟ වියළී යා නොදීමට දැඩි අදිටනකින් ඇප කැපවූහ.

'පොත් අලෙවිය' පිළිබඳව මෙකල බහුලව දක්නට ලැබෙන වාණිජ සංකල්පයට පිටුපා, තහංචි වලින් තොරව, තමන් අතට නොමිලයේම පත් කැරෙන 'දහම් පඬුර' තුළින් ධම්දන සංකල්පයෙහි අගය වටහාගත් බොහෝ පාඨක පින්වත්හු තමන් ලද රස අහරක්, නැතිතවතුන් සමග බෙද-හද ගන්නාක් මෙන් නොමසුරුව අන් දහම් ළැදියනටද දී ධම් දනයට සහභාගී වූහ. ඉනුදු නොනැවතී, ශක්ති පමණින් 'ධම් ග්‍රන්ථ මුද්‍රණභාරයට' උරදීමටද ඉදිරිපත්වූහ. ඇතැමෙක් ලොකු කුඩා

දහම් පොත් මුද්‍රණය කරවීමේ හා නැවත-නැවත මුද්‍රණය කරවීමේ බරපැන ඉසිලීමට පවා පසුබට නොවූහ.

සම්බුදු සසුන මේ ලක් පොළොවෙහි පවතින තාක් මේ දහම් අමාගඟ ලෝ සතුන් සිත් සනහමින් නොසිඳී ගලා යේවා යනු අපගේ පැතුමයි.

‘සබ්බදනං ධම්මදනං ජිනාති’

මෙයට,
සසුන් ලැදි
කටුකුරුන්දේ ඤාණනඤ භික්ෂු

පොත්ගුල්ගල ආරණ්‍ය සේනාසනය
‘පහන් කණුව’
කන්දේගෙදර, දේවාලේගම.
2000 ජූනි 05 (2544 පොසොන්)

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

29 – වෙළුම

ප්‍රථම මුද්‍රණය

පිටපත් 1000 කින් යුත් මෙම ප්‍රථම මුද්‍රණය ධර්මදාන වශයෙන් පාඨකයින් අතට පත්කරන පහත පුණ්‍යානුමෝදනාවෙහි සඳහන් පින්වත් පිරිසට, එම ධර්මදානමය කුශලය පරම ශාන්ත උතුම් නිව්‍යාණාවබෝධය පිණිස උපනිශ්‍රය සම්පතක්ම වේවායි පතමු.

– අනුශාසක

(2564) - 2021 ජනවාරි

පුණ්‍යානුමෝදනාව

මහවැව, කොස්වාඩිය පදිංචිව සිටි, අපගේ ආදරණීය මාමා වූ වෛද්‍ය ඊ.ඩී. රණසිංහ මැතිතුමාගේ හැත්තෑ එක්වන ජන්ම දිනය (2021/02/08) සිහිකරමින්, අතිපූජ්‍ය කටුකුරුන්දේ ඤාණනන්ද ස්වාමීන් වහන්සේගේ දේශනා ඇතුළත් "පහන් කණුව දේශනා" මාලාවේ 29 වන ග්‍රන්ථ රත්නයේ ප්‍රථම මුද්‍රණය, ධර්ම දානයක් ලෙසින් පිළිගන්වනුයේ හද පිරි බැතියෙනි.

ජීවිතය පුරාවටම බැබලෙන පහන් එළියක් සේ අපට ආලෝකය දී, පියෙක් මෙන් අපව රැකබලාගත් ඔබට මෙම ධර්මදානය, නොසිඳෙන කුසල් උල්පතක්ම වේවා! සසර ගමනෙහි කළණමින් ඇසුරද, නිරෝගී බවද ලැබ, ශාන්ත ප්‍රණීත නිවන් සුව නොපමාව ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගැනීමට උපකාරයක්ම වේවා!

– සද්දර දරුවන්,
ලිලාන් දෙල්පවිත්‍ර, මනීෂා ආරියරත්න, මහසෙන් දෙල්පවිත්‍ර
සහ
හර්ෂ ආරියරත්න, සරීතා පුස්වැල්ල, පුලතිසි ආරියරත්න

141 වන දිනය

141 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධරී දේශනා අංක 41)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස’

යස්ස පාපං කතං කමමං
කුසලෙන පිටියති
සො ඉමං ලොකං පභාසෙති
අඛා මුත්තොව වඤ්චා’ති

– ධම්මපද, ලොක වග්ග.

ශ්‍රද්ධාවන්ත පින්වතුනි,

අද මේ වෙසක් පෝය දවසේ මේ පින්වතුන් අවදිවෙන්න ඇත්තේ බුදුගුණ හිතීන් අරගෙනයි. බුදුගුණ මහාසාගරය අපි අරමුණු කරගන්නෙ නව ගුණ පාඨය තුළිනුයි. මේ කවුරුත් පින්වතුන් දන්නවා, ඉතිපිසො භගවා අරහං, සමමා සමබුද්ධො, විජ්ජාවරණ සමපනෙනා, සුගතො, ලොකවිදු, අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී, සඤ්චා දෙවමනුස්සානං, බුද්ධො, භගවා. මේ නව ගුණය අතරින් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ අපරිමිත මහාකරුණාව - මහාකරුණා ගුණය හොඳහැටි ප්‍රකට වන්නේ, මේ ගුණ අතුරින් හය වෙනුවට කියාපු අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී කියන ඒ ගුණය තුළිනුයි.

අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී කියන්නෙ මොකක්ද? බුදුපියාණන් වහන්සේ හැඳින්වෙනවා දමනය කළහැකි, දමනය කළයුතු, පුද්ගලයින් දමනය කිරීම පිළිබඳව උත්තරීතර රථාවාර්යවරයෙක් වාගේ කියලා. ඒ කියන්නෙ අශ්වයින්, ගවයින් එහෙම යෙදූ රථයක් නිසි මාර්ගයක ගෙනයාමට රථාවාර්යවරයෙකු ඒ සතුන් හික්මවන්නා වගේ දමනය කළයුතු පුද්ගලයින් හික්මවීමේ ගුණය බුදුපියාණන් වහන්සේ තුළ තිබෙනවා කියලා. මෙන්න මේ කියාපු අනුත්තර පුරිසදම්මසාරථී ගුණය ඉතාමත්ම හොඳින් විදහාපාන වර්ත කථාවක් තමයි අංගුලිමාල කථාව. අපි අද මාතෘකා කළ ගාථාව බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කොට වදලේ මේ අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ අරමුණු කරගෙනයි. අංගුලිමාල කථාව අපි කවුරුත් ඒ ඒ ප්‍රමාණයෙන් බෞද්ධයින් වශයෙන් අහලා තිබෙනවා. අද මේ අවස්ථානුකූලව අපි කෙටියෙන් අංගුලිමාල කථාන්තරය ඉදිරිපත් කරන්න බලාපොරොත්තු වෙනවා.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

කොසොල් රජ්ජරුවන්ගේ පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණ ගග්ග කියන බ්‍රාහ්මණයාගේ මණ්තානි නැමැති බැමිණියට පුතෙක් උපන්නා. ඒ පුතාට මව්පියන් දුන්න නම අහිංසක. මේ අහිංසක කියන බ්‍රාහ්මණ මානවකයා තරුණ වයසට පැමිණියහම මව්පියෝ ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඉගැන්වීමට යැව්වා තක්සලාවේ දිසාපාමොක් ආචාර්යයන් වෙත. මේ ළමයා - මේ අහිංසක ළමයා, අහිංසක විදියටම ඒ ගුරුවරයාගේ සිත් අරගෙන වත පිළිවෙත කරමින් ඉතාමත්ම දක්‍ෂ අන්දමින් ශිල්ප හැදැරුවා. ශිල්ප හැදැරීම අවසාන වෙන අවස්ථාව වෙනකොට ඒ අනෙකුත් ශිෂ්‍ය පිරිස අතර ලොකු ඊර්ෂ්‍යාවක් ඇතිවුණා මේ අහිංසක මානවකයා පිළිබඳව. ඒ ඊර්ෂ්‍යාව නිසා කාණ්ඩ කාණ්ඩ එකතුවෙලා කුමන්ත්‍රණ කරලා අර ආචාර්යවරයන් ළඟට කිට්ටුවෙලා එක්තරා කේළමක් ගොතලා කිව්වා ආචාරිණිය හා සම්බන්ධ කරලා.

එයින් කෝපයට පත්වුණ මේ ආචාර්යවරයාට අහිංසක මානවකයා මරන්න තරමට තද සිතිවිල්ලක් ආවට මොකද තමන්ට එයින් වෙන අපකීර්තිය සලකලා ඒ වෙනුවට යම්කිසි උපාය මාර්ගයක් කල්පනා කළා. මොකක්ද යෙදූ උපාය? මේ අහිංසක තරුණයාට කිව්වා මේ ශිල්ප ශාස්ත්‍ර වලින් හරියට වැඩගන්නනම් ඒකට නිසි ගුරු පඩුර ගෙවන්න ඕන. පූජෝපහාරය කරන්න ඕන. ඒක නිසා මම දෙන උපහාරය වෙන දෙයක් නොවෙයි මගින් දහසක් මැරීමයි. ඒ හපන්කම කිරීම තමයි ගුරු පඩුර හැටියට මේ ශිල්ප ශාස්ත්‍ර වෙනුවෙන් කරන ගෙවීම, ඒක සම්පූර්ණ කරන්න කියලා අනුශාසනාවක් කළා.

මේ අහිංසක බ්‍රාහ්මණ මානවකයා මහාකාය ශක්තිය, ජව බලය ඇති කෙනෙක්. පංචායුධය අරගෙන කැලෑවකට ගිහිල්ලා, ඒ කැලෑවට ඇතුල්වෙන හැම මනුෂ්‍යයෙකුම මරන්න පටන්ගත්තා. මරමින් තමන්ට හරියට ගණන් තියාගන්න බැරි නිසා මරණ කෙනාගේ ඇඟිල්ලක් බැගින් කපාගෙන, ඒ ඇඟිලි එකතු කරලා, මරණ අය ගණන්ගැනීමට උත්සාහ කළා. ඒවාත් ඒ ඒ තැන විසැලිලා යන නිසා අන්තිමේදී ඒ ඇඟිලි එකතුකරලා මාලයක් දරාගත්තා. දහ දෙළොස් දෙනෙක්, විසි දෙනෙක් පිරිස ආවත් එලවගෙන ගිහිල්ලා ඒ තමන්ගේ උත්පත්ති ශක්තිය, ජව බලය නිසා ඒ අය මරලා මේ විදියට ඇඟිලි රැස් කරන්න පටන්ගත්තා. ඇඟිලි මාලයක් දරාගෙන සිටින නිසා දමරික බිහිසුණු අංගුලිමාල නමින් මේ තැනැත්තා හැඳින්වෙන්න පටන්ගත්තා. මේ අංගුලිමාල භීතිය නිසා ගම් නියම් ගම් දනව් පාලු වෙන්න පටන්ගත්තා. මිනිස්සු ගෙවල් දෙරවල්

අතහැරලා ගියා. මේ විදියට බිහිසුණු තත්ත්වයක් පැන නැගුනහම අර පුරෝහිත බ්‍රාහ්මණයාටත් ආරංචි වුණා. දැන් දැන් රජ්ජුරුවන්ගෙ උදහසට ලක් වෙන්න පුළුවන්ය කියලා බැමිණියට කතා කරලා කිව්වා 'මෙන්න මේ අපේ පුත්‍රයා මේ විදියට දැන් දරුණු තත්ත්වයකට පත්වෙලා සිටිනවා' කියලා. මේ බැමිණියට මවක් තුළ ඇතිවෙන ස්නේහය නිසා කල්පනා කළා මම හෙට දවසේ ගිහිල්ලා කොහොම හරි පුතාව එක්කගෙන එන්න ඕනෙ රජුගේ කෝපයට ලක්වෙන්න කලින් කියලා. හරියටම ඒ දවස වෙනකොට, මේ අංගුලිමාල අර ගෙතු ඇඟිලි මාලයේ ගණන නවසිය අනූනවයට ආවා. තව එකයි තියෙන්නෙ දහ පුරවගන්න. ඉතින් ලොකු බලාපොරොත්තුවක් ඇතුළු ඊළඟ දවසෙ එන කවුරු හෝ වේවා මරලා ඇඟිල්ල එකතු කරගෙන ඒ ගුරු පූජාව කරන්න අධිෂ්ඨාන කරගත්තා අංගුලිමාල.

හරියටම එද උදෑසන බුදුපියාණන් වහන්සේ මහාකරුණා සමාපත්තියෙන් නැඟිලා ලෝකය බලා වදාරනකොට පෙනී ගියා තමන්වහන්සේ නොවැඩියොත් අංගුලිමාල තමන්ගේ මව මරලා, ඒ ආනන්තරික පාපකර්මය කරලා ඒකාන්තයෙන්ම අපායගත වෙන බවත් තමන් වහන්සේ වැඩියොත් දමනය වෙලා, පැවිදිවෙලා රහත් වීමට හේතු සම්පත්තිය තියෙන බවත්. එදින සැවැත් නුවර පිණ්ඩපාතයෙන් පසු ආපහු වැඩලා උපස්ථායකයෙකුටවත් දන්වන්නෙ නැතුව තමන්ගේ සේනාසනය සකස් කරලා තියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ තනිවම වැඩම කළා මේ අංගුලිමාල වාසය කරනා වනගත ප්‍රදේශයට. ඒ වැඩිය ආකාරය අනුව දකින අයටවත් බුදුපියාණන් වහන්සේව හඳුනාගන්න බැරිවුණා කියලා සඳහන් වෙනවා. ඒක නිසා මගදි හමුවෙන, ඒ වනයට කීට්ටුව වාසය කරන ගොපල්ලන්, ගොවියන්, මඟීන් හැම කෙනෙක්ම මේ සාමාන්‍ය ශ්‍රමණයෙක් කියලා හිතාගෙන 'ශ්‍රමණයන් වහන්ස, ඔය පාලයන්න එපා. මහාදමරික අංගුලිමාල කියලා සොරෙක් ඉන්නවා. තනිව යන අය ගැන අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නැහැ. විසි තිස් දෙනා, හතලිස් පනස් දෙනා ගියත් එලවගෙන ගිහිල්ලා මරලා ඇඟිලි එකතු කරනවා වඩින්න එපා' කියලා මේ විදියට දෙතුන් වරක්ම ඇවිටිලි කළා. බුදුපියාණන් වහන්සේ නිහඬවම තමන්ගේ ගමන වැඩම කළා.

ඊළඟට අංගුලිමාල දුටුවා බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇතදීම වඩිනවා. දකලා හිතාගත්තා 'මේ තරම් මේ පිරිස් වශයෙන් ඇවිල්ලත් මගේ අතට හසුවෙන අය ඉදිද්දී මේ ශ්‍රමණයා තනිවම එනවා. මේක මේ

අභියෝගයක් වගෙයි. මම කොහොම හරි මේ ශ්‍රමණයා මරන්න ඕන' කියලා හිතාගෙන පස්සෙන් එලෙව්වා. බුදුපියාණන් වහන්සේත් සෘද්ධි බලය යොදලා මහපොළොවේ රැළි නංවලා අංගුලිමාල කොයි තරම් වේගයෙන් දිවුවත් තමන්වහන්සේ ප්‍රකෘති ගමනින් - පියවි ගමනින් වැඩමකළත් අංගුලිමාලට තමන්ට ළං වෙන්න බැරි ආකාරයකට සකස් කළා. එතකොට අංගුලිමාල හතිලමින් දුවනවා. නමුත් කොහොමටවත් බුදුපියාණන් වහන්සේට ළං වෙන්න බෑ. මේ විදියට යොදුන් තුනක්ම දිවුවා කියලා සඳහන් වෙනවා.

අන්තිමට ඉතාමත්ම වෙහෙසට පත්වුණහම අංගුලිමාල නැවතිලා කෑ ගැහුවා 'හිටුව සමණ, හිටුව සමණ' කියලා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'අංගුලිමාල මා සිටියා. නුඹත් සිටුව' කියලා. ඥානවන්ත කෙනෙක් නිසා අංගුලිමාල කල්පනා කරනවා 'මේ ශ්‍රමණයන් සත්‍යවාදීයි. ඇයි මේ වචන තේරුම මොකක්ද?' කියලා ඊළඟට 'මොකද මේ මා සිටගෙන සිටිද්දී මට සිටින්න කියන්නෙන්, තමන් ගමන් කරන අතරේ තමන් සිටියා කියන්නෙන්?' කියලා ඇහුවා. ඒකට පිළිතුරු වශයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළා 'අංගුලිමාල, හැම කල්හිම ප්‍රාණ වදයෙන් වැළකිලා, සත්ත්ව හිංසාවෙන් වැළකිලා, අවි ආයුධ අතඇරලා මම සිටියා. නමුත් නුඹ ප්‍රාණඝාතය පිළිබඳ සංවරයක් නැති නිසා, නුඹ තාම සිටියෙ නැහැ' කියලා ඒ විදියට යම්කිසි ගැඹුරු කාරණයක් ප්‍රකාශ කළා. අංගුලිමාල එහි සත්‍යය වටහාගෙන අවි ආයුධ හෙළලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් පැවිද්ද ඉල්ලා හිටියා. බුදුපියාණන් වහන්සේ එහිහික්කුභාවයෙන් පැවිදි කර වදළා.

ඊළඟට ඔන්න දැන් බුදුපියාණන් වහන්සේ පිටුපසින් මේ අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ - අලුත් හික්කුභ වඩිනවා. සැවැත් නුවරට වැඩමකරලා ජේතවනාරාමයට වැඩියා. මේ අතර කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගේ රජ ගෙදර රජ මිදුලෙ මහාගාලගෝච්චියක්. මහජනයා රැස්වෙලා උද්ඝෝෂණයක් කරනවා 'දේවයන් වහන්ස, ඔබවහන්සේගේ විජිතයේ මේ තරම් භයානක පල් හොරෙක් ඇතිවෙලා මිනිසුන් මරලා, ඇඟිලි කපලා මේ විදියේ විනාශයක් කරනවා. ගම් නියම් ගම් දනවි පාලු වෙලා. මේ හොරා නිසා පවතින මේ භයානක භීතිය - හොර භීතිය නැතිකරන්න' කියලා ඉල්ලා හිටියා. ඊළඟට කොසොල් රජ්ජුරුවෝ පන්සියයක අශ්ව සේනාවක් එක්ක ඔන්න පිටත්වෙලා යනවා මේ අංගුලිමාල සොරා අල්ලන්න. යන ගමනේ හිතුනා බුදුපියාණන්

වහන්සේත් දකුණු යන්න ඕනෙ කියලා ජේතවනාරාමයට පැමිණියා. බුදුපියාණන් වහන්සේත් අහනවා ‘මහරජ මොකද මේ සටනකට නික්මීලා වගේ. මොකද මගධයේ බිම්බිසාර රජුට පුකාශ කරලා තිබෙණවාද? එහෙම නැත්නම් ලිච්චවී රජවරු යුද්ධ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙණවාද? මොකද මේ?’ කියලා ඇහුවහම ‘නැහැ භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මගේ විජිතයේ මේ වගේ භයානක සොරෙක් ඉන්නවා. ඒක නිසා මං ඒ සොරා දමනය කරන්නට යනවා’ කියලා කීවා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ අහනවා ‘මහරජ දැන් ඔබ ඔය කියන අංගුලිමාල කෙස් රැවුල් බාලා කසාවත් ඇදගෙන ප්‍රාණඝාතයෙන්, අදින්නාදනයෙන්, මුසාවාදය ආදී ඒ පංචශීලයට අදාළ දේවල් වලින් වැළකිලා බුන්මොරුව පැවිදි ජීවිතයට පත්වෙලා ඉන්නවා දැක්කොත් මොකද ඔබ කරන්නේ?’ කියලා. ‘එහෙනම් භාග්‍යවතුන් වහන්ස මම ඒ අංගුලිමාලට වදිනවා. අංගුලිමාලට සිවුපසයෙන් පවරනවා. නමුත් භාග්‍යවතුන් වහන්ස ඒ වගේ පවිකාරයෙකුට ඒ විදියේ ශීල සංයමයක් කොහෙන් ලබන්නද?’ කියලා රජුට පුකාශ කරන අවස්ථාව වෙනකොට අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේත් බුදුපියාණන් වහන්සේට නුදුරින් වැඩ ඉන්නවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ දකුණු අත දිගු කරලා කියනවා ‘මහරජ ඔය ඉන්නෙ අංගුලිමාල’. ඒ අහනවාත් එක්කම රජුට විශාල හිතියක්, ලොමුදහැගැන්මක්, තැතිගැන්මක් ඇතිවුණා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ‘භය වෙන්න එපා මහරජ, භය වෙන්න එපා. දැන් ඒ අංගුලිමාලගෙන් ඔබට භයක් වෙන්න හේතුවක් නැහැ’ කියලා.

ඊළඟට මේ රජුට අංගුලිමාල භාමුදුරුවන් ළඟට කිට්ටු වෙලා අහනවා ‘ඔබවහන්සේද මේ අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ?’ ‘එසේය’. රජුට කල්පනා කළා මේ අංගුලිමාල කියන නම හොඳ මදි, මේ සංඝයාවහන්සේගේ ගෞරවයට මදි කියලා ඊළඟට අහනවා ‘ඔබවහන්සේගේ පියාගේ ගෝත්‍රය මොකක්ද?’ ‘ගග්ග’. ‘මවගේ ගෝත්‍රය මොකක්ද?’ ‘මන්තාණි’. අතීතයේ තිබුණ කෙනෙක් හඳුන්වන ක්‍රමයට අනුකූලව රජුට අහනවා ‘ආ එහෙනම් ගග්ග මණ්තානිපුත්ත ස්වාමීන් වහන්ස, මම ස්වාමීන්වහන්සේට සිවුපසයෙන් පවරනවා. මම දයකයෙක් හැටියට සලකන්න. වීර, පිණ්ඩපාත, සේනාසන, ගිලානප්‍රත්‍යා කියන ඒ සිවුපසයෙන් මා උපස්ථාන කරනවා’ කියලා. මේ අවස්ථාව වෙනකොටත් අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ මහණ වුණා පමණක් නොවෙයි දැඩි ධුතාංග හැටියට සැලකෙන ඒ ශීල ප්‍රතිපත්ති වල හික්මෙන කෙනෙක්. ආරණ්‍යකව, පිණ්ඩපාතිකව ඊළඟට

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

පාංශුකුල සිවුරු දරමින්, තුන් සිවුරකින් සැහීමකට පත්වෙමින් ඒ විදියේ උග්‍ර ජීවිතයකට බැසලා අවසානයයි. ඒක නිසා අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ පිළිතුරු දෙනවා 'මහරජ මගේ සිවුරු සම්පූර්ණයි. මට සිවුරු අවශ්‍ය නැහැ' කියලා. මෙයින් ලොකු ප්‍රසාදයකට පත්වුණු රජුටුවෝ බුදුපියාණන් වහන්සේට කියනවා 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේක ආශ්චර්යවත් අද්භූතවත් දෙයක්. මට දඬු මුගුරු වලින් ආයුධ වලින්වත් හික්මවන්න බැරි කෙනෙක් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ දඬු මුගුරු නැතිව ආයුධ නැතිව මේ විදියට හික්මෙව්වා' කියලා මහා පුදුම විදියේ ප්‍රශංසාත්මක ප්‍රකාශයක් කරලා රජුටුවෝ නික්ම ගියා.

මන්න දෑන් අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ සැවැත් නුවර පිණ්ඩපාතයේ වඩිනවා. 'අංගුලිමාල හාමුදුරුවෝ පිණ්ඩපාතයේ වඩිනවෝ' කියලා අහන්න ලැබුණ හැටියේ මනුෂ්‍යයින් දෙරවල් වහගන්නවා. සමහරු කැලෑ වලට වදිනවා හීතියෙන්. එතකොට අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට හරියට පිණ්ඩපාතෙ ලැබෙන්නෙ නැහැ. ආපසු වැඩමකරනවා. ඒ වගේම අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ භාවනා කරන්න විවේක ස්ථාන සොයාගෙන යනවා. ඊ දවල් උත්සාහ කරනවා භාවනා කරන්න. කමටහනට සිත නගාගන්න බෑ. කමටහන වෙනුවට එන්නෙ අංගුලිමාල කාලයේදී මිනිස්සුන් මැරුව ආකාරය. ජීවිතය ඉල්ලලා විලාප තියන හඬ.

ඊළඟට ඒ අය මරු විකල්ලෙන් දඟලන ආකාරය. ඕවයි හිතට වැටෙන්නෙ. හිත එකග කරගන්න බැහැ. මේ අතරේ එක දවසක් අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ පිණ්ඩපාතෙ වඩිනකොට දකින්න ලැබුණා එක ගෙදරක ගැබිණි මව් කෙනෙක් මුස් ගර්භව බලවත් වේදනාවට පත්වෙලා කම්පනයට පත්වෙලා සිටිනවා. ඒ ගැන බොහොම කරුණාවක් ඇතිකරගෙන බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟට ඇවිල්ලා 'අනේ මේ සත්කයින් කොයි තරම් දුකට පත්වෙනවද?' කියලා කාරුණික විදියට කණගාටුව ප්‍රකාශ කලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ අවස්ථාවේ අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට කියනවා 'එහෙනම් අංගුලිමාල ඒ ස්ත්‍රිය වෙත යන්න. ගිහිල්ලා මෙන්න මේ විදියට සත්‍යක්‍රියාවක් කරන්න.

'යතොහං භගිණි, ජාතියා ජාතො නාභිජානාමි සංවිච්ච පාණං. ජීවිතා වොරොපෙනා

තෙන සච්චන සොඤ්චි තෙ හොතු සොඤ්චි ගබ්භස්ස'

කියලා ඒ විදියට සත්‍යක්‍රියා කරන්න. ඒකෙ තේරුම මොකක්ද? 'නැගණිය, මා උපන්තේකට දූන දූන සතෙකු දිවි තොර කරලා නැහැ. නැගණිය, ඒ සත්‍යයෙන් ඔබටත්, ඔබේ කුස සිටින දරුවාටත් යහපතක්ම වේවා! සෙන සැලසේවා!' කියලා ඒ විදියට ප්‍රාර්ථනා කරන්න. එතකොට අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අහනවා 'අනේ ස්වාමීනි මං කොහොමද මේ වගේ සත්‍යක්‍රියාවක් කරන්නේ? ඒක දූන දූන බොරු කීමක් වෙනවා නොවෙද? මේ තරම් සත්‍යයින් මම දිවි තොර කරලා තියෙනවා නේද?' එතකොට - පොඩි සංශෝධනයකුත් ඉදිරිපත් කරලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'එහෙනම් අංගුලිමාල මෙන්න මේ විදියට සත්‍යක්‍රියා කරන්න'. කොහොමද?

'යතොහං භගිණි, අරියාය ජාතියා ජාතො නාභිජානාමි සංවිච්ච පාණං. ජීවිතා වොරොපෙනා

තෙන සචේත සොඤ්චි තෙ හොතු සොඤ්චි ගබ්භස්ස'

ඒකෙ තේරුම මොකක්ද? නැගණිය, මා ආර්ය උත්පත්තිය ලැබූ තැන් පටන් - ආර්ය ජාතිය කියන්නේ ආර්ය උත්පත්තිය - ඒ කියන්නේ ගිහි ජීවිතය අතහැරලා මේ ආර්ය සංඝයාට එකතු වුණු දවසේ පටන් - 'මේ ආර්ය තත්ත්වය ලැබූ දවසේ පටන් මා කිසිම සතෙකු දිවි තොරකරලා නැහැ. ඒ සත්‍යයෙන් ඔබටත් ඔබේ කුස තුළ සිටින දරුවාටත් යහපතක්ම වේවා!' කියලා. 'ආ.. එහෙනම් පුලුවන්' කියලා මේ අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ ඒ නිවෙසට ගිහිල්ලා ඒ විදියට සත්‍යක්‍රියා කළා. අද දක්වාම මේ ගිහි ජීවිතය ගතකරන හැම පින්වතුන්ම ආදරයෙන් සලකන මහානුභාවසම්පන්න ඒ අංගුලිමාල පිරිතේ ප්‍රභවය ඔතැනයි.

ඉතින් බුදුපියාණන් වහන්සේ අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට මේ විදියේ පිරිතක් අනුදාන වදලේ මොකද කියලා සමහර කෙනෙකුට සැකයක් ඇතිවෙන්න පුලුවන්. බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් විනයානුකූලව සංඝයාවහන්සේලාට වෙදකම් කිරීම තහනම් කරලා තියෙනවා. නමුත් මේක වෙදකමක් නොවෙයි සත්‍යක්‍රියාවක් පමණයි. අනිත් අතට මහාකරුණාවෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ පිළිවෙත අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට විශේෂයෙන්ම ඉදිරිපත් කළේ මක්නිසාද? අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ පීඩනයට පත්වෙලා සිටිනවා පිණිස පාතෙවත් නොලැබෙන තරමට, මහජනතාව තුළ විශාල භීතියක්

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඇතිවෙනවා අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ පිණ්ඩපාතෙ වඩිනකොට පවා. ඒ පිළිබඳ සහනයක් සැලසීමටත් ඒ වගේම අර කමටහන නොවැඩෙන කාරණයටත් විසඳුමක් වශයෙනුයි.

ආර්ය ජාතිය කියලා කිව්ව එකෙක් විශේෂ අර්ථයක් තිබෙනවා. මේ දීර්ඝ සංසාරයේ පස් පව්වලට අදාළ දේවල් නොකළ කෙනෙක් නැහැ. නමුත් මේ ධර්මමාර්ගයේ හැසිරෙන්නනම් අපට ඕන කරන්නෙ ශීල පදනමයි. ඒ ශීල පදනමේ යම්කිසි සීමාවක් තිබෙනවා. ඒ අධිෂ්ඨානයක්, ආචර්ජනයක් පිහිට කරගෙනයි කෙනෙකුට සත්‍යක්‍රියා කරන්න පුලුවන් වන්නේ. එතකොට අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට මෙතනදී බුදුපියාණන් වහන්සේ විශාල සැනසිල්ලක් දෙනවා. කොහොමද? අර තමන් මේ ජීවිතයේ ලැබූ උත්පත්තිය නොවෙයි එතන. ඒක සීමාව හැටියට ගත්තොත් අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට සැනසෙන්න ඉඩක් නැහැ. ඒ තරම් මනුෂ්‍යයින් මරලා තිබෙනවා නොවේද කියලා.

ඒ වෙනුවට ආර්ය උත්පත්තිය ලැබුවා කියන ඒ වාක්‍යය තුළින් විශාල සහනයක් උදා කළා. එතන ඉඳලා සීමාවක් දැක්වුවා. ඒ සීමාවේ ඉඳලා තමන්ගේ හිත පිරිසිදුයි. අන්න ඒක නිසායි අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට එය කළ හැකි වුණේ. උත්වහන්සේගේ කමටහනට බාධා කරලා තිබුණු පසුතැවිලි ඉවත් කරන්න උපාය මාර්ගයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ මහාකරුණාවෙන් අනුදාන වදාළේ. ඒ සත්‍යක්‍රියාව හරියාම නිසා අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට විශාල සැනසිල්ලක්, තමන් පිළිබඳව විශාල ආත්ම විශ්වාසයක් ඇතිවුණා. 'දැන් ඉතින් ආර්ය උත්පත්තිය ලැබුව දවසෙ ඉඳලා මා පිරිසිදුයි. මගේ ශීලය පිරිසිදුයි කියලා ඒ ආත්ම විශ්වාසය නිසා අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට හිත එකඟ කරගන්න පුලුවන් වුණා. අප්‍රමාදීව උග්‍ර අන්දමින් විදර්ශනා වඩලා රහත්වුණා.

ඒ විදියට අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ රහත්වෙලා - ඔන්න දැන් පිණ්ඩපාතෙ වඩිනවා අංගුලිමාල රහතන්වහන්සේ. දැන් පිණ්ඩපාතෙනම් ලැබෙනවා හොඳට. තවත් දේවල් ලැබෙනවා, මොනවද? ඒ ගමේ ගොඩේ මනුෂ්‍යයින් වීසි කරන කැට කැබලිති, දඩු මුගුරු අහසින් ඇවිල්ලා අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේගේ හිසේ පහත් වෙනවා, ඇගේ හැපෙනවා. ඇගේ වැදෙනවා. අන්තිමට අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ පිණ්ඩපාතෙ වඩින්නෙ පාත්තරෙත් බිඳගෙන, හිසත් පලාගෙන, සිවුරු

ඉරාගෙන. ඒක දැකලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'බ්‍රාහ්මණය බ්‍රාහ්මණය, ඉවසන්න බ්‍රාහ්මණය' - බ්‍රාහ්මණය කියන වචනය බුදුපියාණන් වහන්සේ රහතන්වහන්සේලා පිළිබඳවයි යොදන්නෙ - 'යම් දඩ් පාපකර්මයක් නිසා නිරයෙහි වර්ෂ සිය ගණන්, වර්ෂ දහස් ගණන්, වර්ෂ ලක්ෂ ගණන් පැසෙන්න තිබුණද, ඒ පාපකර්මය වෙනුවෙන් ඔය දිව්‍යදම්මවේදනීය විපාක වශයෙන් සුලු විපාකයක් විදිනවා. ඒක විඳ දරාගන්න' කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ සනසනවා. අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේත් අරහත්ඵල සමාපත්තියට සමවැදුණු අවස්ථාවේදී ඒ කියපු දිව්‍යදම්මවේදනීය පාපකර්ම වලින් පවා මිදිලා විමුක්ති සුවය විඳිමින්, ඊළඟට උදම් ඇනීම - ඒ කියන්නෙ ප්‍රීති වාක්‍යය - ප්‍රීති වාක්‍යය පහළ කරනවා. අර කියාපු දිව්‍යදම්ම වේදනීය වශයෙන් සැලකෙන ඒ කායික පීඩා වලින් පවා මිඳෙන තත්ත්වයක් රහතන්වහන්සේලා තුළ තිබෙනවා. ඒක අරහත්ඵල සමාධියට සමවදින අවස්ථාවයි. ඒ අවස්ථාවේදී ලැබෙන ඒ විමුක්ති සුවය, නියම නිවන් සුවය, පිරිසිදු නිවන් සුවය විඳිමින් අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ ඊළඟට බුද්ධ වචනයක් නොවන ගාථාවක් ප්‍රකාශ කළා.

යොව පුබ්බෙ පමජ්ජවා - පව්‍යා සො නප්පමජ්ජති
සො ඉමං ලොකං පභාසෙතී - අඛ්‍යා මුත්තොව වන්දිමා

'යම්කිසි කෙනෙක් කලින් ප්‍රමාදයට වැටී සිට පසුව කුසල් ධර්ම පිළිබඳව අප්‍රමාදීව ජීවිතය ගතකරයිද, ඒ තැනැත්තා ඝන වලාකුළින් මිදුණු සඳ මඬල වගේ මුළු ලෝකයම ප්‍රභාවත් කරනවා. ආලෝකවත් කරනවා' කියලා ඒ ශ්‍රේෂ්ඨ ගාථා රත්නය උදම් ඇනීමක් - ප්‍රීති වාක්‍යයක් වශයෙන් පල කරනවා අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ.

ඉතින් ඒ විදියට ඒ රහතන්වහන්සේ කෙනෙක් හැටියට විමුක්ති සුවයක් විඳිමින් නමුත් වැඩි කලක් ජීවත් වුණේ නැහැ අතීතයේ ප්‍රාණඝාත අකුසලය දැඩි නිසාදෝ ඒ ආයු සංස්කාර පිරිහුණු අවස්ථාවේදී අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ පරිනිර්වානයට පත්වුණා. 'බොහෝ දෙනෙක් සංඝයාවහන්සේලා දන්නෙන් නැහැ මේ අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ රහත් වුණු බව. ඒක නිසා පරිනිර්වානයට පත්වුණාට පස්සෙ ධර්ම සභාවේ රැස්වුණු සංඝයාවහන්සේලා අතර සාකච්ඡාවක් ඇති වුණා මේ අංගුලිමාල හාමුදුරුවෝ කොහෙද උපන්නෙ? කියලා. අපවත් වුණා, කොහෙද උපන්නෙ? කියලා. ඒ අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ධර්ම සභාවට පැමිණිලා 'මහණෙනි කුමක්ද කතා කරන්නෙ?'

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

කියලා ඇහුවහම 'මේ විදියේ කථාවක්' කියලා ප්‍රකාශ කළා. 'නැහැ මහණෙනි, මගේ පුත්‍ර අංගුලිමාල රහත්ව පිරිනිවන් පෑවා' කියලා ප්‍රකාශ කරලා ඒ අවස්ථාවේ තමයි අපි මාතෘකා හැටියට ප්‍රකාශ කළ අර ගාථාව වදලේ.

යසස පාපං කතං කමමං - කුසලෙන පිටියති
සො ඉමං ලොකං පහාසෙති - අඛා මුතෙතාව වන්දිමා

'යම් කෙනෙකු විසින් කරන ලද පාපකර්මය කුසලයෙන් - කුසල් බලයෙන් වැසී යේද අන්ත එබඳු පුද්ගලයා සන වලාකුළෙන් මිදුණු සඳ මඬල වගේ මේ මුළු ලෝකය ආලෝකවත් කරනවා' කියලා ඒ ගාථා ධර්මය වදළා. අපි සැකෙවින් ගත්තොත් මේකයි මේ අංගුලිමාල කථාව.

ඉතින් මේ කථාන්තරය තුළින් අපි ගතයුතු ආදර්ශය පිළිබඳව යම්කිසි විවරණයක් අවශ්‍ය වෙනවා. එක පැත්තකින් බලනකොට, අපි කලින් සඳහන් කළ ආකාරයට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ මහාකරුණා සමාපත්ති ගුණය පිළිබඳව අපේ ශ්‍රද්ධාව දියුණු කරගැනීමට උපකාර වෙන විදියේ කරුණු රාශියක් මේක තුළ තිබෙනවා. මේ අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ අපාය මාර්ගයෙන් බේරාගැනීම සඳහා බුදුපියාණන් වහන්සේ යෙදූ උපාය කෞෂල්‍යය මහපුදුමාකාරයි. ඇත්ත වශයෙන් අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ අපායෙන් බේරුණේ අනු නවයෙන්. එහෙම නැත්නම් නවසිය අනු නවයෙන් බේරුණා වගේ. තමන්ගේ මව මරලා දහ සම්පූර්ණ කළානම් අංගුලිමාල ගොඩගන්න බෑ, බුදු කෙනෙකුටත්. ආනන්තරික පාපකර්මය ඒ තරම් දරුණුයි. ඊට කලින් බුදුපියාණන් වහන්සේ ක්‍රියාත්මක වුණා කිසිම කෙනෙකුට දන්වන්න නැතුව, තමන්ම තනිවම එහි වැඩම කළා මහාකරුණා ගුණයෙන්.

ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේ අංගුලිමාල හික්මවන්න පාවිච්චි කලේ පොඩි වාක්‍ය දෙකක් පමණයි. 'මම සිටියා, නුඹත් සිටින්න අංගුලිමාල' එව්වරයි. රජවරුන්ටවත් වෙනත් අවි ආයුධ වලින්වත් හික්මවන්න බැරි විදියේ අංගුලිමාල කියන ඒ දමරික සොරා බුදුපියාණන් වහන්සේ හික්මවුවේ අර කර්මස්ථානයක් වැනි - භාවනා කර්මස්ථානයක් වැනි වටිනා වාක්‍යය දෙකකින්. 'මා සිටියා, නුඹත් සිටුව'. අතීත පුණ්‍යශක්තිය, අතීත පාරමී ශක්තිය ඇති ඒ වගේම අභිංසක මානවකයා හැටියට ලබාගත්තු ශිල්ප ශාස්ත්‍ර ඥානයෙන් තියුණු වුණු අංගුලිමාල තේරුම්ගන්නා මෙහි අදහස. ඒ ප්‍රාණවධය පිළිබඳ සංවර

නොවීම තමයි නොසිටීම. නියම සිටීම, නියම ආකාරයෙන්ම තැන්පත් වීම තමයි මෙයින් මිදීම කියලා තේරුම් අරගෙන තමයි පැවිදිවුණේ.

ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේ අංගුලිමාල පිරිතක්, එහෙම නැත්නම් පිරිතකට උපකාර වෙන විදියේ ඒ උපදෙස් අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට දී වදලේ මක්නිසාද? බුදුපියාණන් වහන්සේට පෙනුනා දැඩි උත්සාහයක් දරන නමුත් අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට හිත එකඟ කරගන්න බෑ. පිණ්ඩපාතය පිළිබඳවත් නොයෙකුත් විදියේ කරදර වලට මුහුණ පාන්න සිදුවෙනවා මහජනයාගේ හිතිය නිසා. ඒ වගේම සිතත් එක්තැන් කරගන්න බෑ. ඒක නිසා තමයි අර විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ සත්‍යක්‍රියාවක් දුන්නේ. අංගුලිමාල ස්වාමීන් වහන්සේ ඒ සත්‍යක්‍රියාව කළහම ඒක ප්‍රත්‍යක්‍ෂ වුණා පමණක් නොවෙයි අද දක්වාම ඒක ප්‍රත්‍යක්‍ෂයි. ඒ පෙනීගියේ පුදුම විදියේ බුද්ධ බලයයි. ඒ සත්‍යක්‍රියාව තුළ තියෙන බලය ගැනත් අපි හිතලා බලන්න ඕන.

සත්‍යක්‍රියාව කියන එකට පදනම වන්නේ ශීලයයි. ශීලයේ වටිනාකම ඉන් අපට පෙනවා. දැන් මේ කාලෙ සමාජයේ සිටිනවා පරාජිතයින් කියලා කොටසක්. සමහරවිට මේ පිරිස අතරත් ඉන්න පුළුවන්, නොයෙකුත් හේතූන් නිසා, 'අපට ධර්මමාර්ගය අයිති නැහැ. අපට ධර්මමාර්ගයට යන්න තරම් ශක්තියක් නැහැ. අප තුළ පින් නැහැ' කියලා හිතන අය ඉන්නවා. අන්න ඒ අයට මේ ගාථා දෙකක් අපි ප්‍රකාශ කළා. ඒ ගාථා දෙක දක්වන උපමාවම වුණත් ප්‍රමාණවත්. දැන් මේ අද වගේ පෝය දවසක කෙනෙක් හඳ බලන්න උත්සාහ කරනවා. නමුත් කළු වළාකුලකින් වැහිලා තිබෙන්නේ. බොහොම උත්සාහයෙන් බලා ඉන්නවා. කළු වළාකුලින් මැත්වෙන සඳ මඬල තරම් ලස්සන දෙයක් නැහැ. අන්න ඒ වගේ යම්කිසි කෙනෙක් ඒ ධර්මමාර්ගයට බාධක හැටියට සලකන යම් දුර්වර්ණ දේවල් තිබෙණවානම් තමන්ගේ වර්තයේ, ඒවාම පසුබිම කරගෙන තමයි මේ විමුක්තිය ලබාගන්න පුළුවන් වන්නේ. හරියට අර කළු විල්ලුද පසුබිමක රිදී නූලෙන් කළ ගෙත්තමක් වගේ වර්තයක් තමයි අංගුලිමාල වර්තය. ඒක තුළින් අපි ගතයුතු ආදර්ශය මූලිකව එහෙමයි අපට පෙනෙන්නේ.

ඕනෑම වෙලාවක හැකි සංඥව උපදවාගෙන තුනුරුවන් කෙරෙහි ශ්‍රද්ධාව ඇතිකරගෙන දැඩි අධීක්ෂණයක් ඇතිකරගෙන මේ මාර්ගයට බැස්සොත් කෙනෙකුට අරහත්‍වය දක්වාම යන්න පුළුවන් ශක්තියක් තිබෙන බව අංගුලිමාල කථාවෙන් අපි පළමුවෙන්ම ගතයුතු පාඩමයි. ඒ

වගේම ශීලය මුල් කරගෙන කරනු ලබන සත්‍යක්‍රියා බලය පිළිබඳව කල්පනා කරලා බලනකොට ඒ සඳහා යම්කිසි සීමාවක් අවශ්‍ය බව පෙනීයනවා. බණ භාවනා කරන කෙනෙක් අතීතය අමතක කිරීමට තමයි මේ ඔක්කොම කරන්නේ. දැන් මේ චීවරය දරාගන්නේ, මේ බාහිර වශයෙන් වෙනසක් ඇති කරගන්නේ තමන්ගේ හිත තුළ ඇතිවෙන පසුතැවිලි ඉවත් කරගන්න. ඒ කටයුතුත් ඒ සඳහා උපකාර වෙනවා. ඊටත් වඩා උපකාර වෙනවා යම්කිසි සීමාවක් ඇතුව දැඩි අධිෂ්ඨානයක් ගැනීම. අද සිට, අද මේ මොහොතේ සිට මං මේ ශීලයේ හැසිරෙනවා කියලා. මේ ශීලයත් එක්කම යන එක තමයි ආචර්ජනාව කියන එක. ආපසු හැරී බැලීම.

ශීලය පදනමයි. ශීලය පිළිබඳව අධිෂ්ඨානයයි ඒකට උපකාර වෙන දේ. දැන් මේ පින්වතුන් මේ අවස්ථාව අනුව ඇතැම් කෙනෙක් ආජීව අෂ්ඨමක ශීලය සමාදන් වුණා. මේ වැඩි පිරිසක් මට පේන හැටියට අද වැනි මේ වටිනා පෝය දවසක නියම අදහස ඇතිව එහි නියම ගැඹුරු තේරුමක් ඇතිව මේ පොහොය අටසිල් සමාදන් වුණා. තවත් කෙනෙක් දසසිල් සමාදන් වුණා. ඔය විදියට යම්කිසි ශීලයක් අධිෂ්ඨාන කරගන්නා. ඒක තමයි පදනම මේ ධර්මමාර්ගයේ ගමන් කිරීමට, සිත එකඟ කරගැනීමට.

අන්න ඒ පදනම දමාගෙන ඊළඟට භාවනාව සඳහා සිත තැන්පත් කරගැනීමට උපකාර වන දේ තමයි ඒ ශීලය ආචර්ජනා කිරීම. ආචර්ජනා කිරීම තුළින් යම්කිසි කෙනෙකුට සතුටක් ඇතිවෙනවා. ශීලයේ ආනිශංස හැටියට දක්වන්නේ අවිඤ්චාසාරඝ්ණං. පසුතැවිලි නොවන බවයි. ඒකයි ශීලයේ සාරය. ගොඩනැගිල්ලක පදනම දමලා ගොඩනැගිල්ලක් නොතනා සිටීම වගේ, ශීලයක් සමාදන් වෙලා භාවනා නොකර සිටීම. ඒක නිසා ශීලය පදනම දමාගෙන ඒක මත පිහිටලා ඒක ආචර්ජනා කරලා ඒ ශක්තිය තුළින් ඊළඟට තමයි සිත එකඟ කරන්නේ කමටහනට. එබඳු අවස්ථාවල අර කමටහන හොඳට පැහැදිලි වෙනවා. අන්න ඒ න්‍යාය අපට හෙළිවෙනවා මේ අංගුලිමාල කථාවෙන්. අර සත්‍යක්‍රියාව කළාට පස්සේ අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට පුලුවන් වුණා හිත එකඟ කරගන්න. 'දැන් ඉතින් මගේ හිත පිරිසිදුයි. අරක යට ගියාව' එතනදී වෙනම පිටුවක් පෙරලුවා. ජීවිතයේ වෙනම පිටුවක් පෙරලුවා. දැන් මේ පින්වතුන්ට නිතර අහන්න ලැබෙණ එකක් තමයි ජීවිතයේ නව පිටුවක් පෙරලීම කියන එක. ඒ පිටුව පෙරලුවට පස්සේ අනිත් පිටුව

පේන්නෙ නැහැනෙ. අන්න ඒ වගේ. ඒකට උපකාර වෙන්න ශීලයයි. ශීලයේ වටිනාකම ඒ තුළින් අපට දැනගන්න පුළුවනි.

ඒ වගේම මෙතන බුදුපියාණන් වහන්සේ, කෙනෙකු හික්මවීම සඳහා යෙදූ උපාය මාර්ගයෙන් අපටත් අපේ ප්‍රමාණයෙන් කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රයේ වැදගත්කම සලකා ගන්න පුළුවන්. ‘අංගුලිමාල අර තරම් පාපකර්ම කරලත් කොහොමද රහත් වුණේ?’ කියලා සංඝයාවහන්සේලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ඇසුවා. එතකොට ඒ අවස්ථාවෙ තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ ‘ඒ විදියට පාපකර්ම කළේ නියම කල්‍යාණමිත්‍රයෙක් නොලැබීම නිසයි. නමුත් මා වැනි කල්‍යාණමිත්‍රයෙක් ලැබීම නිසා ඒ කරන ලද පාපකර්ම, ලෝකෝත්තර මාර්ග කුශලයෙන් වහන්න පුළුවන් වුණා’ මෙතන කුසලෙන පිටියකි කියන්නෙ සාමාන්‍ය කුසලයක් නොවෙයි. ඒ අරහත් මාර්ග - ලෝකෝත්තර කුසලයෙන් වැසිලා ගියා. ඒ කුසලයෙන් මට්ටම් තිබෙනවා.

මේ පින්වතුන් නිතර අහලා තිබෙන සෝවාන් කියන ලෝකෝත්තර තත්ත්වයෙන් ලබන ජයග්‍රහණය මොකක්ද? සතර අපායට යන්න බැරි තත්ත්වයකට සිත පත්කරගැනීමයි. ඒ කියන්නේ අපායගාමී අකුසලයෙන් මිඳෙනවා. අකුසල කර්ම විපාක කොයි වෙලාවෙ එනවද කියලා දන්නෙ නැහැ සාමාන්‍ය පෘථග්ජන පුද්ගලයාට. සෝවාන් නොවූ පුද්ගලයාට කොයි වෙලාවෙ අපායට යන්න සිද්ධවෙනවද කියලා දන්නෙ නැහැ. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන ධර්ම චක්‍රයේ වටිනාකම එතනින් පේනවා. පින්වතුනි, මේ ලෝකයේ තිබෙනවා කරකැවෙන රෝද දෙකක්. ඒ කර්මචක්‍රයයි, ධර්මචක්‍රයයි. කර්මචක්‍රය මහා පුදුම අන්දමින් මහාබලගතු අන්දමින් කරකැවීගෙන, කරකැවීගෙන යනවා. නමුත් මේකෙ බලය බිඳින්න පුළුවන් තවත් චක්‍රයක් තිබෙනවා ඒ තමයි ධර්මචක්‍රය. ඒක තමයි සාරාසංඛ්‍යය කල්ප ලක්ෂ්‍යයක් තරම් කාලයක් පෙරැම් පුරලා බුදුපියාණන් වහන්සේලා සොයාගත්ත ධර්මචක්‍රය. ඒකෙන් කෙරෙන්නේ අර කර්මචක්‍රයේ බල බිඳින එකයි. සම්පූර්ණයෙන්ම බිඳින්න බැ. නමුත් ඒවා අවස්ථා වශයෙන් බිඳිනවා.

පළමු බිඳීම තමයි යම් කෙනෙක් සෝවාන් මාර්ග ඥානය ලැබීම. ඒ සෝවාන් තත්ත්වය ලැබුවානම් ඒ හිත දියුණු වුණු මට්ටම අනුව සෝවාන් ලෝකෝත්තර තත්ත්වය නිසාම, ඒකෙ බලයෙන් අර අපායගාමී අකුසල් දුරුවෙනවා. කොටින්ම කියතොත් තවත් ජාති භතකට පමණක් සුගතිය. සුගති කියන්නේ අපායන් හැර මනුෂ්‍ය ලෝකෙ හෝ

දිව්‍යලෝකෙ හෝ පමණක් උපදින තත්ත්වයකට සිත පත්කරගැනීම. ඒක නිසා ඒ ලබන පුදුම විදියේ සැනසීම තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ බොහෝ අවස්ථා වල නොයෙකුත් උපමා වලින් දක්වලා වදාළේ. අර නිය පිට පස් ටිකට මහපොළොව උපමා කරන්න බැරුවා වගේ - සෝවාන් පුද්ගලයාට ඉතුරුවෙලා තියෙන අකුසලය අර නිය පිට පස් වගෙයි. මහපොළොව තරම් විශාල කර්ම බලවේග වලින් විමුක්තිය ලබලයි සෝවාන් පුද්ගලයා සිටින්නේ. ඒ තරම් විශාල සැනසීමක් සෝවාන් විමෙන්ම ලැබෙණවා. ඊළඟට ඒ විදියට ක්‍රමක්‍රමයෙන් ගිහිල්ලා සකදගාමී විමෙන් අර ජාති දෙකකටත්, අනාගාමී තත්ත්වයෙන් නැවත මේ ලොවට නොඑන තත්ත්වයටත් පත් කරනවා. බුන්ම ලෝකයට යනවා. ඊළඟට බුන්ම ලෝකයේදී රහත් වෙනවා.

රහත් වුණාට පස්සෙ, එතනත් තිබෙණවා වැදගත් කාරණයක්. රහත් වුණාට පස්සෙන් දිට්ඨදම්මවේදනීය අකුසල් බලපවත්වන බව වගේම කර්මවක්‍රය ඒ තරම් දැඩි බව මේ අංගුලිමාල කතාවෙන් අපට පෙනී ගියා. අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ අර විදියට සහනයක් ලබාගෙන බොහොම අමාරුවෙන් රහත්වුණා. රහත්වුණ නමුත් පිණිච්ඡාතෙ යනකොට අර විදියට ඉවතට විසි කරන ගල් කැට කැබලිති පවා හිසට පහත්වුණේ මොකද? රහත් වුණාට පස්සෙ දිට්ඨදම්ම වේදනීය අකුසල් බලවත් ලෙස පොරකනවා විපාක දෙන්න. ඒවා විදින්න වෙනවා. ඒ තරම් කර්මවක්‍රය බලගතුයි.

නමුත් එබඳු ඒ කර්මයන්ගෙන් පවා තාවකාලිකව හෝ සහනයක් ලබලා නියම නිවන් සිතෙහි විමුක්ති ස්වභාවය ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්න අවස්ථාවකුත් තිබෙණවා රහතන්වහන්සේලාට. ඒකට කියන්නෙ අරහත් එල සමාධිය කියලා. ඒ අරහත් එල සමාපත්තියට සමවැදිලා ඉන්න අවස්ථාවේ අර කර්මවේග බොහෝ දුරට තුනී කරගෙන, තුනී කරගෙන ගිහිල්ලා පිරිසිදුවම නිරෝධ තත්ත්වය, නිව්මි තත්ත්වය, පූර්ණ නිව්ම ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්නවා. ඒක තමයි ලෝකයේ ඇති උතුම්ම සැනසීම. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන මේ සැනසීම සාමාන්‍ය ලෝකයා හිතන මට්ටමේ දෙයක් නොවෙයි. මේ ලෝකෝත්තර සැනසීම අර කර්ම වේගයන්ගේ බලය වගේම අනිත් සියලුම සංස්කාරයන් සංසිදුවලා, මර්දනය කරලා ලබන එක්තරා සැනසීම්, නිව්මි ශක්තියක්. ඒකට කියන්නෙ විමුක්ති සුඛය කියලා. ඒ විමුක්ති සුඛය විදීමෙන් තමයි අර අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ යම්කිසි කෙනෙක් කලින්

ප්‍රමාදයට වැටිලා ඉඳලා ඒ ප්‍රමාදයෙන් මිදිලා අප්‍රමාදී වෙනවානම් ඒ තැනැත්තා හරියට කළ වළාකුලින් මැත් වුණ සඳ මඬල වගේ ලෝකය ප්‍රභාවත් කරනවා කියලා. අන්න ඒක ආශ්‍රයෙන් අපිට හිතාගන්න පුළුවන් මේ කර්මවක්‍රය බිඳීමට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මවක්‍රය උපකාරවෙන ආකාරය.

අවසාන වශයෙන් කල්පනා කරලා බලනකොට මේ සංසාරයේ කිසිම තැනක, ඉතුරු කරගන්න දෙයක් නැහැ. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදලේ 'මම මොහොතකටවත් භවය වර්ණනා කරන්නෙ නැහැ. ඉතාමත්ම සුලු ප්‍රමාණයක අසුවී වුණත් ගඳ ගහන්නා වගේ මුළු මහත් භවයම මහා භයජනක තැනක්' කියලා. වෙන එකක් තබා බුන්ම ලෝකවල පැවැත්ම පවා - සංස්කාර ඇති හැම තැනම දුකක්ය කියන එක බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදලා. ඒ නිසා හැම කෙනෙක්ම බුද්ධෝත්පාද කාලයක මේ නිර්වාන මාර්ගයේ ගමන් කරලා හැකිතාක් ඉක්මනින්, අවම මට්ටමින් සෝවාන් තත්ත්වය ලබාගෙන සතර අපායෙන් මිදීමටත්, උපරිම මට්ටමින් සියලු සසර දුක කෙළවර කරලා උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසීමටත් උත්සාහවත් විය යුතුව තිබෙනවා. අන්න ඒ විදියට ඒ අධිෂ්ඨානය ඇති කරගන්න, නව පිටුවක් පෙරළන්න හොඳම අවස්ථාවක් තමයි වෙසක් දවස. මේ වර්ෂය ගැන හිතලා බලනකොට මේ එක්දහස් නවසිය අනූ නවයයි. මෙතනත් තියෙන්නෙ අනූ නවයෙන් බේරෙන අවස්ථාවක්. මේ අවස්ථාවෙවත් නුවණින් කල්පනා කරලා ධර්මමාර්ගයට නැඹුරු වුණේ නැත්නම් - මේ සමාජයේ පරාජිත තත්ත්වයෙන් ජීවත්වෙන්න බලාපොරොත්තු වෙනවානම් මහා භයානක විනාශයකට පුද්ගලයා වශයෙන් පමණක් නෙවෙයි සමාජයත් භාජනය වෙනවා.

ඒක නිසා අපි හැම දෙනෙක්ම කල්පනා කරගන්න ඕන අංගුලිමාල වර්තය අපට දෙන ආදර්ශය අපි අපගේ ජීවිත වලට ළං කරගන්න. ඇත්ත වශයෙන්ම මහා පුදුම විදියේ ප්‍රාතිහාර්යක්. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ප්‍රාතිහාර්ය පමණක් නෙවෙයි අප කුළ ඇති ප්‍රාතිහාර්ය ශක්තියත් ඒ තුළින් මතුකරගන්න ඕන. අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ පැවිද්දට පත්වුණාට පස්සෙ අප්‍රමාදීව ඒ ධර්මමාර්ගයේ ගමන් කළ ආකාරය හිස පලාගෙන, ලේ හලාගෙන පිණිඬවනයත් හරියට නොලැබී ඒ නොයෙකුත් බාධක මධ්‍යයේ, නමුත්

පහත් කණුව ධම් දේශනා

උත්සාහවත්ව තමන්ගේ ශීලයේ පිහිටලා භාවනා කරලා උතුම් අරහත්‍වය සාක්‍ෂාත් කරගත්තා.

ඒ වගේ අපි කල්පනා කරගන්න ඕන ගිහි හෝ වේවා, පැවිදි හෝ වේවා කොතෙකුත් බාධක කම්කටොළු මතු වෙන්න පුළුවන් ධර්මමාර්ගයේ යාමේදී. ඒ එකක්වත් නිදහසට කාරණා නොවෙයි. අප හැම කෙනා තුළම තිබෙනවා සංසාරයේ කරන ලද කුසල් වගේම අකුසල්. හොඳ පැත්තත් තියෙනවා. නරක පැත්තත් තිබෙනවා. පාප කර්මවලට පාප කර්මයන් අත දෙනවා. කුසල කර්මවලට කුසල කර්මයන් අත දෙනවා. ඒ වගේම තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා පාප මිත්‍ර සේවනය ඉතාම භයානක බව. මේ කථාවේ මුලදී සිදුවුණේ ඒ විදියේ දෙයක්. අංගුලිමාල අවට හිටි මිතුරන් පාප මිත්‍රයින්. ඒ වගේම ඒ ගුරුවරයාත් අන්තිමට පාප මිත්‍රයෙක් බවට පත්වෙලා තමයි අර විදියේ වැරදි අනුශාසනයක් කරලා අහිංසක අංගුලිමාල නපුරට පෙලඹුවේ. අහිංසක - අංගුලිමාල බවට පත්කළේ.

අනිත් අතට අර තරම් මිනිස්සුන් වළක්වද්දී තනිවම බුදුපියාණන් වහන්සේ අංගුලිමාල සොරා සොයාගෙන ගිහිල්ලා වාක්‍ය දෙකකින්ම දමනය කරලා පැවිදි රූපයක් බවට පත්කරල ගෙනාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේගේ කල්‍යාණමිත්‍රත්වය නිසාමයි. අන්න ඒ ධර්ම ප්‍රාතිහාර්ය අංගුලිමාල තුළ පමණක් නෙවෙයි අප එක් එක්කෙනා තුළම තිබෙනවා කියලා හිතාගන්න ඕන. ඒක ඒ විදියට හිතාගෙන විශේෂ ජීවිත පරිවර්තනයක් කරන්න ඉතාමත්ම හොඳ අවස්ථාවක් තමයි මේ පවතින මේ නැකත. නියම නැකත කියන්නේ බෞද්ධ නැකතයි. මේ නැකත මොකක්ද බුදුපියාණන් වහන්සේ උපන් නැකත. ඒ වගේම බුදුවුණු නැකත. පිරිනිවන් පෑව නැකත. මේ බුද්ධ චරිතයේ උතුම්ම, ශ්‍රේෂ්ඨතම සිද්ධි තුනක් සිදු වුණු දවස. අන්න එබඳු දවසක අපි කල්පනා කරන්න ඕනෙ අපෙත් තිබෙනවා යම්කිසි ඉලක්ක.

දැන් ඔබ හැම කෙනාගෙම යම් යම් ලෞකික ඉලක්ක තිබෙනවා. එබඳු ඒ ලෞකික ඉලක්ක මේ දීර්ඝ සංසාරයේ නොයෙක් වාර වල අපි ඇති කරගන්න ඇති. ඒවා ලැබුණා හෝ නොලැබුණා හෝ වේවා - බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදාරන ආකාරයට මේ සංසාරයේ ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී දුක්ඛ වලට ගොදුරුවෙලා තවත් කර්ම විපාක නිසා අනේක වාරයක් දුකට පත්වෙලා දුකින් දුකටම ගමන් කරන ගමනක් තමයි සසර කියන්නේ. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා

වදලේ සංසරණය කියන එක තැන කරකැවිල්ලෙන් ඉවත්වෙලා නිස්සරණය කියන නිවන, නිවීම - දවීම වෙනුවට නිවීම මතුකරගන්න තත්ත්වයක්. ඒක තමයි ධර්මවක්‍රය කියලා කියන්නේ. ඒ ධර්මවක්‍රය තමතමන්ගේ විත්ත සන්තානය තුළ කැරකැවිය යුතු දෙයක්. ඒ සඳහා යායුතු ධර්මමාර්ගය තමයි භාවනා මාර්ගය.

ඉතින් ශීලය පදනම් කරගෙන, ශීලය අධිෂ්ඨාන කරගෙන, ඒ ආවර්ජනාව තුළින් තමන්ගේ සිත ප්‍රමෝදමත් කරගෙන, සතුටු කරගෙන ඊළඟට සිත එක්තැන් කරගන්නවා යම්කිසි සමථ කර්මස්ථානයකින්. සමථ කර්මස්ථානය කියලා කියන්නේ හිත සමාධිමත් කරගන්න උපකාරවෙන කර්මස්ථානයයි. දැන් මේ අවස්ථාවේ ප්‍රකාශ කළ මේ අනුත්තරො පුරිසදමම සාරථී කියන ගුණය - ඒක නිතරම මෙනෙහි කරනකොට තමා තුළ ඇතිවෙන ශ්‍රද්ධාව අනුව, ඒකෙම හිත රඳවාගන්න පුළුවන් ශක්තියක්, සමාධියක් මතු වෙනවා, යම්කිසි එක්තැන්වීමක්. සිතේ එකඟතාවක් ඇතිවෙනවා. ඒක පිහිට කරගෙන පුළුවන් කෙනෙකුට ලෝකයේ යථාතත්ත්වය අවබෝධ කිරීම් වශයෙන් අනිත්‍ය, දුක, අනාත්ම වශයෙන් විදර්ශනාවට හරවන්න.

ඒ විදියටම බුද්ධානුස්සතිය, මෙත්තිය, අසුභය, මරණසතිය ආදී වශයෙන් නොයෙකුත් කර්මස්ථාන තිබෙනවා. ඒවා උපකාර කරගෙන යම් කෙනෙක් සිත එකඟ කරගත්තානම්, ඊළඟට අනිත්‍ය, දුක, අනාත්ම වශයෙන් සංස්කාරයන්ගේ අනිත්‍ය ස්වභාවය තමන් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගෙන විදර්ශනාවට හරවලා මෙනෙහි කිරීමෙන් ඒ ලෝකෝත්තර මාර්ග ඥාන මතුකරගන්න පුළුවන්. අන්න ඒ විදියට මතුකරගැනීමෙන් තමයි මේ සංසාර දුකයෙන් සඳහටම මිදෙන්න පුළුවන් වන්නේ.

අපි බුදු කෙනෙකුට වදින්නේ, බුදු කෙනෙකුට ගෞරව කරන්නේ බුදුරජාණන් වහන්සේගේ ඒ රූප කායේ ඇති අලංකාරත්වය ගැන හිතලා නෙවෙයි. වෙන දේවල් ගැන හිතලා නෙවෙයි. බුදු කෙනෙක් කියන්නේ අනෙකුත් කිසිම ශාස්තෘවරයෙකුට සොයාගන්න බැරි වුණු දෙයක් සොයාගත්තු නිසයි. මොකක්ද ඒ? මේ භයානක සංසාරයෙන් ඒ වගේම කර්මවක්‍රයෙන් මිදෙන ක්‍රමය. මේක එක අන්තෙකට ගිහිල්ල කරන්න බැරි දෙයක්. අර ධම්මවක්ක සූත්‍රයේ එහෙම දැක්වෙන ආකාරයට කාම සුඛයේ ගැලී සිටීමෙන්වත්, එහෙම නැත්නම් තමන්ගේ මුළු ශරීරයෙන් පළිගැනීමක් වගේ වද දීමෙන්වත් නෙවෙයි, මේ සංසාරයෙන් මිදෙන්න පුළුවන් වන්නේ. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය කියලා බුදුපියාණන්

වහන්සේ දක්වා වදළ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාවෙනුයි. ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය කියන්නේ සම්මාදිට්ඨි, සම්මා සංකප්ප, සම්මා වාචා, සම්මා කම්මන්ත, සම්මා ආජීව, සම්මා වායාම, සම්මා සති, සම්මා සමාධි කියන ඒ මාර්ගයයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ මධ්‍යම ප්‍රතිපදාව හැටියට හඳුන්වන්නේ ඒකමයි. මෙන්ම මේ මාර්ගය තමතමන්ගේ විත්ත සන්නානයේ ඇති කරගතයුතු මාර්ගයකි.

මේ මඟට මුලින්ම උපකාර වෙන දේ තමයි සම්මාදිට්ඨි කියන හරි දැක්ම. හොඳ නරක වටහාගන්න ඕන. හොඳ නරක, පින් පව් හරියාකාරව වටහාගන්න ඕන. ඊළඟට මේ සංසාරයත්, මේ සංසාරයෙන් මිදීමත් කියන මේ දෙක අතර පරතරය වටහාගන්නට ඕන. ඒක තමයි මේ මුළු මහත් සංසාරය දුකක්ය කියන අවබෝධය, ඒකට යටින් තිබෙන්නේ තණ්හාවය කියන ඒ ගැඹුරු අවබෝධය. ඒ තණ්හාව නැතිවුණු තැන සැනසීම නිවීමයි. නිවන කියන ඒ අවබෝධය. ඊළඟට ඒකට උපකාර වන්නේ මෙන්ම මේ මාර්ගයමයි. මේ අවබෝධය තුළින්, මේ සමයක් දෘෂ්ටිය තුළින් ඇති කරගන්නවා සමයක් සංකල්ප කියන හරි වේතනා. නෙකම්ම වේතනා - නෙකම්මය පිළිබඳ, ගිහි ගෙයින් නික්මීම පිළිබඳ කැමැත්ත, ඡන්දය දැඩිව ඇති කරගන්න ඕන. දීර්ඝ කාලයක් බුදුපියාණන් වහන්සේලා ඒ නෙකම්මය පාරමී වශයෙන් පිරුවා.

ඊළඟට ද්වේෂයෙන් ඉවත්වෙලා මෙමිත්‍රී සිත, අවාපාද සංකල්පය, ඊළඟට අවිහිංසා සංකල්ප කියන හිංසාවෙන් ඉවත්වීමේ අදහස. සමහරවිට ඒ අංගුලිමාල සොරාටත් සම්මාදිට්ඨිය ඇතිවෙන්න ඇති බුදුපියාණන් වහන්සේ අර ප්‍රකාශ කළ පද දෙකෙන්ම. ඊළඟට ඒ තුළින් සම්මා සංකල්ප - නෙකම්ම, අවාපාද, අවිහිංසා කියන හරි සංකල්පනා ඇති කරගන්නා. එතන ඉඳලා තියෙන්නේ තමන්ගේ කය වචනය හික්මවාගැනීමයි. සම්මා වාචා, හරි වචන. ඒ හරි වචනයක්ම තමයි සත්‍යක්‍රියාව කියන්නේ. අංගුලිමාල කළේ හරි වචනය පාවිච්චි කිරීමයි. වැරදි වචනයක් කියන්න අකැමති වුණු බව අපට පේනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ පළමුවෙන්ම දුන්න ඉඟිය මොකක්ද? ඉතාමත්ම සියුම් උපාය මාර්ගයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ එතන කළේ. අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට ඉස්සෙල්ලම කිව්වේ එහෙනම් මෙහෙම සත්‍යක්‍රියා කරන්න 'මා උපන්නේකට සතෙක් මරලා නැහැ' කියලා. අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ ඒ වෙනකොට මුසාවාදයෙන් ඉවත්වීමේ ශික්‍ෂා පදය

රකින නිසා 'අනේ භාග්‍යවතුන් වහන්ස මං කොහොමද බොරුවට මෙහෙම සත්‍යක්‍රියාවක් කරන්නෙ. ඒක දැන දැන බොරු කීමක් නොවේද?' කියලා ඇහුවේ ඒක නිසයි. අන්න ඒකෙන් පේනවා එතකොට වචනය හික්මවාගන්න අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ උත්සාහවත් වුණා. ඊළඟට ආර්ය ජාතිය කියලා කියන ඒ ආර්යෝත්පත්තියේ ඉඳලා මා පිරිසිදුයි කියන ඒ ඔපවත් වුණ හැඟීමෙන් අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ බය නැතුව සත්‍යක්‍රියා කළා. අන්න සත්‍ය වචනය.

එතකොට අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේටත් පුලුවන් වුණා නම්, ඒ විදියට සත්‍ය වචනය ප්‍රයෝජනයට අරගෙන තමන්ගේ ජීවිතය හැඩ ගස්සගන්න අපට බැරිවෙන්නෙ නැහැ. ඊළඟට කාය කර්ම. ඒ සම්මා කම්මන්ත කියන හරි කර්මාන්ත. එතකොට හරි කර්මාන්ත නෙවෙයි අංගුලිමාල හැටියට කළේ. පංචායුධය අරගෙන ගිහිල්ලා කළ ඒ වැරදි කර්මාන්ත ඉවත් කළා. එක මොහොතින් ඉවත් කළා.

දැන් අපට බොහෝ දේවල් අතහරින්න බැරුව සිටිනවා මේ සමාජයේ. දැන් අපි සමාදන් වුණ ආජීව අණ්ඩමක ශීලයේ අවසානයට කියාපු වැරදි ජීවිකා ක්‍රම වලින් වැළකීම මේ පින්වතුන්ට ඉතාමත්ම අකමැති දෙයක් වෙන්න පුලුවන්. ඒකනම් කරන්නම බෑ කියලා කියන තරමට. නමුත් අංගුලිමාල අර විදියට පංචායුධම අතහැරියා වගේ ඒ වැරදි පස් ආකාර වෙළඳුම් - එහෙම නැත්නම් පස් ආකාර ජීවන ක්‍රම අතහරින්න කෙනෙකු තුළ විත්ත ශක්තියක් ඇති කරගන්නට ඕන. මොනවද ඒ? සතුන් මැරීම, මාංශ වෙළඳුම, මත්පැන් වෙළඳුම ඊළඟට අවිආයුධ වෙළඳුම. සතුන් මසට ඇතිකිරීම. ඒ විදියේ වැරදි ජීවිකා ක්‍රම වලින් වැළකීමට තරම් ශක්තියක් ඇති කරගන්නට ඕන. මක්නිසාද ඒ පස්පව් වලින් වැළකීම වගේම තමන්ගේ ජීවිකාවත් හරිගස්සගත්තොත් ඒ තැනැත්තාට පුලුවන් සම්මා ආජීව කියන හරි ජීවිකාව සකස් කරගන්න. අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ වැඩිකල් නොගොස්ම රජු සිවුරු වලින් පවරන අවස්ථාව වෙනකොටත්, ධූතංගාදී උග්‍ර වුත පවා සමාදන් වෙලා රකිමින් සිටියා. ඒකයි රජුරුවන්ගේ අර සිවුපස පැවරීම පවා ප්‍රතික්‍ෂේප කළේ. එයින් අපට පෙනෙනවා ජීවිකාව පිලිබඳවත් අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ කොයි තරම් සැලකිලිමත් වුණාද කියලා.

මේ කථාවෙන් එක ජීවිතයක ඇතිවුණ විශාල පරතරය අපට පෙනෙනවා. දැන් මේ කථාව බොහෝ දෙනා ඔය වික්‍රපටි ආදිය මගින්

දක්වනවා. ඇත්ත වශයෙන්ම මේක තමන්ගේ විත්ත සන්තානයේ දකින්න පුළුවන් විකුපටියක්. අපි ඉස්සෙල්ලා කියාගෙන යනකොට අංගුලිමාල කොයි විදියේ පුද්ගලයෙක්ද, අංගුලිමාල ගැන කොහොමද අපට හිතුවෙ, නම අහිංසක වුණාට මොකද, මේ තරම් පව් කරපු කෙනෙක් නේද? ඊළඟට සම්පූර්ණ ජීවිත පරිවර්තනයක් සිදුවුණා. එතකොට පූර්ණ ජීවිත පරිවර්තනයකට අවශ්‍ය පසුබිම අපිට මේ අංගුලිමාල කථාවෙන් පෙනෙනවා. ඒ වගේ ජීවිකාවකින් පසු අර තරම් දුෂ්කර අන්දමට පිණිඩපාත ආදී ඒ කටයුතුන් කරමින් මේ අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේ උතුම් වූ අරහත්‍වය කරා ළං වුණා. සිත එකඟ කරගෙන සම්මා වායාම කියන දැඩි චීර්ය යොදලා සම්මා සතිය කියන හිත එකඟ කරගැනීම කරලා. ඒ කියන්නෙ කමටහන මුලදී වැටහුණේ නැහැ. නමුත් එයින් පසුබට වුණේ නැහැ. ඒ වෙනුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ දුන්න ඒ සහනය උපකාර කරගෙන, සිත තැන්පත් කරගෙන සිත සමාධිමත් කරගත්තා. ඊළඟට ඒක තුළින් තමයි අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට ඒ පසුගිය යටගියාවම තුළින් මුළු මහත් සංසාරයේ ස්වභාවය වටහාගෙන, දුක වටහාගෙන, ඒ දුකෙන් ඉවත්වීමේ මාර්ගය වන ඒ තණ්හාව නැතිකරගැනීම කරගන්න පුළුවන් වුණේ.

ඒක නිසා අපි කල්පනා කරන්න ඕනෙ මේ අංගුලිමාල චරිතය අපේ ජීවිතයට ළං කරගන්න. අංගුලිමාල චරිතය ළං කරගන්නවා කියලා කියන්නේ අංගුලිමාල ගිය ඒ අධර්මමාර්ගයේ යාම නොවෙයි. ඒ අංගුලිමාල වචනය යටින් තිබෙන, මේ ඇඟිලි එකතුකිරීමෙන් ගොඩනගාගත්තු කාරකය හඟවන ඒ සියල්ල අතහැරලා, ඊළඟට පුදුම අන්දමේ ශාන්ත, උපශාන්ත පැවිදි කෙනෙක් බවට පත්වීමට තරම් විශාල ජීවිත පරිවර්තනයක් කරගන්නට ශක්තියක් අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේට ඇති වුණා. අන්න ඒ ශක්තිය අප හැම කෙනෙකුටම ධෙර්යයක් වෙනවා. මොකද මේ සමාජයේ වැඩි දෙනෙක් සිටින්නේ බැරි සංඥව ගත්තු අය. හැකි සංඥව ඇති අය බොහොම ටික දෙනයි ඉන්නෙ. 'මේ එකක්වත් අපට බෑ. මේ කාලෙ බෑ. බුද්ධ කාලෙ පුළුවන් වුණත් මේ කාලෙ බෑ' කියලා ඒ විදියට බැරි සංඥව ඇතිකරගෙන තමයි අපි මේ අධර්මමාර්ගයේ යන්නෙ. අධර්මමාර්ගයට රුකුල් දෙන්නෙ.

ඉතින් මේ කථාව තුළින් අපි ගන්න පාඩම, ආදර්ශය මොකක්ද? බුදුපියාණන් වහන්සේගේ මහ පුදුම විදියේ අපරිමිත මහාකරුණාව නිසා අර තරම් දමරිකයෙක් පුදුම විදියේ උපශාන්ත සංසයාවහන්සේ

කෙනෙකු බවට පත්වුණා. අන්න ඒ වගේ අපිත් කල්පනා කරන්න ඕන අපේ මේ ජීවිත වලටත් බොහොම උපකාර වෙන දෙයක් තමයි ආපසු හැරලා බැලීම. ආචර්ජනය කරලා බැලීම. එහෙම නැත්නම් පුනරාලෝකනය. ඒක තුළින් ඇතැම් කෙනෙකුට විපිලිසර බවක්, එහෙම නැත්නම් පසුතැවිල්ලක් පමණයි ඇතිවෙන්න.

නමුත් එහෙම නෙවෙයි හිතන්න තියෙන්නේ. එබඳු අවස්ථා වලදී නව පිටුවක් පෙරළන්න අපට ඉඩ තිබෙනවා බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මයට අනුව. යම් කෙනෙකු තුළ තිබෙන ඒ මිථ්‍යාදෘෂ්ටි ඉවත් කරලා සම්මාදිට්ඨියට හැරුණානම් එතන ඉඳලාම ඉදිරියට තියෙන ගමන් මාර්ගය කෙලින්. හරි දැකුම් ඇතිවුණානම් ඊළඟට සම්මා සංකල්ප කියන හරි සිතූම් පැතුම් මේකට අනුව යන්න ඕන. ඒක තමයි පියගැටපෙළක් වගේ යන්න. හරි සිතූම් පැතුම් සම්පූර්ණ වෙනකොට හරි වචන පිටවෙනවා. හරි කියුම් කියලා කියන්න පුළුවන්. ඒ හරි කියුම් සම්පූර්ණ වෙනකොට, හරි කැරුම් කියන හරි ක්‍රියාමාර්ගයත් සකස් වෙනවා ඉබේටම. තමන්ගේ ඒ පංචශීලය ආදී ශීලයත් අධිෂ්ඨාන කරගෙන තමන්ගේ ක්‍රියාවලියත් හරිගස්සගන්නවා. ක්‍රියාදමයත් හරිගස්සගන්නවා. ඒක හරියාකාර නිත්‍ය වශයෙන් ක්‍රමානුකූලව සකස්වුණහම තමන්ගේ ජීවිකාවත් හරිගස්සගන්න පෙලඹෙනවා. ඒ ජීවිකාව සකස් කරගැනීමට යොදන උත්සාහය තුළ තිබෙන්නේ මොකක්ද? අකුසල් වලින් ඉවත්වීමටත්, කුසලයට ළං වීමටත් දරන උත්සාහය, ඒ සම්මා වායාම කියන හරි වෙරදුරුම්. හරි දිවිපැවතුම් තුළින් හරි වෙරදුරුම් කියන හරි වීර්යය. නියම ආකාරයෙන් ඒ වීර්ය මතුවෙනවා. කායික වීර්යය මතුවෙනවා. ඒ වීර්යය පිහිට කරගෙන ඊළඟට ඒ තුළින්ම සතිය මතුවෙනවා. හරියාකාර සිහිය. සිහිය පිහිටුවන්න පුළුවන්කම. ඒ සිහිය බොහෝ වේලාවක් පවත්වාගත් තැන හිත එක අරමුණක සමාධිමත් වෙනවා. මෙන්න මේ විදියට ආර්ය අෂ්ඨාංගික මාර්ගය සම්පූර්ණ වෙන්න.

මේ හැම දේකටම මූලික අවශ්‍යතාව තමයි හැකි සංඥාව. අපට පුළුවන් කියන හැඟීම. ඒ හැඟීම දැඩිකරගන්නට අපට මෙන්න මේ අංගුලිමාල කථාව වැනි ශාසනයේ දැක්වෙන බෞද්ධ ධර්මකථා උපකාර වෙනවා. ඇත්ත වශයෙන්ම අපි හිතන්නට ඕන අපි මේ දීර්ඝ සංසාරයේ නොකරපු අකුසලයක් නැති තරම්. අපට අතීතය ජේනවානම්, අනන්ත කාලයක් මේ අංගුලිමාල වගේම නොයෙක් විදියේ පාපකර්ම කරලා

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

අපාය වල දුක් විඳින්නට ඇති, නමුත් එපමණකින් අපේ සිත් දුර්වල කරගතයුතු නැහැ. අද ඉඳලා, මේ මොහොතේ ඉඳලා අපි ශීලයක් රකිනවානම් - එතන ඉඳලා නව ආරම්භයක්, නව පිටුවක් පෙරළන්න පුලුවන්. එතන ඉඳලා තමයි යන මාර්ගය බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන්නේ.

අන්න ඒක නිසා මේ අය කල්පනා කරගන්නට ඕන අද මේ වටිනා වෙසක් පෝය දවසේ පූර්ණ ජීවිත පරිවර්තනයකට, නව පිටුවක් පෙරලීමට - අර කළු වළාකුලින් මැත්වෙන සඳ මඬල වගේ තමන්ගේ ජීවිත වර්යාව සකස්කරගැනීමට හොඳ අවස්ථාවක් මේ තුළින් ලබා ගැනීමට. හැමතිස්සෙම අසන ලද ධර්ම කථාව තමන්ගේ ජීවිතයටම සංසන්දනය කරලා ඒ අනුව හික්මීමයි කරන්න ඕන. ධර්මය ඔපනයිකයි කියන්නේ ඒකයි. මේ ධර්මය සන්ධිකයි කියන්නේ මෙලොවම ඇස්පනාපිට මේවායේ ප්‍රතිඵල දකින්න පුලුවන් නිසයි. අර අංගුලිමාල නමැති දමරිකයා රහත්වුණා වගේ. අකාලිකයි, කල් නොයව්ම යම් අවස්ථාවක සිත වෙනස් කරගන්නාද ඒ අවස්ථාවේ ඉඳලාම පරිවර්තනයක් සිද්ධවෙනවා. ඊළඟට එහිපසික කියන්නේ එව බලව - මෙතන බුදුපියාණන් වහන්සේ එව බලව කිව්වේ නැහැ. ධර්මය දිනා බලන්න අංගුලිමාලට ආරාධනයක් කළා. එතනදී අර සිටීමත් නොසිටීමත් අතර වෙනස තේරුම්ගත්තා අංගුලිමාල. ඒ වගේම ඔපනයික ගුණය - අංගුලිමාල තමන් ධර්මමාර්ගයට නැඹුරුවෙලා ඒ ඒ ශීල ප්‍රතිපත්ති, භාවනා මාර්ගයට තමන්ගේ චිත්ත සන්තානය තුළින්ම ක්‍රියාත්මක කරලා ප්‍රතිඵල නෙලාගත්තා ඔපනයික ගුණයෙන්. පව්‍යතං වෙදිතබ්බො විඤ්ඤාහි, නුවණැත්තන් විසින් මේක ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගතයුතු දෙයක්.

අන්න ඒක නිසා මෙවැනි බුද්ධෝත්පාද කාලයක ගිහි හෝ වේවා පැවිදි හෝ වේවා අපි හැම කෙනෙක්ම මේ ජීවිතයේ, බුද්ධකිය ආදී වෙනත් ගැඹුරු ප්‍රාර්ථනා නැතිනම් ඉලක්ක දෙකයි තබාගත යුතුව තිබෙන්නේ. ඒ කියන්නේ කලින් සඳහන් කළ ආකාරයකට සතර අපායෙන් මිදීම වශයෙන් සෝවාන් තත්ත්වය ලබාගැනීම හෝ මුළු මහත් සංසාර දුක්ඛයෙන් එතෙර වෙලා උතුම් අරහත්‍යයෙන් පිරිනිවන් පැමට හෝ ඒ විදියේ දැඩි අධිෂ්ඨානයක් ඇතිව මේ ධර්ම ගමන යා යුතුව තිබෙනවා. අන්න එතකොට ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ කියන්නේ ශාසනයනම් මෙන්ම මේ බුද්ධශාසනය බබුළුවන්න පුලුවන් වන්නේ අපගේ ජීවිතය ඒ විදියට සකස් කරගැනීමෙන් පමණයි. යම් ප්‍රමාණයකට අපේ ජීවිතය

සකස් වෙනවානම් ඒ අප අවට සිටින අයට එයින් කලාණමිත්‍රයෙක් ලැබෙනවා. බොහෝ අවස්ථා වල කියන්නේ කලාණමිත්‍රයෝ කලුනික වගේ ඉතාම දුර්ලභයි කියලා. විශේෂයෙන්ම මේ කාලයේ කෙනෙක් කලාණමිත්‍රයෙක් වෙන්නේ සම්මාදිවයි ආදී ඒ ආර්ය අන්ධාංගික මාර්ගය තමා තුළ ඇතිකරගෙන අනිත් අයට ධර්මයෙන් පිහිටවෙන්න පුළුවන් ශක්තියක් ඇති කරගත්තහමයි. මිල මුදල් වලින් පිහිට වීම නෙවෙයි. කලාණමිත්‍රයා කියන්නේ අන්න ඒ ධර්මයෙන් පිහිටවීමේ ශක්තිය ලැබෙන්නේ ධර්මමාර්ගයේ යන ප්‍රමාණයට අනුවයි.

අද මේ වටිනා පොහොය දවසේ බොහෝ දෙනෙක් යම්කිසි ශීලයක හික්මෙමින් මේ පැයක් පමණ කාලය තුළ බුද්ධශාසනයේ ඉතාමත්ම වටිනා ශ්‍රාවකයෙක් හැටියට දක්වන්න පුළුවන් අංගුලිමාල රහතන් වහන්සේ පිළිබඳ දේශනයකට සවන් දුන්නා. ඒ වර්තය තුළ තිබෙනවා කෙනෙකුට ඉගෙනගන්න ඉතාමත්ම වටිනා පාඩම් රාශියක්. මේ පැයක් තුළ අංගුලිමාල ස්වාමීන්වහන්සේගේ වර්තයෙන් අපේ ජීවිතයට උරාගන්න පුළුවන් වටිනා කරුණු රාශියක් අපි උරාගන්නා කියලා හිතාගන්න ඕන. එහෙම හිතාගෙන මේ තමන් මෙතෙක් ලබාගත්තු ධර්මමය සැනසීම, ඒකම තවදුරටත් පදනම කරගෙන ඒ තුළින් හික්මෙමින් මේ ධර්ම මාර්ගයේම යාමට අධිෂ්ඨාන කරගන්න ඕන.

ඒ වගේම කලාණමිත්‍ර ආශ්‍රය ලබාගෙන බණ භාවනා කරලා, සමථ විදර්ශනා භාවනා වලින් සිත තැන්පත් කරගෙන බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ ආකාරයට මේ අතිභයානක වූ ගොරතර වූ මේ සංසාර සාගරයෙන් එතෙර වෙලා, සංසාර කාන්තාරයෙන් එතෙර වෙලා උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසීමට ශක්තිය බලය ලැබේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න ඕන. ඒකට උපකාර වෙන මේ ධර්මශ්‍රවණානිශංස අපි බොහෝ අවස්ථා වල දක්වන්නේ තමන්ගේ චිත්ත සන්තාන වල ඇතිවුණු යම්කිසි පරිවර්තනයක් හැටියටයි. ධර්මශ්‍රවණයේදී අපි ඉදිරිපත් කරන කථාන්තර තුළින් ශ්‍රද්ධාව ඇතිවෙනවා. ඊළඟට ශ්‍රද්ධාවත් එක්කම යම්කිසි වෛතසික චීර්යයක් අංගුලිමාල කළා වගේ 'අපටත් පුළුවන්' කියන ඒ හැඟීම එනවා. ඒ අනුව සිත තැන්පත් කරගෙන - ධර්මශ්‍රවණයේදී සිත යොමුකිරීම් පමණකින් පවා සතිය කියලා කියන සිහිය, හොඳ සිහිය පහළවෙනවා. ඒ විදියටම ඒක තුළින් ධර්මශ්‍රවණයට

පහන් කණුව ධම් දේශනා

හරියට හිත යොදගෙන සිටිනවානම් වචනයක් පාසා ඊට කන් දෙමින් යම්කිසි ධර්මානුස්සති වශයෙන් හෝ සමාධියක් ඇතිවෙනවා.

ඊළඟට ඒ ධර්මය පිළිබඳව ගැඹුරු වැටහීම් ඇති කරගන්නානම් ඒක ප්‍රඥාව හැටියට සැලකෙනවා. ඒ විදියට ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා කියන ඉඤ්ජිය ධර්ම, බලධර්ම හැටියට නිවනට උපකාර වන ධර්මයන් යම්කිසි ප්‍රමාණයකට තමන්ගේ චිත්ත සන්තානයේ ඇතිකරගැනීමට මේ පැයක තරම් කාලය මිඩංගු කළා කියලා සතුටුවෙන්න ඕන. එහෙම සතුටුවෙමින් මෙතෙක් මේ රැස්කරගත්තු පුණ්‍ය සම්භාරයෙන් මේ ශාසනාරක්‍ෂක දිව්‍ය බ්‍රහ්ම මණ්ඩලය ඇතුළු අවිච්ඡේ පටන් අකනිටාව දක්වා යම්තාක් සත්ත්ව කෙනෙක් සිටිනවානම් අපගේ ඥාතීන් ඇතුළු ඒ හැම කෙනෙක්ම අනුමෝදන් වෙත්වා! එසේ අනුමෝදන් වෙලා මේ ගෞරවන සංසාරයෙන් අත්මිදිලා ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමභ නිවන් ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගනිත්වා! කියලා ඒ ප්‍රාර්ථනා ඇති කරගන්න. තමන්ටත් මේ රැස්කරගත්තු පුණ්‍ය සම්භාරයේ බලයෙන් හැකිතාක් ඉක්මනින් කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය පිහිට කරගෙන නිවන් දකින්නට ලැබේවා! කියලා මේ විදියට ගාථා කියලා පින් පමුණුවන්න.

‘එතනාවතා ව අමෙහති...’

142 වන මද්දෙනය

142 වන දේශනය

(පහත් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 54)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සම්බුද්ධස්ස’

නිධිනංව පවත්තාරං - යං පසෙස වජ්ජදස්සිනං

නිශාඤ්චාදිං මෙධාවිං - තාදිසං පණ්ඩිතං භජේ

තාදිසං භජමානස්ස - සෙයොහා හොති න පාපියො’ති

- ධම්මපද, පණ්ඩිත වග්ග.

ශ්‍රද්ධාවන්ත පින්වතුනි,

ජීවිතය යහමඟට හරවාගන්න බලාපොරොත්තු වෙන තැනැත්තා නුවණැති කල්‍යාණමිත්‍රයින්ගේ පිහිට ලබාගන්න උත්සාහවන්ත වෙන්න ඕන. කල්‍යාණ මිත්‍රයින්ගේ පිහිට තමන්ට ලැබෙණ අන්දමෙන් තමන්ගේ පැවැත්ම, ආකල්ප සකස් කරගන්නට ඕන. පිහිට හැටියට මෙතන අපි අදහස් කරන්නෙ තමන්ගෙ අඩුපාඩුකම් වැරදි හරිගස්සාගැනීමට උදව් වීමයි. සාමාන්‍යයෙන් තමන්ගෙ වැරදි තමන්ටම පෙනෙන්නෙ නැහැ. ඒවා පෙනෙන්නේ ඇසුරු කරන නුවණැති කල්‍යාණමිත්‍ර අයටයි. අන්න ඒක නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ යම්කිසි නුවණැත්තෙක් ඒ වැරදි පෙන්වලා දෙනවානම් ඒක හරියට නිධානයක් පෙන්වා දීම හා සමාන කරලා උපමාවක් දක්වලා තිබෙණවා. අපි මාතෘකා හැටියට යොදගත්තු ගාථාවේ කියවෙන්නෙ ඒකයි. මේ ගාථාව බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කර වදලේ සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ ගෝල නමක් වුණු රාධ නම්වූ හික්කුන්වහන්සේ කෙනෙක් අරමුණු කරගෙනයි.

රාධ ස්වාමීන්වහන්සේ ගිහි කාලෙ සැවැත් නුවර ඉතාම දුගී බ්‍රාහ්මණයෙක්. ජීවත්වෙන්න මාර්ගයක් නැති නිසා ජේතවනාරාමෙට ඇවිල්ලා සංඝයාවහන්සේලාට ඇප උපස්ථාන කරමින් අතුපතු ගාමීන් හෙලි පෙහෙලි කරමින්, ඒ ලැබෙණ දේකින් ජීවිකාව සලසා ගනිමින් සිටියා. කලක් යනකොට මේ මනුෂ්‍යයාට පැවිදි වීමේ ලොකු ආසාවක් ඇති වුණා. නමුත් සංඝයාවහන්සේලා උනන්දු වුණේ නැහැ පැවිදි කරන්න. සමහරවිට ජීවිකාව සඳහා පැවිද්ද ඉල්ලුවයි කියලා හැඟීමෙන් වෙන්වත් ඇති. කොයිහැටි නමුත් මේ මනුෂ්‍යයාට අවංකවම තිබුණු ඒ ආශාව නිසාත් තමන්ගේ බලාපොරොත්තුව ඉෂ්ඨ නොවෙන නිසාත්

ශරීරය වැහැරලා ගියා. එක දවසක්ද, බුදුපියාණන් වහන්සේ අළුයම් කාලයෙහි සිරිත් පරිදි මහාකරුණා සමාපත්තියෙන් ලෝකය බලා වදරනකොට ජේතවනාරාමයේ හිටි මේ මනුෂ්‍යයා ඒ ඥාන දූලට වැටුණා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ ගැන විමසලා බලනකොට පෙනුනා මේ මනුෂ්‍යයාට රහත් වෙන්න හේතු සම්පත්තිය තිබෙන බව. බුදුපියාණන් වහන්සේ සාමාන්‍ය සිරිතක් වශයෙන් සංඝයාවහන්සේලා කොහොමද, වැඩ කටයුතු හොඳට කරගෙන ඉන්නවද බලන්න විටින් විට විහාර වාරිකාවේ යෙදෙනවා. එද, හවස් වරුවේ ඒ විදියට ජේතවනාරාමයේ වට රවුමේ වැඩමකරන අතරේ මේ බ්‍රාහ්මණයා ළඟට ඇවිල්ලා ඇහුවා ‘බ්‍රාහ්මණය මොකද මේ මෙහෙ කරන්නේ?’ කියලා. ‘ස්වාමීනි, මම සංඝයාවහන්සේලාට ඇප උපස්ථාන කරමින් ජීවිකාව ගෙයනවා’ කිව්වා. ‘මොකද සංඝයාවහන්සේලා සංග්‍රහයක් එහෙමත් කරනවද ඉතින් ඒ උපස්ථානාදියට?’ ‘එහෙමයි ස්වාමීනි, ආහාරපාන ලැබෙනවා. හැබැයි ඒ ඇත්තො මාව පැවිදි කරන්නේ නැහැ’ කිව්වා.

මන්න එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලා රැස්කරලා මේ රාධ කියන මනුෂ්‍යයා මුල් කරගෙන සාකච්ඡාව ඉදිරිපත් කරලා අහනවා ‘මේ බ්‍රාහ්මණයාගෙන් යම්කිසි විශේෂ උපකාරයක් ලැබූ බවක් සිහිපත් වෙන කවුරුවත් සංඝයාවහන්සේලා අතර ඉන්නවද?’ කියලා. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ එක වරටම කියනවා ‘ස්වාමීනි මට මතකයි මේ බ්‍රාහ්මණයා මං පිණිඳිපාතෙ වඩින අවස්ථාවේදී තමන්ට ගෙනාපු බත් හැන්දක් මගේ පාත්තරේට බෙදන්න සැලැස්සුවා’ කියලා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ අහනවා ‘සාරිපුත්ත, ඒ මදිද කෙනෙකුට සසර දුකින් මිඳෙන්න උදවු කරන්න?’ කියලා. ‘හොඳයි ස්වාමීනි එහෙනම් මම පැවිදි කරන්නම්’ කියලා සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ඒ මනුෂ්‍යයාව පැවිදි කලා.

පැවිදි කලාට මොකද සංඝයාවහන්සේලාගෙන් විශේෂ සැලකිලි ලැබුණේ නැහැ. හිතාගන්න පුලුවන් මොකද කියලා. ආසන කෙළවර ඉදගන්නවා. හරියට ආහාර පානවත් ලැබෙන්නේ නැහැ. ටිකක් කොන්වීමක් වගේ වෙන්න ඇති. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේට මේක පෙනිලා, මේ අලුත් රාධ හමුදුරුවන්ට විශේෂ අවධානය යොමුකරන කාරුණික අදහසින් වෙන්ට ඕන රාධ ස්වාමීන්වහන්සේත් එක්ක වාරිකාවේ වැඩම කලා. ඒ වැඩමකරන අතරේ වැරදි පෙන්වා දෙමින් අවවාද අනුශාසනා කලා. මේ රාධ හිඤ්චත් ඉතාමත්ම කීකරුව, සුවච්ච,

කිසි අවස්ථාවක කෝපයක් දක්වන්නෙ නැතුව, තමන්ගෙ වැරදි හරිගස්සගනිමින් ඒ කටයුතු කරලා, බණ භාවනා කරලා ඉතාම ඉක්මනින්ම රහත් වුණා.

මන්න ඊළඟට සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ මේ රාධ භාමුදුරුවොත් එක්ක බුදුපියාණන් වහන්සේ දකින්න වැඩම කලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ අහනවා 'කොහොමද සාරිපුත්ත ගෝලයා කීකරුද?' 'අපොයි ස්වාමීන් වහන්ස, හරිම කීකරුයි. කිසිම දවසක වැරද්දක් පෙන්වා දුන්නහම තරහක් ගත්තෙ නැහැ'. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ අහනවා 'සාරිපුත්ත මේ වගේ ගෝලයෝ ලැබෙණවානම් හුඟක් ලබාගන්න කැමතිද?' 'අපොයි ඕන තරම්. මම හුඟක් කැමතියි ඒ විදියේ ගෝලයින්ට' කියලා සාරිපුත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ ප්‍රශංසා කලා. ඒ වගේම සංඝයාවහන්සේලා අතරත් කථාවක් ඇතිවුණා සාරිපුත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ ඉතාමත්ම කෘතචේදී කෙනෙක්. තමන්ට බත් හැන්දක් බෙදූ පමණින් මේ මනුෂ්‍යයාව පැවිදි කලාය. ඒ වගේම සාරිපුත්ත ස්වාමීන්වහන්සේත් නිතරම අවවාද බලාපොරොත්තු වෙන කෙනෙක්. අවවාද ලබාගන්න පුළුවන් ගෝලයෙක්ම ලැබුණා කියලා ඒ විදියට කතා කලා. මේක අහලා බුදුපියාණන් වහන්සේ සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ කෘතඥතා ගුණය ගැනත් වර්ණනා කරලා ඊළඟට කියනවා 'මහණෙනි හික්කුචක් විසින් මෙන්න මේ රාධ වගේ සුවච වෙන්නට ඕන. යම්කිසි කෙනෙක් තමන්ගේ දෝස දක්වනවානම් හිතාගන්නට ඕන තමන්ට නිධාන පෙන්වනවා කියලා' ඒ අදහස දක්වමින් තමයි මෙන්න මේ ගාථාව ප්‍රකාශ කළේ

නිධිනංව පවත්තාරං - යං පඤ්ඤා වජ්ජදස්සිනං
නිග්ගායාචාදිං මෙධාවිං - තාදිසං පණ්ඩිතං භජේ
තාදිසං භජමානස්ස - සෙය්‍යො හොති න පාපියො

නිධාන හැඟවුණු තැන් පෙන්වා දෙන කෙනෙක් වගේ යම්කිසි නුවණැත්තෙක් තමන්ගේ වැරදි දක්වන්නේද, එහෙම වැරදි දක්වන නුවණැත්තෙක් තමන්ට දකින්නට ලැබෙන්නේද, තමන්ට නිග්‍රහ කොට කරුණු කියන්නාවූ ඒ පණ්ඩිත පුද්ගලයාව ඇසුරු කළයුතුයි. එබඳු කෙනෙක් ඇසුරු කිරීම යහපතක්ම මිස අවැඩක් නොවෙයි කියන අදහසයි මේ ගාථාවෙන් කියවෙන්නේ. මෙතන අපි විශේෂයෙන්ම සලකන්න ඕන බුදුපියාණන් වහන්සේ දීපු මේ උපමාවේ වටිනාකම. හැම

අවස්ථාවකම බුදුපියාණන් වහන්සේ යම් උපමාවක් දෙනවානම් ඒක බොහොම ගැඹුරු අර්ථයක් ඇති එකක්. දැන් සාමාන්‍යයෙන් ලෝකයා, තමන්ගේ වැරදි පෙන්නුම් කරනවට, දෝෂ දර්ශනයට, විවේචනයට කවුරුවත් කැමති නැහැ. එතකොට ඒ ආකල්පය බුදුපියාණන් වහන්සේ දන්න නිසා තමයි මේ සුවච භික්ෂුව ආශ්‍රය කරගෙන, ආදර්ශ කරගෙන මෙතන අමුතූම සංකල්පයක් ලෝකයා හමුවේ තැබුවේ. අවවාදයට නිධානයක් කියලා කියන්නේ මොකද?

ඒ කාලෙ රන් කාසි ආදිය කළගෙඩි වල තැන්පත් කරලා, භාජන වල තැන්පත් කරලා කැළේ, එහෙම නැත්නම් ගංගා අයින්, නිධාන කළා. ඉතින් යම්කිසි කෙනෙක් ගිහිල්ලා අර පස් යට තිබෙන නිධාන පෙන්වන්නා වගේ නුවණැත්තෙක් තමන්ගේ දෙස් යට තිබෙන නිධාන පෙන්වනවානම් - මොනවද නිධාන? දෙස් වලින් වැහිලා තිබෙන්නේ තමන්ගේ දැක්ම, හැකියාවන්. අන්න ඒ දැක්ම පෙන්වා දීම තමයි මෙතන මේ නිධානය කියන්නේ. නිධාන පෙන්වා දෙනවා කියන්නේ. අර පස් ටික ඉවත් කරලා අස්පස් කරලා ගත්තහම නිධාන මතුවෙන්නා වගේ තමන්ගේ දෙස් ටික අවුස්සලා ඉවත් කරලා ගත්තහම ඔන්න ඒක තුළින් මතුවෙනවා තමන්ගේ කුශලතාව, දැක්ම, හැකියාවන්. ඔකයි එතකොට මූලික වශයෙන් ගාථාවේ කියවෙන උපමාවේ වටිනාකම.

මේ කථාන්තරයෙන් තවදුරටත් බුද්ධ චරිතයේ උතුම් ගුණාංගයක් ගැනත් දැක්වෙනවා. මහාකාරුණික බුදුපියාණන් වහන්සේගේ දිනපතා චර්යාවේ ප්‍රධාන එකක් තමයි අඵයම් කාලයේ මහාකාරුණික සමාපත්තියෙන් බුදු කෙනෙකුට පමණක් විශේෂවූ ඒ අසාධාරණ ඥානයක් හැටියට සලකන මහ පුදුම ඥානයකින්, ලෝකයේ තමාගේ පිහිට ලබන්න ඉතාම සුදුසු පුද්ගලයා සොයා බැලීම. ඇත වෙන්න පුලුවන්. ළඟ වෙන්න පුලුවන්. දැන් මේ අවස්ථාවේ මේ ළඟම ජේතවනාරාමේම හිටිය අසරණ පුද්ගලයා පෙනී ගියා. ඉතින් මේ ඥාන ජාලය මහ පුදුමයි. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ සමානාත්මතාව පෙන්නුම් කෙරෙන දෙයක්. අනෙකුත් ඔක්කොම වැඩ තියලා මේ මනුෂ්‍යයා වෙනුවෙන් එතැනට වැඩමකරලා ඒ මනුෂ්‍යයාට පිහිට වෙන මාර්ගයක් පෙන්වා දුන්නා. හැම සංසයාවහන්සේලාටම මේ මනුෂ්‍යයා උපස්ථාන කරනවා ඇති. නමුත් මෙතන විශේෂ උපකාරයක් වූණ කෙනෙක් ගැන ඇහුවේ විශේෂ සැලකිල්ලක් යොමුකරවන්න ඕන නිසයි.

සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ විශේෂ ගුණාංගයක් තමයි මේ කෘතඥතාව. තමන්ට ධර්මය දුන්න අස්සජ් ස්වාමීන්වහන්සේ පිළිබඳව පිරිනිවන් පානතාක් මහා ගෞරවයක් දැක්වුවා. ඒ වගේම නොයෙකුත් අවස්ථා වල සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ කෘතඥතා ගුණය දැක්වෙන සිද්ධීන් ගැන සඳහන් වෙනවා. මෙතනත් බත් හැන්දක් පිළිබඳ සිද්ධියයි. බොහොම සුළු දෙයක් වගෙයි පෙනෙන්නේ. නමුත් ඒක මුල් කරගෙන තමයි අර මනුෂ්‍යයාට උපකාර වුණේ. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ කෘතඥතා ගුණය එතැන මතු වී පෙනෙනවා.

රාධ ස්වාමීන්වහන්සේ තුළත් - සාමාන්‍ය කෙනෙකුගේ වරදක් පෙන්වූ විට ඒ තැනැත්තා කෙරෙහි කිපීම යන පොදු දුර්වලතාවය තිබුණේ නැහැ. උන්වහන්සේ තමන්ගේ වැරදි පෙන්වලා දෙනකොට ඉතාමත්ම ඕනෑකමින් අපි කළින් සඳහන් කළ ආකාරයට නිධානයක් පෙන්වනවා කියන අදහසකින් වගේ ඉතාමත්ම ඕනෑකමින්, කීකරුව, ඒවා පිළිගත්තා. ඒ නිසා තමයි අරහත්වයට පත්වෙන්න පුළුවන් වුණේ. මේ එක එකක් පාසා අපිට හිතලා ගන්න ආදර්ශ තිබෙණවා. මෙතන මේ ගාථාවේ එක වචනයක් තියනවා සමහරවිට ටිකක් හිතට නාල්ලන එකක් වෙන්න පුළුවන්. නිශාඤ්චාදීං මෙධාචිං. නිග්‍රහ කරනවා.

මේ නිග්‍රහ කරනවා කියන එකට සාමාන්‍යයෙන් කෙනෙක් කැමති නැහැ. නමුත් මේ නිග්‍රහ කිරීමත් අවශ්‍ය වෙනවා සමහර අවස්ථා වල යම්කිසි වරදක බරපතලකම පෙන්නුම් කරන්න. ඒක හිතේ හිටින හැටියට කෙනෙකුට පෙන්නුම් කරලා දෙන්න කෙනෙකුට නිග්‍රහ කිරීමත් අවශ්‍ය වෙනවා. විශේෂයෙන්ම ගුරුවරයෙකුට පැවරිලා තිබෙණ කාර්යයක් තමයි ඒක. ගෝලයාට ඒ වැරද්දට ගැලපෙන ආකාරයට - වැරද්දට නොගැළපෙන තරම් ගැඹුරු බරපතල විදියට නෙවෙයි - සුදුසු අන්දමින් මතක හිටින ආකාරයට යම්කිසි දඬුවමකුත් දෙන්න සිද්ධවෙනවා. සමහරවිට වචනයෙන්, එහෙම නැත්නම් තවත් ක්‍රියාමාර්ග වලින්. ඉතින් ඒක ගැනත් අපි නුවණින් කල්පනා කරන්නට ඕන. මේ කියන ගාථාව තුළ තිබෙණ කාරණා අපිට එදිනෙදා පෞද්ගලික ජීවිතයේ, ගෙදරදෙර වල, ආයතන වල, පාසැල් වල ඒ හැම එකකදීම අපට උපකාරවෙනවා.

අපි පළමුවෙන්ම ලෝකයේ හිටිය ශ්‍රේෂ්ඨතම ගුරුවරයා ගැන හිතලා බලමු. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ චරිතයෙන්මයි මේ කියාපු නිග්‍රහවාදී කියන වචනය තේරුම් ගන්න පුළුවන් වන්නේ. බුදුපියාණන්

වහන්සේගේ අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී, සඤා දෙවමනුස්සානං යනුවෙන් ගුණ දෙකක් කියවෙනවා. ඔය ගුණ දෙක තුළින් පෙන්නුම් කරනවා බුදුපියාණන් වහන්සේට ශාස්තෘවරයෙකු හැටියට පැවරිලා තියෙන වගකීම. අනුත්තරො පුරිසදම්මසාරථී කියන්නෙ දමනය කළහැකි මනුෂ්‍යයින් දමනය කිරීමෙහිලා රථාවාර්යවරයෙක් වගේ කියලා. අපි දන්නවා මේ කාලෙ රියැදුරෝ වගේ නෙවෙයි. ඒ කාලෙ අශ්ව රථයේ යනකොට ඒ අශ්වයා හික්මවන්න ඕන. සමහරවිට කසෙත් පාවිච්චි කරන්න සිද්ධවෙනවා. අන්න ඒ වගේ බුදුපියාණන් වහන්සේටත් දෙවි මිනිසුන්ගේ ශාස්තෘවරයා හැටියට අවස්ථානුකූලව නිග්‍රහ වචන පාවිච්චි කරන්න සිද්ධවුණා. ඉතින් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ඒ වර්තාංගය ඇතැම් කෙනෙකුට ගැටළුවක් වුණා.

මේ ගැන ධර්මයේ හොඳ නිදර්ශනයක් තිබෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ කීර්තිය පැතිරෙනවා දෑකලා ඊර්ෂ්‍යාව ඇති කරගත්තු නිගණ්ඨයෝ හිටියා. අනෙකුත් තීර්ථකයෝ, අනෙකුත් ආගමිකයන් හැම තිස්සෙම බැලුවෙ බුදුපියාණන් වහන්සේට නිග්‍රහ කරන්න, පළිගන්න.

එක අවස්ථාවක නිගණ්ඨනාථපුත්ත කියන ඒ ශාස්තෘවරයා ළඟට අභයරාජ කුමාරයා පැමිණියහම නිගණ්ඨනාථපුත්ත කියනවා, 'ශ්‍රමණ භවත් ගෞතමයන්ගේ කීර්තිය බොහොම පැතිරෙනවා. රාජ කුමාරය, ඔබ ශ්‍රමණ ගෞතමයන්ට උත්තර දෙන්න බැරි තර්කයක් ඉදිරිපත් කළොත් ඔන්න ඔබගෙ කීර්තියත් පැතිරෙනවා' කියලා. 'මොකක්ද මම ඉදිරිපත් කළයුතු තර්කය?' ඇහැව්වහම කියනවා 'මෙන්න මේ උභතෝකෝටික ප්‍රශ්නය ඉදිරිපත් කරන්න ශ්‍රමණ ගෞතමයින්ට. මොකක්ද? ඉස්සෙල්ලම අහන්න 'ශ්‍රමණ ගෞතමයීනි, ඔබවහන්සේ අප්‍රිය අමනාප වචන කියනවද?' කියලා. 'අමනාප වචන පාවිච්චි කරනව'ය කියලා කිව්වොත් එතකොට මෙන්න මේකයි නිගමනය කියන්න වෙන්නෙ, 'ආ එහෙමනම් බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන්, සාමාන්‍ය පෘතග්ජනයගෙන් අතර ඇතිවෙනස මොකක්ද? පෘතග්ජනයත් අප්‍රිය අමනාප වචන කියනවා' කියලා ඒක එකක්. ඔන්න යම්කිසි විදියකින් 'පාවිච්චි කරන්නැහැයි' කියලා කිව්වොත්, එතකොට අහන්න ඕන 'එහෙමනම් මොකද අර දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ට කල්පයක් නිරයේ පැසෙන විදියේ කෙනෙක් කියලා ඒ විදියට නිග්‍රහ කළේ? එයින් දේවදත්ත කිපුණා. අන්න ඒ විදියට එතකොට එතනත් ගැලපෙන්නැති එකක් නේද? ඒ කියන්නෙ කියන පිළිතුරු දෙකටම මෙන්න මේ විදියේ

තර්කයක් ඉදිරිපත් කරන්න. එතකොට ශ්‍රමණ ගෞතමයින්ට කටඋත්තර නැතිව යනවා. ඒක ගැන උපමාවක් දෙනවා නිගණ්ඨනාථපුත්ත. ‘හරියට උගුරේ යකඩ කොක්කක් හිරවුණා වගේ ශ්‍රමණ ගෞතමයින්ට කරකියාගන්න දෙයක් නැතුව යනවා. ඒක නිසා මේ තර්කය ඉදිරිපත් කරන්න’ කියලා.

අභයරාජ කුමාරයන් ඉතින් ගියා බුදුපියාණන් වහන්සේ දකින්න මේ තර්කය ඉදිරිපත් කරන්න. ගිහිල්ලා වටපිට බලනකොට ටිකක් හවස් වෙලා. හිතාගත්තා මම මාලිගාවටම ආරාධනා කරලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ඒ අවස්ථාවෙදි මේක අහන්න ඕන කියලා ඊළඟ දවසට බුදුපියාණන් වහන්සේටත්, සංඝයාවහන්සේලා තව තුන් නමකටත් ආරාධනා කලා තමන්ගෙ නිවෙසට - මාලිගාවට. බුදුපියාණන් වහන්සේ එද ඒ දනයට වැඩලා වළඳලා ඉවරවුණාට පස්සෙ අභයරාජ කුමාරයා අහනවා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ‘භාග්‍යවතුන් වහන්ස, ඔබවහන්සේ අප්‍රිය අමනාප වචන පාවිච්චි කරනවද?’ කියලා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ කීව්වා ‘රාජකුමාරය, මේකට ඒකාන්ත වශයෙන් මම පිළිතුරක් දෙන්නෙ නැහැ. මේක විචරණය කරලා දිය යුතු පිළිතුරක්’ ඔන්න එතකොට අභයරාජ කුමාරයා දූතගත්තා අර තර්කයට හරියන්නෙ නැතිවෙන බව. ‘ඔන්න එහෙනම් නිගණ්ඨයින්ට වැරදුණා තමයි’ කියලා කියවුණා අභයරාජ කුමාරයාට. ‘මොකද එහෙම කියන්නෙ?’ කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇහුවහම කීව්වා මුළු කතන්දරේම කිවුවා. ‘මට මෙන්න මෙහෙම ඉගැන්නුවා. ඒකයි මම මෙහෙම ඇහුවේ’ කියලා.

ඒ අවස්ථාවේ මේ අභයරාජ කුමාරයාගෙ උකුලේ හිටියා තමන්ගෙ කුඩා දරුවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒකෙන්ම උපමාවක් දක්වනවා ‘දුන් රාජකුමාරය ඔබේ උකුලේ ඉන්න මේ කුඩා දරුවා තමන්ගෙ කිරිමව්ගේ පමාවක් දෑකලා හරි, ඔබේ පමාවක් දෑකලා හරි කැට කැබිලිත්තක් කටේ දගත්තොත් මොකද කරන්නෙ?’ ‘එතකොට භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මම වම් අතින් ඔලුව අල්ලලා, දකුණු අතේ ඇඟිල්ල නවලා කටේ දමලා ඇදලා ගන්නවා. එක සැරේට බැරිවුණොත් ලේ එක්ක හරි ඇදලා ගන්නවා. මොකද මට ඒ දරුවා ගැන ලොකු අනුකම්පාවයි’ අන්න එතනදි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා ‘මාත් එහෙමයි. මමත් සත්ත්වයින් කෙරෙහි අනුකම්පාව තිබෙන නිසා යම් වචනයක් සත්‍යයනම්, වැඩිදයකනම් අප්‍රිය අමනාප වුණත් ඒක පවා මං අවස්ථානුකූලව ඒ පුද්ගලයාට කියනවා. වචනය සත්‍යයයි. ඒ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

පුද්ගලයාට වැඩදායකයි. නමුත් අප්‍රියයි අමනාපයි. ඒ කියන්නේ නිග්‍රහ කෙරෙන විදියේ වචනයක් - ගැරහීමක් වගේ. නමුත් ඒක මම කියනවා. මොකද ඔහු හදගන්න මට ඕන නිසා කියලා. අන්න ඒ විදියට ඒ අවස්ථාවේ බුදුරජාණන් වහන්සේ අර උභතෝකෝටික ප්‍රශ්නය විසඳුවා. ඒ වගේම මේ පින්වතුන් සමහරවිට අහලා ඇති මේ ධර්මයේම කියවෙනවා

ගරහාව සෙයො විඤ්ඤාහි - යඤ්ඤව බාලඥසංසනං

‘බාලයින්ගෙන් - මෝඩයින්ගෙන් ලැබෙන ප්‍රශංසාවට වඩා නුවණැත්තන්ගෙන් ලැබෙන ගැරහීමම උතුම්ය’. මේ අදහස හොඳ ආදර්ශ පාඨයක්. දරුවන් හදන මව්වරු දන්නවා අවස්ථානුකූලව දරුවන් හික්මවාගන්න හැටි. ඒ වගේම තමයි අමාමැණියන් වහන්සේටත් සිද්ධවුණේ. මේ කෙලෙස් වලින් බරවුණු ලෝකයා අවස්ථානුකූලව එයින් ගොඩගන්න, සසරින් මුදවන්න නොයෙකුත් විදියේ උපක්‍රම යොදන්න සිදු වුණා. ඒ මහා කරුණාවත් එක්කම යන එකක් තමයි උපාය කෞෂල්‍යය. අවස්ථානුකූලව හිත ඇතුළේ ද්වේෂයකින් තොරව සත්ත්වයින් කෙරෙහි ඇති අනුකම්පාවෙන් හොඳට හිතේ හිටින විදියට නිග්‍රහ වචනයක් කියන එක ඒ උපාය කෞෂල්‍යට අයිතියි. ඒ විදියටයි නිග්‍රහ කිරීම පිළිබඳ අදහස තේරුම් ගන්න ඕන.

ඊළඟට අපි බලමු මේ සුවච බව ගැන. සුවච කියන්නේ පින්වතුනි, සාමාන්‍ය අර්ථයක් හැටියට කීකරු බව කියලා කියනවා. කීකරු කියන්නේ කිව්ව හැටියට කරන. නමුත් සුවච කියන වචනයේ නියම අර්ථය - බය නැතුව අවවාදයක් කියන්න පුළුවන් කියන එකයි. දුර්වච කියන්නේ යමක් කියන්න බයයි කෙනෙකුට. ඔන්න යම් කෙනෙකු තුළ යමකිසි වරදක් තියෙනවා. නමුත් ඒක කියන්න බයයි. කැමති නැහැ. මොකද ඒ තැනැත්තා ඒ ගැන තරහ වෙනවා, බනිනවා. කිපෙනවා. එහෙම කිපෙන්නේ නැති කෙනාට ඔන්න බය නැතුව කියන්න පුළුවන්. ඒකයි සුවච කියලා කියන්නේ. පහසුවෙන් කියන්න පුළුවන් කෙනා. පහසුවෙන් වරදක් පෙන්වා දෙන්න පුළුවන් විදියේ කෙනා. දුබ්බව - දුබ්බජාතික පුද්ගලයා කියලා කියන්නේ කිව්ව හැටියේ කිපිලා මහා කරදර ගොඩක් ඇතිකරන කෙනා. ඒක නිසා කියන්නේ නැහැ. පැත්තකට වෙලා බලාගෙන ඉන්නවා ඕන එකක් කරගන්නාවේ කියලා. ඉතින් මෙන්න මේ සුවච - දුබ්බව කියන වචන දෙක අතර වෙනසත් අපි තේරුම් ගන්න ඕන.

මේකට හොඳ නිදර්ශන ශාසනයෙන්ම අපට ලැබෙනවා. ශ්‍රේෂ්ඨම නිදර්ශනය මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලත් ඇති ධර්මදේශනාවලදී - සාරිපුත්ත මහා ස්වාමීන්වහන්සේමයි. ශාසනයේ අග්‍රග්‍රාවකයන්වහන්සේ. උන්වහන්සේගේ නිහතමානීභාවය මහා පුද්ගලයී. නිහතමානීභාවයත් එක්කම, ඉවසීමත් එක්කම යන ගුණයක් තමයි සුවච භාවය, කීකරු භාවය. කියන දෙයක්, රොස් පරොස් ඕන දෙයක් අහගන්න පුලුවන්කම. වැරදි පෙන්වලා දෙන විට අහන් ඉන්න පුලුවන්කම. දැන් ඒක නිසාම තමයි මේ පින්වතුන් දන්නවා මංගල කාරණා ගැන කියවෙන තැන බන්ධන සොවචස්සතා - සමණානඤ්ච දස්සනං කියලා තියෙන්නේ ගාථාවේ. බන්ධන සොවචස්සතා - ඤාන්ති කියලා කියන්නේ ඉවසීම. ඉවසීමත් එක්කමයි යන්නේ මේ සුවච භාවය. ඉතින් සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගෙන් ඒ විදියේ වටිනා ගුණයක් ගැන කියවෙනවා. එක් අවස්ථාවක එදම පැවිදිවුණු හත් අවුරුදු සාමණේර කෙනෙක්, හුරුබුහුටි දරුවෙක් වගේ, සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ අදනයේ කොණක් පහතට එල්ලෙනවා දකලා පෙන්නලා දුන්නා. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ඒක හරිගස්සගෙන ඇවිල්ලා වන්දනා කරන්නා වගේ ඇදිලි බැඳලා ගාථාවකුත් කියනවා

තදහුපබ්බජිතො සනෙතා - ජාතියා සත්තවස්සිකො
සො පි මං අනුසාසෙය්‍ය - සමපට්ඨභාමි මඤ්ඤෙ

කියලා. 'එදම පැවිදිවුණු හත් අවුරුදු සාමණේර කෙනෙක් හරි මට මගේ වරදක් කියනවානම් මම මුදුනින් පිළිගන්නවා'. අන්න ඒ සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේ චරිතයේ සුවච භාවය පිළිබඳව වටිනා නිදර්ශනයක්.

ඒ වගේමයි රාහුල ස්වාමීන්වහන්සේ. පහසුවෙන්ම දුබ්බව වෙන්න පුලුවන් විදියේ අවස්ථාවකයි රාහුල ස්වාමීන්වහන්සේ සිටියේ. මොකද බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ගිහි කළ දරුවා. මේ අය දන්නවා මය බොහොම නිල තල ඇති, ධනවත්කම් ඇති අයගේ දරුවන් පොඩ්ඩක් වැරදුණ හැටියේ සම්භර විට මම අම්මට කියනවා, තාත්තට කියනවා කියලා තර්ජනය කරනවා. දැන් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ගිහි කළ දරුවා වුණාට මොකද මේ රාහුල ස්වාමීන්වහන්සේ කොයි තරම් නිහතමානීව සුවචව සිටියාද කියතොත් හැමදම උදැසන වැලි අහුරක් අරගෙන උඩ දලා කියනවාලු 'මට මේ වැලි ඇට තරමට බුදුපියාණන් වහන්සේගෙනුත්, ආචාර්ය උපාධ්‍යයන්වහන්සේලාගෙනුත් අනුශාසනා

ලැබේවා! කියලා සෙල්ලමක් හැටියට වැලි ඇට උඩ දලා කියනවා. මෙයින් පෙනී යන්නේ රාහුල ස්වාමීන්වහන්සේගේ නිහතමානී, සුවච, කීකරු ස්වභාවය ගැනයි. ඒ වගේම තව නොයෙකුත් කතන්දර කියවෙනවා මේ රාහුල ස්වාමීන්වහන්සේගේ ආකල්පය හා සුවච භාවය ගැන.

ඒ වගේම වටිනා තවත් කතන්දරයක් තිබෙනවා. එක් අවස්ථාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ දකින්න පැමිණියා සැවැත් නුවර ජේතවනාරාමයට, යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේ ප්‍රමුඛ පන්සියක් ස්වාමීන්වහන්සේලා. උන්වහන්සේලා ආගන්තුක වශයෙන් ඇවිල්ලා නේවාසික භික්ෂූන්වහන්සේලා එක්ක පිළිසඳර කතා කරමින් පාත්‍ර සිවුරු තැබීම් ආදී කටයුතු කිරීම නිසා මහා සද්දයක් ඇතිවුණා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ආනන්ද හාමුදුරුවන්ගෙන් අහනවා 'කවුද ආනන්ද කෑ කෝ ගහන්නේ?' දැන් මේ කාලෙ කියනවානම් මාලු කඩේ වගේ - 'මාලු විකුණන තැනක මාලු කාරයන් කෑගහන්නා වගේ මේ කරව්වලේ මොකක්ද?' කියලා. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේගෙන් අහනවා. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ කියනවා 'මේ යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේ ප්‍රධාන පන්සියයක් පිරිසක් ඇවිල්ලා මේ විදියට ශබ්දයක් ඇතිවුණා' කියලා. 'එන්න කියන්න මා ළඟට' කියලා ආනන්ද හාමුදුරුවන්ට පැවරුවා.

එතකොට ආනන්ද හාමුදුරුවෝ එක්කගෙන ආවා යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේව. මොකද කියලා ඇහුවා මාලු විකුණන තැනක වගේ මෙතන කෑගහන්නේ?' එතකොට කාරණය හෙළිකළා 'අපි මේ ඇවිල්ලා ආගන්තුකයෝ හැටියට පාත්‍ර සිවුරු තබන අවස්ථාවේ මෙහෙම ශබ්ද කළා'. 'මා ළඟ නවතින්න එපා. මා ළඟ මෙතන තබාගන්න මම කැමති නැහැ. මෙකින්න පිටවෙන්න' කියලා නෙරපුවා. යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේත් ඒ දවසේ බුදුපියාණන් වහන්සේව දකින්න බොහොම ආසාවෙන් ආවේ. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ නෙරපුවා. ඒක නිසා කරන්න දෙයක් නැහැ. පිරිසත් එක්ක පිටත්වෙලා, වාරිකාවේ වැඩමකරලා වජ්ජී ප්‍රදේශයේ, වජ්ජී රටට වැඩමකළා.

මන්න වස් කාලය ආවා, වග්ගුමුදු කියන ගඟ අයිනෙ කුටි හදගෙන මේ පන්සියක් පිරිස එක්ක වස් සමාදන් වුණා. වස් සමාදන් වෙන පළමුවෙනි දවසෙ යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේ තමන්ගෙ මේ පිරිසට අනුශාසනා වශයෙන් කියනවා 'ඇවැත්නි, අපට ඉතාමත්ම හිතකාමී වූ අපේ දියුණුව කැමති, අපට අනුකම්පාව ඇති ශාස්තෘන්වහන්සේ විසින්

අපව නෙරපලයි තිබෙන්නෙ. දැන් ඉතින් අපි යම් ආකාරයකින් ජීවත්වෙමු. කොයි ආකාරයකටද? බුදුපියාණන් වහන්සේ - ඒ තථාගතයන්වහන්සේ අපව දකලා සතුටුවෙන විදියට අපි දැන් අපේ අඩුවාඩු හරිගස්ස ගනිමු' කියන එකයි ඒ ප්‍රකාශ කළේ. ඉතින් අර පිරිසත් ඒකට කැමති වෙලා ඔන්න දැඩිව භාවනා කරන්නට පටන්ගත්තා. වස් කාලය තුළම මේ සියලුම ස්වාමීන්වහන්සේලා අභිඥ බල සහිත උතුම් අරහත්‍යට පත්වුණා. ඔන්න ඊළඟට තියෙන ප්‍රවෘත්තිය. බුදුපියාණන් වහන්සේ සැවැත් නුවර ඉඳලා විශාලා මහනුවර මහාවනයේ කුටාගාර ශාලාවට වැඩම කලා වස් කාලයෙන් පස්සෙ. වැඩමකරලා බැලුවා යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේ හා ඒ පිරිස ගැන. බුදුපියාණන් වහන්සේ එබඳු සිද්ධි වලදී නැවත සොයලා බලනවා. මේ යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේ ප්‍රමුඛ පිරිසගේ හිත්, තමන්වහන්සේගේ හිතෙන් පරීක්ෂා කරලා බැලුවා. බලලා දුටුවා ඔක්කොම සම්පූර්ණ බව. සියළු දෙනාම රහතන් වහන්සේලා.

ඔන්න ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට කියනවා 'ආනන්ද, මේ වගේගුමුදු තීරයේ හිඤ්ඤන් ඉන්න දිසාව ආලෝකය පැතිරෙන්නා වගේ. මට ඒ පැත්තට යන්න පිළිකුලක් නැහැ. මෙනෙහි කරන්නත් මට බොහොම ප්‍රියයි. පණ්ඩිතයක් අරින්න, දූතයෙක් අරින්න, ශාස්තෘන්වහන්සේ දකින්න කැමතියි. මම දකින්න කැමතියි. යසෝජ ඇතුළු පිරිසට එන්න කියන්න' කියලා ඔන්න ආරාධනාවක් මේ බුදුපියාණන් වහන්සේ කළේ. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේත් එක හිඤ්ඤවක් ළඟට ගිහිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අවසර ලැබුණු ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කලා. ඒ හිඤ්ඤව - අභිඥාලාභී හිඤ්ඤවක් - උන්වහන්සේ, අර පොත පතේ තියෙනවා - දික් කළ අතක්, වක් කළ සැණින් කියලා - ඒ තරම් ශීඝ්‍රයෙන් මහාවනයේ කුටාගාර ශාලාවේ ඉඳලා අන්තර්ධාන වෙලා ඊළඟට අර කියාපු වගේගුමුදු තීරයේ හිඤ්ඤන්වහන්සේලා ඉන්න තැන පහළවුණා. ඉතාම ඤාණයෙන්. නිමේෂයෙන්. ඊළඟට මේ ප්‍රවෘත්තිය කිව්වා. 'බුදුපියාණන් වහන්සේ ඔන්න ආරාධනා කරනවා ඔබවහන්සේලාට' කියලා. ඊළඟට ඒ පිරිසත් අර වගේම සෘද්ධි බලයෙන් වැඩම කලා, කුටාගාර ශාලාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේ වැඩඉන්න තැනට.

ඒ එන වෙලාව වෙනකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ සමාධියේ වැඩලා ඉන්නවා. ඒ සමාධියට ආනෙඤ්ජ සමාධිය කියලා කියනවා, නිසොල්මන් සමාධියක වැඩඉන්නවා. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ එක

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

පැත්තකින් ඉන්නවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ සමාධියෙන්. ඔන්න එතකොට මේ පිරිස ආවා. ආවහම ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ බුදුපියාණන් වහන්සේට වැද නමස්කාර කරලා කියනවා 'ස්වාමීනි, අර ආරාධනා කරපු ආගන්තුක ස්වාමීන්වහන්සේලා ඇවිල්ලා ඉන්නවා. භාග්‍යවතුන්වහන්සේ පිළිසඳර කථා කරන සේක්වා' කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ නිශ්ශබ්දවම වැඩ ඉන්නවා. ඔන්න රෑ පළමුවෙනි යාමයක් ගෙවුණා. ඊළඟට මේ යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේ ඇතුළු පිරිස තමන්වහන්සේලාගේ ශක්තියෙන් බැලුවා බුදුපියාණන් වහන්සේ කොයි විදියේ සමාධියකින්ද ඉන්නෙ කියලා. අර කියාපු විදියේ නිසොල්මන් සමාධියක ඉන්න බව දැකලා තමනුත් ඒ සමාධියෙම වැඩ ඉදගන්නා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ පැත්තක මෙහෙම ඉදගෙන ඉන්නවා. අර යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේ ප්‍රමුඛ පිරිස අනිත් පැත්තෙ සමාධියෙන් වැඩ ඉන්නවා. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට තමයි මේක ගැටළුව. ආගන්තුකයෝ ආවහම සලකන්න එපායැ. බුදුපියාණන් වහන්සේම ආරාධනා කරලා මේ ඔහේ බලාගෙන ඉන්නවා.

ඔන්න ඊළඟට පළමුවෙනි යාමයක් ගියා. පළමුවෙනි යාමය ඉවරවුණාට පස්සෙ ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ ආයෙ සිහිපත් කරනවා. 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, රූයේ නුගක් කාලෙ ගෙවිලා ගියා. ආගන්තුක ස්වාමීන්වහන්සේලත් ඇවිල්ලා දැන් නුගක් වෙලා බලාගෙන ඉන්නවා. භාග්‍යවතුන් වහන්ස පිළිසඳර කතා කරන සේක්වා' කියලා. නෑ - ඒත් නිශ්ශබ්දයි. දෙවෙනි යාමයක් ගෙවිලා ගියා. ඔන්න දැන් තුන්වෙනි යාමයක් ගෙවිලා අරුණ නැගෙන වෙලාව. නැවත වරක් තෙවෙනි වරටත් ඒ විදියට ආරාධනා කළා. ඒත් බුදුපියාණන් වහන්සේ නිශ්ශබ්දයි. ඉතින් අවසාන වරට බුදුපියාණන් වහන්සේට කියනවා 'දැන් භාග්‍යවතුන් වහන්ස, රූයත් ගෙවිලා, පහන් වෙලා. මේ පිරිස තාමත් වැඩ ඉන්නවා. භාග්‍යවතුන්වහන්සේ පිළිසඳර කතා කරන සේක්වා!' ඔන්න බුදුපියාණන් වහන්සේ කියනවා 'ආනන්ද කාරණය හරියට දන්නවානම් ඔය ටිකවත් කතා කරන්නෙ නැහැ. මමත් මේ පිරිසත් අපි දෙගොල්ලොම ආනෙඤ්ජ කියන නිසොල්මන් සමාධියෙයි හිටියේ' කියලා ප්‍රීති වාක්‍යය වශයෙන් ගාථාවකුත් වදළා.

යසෝජ්‍යෝ කාමකණ්ඨකෝ - අකෙකාසෝ වධොව බන්ධනඤ්ච
පබ්බතොව ජ්‍යෝ අනෙජො - නවෙදති සො හික්ඛු

ඒ කියන්නේ 'යම්කිසි හික්කුවක් විසින් කාමය නමැති උළත්, අක්‍රෝෂ, වධ, බන්ධන කියන අනුන්ගෙන් එන අපවාද ආදියත් ජයගන්න පුළුවන් තත්ත්වයක සිටිනවානම් එබඳු ඒ හික්කුව පර්වතයක් සේ නොසෙල්වී සමාධියේ සිටිනවා' කියලා ඒ ගාථාව වදලා.

මෙතන මේ කථාව තුළින් අපට පේනවා අර යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේගේ සුවච ගුණය. පන්සියක් පිරිස ඉන්නකොට - එව්වර පිරිසක් ඕන නැහැ මේ කාලෙ ඔය පොඩි වචනයක් වැරදුණහම ලොකු ව්‍යාපාරයක් පටන්ගන්නවා බලපුළුවන්කාරකමක් පෙන්නුම් කරන්න. නමුත් යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේ ඉතාම නිහතමානීව තමන්ගේ වරද පිළිගත්තා. ඒක ශ්‍රේෂ්ඨ ගුණයක්. තමන්ගේ වරද පිළිඅරගෙන ඔන්න අර කියාපු නිධානය මතුකරගත්තා. එතන කියවෙන ඒ වචන ටික මහා පුදුමයි. පටන්ගත්තේ 'අපට කාරුණික, මහාකාරුණික, අපට හිතෙහි, හිත වැඩ සලකන අනුකම්පාව සහිත බුදුපියාණන් වහන්සේ අනුකම්පාවෙන් අපිව තෙරපුවා. අනුකම්පාවෙන් අපව එලවලා දුම්මා. දැන් ඉතින් අපි යම් ආකාරයකින් බුදුපියාණන් වහන්සේ සතුටුවෙනවානම් ඒ ආකාරයෙන් වාසය කරමු' කියලයි වස් කාලය ආරම්භ කළේ. ඒ වගේම අර නිධානය මතුකරගත්තා, අරහත් නිධානය මතුකරගත්තා. එතන යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේගේ චරිතය විශේෂයි. ඒ වගේම මෙතනදී අපට පේනවා බුදුපියාණන් වහන්සේගේ උපාය කෞෂල්‍යය. යම්කිසි හේතුවක් දැකලයි ඒ විදියට එලෙව්වේ. ඒක සම්පූර්ණ වුණා.

ඊළඟට ඊටත් වඩා ගැඹුරු කාරණයක් තියෙනවා. මේ පින්වතුන්ට සමහරවිට පුදුම හිතේවි දැන් අපි කවුරුත් දන්නවනෙ යම් කෙනෙක් ආවහම සලකන්න ඕන කියන එක. කවුරුත් දන්නවනෙ, ආගන්තුක සත්කාරය ගැන. මෙතන බුදුපියාණන් වහන්සේම ආරාධනාවක් යවලා ඒ ස්වාමීන්වහන්සේලා වැඩියහම ඔහෙ නිසොල්මනේ ඉඳගෙන ඉන්නවා. මෙතන තිබෙණවා ඉතා ගැඹුරු අදහසක්. මේ පින්වතුන් දන්නවා දැන් ආහාර ගන්න වෙලාවට අමුත්තෙක් ආවනම් එතනට පුටුව ඇදලා ආහාර ගන්න සලස්වනවා අමුත්තට. අන්න ඒ වගේ දෙයක් බුදුපියාණන් වහන්සේත් කළේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ තමන්ගේ ගොදුරු බිමේ ආහාරය ගනිමින් හිටියේ. සමහරවිට අරහත්එල සමාධිය තුළ. තමන්වහන්සේ ලබාපු නිවන් ප්‍රත්‍යක්ෂ සමාධියට, එල සමාපත්තියට සම්වැදිලා හිටියේ. ඉතින්

අර ආපු ස්වාමීන්වහන්සේලාත් ඒ ආහාරය ගන්න සුදුසු කට්ටිය. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේනම් තාම නැහැනෙ. ඒකයි ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට මේක ගැටළුවක් වුණේ. ඉතින් ඒ ස්වාමීන්වහන්සේලාත් බැලුවා බුදුපියාණන් වහන්සේ මොකක්ද අනුභව කරන්නෙ, අපිත් ඒක අනුභව කරන්න ඕනෙ කියලා ඒ සමාධියෙන්ම වැඩහිටියා මුළු රැම. අන්න නියම පිළිගැනීම. මේක හොඳයි විත්‍රයකට නගන්න. විත්‍ර දෙකක් අදින්න පුළුවන්. මුල් වර ආවාම අර ස්වාමීන්වහන්සේලා මාලු කඩේ වගේ කෑ කෝ ගසමින් මහා ගාලගෝට්ටියක්. මේ සැරේ ආවහම කොහොමද? අන්න ඒකට ගැලපෙන ආකාරයේ බුදුපියාණන් වහන්සේගේ පිළිගැනීම. මේ කථාවෙන් මහා ගැඹුරු නිදර්ශනයක් ආදර්ශයක් ලෝකයාට ගන්න තිබෙණවා. අන්න ඒ විදියට මේ කථාන්තරයෙ එක පැත්තකින් අපි තේරුම් ගන්න ඕන මේ සුවච භාවයේ වටිනාකම.

ඊළඟට අතින් පැත්තට දුර්වචභාවය ගැනත් යම් යම් නිදර්ශන තිබෙණවා. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ශාසනයේ හිටිය හැම දෙනාම මේ වගේ සුවච නැහැ. මේ පින්වතුන් කවුරුත් දන්න දේවදත්ත හිඤ්ඤන්වහන්සේ බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ජීවිතය පවා නැතිකරන්න උත්සාහ කිරීමට තරම් දරදඬු පුද්ගලයෙක් වුණේ අර වචනයක් එහෙ මෙහෙවීමෙන් ඇතිවූ දුර්වචච නිසාමයි. ඒ වගේම තවත් සිද්ධියක්. ඡබ්බග්ගිය කියන හිඤ්ඤන් පිරිසක් ගැන සඳහන් වෙනවා. ප්‍රධානීන් හයක් ඇති සංඝයාවහන්සේලා හය බැඟින්වූ පිරිසක් බුදුපියාණන් වහන්සේ පනවන පනවන විනය නීති කඩමින් ඉතාමත්ම දුර්වච ආකාරයට, අකීකරු ආකාරයට ජීවිතය ගෙනගියා. ඒවායේ විපාකත් ඒ අයට හිමිවුණා. සමහර අවස්ථා වල බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ අය නෙරපුවා ඒ ඒ තැන් වලින්. අවස්ථානුකූලව ඒ අයට නිග්‍රහ කරන්නත් සිද්ධවුණා.

ඒ වගේම නිග්‍රහ පිළිබඳව තවත් විශේෂ සිද්ධියක් ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ඇමතියෙක් වුණු ඡන්ත ඇමතියා ගැන මේ පින්වතුන් කවුරුත් දන්නවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ සිද්ධාර්ථ කුමාර කාලයේ ගිහි ගෙයින් නික්මෙනකොට ඒ එක්ක ගිය ඇමතියා. රාහුල භාමුදුරුවෝ වගේ නෙවෙයි. මාන්තය ඇති කරගත්තා බුදුපියාණන් වහන්සේට තියෙන සම්බන්ධතාවය නිසා. ඒ උඩගු බව නිසා ඉතාමත්ම අකීකරු ආකාරයට. සංඝයාවහන්සේලාට වරදක් කියන්න ඉඩදෙන්නෙ නැහැ. ඒ විදියට අකීකරු කම නිසා බුදුපියාණන්

වහන්සේ නොයෙකුත් විනය නීති පැනවූ නමුත් හික්මවන්න බැරි වුණා. අන්තිමට බුදුපියාණන් වහන්සේට පිරිනිවන් මංවකයේදීත් මේකට හිත යොදන්න සිද්ධවුණා. එද රාත්‍රී පිරිනිවන් පාන්න කලින් බුදුපියාණන් වහන්සේ ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට ප්‍රකාශ කරනවා ‘ආනන්ද, මා පිරිනිවන් පැවට පස්සෙ - මගේ ඇවෑමෙන් ඡන්ත හික්කුවට බ්‍රහ්ම දණ්ඩය පනවන්න’ කියලා. ‘මොකක්ද මේ බ්‍රහ්ම දණ්ඩය?’ කියලා ඇහුවා.

ඒක විනය සම්බන්ධයෙන් එතෙක් පනවා නොතිබුණු නීතියක්, බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ වදලේ. ඒකයි ආනන්ද භාමුදුරුවෝ ‘මොකක්ද ස්වාමීනි, බ්‍රහ්ම දණ්ඩය කියන්න?’ කියලා ඇසුවේ. ‘ඡන්ත හික්කුව ඕනෑම දෙයක් කියාවා. සංඝයාවහන්සේලා අවවාද කරන්නවත්, අනුශාසනා කරන්නවත් යන්න එපා’ බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලා. එහෙම පිටින්ම වර්ජනයක්. ඒ ආකාරයට සම්පූර්ණ වර්ජනයක් කරන්න කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අවසර ලැබුණා පිරිනිවන් පාන්න කලින්. එතකොට අන්න අර දුර්වච්චාවයට බුදුපියාණන් වහන්සේ දුන්න අවසාන දඬුවම තමයි බ්‍රහ්ම දණ්ඩය කියන්නේ. ඒක බොහොම බරපතලම දඬුවමක්. බ්‍රහ්ම කියන්නේ ඉහළම කියන එකනේ. බරපතලම දඬුවමක්. බුදුපියාණන් වහන්සේ පිරිනිවන් පැවට පස්සෙ ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ ඒ කාරණය ප්‍රකාශ කළ හැටියේ ඒ ඡන්ත හික්කුව සිහිමුර්ජාවෙලා වැටුණා කියනවා ඒ ඇතිවුණු සංවේගයෙන්. ඡන්ත හික්කුව ඊළඟට ඒකෙන් ඇතිවුණු සංවේගයෙන්ම භාවනා කරලා කොහොම හරි රහත්වුණා. අන්න එතනත් ඒ දඬුවම තුළින් කොයි ආකාරයෙන් නමුත් හික්මිලා ඒ ඡන්ත හික්කුව රහත් වුණා.

සංඝයාවහන්සේලාගේ විනය නීති ආශ්‍රයෙන්, ශාසන චාරිත්‍ර ආශ්‍රයෙන් ගිහි පින්වතුන්ටත් යම් යම් දේවල් ඉගෙනගන්න පුලුවන්. විශේෂයෙන්ම මේ ශාසනයේ පැවැත්මට උපකාර වුණු දෙයක් තමයි අනුන්ගේ දෙස් දැක්වීම. මේක ශාසන චාරිත්‍රයක්. සමාජයේ වුණත් අපි දන්නවා කවුරුවත් අනිත් කෙනාගේ වරද පෙන්වලා දෙන්නේ නැත්නම් මේ සමාජය දනටත් වැඩිය මහා භයානක තත්ත්වයක් ඇතිවෙන්නේ. නමුත් සමහරවිට ඒ පෙන්වා දෙන පුද්ගලයා අර විදියට අනුකම්පාවෙන් නෙවෙයි ඒක කරන්නේ. නිධානයක් පෙන්වලා දෙනවා වෙනුවට වළ කපන්නා වගේ කිව්වොත් - අන්න එතකොට වැඩේ වරදිනවා. ඒ පුද්ගලයා ගැන කරුණාවක් නැතිව සමහරවිට වරිත ඝාතනය ආදී ඒ මහා භයානක විදියේ වැරදි අදහස් ඇතිවයි සමහර අය දෙස්

පෙන්නන්නේ. එහෙම නෙවෙයි නුවණැත්තන් නියම ආකාරයෙන් මේ පුද්ගලයා හදගන්න ඕනෑය කියන අදහසින් අවස්ථානුකූලව නිග්‍රහ වචනයක් කිවුවත් ඒක උපකාරයක් වෙනවා. සංඝ ශාසනයේ සිරිතක් තිබෙනවා සංඝයාවහන්සේලාගෙ විනය නීති සම්බන්ධයෙන් එකිනෙකා අතින් අයට දුච්චතා පෙන්නලා දීම ගැන. ඒකට කියන්නේ අකැකු මකැකු වුධ්‍යාපන කියලා. එකිනෙකා ඇවතින් නැගිටුවාගන්නවා උපකාරදෙමින්. වැරද්ද පෙන්නලා දෙනවා. 'ඇවැත්නි මේ විදියේ වරදක් සිද්ධවෙලා තිබෙනවා' කියලා කරුණාවෙන් කිව්වහම ඒක හරිගස්සගන්නවා.

සංඝයාවහන්සේලා වස් කාලය ගතකළාට පස්සෙ තියෙනවා පචාරණය කියලා වාරිත්‍රයක්. මේ පින්වතුන් සමහරවිට අහලා ඇති ඔය පොහොය කරනවා කියන්නේ. සංඝයාවහන්සේලාගේ පචාරණය කිරීමේ විශේෂ කරුණක් තිබෙනවා. වස් කාලයක් තුළ සංඝයාවහන්සේලා පිරිසක් එක තැන වාසය කරලා අවසානයේ කරන විනය ක්‍රමයයි එතනදී කෙරෙන්නේ. 'මං මේ සංඝයාවහන්සේලාට පවරනවා මා පිළිබඳව දුටු, ඇසූ හෝ සැක කළ වරදක් තිබෙනවානම් ඒක කියාවා! අනුකම්පාවෙන් මට ඒක පෙන්වාදෙන සේක්වා!' කියලා. පිරිසට පවරනවා. අන්න ඒ විදියට පැවරීමකුත් කරනවා. එතකොට මේක ආශ්‍රයෙන් අපි තේරුම් ගන්න ඕන, යමෙකු වරදක් පෙන්නලා දුන්නහම ඒකට කිපෙන එක නෙවෙයි කරන්න තියෙන්නේ. ගුරුවරු ආදීන් හොඳ අදහසින් යමක් කියූ විට නිධානයක් පෙන්වා දෙනවා කියන හැඟීම ඇතිව ඒ පුද්ගලයා 'අනේ තවත් වැරදි තියෙනවානම් මට පෙන්නලා දෙන්න' කියලා කියන්න ඕන. ඒක විශේෂ පැවරීමක්. අන්න ඒ පැවරීම තමයි 'ඇසින් දුටු, කණින් අහපු එහෙම නැත්නම් සැක කරන ලද මගේ යම් වරදක් තිබෙනවානම් ඒක පෙන්වලා දෙන්න මට හරිගස්සගන්න. ඒක මං වරදක් හැටියට දැක්කොත් මං හරිගස්සගන්නවා' කියලා කියන ශාසනික වාරිත්‍රයෙන් කෙරෙන්නේ.

දැන් මේ කාලෙ නම් විශේෂයෙන්ම අධ්‍යාපන ආයතන වල, ඒ වගේම අනෙකුත් ආයතන වල හැම තැනකම වගේ, ඉතා පොඩි සිද්ධියකින්, සමහරවිට පොඩි දෝසයක් පෙන්නලා දුන්නු පමණකින් මහා වර්ජන තර්ජන ගැරහීම් මතභේද අර්බුද රාශියක් පැන නගිනවා. මේ සුළු දේකින් පැන නගින්නේ. මොකද අන්න අර නිධානයක් පෙන්වලා දෙනවා කියන හැඟීම අපේ හිතට දගත්තානම් අපේ ඒ

ප්‍රතිචාරය වෙනස් වෙනවා. තවත් උනන්දුවෙන් මට කරුණු ඇතුළු කියන්න මොකක්ද වැරද්ද මට එතකොට හරිගස්සගන්න පුළුවන් කියලා. ඒ වෙනුවට සමහරවිට වචනයක් කිව්ව හැටියේ ඔන්න ඊළඟට කිපිලා බද්ධ වෙරයක් ඇති කරගන්නවා. ඒක තමයි අර වැරදි ආකල්පය. ඒ වෙනුවට අපි මේ කථාන්දර වලින් තේරුම් ගන්න ඕන අපේ ජීවිතය යහ මඟට හරවා ගන්න අවවාදයේ ඇති වටිනාකම. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ නිධාන උපමාව අනුව ජේතවා සමහරවිට නිග්‍රහ කරලා කියන්න සිදුවෙන බව. බුදුපියාණන් වහන්සේත් අවස්ථානුකූලව, සමහර විනය නීති ඉතාම දරදඬු අන්දමට බොහොම බරපතල අන්දමට පැනවුවා. වැරද්ද බරපතලනම් එහෙම පිටින්ම තෙරපනවා. සමහරවිට එතනම යම් යම් ප්‍රතිකර්ම කරලා නැවත හික්මවා ගන්නවා. මේ නැවත හික්මීම කියන එකත් වටිනා ගුණයක්.

අපි හිතමු පළමු අවස්ථාවේදී අපට ඒ වැරද්ද පෙනුනේ නැහැ. නමුත් දෙවෙනි අවස්ථාවේ හරි ඒක පෙනුනානම් අන්න ඒ වැරද්ද පෙන්නලා දුන්න පුද්ගලයා ළඟට ගිහිල්ලා අවංකවම කෘතඥතාව පළකරන්න ඕන. එබඳු සිද්ධිත් ශාසනයේ තිබෙනවා. ඒවායෙනුත් යම්කිසි ආදර්ශයක් අපි ගතයුතුව තිබෙනවා. නිදසුනක් වශයෙන් එකක් කියනවානම් බුදුපියාණන් වහන්සේ විකාල භෝජනය පිළිබඳ ශික්‍ෂාපදය පැනව්වහම ඒක ගැන නොසතුවු වෙලා හද්දලි කියලා හික්කුවක් උද්ඝෝෂණ කළා. ඒක අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නැහැනේ.

මේ කාලේ වුණත් විකාල භෝජනය ගැන කියනකොට කැමති වෙනවාට වැඩිය අකැමති කට්ටියනේ ඉන්නේ. ඒ කාලේත් ඒ විදියට සඟ පිරිස් හිටියා, බුදුපියාණන් වහන්සේ විකාල භෝජන ශික්‍ෂා පද පනවනකොට ඒක බරපතල විදියට විවේචන කරලා පැත්තකට වුණු අය. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ශික්‍ෂා පදයේ ආනිශංස දුටුවහම පස්සේ ඇවිල්ලා තමන්ගේ වරද ප්‍රකාශ කරනවා. එතනත් වරද පිළිගැනීම සඳහා ඉතාමත්ම වටිනා පාඨයක් යෙදෙන්නේ. අවචයො මං භනෙන අවචගමා - යථා බාලං යථා මූෂ්ණං යථා අකුසලං ආදී වශයෙන් හොඳ වාක්‍යයක් කියවෙනවා ඇවිල්ලා තමන්ගේ වරද ප්‍රකාශ කරන අවස්ථාවේ.

‘භාග්‍යවතුන් වහන්ස, ඇවැතක් මාව ඉක්මවාගෙන ගියා’ මේ කාලේ අර කියන්නේ මගෙන් අත්වැරද්දක් වුණා කියලා. අන්න ඒ විදියේ දෙයක් එතන කියන්නේ. ඇවැතක් මාව ඉක්මවගෙන ගියා. අවචයො මං භනෙන අවචගමා. මොකද එහෙම ඉක්මවගෙන ගියේ? යථා බාලං යථා

මූලාශ්‍රය යථා අකුසලය, 'මගේ මෝඩකම, මගේ අඥනකම, මගේ නොදන්නාකම. ඒක නිසයි මේක වුණේ' කියලා නිහතමානීව තමන්ගෙන් වුණ වරද ප්‍රකාශ කරලා අවධිය අවධියනො පතිගණාතු ආයතිය සංවරය. 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මගේ මතු හික්මීම සඳහා මේක මගේ වැරද්ද - වැරද්ද හැටියට පිළිගන්නා සේක්වා', කියලා ප්‍රකාශ කරනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේත් ඒකට සමාව දෙනවා. 'හා හොඳයි, ඒකේ කාරණය එහෙම තමයි. ඉමෙ වුද්ධි යෙසා අරියසසා විනයෙ යො අවධිය අවධියනො දිසා යථා ධර්මය පතිකරොති, ඒ ආදී වශයෙන් ප්‍රකාශ කරනවා. 'ඒ ආර්ය විනයෙහි ඉතාමත්ම වටිනා කාරණයක් තමයි, අභිවෘද්ධිය දක්වන කාරණයක් තමයි පනුවෙලා හරි ඇවිල්ලා ඒ වැරද්ද පිළිඅරගෙන ඉදිරියට හික්මීම සඳහා ප්‍රතිකර්ම කිරීම' කියලා. මේකත් වටිනා ශාසන වාරිත්‍රයක්. මෙබඳු දේවල් මේ ගිහි සමාජයේත් සිද්ධවෙනවද මං දන්නෙ නැහැ. නමුත් මේවා ඉතාම වටිනා දේවල්.

සමහර වෙලාවට වරදක් පෙන්වපු හැටිය තමන්ට ජේතනෙ නැහැ ඒක වරදක් බව. විශේෂයෙන්ම නිග්‍රහ වශයෙන් කිව්වානම්. ඉතින් වෙවරත් බැඳගෙන යනවා. නමුත් ඔන්න වැඩේ කරගෙන යනකොට ජේතනා 'මේ තැනැත්තා - අපේ අම්මල තාත්තලා කියාපු කාරණය ඇත්ත නෙවෙන්නම්, එහෙම නැත්නම් ගුරුවරයා කියාපු එක ඇත්ත නෙවෙන්නම්' ඒ වුණත් ලැජ්ජයි ගිහිල්ලා කියන්න. උත්තමයන්ට කළයුතු ප්‍රශංසාව කරන්නෙ නැහැ ඒ අවස්ථාවේ. එතකොට මෙතන තියෙනවා එපමණින් වටිනා ගුණයක්.

පනුවෙලා හරි තේරුණානම් ගිහිල්ලා තමන්ගේ වරද ප්‍රකාශ කරලා, මම මෙහෙමයි දැන්වත් හැදෙන්න ඕන කියලා කියනවා. අන්න ඒ විදියේ වටිනා ගුණධර්මයක් මෙතන තිබෙනවා. ඒ නිසා මේ ගරහාව සෙයො විඤ්ඤාහී - යඤ්ඤව බාලපසංසනා කියන එක අපි නිතරම මතක් කරගන්න ඕන. දැන් සමාජයේ හැම දෙනෙක්ම කැමතියි ප්‍රශංසාවට. නමුත් වැඩිදෙනාගේ ප්‍රතිපත්තිය වන්නේ අත්‍යකකංසන පරවමනන කියන තමා ඉහළින් කැපී පෙනෙමින් අතින් අය හෙළාදැකීමයි. සමාජයේ බොහෝ අවස්ථා වල අර කියූ වර්ත සාහනය වගේ දුෂිත අදහස් වලින් වැරදි සොයන අයත් ඉන්නවා. ඒකට කියන්නෙ අතින් අයගේ සිදුරු සෙවිල්ල කියලා. ඒ විදියේ ආකල්පයක් ඇති කරගන්න නරකයි. තමන්ටත් එබඳු වැරදි පෙන්වා දෙන්න සිද්ධවෙනවා මවිපියන් හැටියට, ගුරුවරුන් හැටියට, ඒවට කල්යල් බලලා කටයුතු

කරන්න ඕන. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ හැටියට ඉස්සෙල්ලා බලන්න ඕන මේ කාරණය ඇත්තද, නැත්තද කියලා. කාරණා තුනක් එතන බුදුරජාණන් වහන්සේ දක්වනවා, අභයරාජ කුමාරයාට. යම්කිසි කාරණයක් ඇත්ත වෙන්න ඕන. ඇත්ත දෙයක් වගේම ඒක ඒ කියන්න යන පුද්ගලයාට හිතදයක වෙන්න ඕන. වැඩදයක වෙන්න ඕන. ඊළඟට තියෙන ප්‍රශ්නය තමයි ඒ කියන කීම ඒ පුද්ගලයාට ප්‍රියද, අප්‍රියද? ඒ පුද්ගලයාට ප්‍රිය වුණත් අප්‍රිය වුණත් අවස්ථානුකූලව කියන්න සිද්ධවෙනවා. අන්න ඒක ගැන තමයි ඉතින් නුවණින් කල්පනා කරන්න ඕන.

ඒ සඳහා මුලින්ම අපි අපේ ඇතුළත සකස් කරගන්නට ඕන. මේ පුද්ගලයා හදන්න ඕන, මේ දරුවා හදගන්න ඕන, මේ ශිෂ්‍යයා හදගන්න ඕන, මේ ආයතනයේ මේ සේවකයා හදගන්න ඕන කියලා ඇතුළත කරුණා, මෙමතිය තිබෙන්න ඕන. පහළින් ඉන්න කෙනා පමණක් නොවෙයි ඉහළින් ඉන්න කෙනාගේ හෝ අඩුපාඩුවක් තියෙනවානම් ඒකත් කරුණාවෙන් පෙන්නුම් කරලා දෙන්න පුළුවන් ආත්ම ශක්තිය ඇති කරගන්නට ඕන. මොකද බොහෝ විට ඒ වැරදි අඩුපාඩුකම් යට කිරීම නිසා සමාජය තව තවත් දුෂණය වෙනවා. ඒ නිසා ඒක කළයුතු දෙයක්.

මේ පින්වතුන් දන්නවා පිහියක් අතට ගත්තු සාහසිකයෙක් කරන්නෙ මොකක්ද? ජීවිතයක් නැතිකරනවා. ශල්‍ය වෛද්‍යවරයෙක් අතට ගත්තු ඒ සැන - ආයුධය - ජීවිතයක් බේරනවා. අන්න ඒ වගේ හිතාගන්න ඕන තමනුත් ඒ අවස්ථාවේ පාවිච්චි කරන වචනය. ඒ පුද්ගලයාගේ අර දෝෂය පාදලා, ඒක මතුකරලා දීලා පමණක් නොවෙයි, ඒක ඉවත් කරලා අර කියාපු නිධානය මතුකරලා දෙන්න ඕන කියන අනුකම්පා අදහසින්, කරුණා අදහසින් ඒක කරනවානම් ඒක සමාජයට ලොකු සංග්‍රහයක්. ඒ සංග්‍රහය නැතිකම නිසා තමයි මෙතන දෙපැත්තෙන්ම පරිහානියක් වෙන්නේ. අවවාද අනුශාසනා ගන්න සුදනමකුත් නැහැ. සුවච භාවයක් නැහැ. ඒ වගේම අනුශාසනා දෙන අයගෙන් බොහෝ විට හිත දුෂිතයි. අර මේධාවි කියන වචනය ධර්මයේ තෝරන්නෙ ධම්මොව පඤ්ඤා - ධර්මයෙන්ම ඇති කරගත්තු ඒ වටිනා ප්‍රඥාව. ඉතින් ඒක බොහොම දෙනාට අඩුයි.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

කෙනෙකුට හැදෙන්න උපකාර වන මූලධර්ම තුනක් ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා. අත්තාධිපතෙය්‍ය, ධම්මාධිපතෙය්‍ය, ලෝකාධිපතෙය්‍ය කියලා.

අත්තාධිපතෙය්‍ය කියන්නේ ඔය අපි සාමාන්‍යයෙන් කියන්නේ 'ආත්ම ගෞරවය', එහෙම නැත්නම් 'භාද්‍ය සාක්ෂියට එකඟව' කියලා, අන්න ඒ විදියට තමන්ම කල්පනා කරලා, මට මේක ගැලපෙන්නේ නැහැ, මට සුදුසු නැහැ, මගේ තත්ත්වයට ගැලපෙන්නේ නැහැ කියලා යම්කිසි දෙයක් නොකර හිටීම. තමාම මුල් තැන තියලා වැරද්දකින් වැළකීම.

ඊළඟට තවත් ක්‍රමයක් තිබෙනවා ධම්මාධිපතෙය්‍ය, ධර්මය මුල් තැන තියාගෙන - තමන් ඉගෙනගත්තු බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මයේ මේ විදියට කියලා තියෙනවා. මේ විදියට හික්මෙන්න ඕන. හොඳ නරක, කුසල් අකුසල් ආදිය පිළිබඳ අවබෝධය ඇතිකරගෙන ඒ අනුව හික්මෙනවා.

තවත් ක්‍රමයක් තිබෙනවා ලෝකාධිපතෙය්‍ය, මෙතන ලෝකයා කියලා කියන්නේ අඥන ලෝකයා නෙවෙයි. සාමාන්‍ය මෝඩ ලෝකයා නෙවෙයි. අනිත් ඒවට කෙසේ වෙතත් මෙතනදී අර බහුජන කතාවම ගන්න නරකයි. එහෙම නැත්නම් මේ කාලෙ තියෙන නොයෙකුත් විදියේ දේශපාලන අර්ථයන් නෙවෙයි ගන්න තියෙන්නේ. නුවණැත්තයි, ප්‍රඥවන්තයයි, ගුණධර්ම ඇති පුද්ගලයයි මෙතන ලෝකයා හැටියට ගන්නේ. මෙතන අපි සැලකිය යුත්තේ අර අඥන මෝඩ පුද්ගලයන් කියන දේවල් නෙවෙයි. ඥානවන්ත පුද්ගලයින් පෙන්වා දෙන දේවල්. අන්න ඒක විශේෂ කාරණයක්. එවැනි කෙනෙක් තමන්ගේ වරද පෙන්වලා දෙනවානම් ඒක තුළින් අපේ ජීවිතය සකස් කරගන්න පුළුවන් වෙනවා.

ඒ ගැන රාහුල වර්තය, සාරිපුත්‍ර වර්තය ඔය විදියේ වටිනා වර්ත අපට මේ ධර්මයේ සඳහන් වෙනවා. ඒ වගේම දැන් සංඝයාවහන්සේලාගේ ඇවැත් දෙසීම් ආදියේදී ඔවුනොවුන් එකිනෙකාගේ වැරදි පෙන්වලා දීලා ඊළඟට ඒ තුළින් සාමූහිකව ශාසනයක් ආරක්‍ෂා කරගන්නවා. ඒ වගේම තමතමන්ගෙන් දියුණුවත් සලසා ගන්නවා. හැම ආයතනයකම, හැම තැනකම ඔන්න ඔය ධර්මතාව උපකාර වෙනවා ප්‍රගතිය සඳහා. මොකද මේ සාංසාරික

වශයෙන් සත්ත්වයාගේ ස්වභාවයක් තමයි තමන්ගේ වැරදි තමන්ට පේන්නේ නැහැ. ඇහැට ඇහැ පේන්නේ නැහැ වගේ. ඇහැට නහය පේනවා. ඇහැට ඇහැ පේන්නේ නැහැ. ඒක තමයි අර ධර්මයේත් සඳහන් වන්නේ සුදස්සං වස්සං අකෙසුකස්සං - අත්තනො පණ දුදුස්සං. අනුන්ගේ වැරදි ඉතාමත්ම හොඳින් පේනවා. නමුත් තමන්ගේ වැරද්ද තමන්ට පෙනෙන්නේ නැහැ. කෙසේ නමුත් අනුන්ගේ වැරද්ද පෙනුනහම අපි ඉස්සෙල්ලා කල්පනා කරලා බලන්න ඕන මේක අපේම වැරද්දක් නිසා පෙනිවිව වැරද්දක්ද? එහෙම නැත්නම් මේක සත්‍ය වශයෙන්ම අනුන්ගේද කියලා. ඇත්ත වශයෙන්ම මේක වෙච්ච වැරද්දක්ද කියලා ඒකත් නුවණින් කල්පනා කරලා බලලා, ඊළඟට ඒක කියන ආකාරයත්, වෙලාවත් බලලා කියන්න ඕන.

එහෙම කීමෙන් තමයි කෙනෙකුට උපකාර වෙන්න පුළුවන් වන්නේ. දැන් දේවදත්ත සංසාරයේ අරගෙන ආපු ද්වේෂය නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේටවත් හික්මවාගන්න බැරිවුණා. නමුත් බොහොම අවස්ථා වල බුදුපියාණන් වහන්සේගේ මහාකාරුණික ගුණයෙන් පිහිට වෙලා පුද්ගලයින් යහමඟට හරවාගන්නවා. සමහරවිට ඒ දුන්න දඬුවම තුළින්ම. දැන් මෙතනදී කියවුණා යසෝජ ස්වාමීන්වහන්සේ පිළිබඳ ප්‍රවෘත්තිය. බුදුපියාණන් වහන්සේ එතනදී යෙදුවේ උපාය කෞෂල්‍යයයි. කිසිම පක්ෂපාතී බවක් බුදුරජාණන් වහන්සේගේ නැහැ. සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේගේත්, මහාමුගලන් ස්වාමීන්වහන්සේගේත් ශිෂ්‍ය පිරිසක් ඇවිල්ලා අර විදියටම හැසිරුණු අවස්ථාවකත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මාලු විකුණන තැනක් වගේ කියලා ඒ විදියට නිග්‍රහ කරලා එලෙච්චා. මේ තමන්ගේ අග්‍රශ්‍රාවකයන්වහන්සේලාගේ ගෝලයෝ. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ එලෙච්චා. අන්න ඒ වගේ අපක්ෂපාතීව බුදුරජාණන් වහන්සේ අර වරදට නිග්‍රහ කළයුතු අවස්ථාවේ එය කළා. අග්‍රශ්‍රාවකයන්වහන්සේලාටත් කිව්වා එහෙම නොකළොත් මේ ශාසනය කැලි කසළ එකතු කිරීමක් වෙන බව.

අවස්ථානුකූලව වරද පෙන්වලා ඒ තැනැත්තාව හරිගස්සා ගැනීම තමයි මව් කෙනෙකුට පිය කෙනෙකුට කරන්න තියෙන්නෙත්. තමන් ද්වේෂය ඇති කරගත්තානම් එහෙම නැත්නම් වැරදි ආකල්පයක් ඇති කරගත්තානම්, ධර්මානුකූල අවබෝධයක් නැත්නම් ඒ වගේම ඇතුළත කුහක සිතුවිලි ආදියක් තියෙනවානම් එතකොට බෑ තව කෙනෙක් හදන්න. අවස්ථානුකූලව පෙන්වලා දෙන්න විශාල

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

කරුණාවක්, අනුකම්පාවක් ඇති කරගන්න ඕන. ඒ ශක්තිය නැතිකම නිසා තමයි බොහෝ විට සමාජයේ ගැටුම් ඇතිවෙන්නේ. පළමුව ඔය ශීලාදී ශික්ෂාපද වලින් කය, වචනය හික්මවා ගන්නවා. භාවනාමය වශයෙන් හිත හික්මවා ගන්නවා. ඊළඟට අත්තාධිපතෙය්‍ය වශයෙන් ධර්මාධිපතෙය්‍ය වශයෙන් කල්පනා කරලා තමතමන්ගේ අඩුපාඩු සකස්කර ගන්නවා. එතකොට අපට යම්කිසි ප්‍රශ්නයක් ආවහම අපක්ෂපාතී නිගමනයක් ගන්න පුළුවන් වෙනවා. මත්පැන් ආදී ද්‍රව්‍යවලින් හිත අවුල් කරගන්නේ නැතුව සිහිනුවණින් ඉන්නවා නම් තවත් කෙනෙකුට නිසි මඟ පෙන්වා දෙන්න පුළුවන්.

අපි හිතමු විපතකට වැටෙන්න ඉන්න කෙනෙක් උපකාරයක් සොයාගෙන තවත් කෙනෙක් ළඟට යනවා. එවැන්නෙකුට අමනාපයට පත්වෙයි කියා සිතා නරකට උදවු දීම නොකළ යුතුයි. හැම තිස්සෙම ධර්මය එක්ක සංසන්දනය කරලා බලලා ධර්මානුකූලව, අපක්ෂපාතීව, උපකාර කළ යුතුයි. ඇත්ත වශයෙන්ම මෙතන යහපත කියලා කියන්න මෙලොව දියුණුව පමණක් නොවෙයි. මෙලොව දියුණුවටනම් උපදෙස් දෙන්න පහසුයි.

මේ පින්වතුන් හොඳට දන්නවා සමාජයේ ඒ ඒ අංශවල විශේෂයෙන්ම ජීවිතයේ අන්තිම කාලය වෙනකොට ඒ ඒ ශීර්ෂය පිළිබඳව විශාල පිරිසකට උපදෙස් දෙන්න පුළුවන් අය ඉන්නවා. ඒ මෙලොව පිළිබඳව. නමුත් බොහොම ටික දෙනාටයි එලොව මෙලොව කියන ඒ දෙපැත්ත ගැන කල්පනා වෙන්නේ. මෙලොව දියුණුව සඳහාම මහා භයානක උපදෙස් තුළින් සමහරවිට කෙනෙක් නිරයට පවා ගෙනයන්න පුළුවන්. මේ පින්වතුන්ට අමුතුවෙන් නිදර්ශන නොකිව්වට කමක් නැහැ. ඒක නිසා අපි ඉස්සෙල්ලම අර කියාපු - අත්තාධිපතෙය්‍ය, ධර්මාධිපතෙය්‍ය වශයෙන් - අප තුළ හරියාකාර ධර්ම විනිශ්චයක් ඇති කරගන්න ඕන. ජීවිතයේ නියම සාරධර්ම මොනවද, කළයුතු නොකළයුතු දේවල් මොනවද, කුසල් අකුසල් මොනවද කියන එක පිළිබඳව පැහැදිලි විනිශ්චයක් ඇතිවයි අපි ලෝකය දිනා බලන්න ඕන. එහෙම නැත්නම් අපට හරියට කරන කෙනාව වැරදි හැටියට පෙනෙනවා.

ඒ වචනය අපි යෙදුවට වරදක් නැත්නම් ප්‍රජාතන්ත්‍රවාදය වගේ අදහසක් ඇතුව බලලා වැඩි දෙනාගේ බහුතර මතය කියලා ගත්තත් එතන බහුතරයේ අදහස වැරදි වෙන්නත් පුළුවන්. ඒක නිසා අපි

හැමකිසිසේම බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මය මුල්තැන තියලා බලන්න ඕන. මේ විඤ්ඤ කියන පිරිස, පණ්ඩිතයින් කියන පිරිස, මේධාවී කියන පිරිස ලෝකයේ හුඟක් නැහැ. බොහොම ටික දෙනයි ඉන්නෙ. හැම කාලයෙම එහෙමයි.

ඒක ගැනත් හොඳ සිදුවීමක් තියනවා. සාරිපුත්ත ස්වාමීන්වහන්සේ තමන්ගේ ගුරුන්වහන්සේට බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟට එන්න කිව්වහම ගුරුවරයා ඇහුවා 'මේ ලෝකයේ ඉන්නෙ වැඩියෙන් කවුද? මෝඩයොද පණ්ඩිතයොද?' 'පණ්ඩිතයො ටික දෙනයි ඉන්නෙ' 'හා එහෙමනම් ශ්‍රමණ ගෞතමයින් ළඟට ඒ අය යාවි. මා ළඟට ඒවි මෝඩයෝ ගොඩ' කියලා පිළිතුරු දුන්නා. ඒ වගේ ලෝකයේ වැඩිපුර ඉන්නෙ මෝඩයෝයි. ඇතුළත දියුණු කරගත්ත ධර්මඥනයත්, ඒ නුවණක් ඇති පුද්ගලයා තමයි මෙතන ලෝකාධිපතෙය්‍ය හැටියට ගත යුත්තේ. අන්න ඒ විදියේ මට්ටමක් තියාගෙන තමන්ගේ දුදරුවන් ශිෂ්‍යාදීන් මෙන්ම තමතමන්ගේ ආයතන වල පහත් කෙනෙක් හෝ උසස් කෙනෙක් හෝ වේවා අවස්ථානුකූලව ඒ වැරදි පෙන්වලා දෙන්න ඕන. ඒ වගේ දෙයක් කරන්න තරම් ධර්ම ශක්තිය ඇතුළතින් දියුණු කරගන්න ඕන. එහෙම නැත්නම් සමාජය තව තවත් පරිහානි මාර්ගයටයි යන්නෙ. ශාසනය වුණත් පරිහානියට යන්නෙ ඒක නිසයි.

ඒ වගේම අපේ ජීවිතයට ආදර්ශයක් ලැබෙන්නෙ නැත්නම් ඒක බණක් නෙවෙයි. මෙන්න මේ දේශනා කළේ පින්වතුන්ට හැදෙන්න උපකාර වෙන බණක් කියලා හිතාගන්නට ඕන. හැමදේකම අපට හොඳ පැත්තයි නරක පැත්තයි පෙන්නන නිදර්ශන ලෝකයේ තියෙනවා. ඒ දෙක තුළින් අපි ආනිශංස පක්‍ෂයත් ආදීනව පක්‍ෂයත් තේරුම් ගන්න ඕන. රාහුල වර්තය, සාරිපුත්‍ර වර්තය, යසෝජ වර්තය ආශ්‍රයෙන් අර හොඳ පැත්ත, ආදර්ශ පැත්ත තේරුම් ගත්තා. ඒ වගේම ඡබ්භග්ගිය හික්‍ෂුන්, දේවදත්ත, භද්දලී ආදීන් පිළිබඳව ඕන්න නරක පැත්ත. අපි යායුතු මාර්ගය මේ තුළින් තේරුම් ගන්න ඕන. ඒ මාර්ගයේ අපි යන්න ඕන.

එතකොට මේ වටිනා පෝය දවසේ මේ පින්වත් පිරිස යම්කිසි ශීලයක් සමාදන් වුණා. එතනත් කෙරෙන්නේ තමන්ගේ වැරදි හරිගස්සාගැනීමයි. කය වචනය පිළිබඳව වැරදි හරිගස්සාගැනීමයි. ඊළඟට බණ භාවනා වලින් අපේ සිත එකඟ කරගෙන ලෝකයේ යථාතත්ත්වය, ජීවිතයේ යථාතත්ත්වය පිළිබඳ අවබෝධයක් ලබන්න අපි මේ උත්සාහ කරනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ බහුජන හිතාය, බහුජන

පහන් කණුව ධම් දේශනා

සුඛාය කිව්වා වගේ අපේ ඒ ධර්ම ශක්තියෙන්, අපේ ඒ වර්ත ශක්තියෙන් ලෝකයාට යහපතක් සඳහා මෙන්න මේ අද දේශනා කළ ධර්මදේශනාවත් උපකාරවත් වේවා! මේ ධර්මදේශනාව ඇසීම තුළින් ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, ප්‍රඥ කියන යම් ධර්ම ශක්තීන් මේ පින්වත් පිරිස ඇති කරගන්නාතම් යම්කිසි අවස්ථාවක නිවන් අරමුණු කිරීමේදී ඒකත් මේ පින්වතුන්ට උපකාර වෙන්න පුළුවන්.

මෙතෙක් ධර්මශ්‍රවණමය වශයෙන් මේ පින්වතුන් රැස්කරගත්තු පුණ්‍ය සම්භාරයත්, අපි ධර්මදේශනා වශයෙන් රැස්කරගත්තු පුණ්‍ය සම්භාරයත් මේ ශාසනාරක්‍ෂක දෙව් දේවතාවුන් ඇතුළු අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වාම අපේ ඥාතීන් ඇතුළු යම්තාක් මෙබඳු කුසල් අනුමෝදන් වෙන්න කැමති අය සිටිනවානම් ඒ හැම දෙනෙක්ම අනුමෝදන් වෙන්න! අනුමෝදන් වී තමන්ගේ ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් හැකිතාක් ඉක්මනින් මේ සියලු සසර දුකින් අත්මිදිලා උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසෙන්නවා! ඒ වගේම අපටත් මේ ලබාගත්තු ධර්ම ශක්තිය පිහිට කරගෙන තම තමන්ගේ බණ භාවනා සාර්ථක කරගෙන කල්‍යාණමිත්‍රයින්ගේ උපදෙස් අකුරටම පිළිපදිමින්, නිග්‍රහ කරමින් කියන වචන පවා දරාගනිමින් සුවච්ච මේ ධර්මමාර්ගයේ යමින් තමන්ගේ බණ භාවනා සාර්ථක කරගෙන හැකිතාක් ඉක්මනින් සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසෙන්නට ශක්තිය, බලය, ආශීර්වාදය ලැබේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගෙන මේ ගාථා කියන්න.

‘එතතාවතා ව අමෙහති...’

143 වන ඉදිරිපස

143 වහ දේශනය

(පහත් කණුව ධර්ම දේශනා අංක 59)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සම්මා සම්බුද්ධස්ස’

ගතඤ්චනො විසොකස්ස

විප්පමුත්තස්ස සබ්බධි

සබ්බග්ගථස්ස භික්ඛුස්ස

පරිලාභො නවිස්සති’ති

– ධම්මපද, අරහන්ත වග්ග.

සැදුහැවත් පින්වතුනි,

අද මේ වෙසක් පෝය දවස මහාකාරුණික, තිලෝගුරු සම්මා සම්බුද්ධපියාණන් වහන්සේගේ අසමසම ගුණස්කන්ධය සිහියට නගාගන්න දවසක් බව අපි කවුරුත් දන්නවා. ඒ තුන් ලෝකාග්‍ර බුද්ධපියාණන් වහන්සේගේ බුද්ධ කෘත්‍යය වුණේ මේ අතිදීර්ඝ සංසාර ගමනේ කෙළවර කරගන්න ප්‍රතිපත්ති මාර්ගය පහද දීමයි. මේ මුළු මහත් ලෝක ධාතුචේ ඊට වඩා ශ්‍රේෂ්ඨ සිද්ධියක් සිදුවෙලා නැහැ. සිදුවෙන්නෙත් නැහැ. අන්න ඒක නිසා අපි කවුරුත් මේ වෙසක් දවස ඉතාමත්ම උතුම් දවසක් හැටියට සලකනවා. අනුස්මරණීය දවසක් හැටියට සලකනවා.

මේ කවුරුත් දන්නවා වෙසක් දවස හා සම්බන්ධ කරගෙන බුද්ධපියාණන් වහන්සේගේ ජීවිතයේ වැදගත් සිද්ධි තුනක් අපි සිහිපත් කරන බව. උපත, බුදුවීම, පිරිනිවන් පෑම කියන එක. මේක සිද්ධි තුනක් හැටියට පෙනුනට පින්වතුනි ඇත්ත වශයෙන් බලනවානම් එකම සිදුවීමක අවස්ථා තුනක් හැටියට සැලකුවත් වරදක් නැහැ. අප වෙනුවෙන් දීර්ඝ කාලයක් බෝධි සම්භාරයන් පිරු බෝධිසත්ඤ්චයන් වහන්සේගේ - ඒ බුද්ධපියාණන් වහන්සේගේ අවසාන උත්පත්තිය සිදුවීමත්, ඒක අවසාන උත්පත්තිය බව බුද්ධඥානයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගැනීමත්, ඒ ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගැනීමට අනුව උත්වහන්සේගේ සසර ගමන කෙළවර වීමත් කියන සිද්ධි තුනයි අපි මේ උපත, බුදුවීම, පිරිනිවන් පෑම කියන සිද්ධි තුනෙන් සමරන්නෙ. ඉතින් මෙන්න මේ සංසාර විමුක්තිය පිළිබඳ අදහසම මතුකර දෙන වටිනා ධම්ම පද ගාථාවක් තමයි අපි අද මාතෘකා වශයෙන් තැබුවේ.

මේ ගාථාවට අදාළ නිදන කථාව බුද්ධ චරිතය පිළිබඳ මේ පින්වතුන්ට සංවේගයක් උපදවන අන්දමේ යම්කිසි සිද්ධියක් හා සම්බන්ධයි. අපි කවුරුත් අහලා තිබෙනවා දේවදත්ත ස්ථවිරයන් ගැන. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ඥාතිවරයෙක්, නමුත් කල්ප ගණනක් තිස්සේ අරගෙන ආපු යම්කිසි වෛර සිතක විපාක වාරයක් වශයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ වයෝවෘද්ධ අවස්ථාවේදී ඉතාමත්ම භයානක අන්දමින් ක්‍රියාකරලා ජීවිතය පවා නැතිකරන්න උත්සාහ දැරූ කෙනෙකු බව මේ හැම දෙනෙක්ම අහලා ඇති. ඒ පිළිබඳ සිද්ධි දැක්වෙන්න මෙහෙමයි.

දේවදත්ත ස්ථවිරයන් පැවිදි වුණු ළඟදීම අභිඥ බලය ලබාගත්තා. නමුත් ලෝකෝත්තර තත්ත්ව කිසිවක් ලබාගත්තේ නැහැ. ඉතින් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ වයෝවෘද්ධ අවස්ථාව ළං වෙනකොට මේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ට ලොකු ඊර්ෂ්‍යාවක් ඇතිවුණා බුදුපියාණන් වහන්සේගේ කීර්තිය, යසස පැතිරීම ගැන. තමන් එක්ක පැවිදි වුණු අනිත් සංඝයාවහන්සේලාට ලාභ සත්කාර ලැබෙනවා තමන්ට හරියට ලැබෙන්නේ නැහැ කියලා ලාභ සත්කාර ලබාගැනීමට ලොකු ආසාවක් ඇතිවෙලා ඒ වෙනුවෙන් කළේ මොකක්ද, බිම්බිසාර රජුරුවන්ගේ පුත්‍ර අජාසත් කුමාරයා පහදවාගන්න තමන්ගේ සෘද්ධි බලය යොදාගත්තා. සෘද්ධි ප්‍රාතිහාර්යක් දක්වලා, අජාසත් කුමාරයා පහදවාගෙන ඒ මගින් නොයෙකුත් ලාභ සත්කාර ලැබෙන හැටියක්, පිළිවෙලක් යොදාගත්තා.

මෙහෙම ලාභ සත්කාර වැඩි වෙන්න වැඩි වෙන්න, පිරිස් වැඩි වෙන්න වැඩි වෙන්න එක්තරා පාපී සිතුවිල්ලක් මේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ට පහළ වුණා. බුදුරජාණන් වහන්සේට විශ්‍රාම දීලා මම ඒ සංඝයාවහන්සේලාගේ කටයුතු ඔක්කොම පවරගන්න ඕන කියලා ගිහිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් ඉල්ලුවා 'දැන් ඉතින් භාග්‍යවතුන්වහන්සේ වයස්ගත වෙලා. පැත්තකට වෙලා ඉන්න. මට භාර දෙන්න ඔය සංඝයාවහන්සේලා' කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒකට කිව්වා 'මේ සාරිපුත්ත මොග්ගල්ලාන, මගේ අග්‍රශ්‍රාවකයින්ටවත් මම නොදෙන මේ සංඝයාවහන්සේලා පිළිබඳ පැවරීම නුඹට දීම සුදුසු නැහැ' කියලා. ඒකට කිපිලා ද්වේෂයක් ඇතිකරගෙන ඊළඟට උත්සාහ කලා බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ජීවිතය නැතිකරන්න. ඒ වෙනුවෙන් අජාසත් කුමාරයා ළඟට කිට්ටුවෙලා ඉතාමත්ම සියුම් උපක්‍රමයක් යෙදුවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ වැඩමකරන මාර්ගයට දුණුවායන්

කාණ්ඩයක් යවලා විදින්න සලස්වලා ඒ දුණුවායනුත් ඉතිරිවෙන්නෙන නැති ආකාරයට ඉතාම සියුම් කුටෝපක්‍රමයක් සැලසුම් කලා. නමුත් ඒක සාර්ථක වුණේ නැහැ. බුදුපියාණන් වහන්සේගේ බුද්ධ තේජසේ බලයෙන් අර දුනුවායන්ට විදගන්න බැරිවුණා. එපමණක් නොවෙයි ඒකට යෙදුණ හැම කෙනාම සෘද්ධි බලයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ සමීපයට ගෙන්වාගෙන දේශනා කළ ධර්මය අහලා ඒ සියලු දෙනාම පැහැදුණා. ඒ නිසා ඒ ප්‍රයත්නය හරිගියේ නැහැ දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ.

ඊළඟට දැන් ඉතින් මමම මේ බුදුරජාණන් වහන්සේ නැතිකරන්න ඕන කියලා අජාසත් කුමාරයාට කිව්වා 'ඔබ පියරජු මරලා මගධ රාජ්‍යය ලබාගන්න. මම බුදුරජු මරලා බුද්ධ රාජ්‍ය ලබාගන්නවා' කියලා. ඉතින් අජාසත්ත කුමාරයා ඒ විදියටම - ඒක දිග කතන්දරයක් - තමන්ගේ පිය රජුට වද දීලා මරලා ඒ රාජ්‍යය ලබාගත්තා. තාම බැරිවුණා දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ට අනිත් කාරණය ඉටුකරගන්න. ඊළඟට කළේ මොකද? බුදුපියාණන් වහන්සේ ගිජුකුළු පව්ව පාමුළ වැඩමකරන අවස්ථාවේදී මේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන් කන්ද උඩට නැගලා මහාලොකු ගලක් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ හිස මතට පෙරලුවා. එතකොට ඒ එක්කම අර ගල් පර්වත දෙකක් පොළොවෙන් පැන නැගිලා - ඒක හාස්කමක් හැටියට දක්වනවා, බුද්ධ තේජසින් වුණ දෙයක් හැටියට - ගල් කුළු දෙකක් උඩට පැන නැගිලා ඒ පර්වතය වැළැක්වුවා. නමුත් එයින් පැන නැගුණු පතුරක් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ පිටි පතුළේ වැදිලා බරපතල තුවාලයක් ඇතිවුණා. තදින් ලේ ගලන තුවාලයක් ඇතිවුණා.

සංඝයාවහන්සේලා බුදුපියාණන් වහන්සේ කැඳවගෙන ගියා මද්දකුච්ඡ මිගදය කියන උයනට. පළමුවෙනි රැය ඒ මද්දකුච්ඡ මිගදයේ ගතකරන අතරේ බුදුපියාණන් වහන්සේ සාමාන්‍ය පුද්ගලයෙකුට ඉවසන්න බැරි තරම් දැඩි වේදනා දැනුනා. තමන්වහන්සේගේ සති සම්පජ්ඣා සිහි නුවණින්, සමාධි ශක්තියෙන්, ඒ කියන්නේ අරහත්ඵල සමාධිය කියන නිවනටම අදාළ බුදුපියාණන් වහන්සේ ලබාගෙන තියෙන ලෝකයේ ඇති ඉතාමත්ම උතුම්ම සමාධි ශක්තියෙන් ඒ සියලු වේදනාවල් විඳදරාගත්තා. කොයිතරම්ද කියතොත් කිසිම කැළඹීමක් නැතුව ඒවා විඳදරාගත්තා. ඒක දැකලා හත්සියක් දේවතාවරුන් රාත්‍රියේ බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟට ඇවිල්ලා විශේෂ ප්‍රශංසා කළ බවත් සඳහන් වෙනවා. මේ ශ්‍රමණ ගෞතමයින් මහාහස්ති

රාජයෙකි. මේ තරම් කටුක තියුණු බරපතල වේදනා කිසිම කැළඹීමක් නැතුව විඳදරාගන්නවාය. ඒ වගේම අනෙකුත් කන්ඩායම් 'බුදුපියාණන් වහන්සේ මහාසිංහ රාජයෙකි, මහාආජානේය, මහාශ්‍රේෂ්ඨ පුද්ගලයෙකි' කියලා ඒ විදියට වර්ණනා කරන අවස්ථාවේ බුදුපියාණන් වහන්සේත් තමන්වහන්සේගේ සංසාර විමුක්තිය සිහිපත් කරමින් උදන ගාථාවකින් ප්‍රීති වාක්‍යයක් ප්‍රකාශ කළා. 'මගේ දියුණු කරගත්තු සමාධියත්, විමුක්තවූ සිතේත් ශක්තිය බලව! කිසිම ඇලීමක් ගැටීමකින් තොරව, උපේක්‍ෂාවෙන් වේදනාවල් විඳදරාගන්නා ආකාරය' කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා.

ඊළඟට පසුවද බුදුපියාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලාට කිව්වා තමන්වහන්සේ ජීවක අඹ වනයට කැඳවගෙන යන්න කියලා. සංඝයාවහන්සේලා ජීවක අඹ වනයට ගෙන ගියහම ජීවක වෛද්‍යවරයා ඉක්මනින්ම ඇවිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේගේ පාදයට ඉතාමත්ම සැර බෙහෙතක් යෙදුවා ඉක්මනින් සුව වීමට. දැන් මේ කාලෙත් දන්නවනේ යම් සැර බෙහෙතක් යොදනවා ඉක්මනින් සුවය ලබාදෙන්න. සැර බෙහෙතක් යොදලා ජීවක වෙදණන් කියනවා බුදුපියාණන් වහන්සේට 'ස්වාමීනි මම මේ නගරයේ ඇතුළු නුවර එක්තරා රෝගියෙකුට බෙහෙතක් දීලයි ආවේ. මට දැන් එතනට යන්න වෙනවා ආයෙ. මම ගිහිල්ලා එනතුරු මෙන්න මේ වෙළුම, තුවාල වෙළුම ඒක එහෙමම තියෙන්න අරින්න' කියලා.

ජීවක වෙදුරුතුමා ඔන්න නගරයට ගියා. ගිහිල්ලා ඒ රෝගියාට ප්‍රතිකාර කරලා එන වෙලාව වෙනකොට නගරයේ දෙරටුව වහලා. ඉතින් ජීවක වෙදතුමාට එන්න බැරිවුණා. ඊළඟට එතන ඉඳගෙන බොහොම සංකාවෙන් කල්පනා කරනවා 'අපොයි! මම කොයි තරම් වැරදි වැඩක්ද කළේ. සාමාන්‍ය කෙනෙක් විදියට සලකලා බුදුපියාණන් වහන්සේට මේ වගේ සැර බෙහෙතක් යොදලා මෙහෙම ආවයි, දැන් මේ වෙළුම ගලවන වෙලාවයි' කියලා ජීවක වෙද මහත්මයා හිතන අතරේ බුදුපියාණන් වහන්සේටත් ඒ හිත පෙනිලා ආනන්ද හාමුදුරුවන්ට කියනවා 'ආනන්ද, ජීවක නගරයට ගිහිල්ලා දෙරටුව වහපු නිසා එන්න බැරිව සිටිනවා. දැන් මේ වෙළුම ගලවන වෙලාවයි කියලා හිතනවා. ඒක නිසා මේක ගලවන්න' කියලා. ආනන්ද හාමුදුරුවොත් ඒ තුවාල වෙළුම ගැලව්වා. ඒ තුවාල වෙළුම ගලවනකොටම සම්පූර්ණයෙන්ම තුවාල සුවවෙලා. තුවාල එහෙම පිටින්ම සුවවෙලා තිබුණා. ඉතින් ඊට

පස්සෙන්ද උදේ පාන්දර ජීවක වෙදදුරුතුමා ඉතාමත්ම වේගයෙන් ලොකු සංවේගයකින් දුවගෙන දුවගෙන ඇවිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අහනවා 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, ඔබවහන්සේට රාත්‍රියේ දැවිලි එහෙම ඇතිවුණාද මේ තුවාල නිසා?' වෙද කෙනෙක් ආවහම එහෙම අහනවනෙ කොහොමද සුව දුක් කියලා. දැන් මේ විශේෂයෙන්ම තමන්ගේ අඩුපාඩුවකුත් වුණායි කියලා ලොකු පසුතැවිල්ලකින් යුක්තව සුව දුක් විමසුවහම ඔන්ත බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළ ගාථාව තමයි අපි මේ මාතෘකාව හැටියට තැබුවේ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු දුන්නේ ලෞකික මට්ටමෙන් නෙවෙයි. තුවාලයක් ඇතිවුණහම එහෙම නැත්නම් සීතල උෂ්ණ ආදී දේවල් වල ඒ කායික පීඩන බුදුපියාණන් වහන්සේටත් කාටත් ඇතිවෙනවා. ඒක ස්වාභාවිකයි. නමුත් ඒක තුළින් අර දැවිල්ල කියන වචනයේ ගැඹුරු අර්ථයක් මතු කරලා බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙන්ත මේ විදියේ ගාථාවක් ප්‍රකාශ කලා.

ගතඬිනො විසොකසුසු
විසමුත්තසුසු සබ්බධි
සබ්බගජ්ජසහිණසුසු
පරිලාභො නවිජ්ජති

ඒ ගාථාවේ අදහස වන්නේ -

ගතඬිනො - ගමන කෙළවර කළාට
විසොකසුසු - ශෝකයෙන් තොරවූ, ශෝකය නැතිකරගත්තාවූ,
විසමුත්තසුසු සබ්බධි - හැම ආකාරයෙන්ම, හැම පැත්තෙන්ම

මිදුණාටු

සබ්බගජ්ජසහිණසුසු - සියළුම ගැට අතහැරියාටු - ගැට වලින්
මිදුණාටු ඒ ක්‍ෂීණාශ්‍රවයන්වහන්සේට - රහතන්වහන්සේට - විමුක්ත
කෙනාට

පරිලාභො නවිජ්ජති - දැවිල්ලක්නම් නොවන්නේය.

ඒ ආකාරයට තමන් වහන්සේ දැවිල්ලක් නැතිව හිටියා කියලා ලෝකෝත්තර අර්ථයෙන්ම ප්‍රකාශ කලා.

ඒ කියන්නෙ කායික දැවිල්ල තිබුණට මානසික දැවිල්ලක් නැහැ. සන්තාපයක් සෝකයක් නැහැ කියන එකයි ඒ ගාථාවෙන් පෙන්නුම් කරන්නෙ. ඉතින් මේ ගාථාව වගේම මේ කථාන්දරය තුළින් අපට මේ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ලෝකෝත්තර ධර්මයේ ඇති වටිනාකම තේරුම් ගන්න හොඳ සිද්ධි ගොඩක් මතුකරගන්න පුළුවනි.

දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ ක්‍රියා කළාපය ජාතක කථාන්තර අහසු කියවපු මේ පින්වතුන් කවුරුත් දන්නවා. කල්ප ගණකට උඩදී දේවදත්ත සේර්වාණ්ජ වෙළෙන්ද හැටියටත්, බෝධිසත්ත්වයන්වහන්සේ කවිඡප්පට නම්නුත් හිටියේ. රන් තලිය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයක් ඇතිවෙලා, රන් තලිය තමන්ට අහිමි වෙලා, කවිඡප්පට වෙළෙන්ද ඒක අරගෙන යනකොට පස්සෙන් දිව්වා උදුරගන්න. ඒක බැරවෙනකොට ලේ වමනය කරලා මැරුණු බව ඒ ජාතක කථාවේ සඳහන් වෙනවා. ඒ අනුව අපට හිතාගන්න පුළුවන් ඒ තරම් කල්ප ගණනක් අතීතයේ ඇති කරගත්තු ඒ වෙර සිතේම විපාක වාරයක් හැටියට ඒ වගේම රඟ දැක්වීමක් විදියටයි දැන් මේ ජීවිතයේදී බුදු වුණ අවස්ථාවේදීත්, ටිකක් ඒ සමාන දෙයක් සිදුවුණේ. බුද්ධ රාජ්‍ය ලබාගන්න තමන් තාම සුදුසුකමක් ලබාගත්තේ නැහැ. අභිඥ බලය කියන ටික විතරයි තිබුණේ. නමුත් බුද්ධ රාජ්‍යය අයත් කරගන්න උත්සාහ කළා, අනියම් ආකාරයෙන්. ඒක නිසා ඊර්ෂ්‍යාවක් ඇතිකරගෙන, ද්වේෂයක් ඇතිකරගෙන බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ජීවිතය නැතිකරන්න එද ඒ වෙරයෙන් ඇති කරගත්තු අධිෂ්ඨානයම ඉෂ්ට කරගන්න බැලුවා මේ ජීවිතයේදීත්. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මරණයට පත් කරන්න අර විදියට උත්සාහ දැරුවේ.

එතනින් නැවතුනේ නැහැ. දැන් සිද්ධි දෙකක් මෙතන කියවුණා. ඊළඟට සිදුකළ තුන්වෙනි ප්‍රයත්නය ගැන මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා ඇති. ඒ තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ජීවිතය නැතිකරන්න සාහසික උපක්‍රමයක් විදියට අජාසත් රජු ලවාම නාලාගිරි කියන ඇතාට රා පොවලා, බුදුපියාණන් වහන්සේ වඩින මාර්ගයට මුදහැරියා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙහි බලයෙන් ඒ නාලාගිරි දමනය කළ කතන්දරය මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා තිබෙණවා. ඒ වගේ ප්‍රයත්න තුනක්ම කරලා බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ජීවිතය නැතිකරන්න කළ උත්සාහ අසාර්ථක වූ නමුත් බුද්ධ ශරීරයෙන් ලේ සෙලවීම කියන ඒ බරපතල ආනන්තරීය කර්මයට අහුවුණා. ආනන්තරීය කර්මය කියන්නේ ඒ වගේ බරපතල කර්මයක් කළහම ඒකාන්තයෙන්ම අවිච්චි - නිරයට යනවා. බුදුකෙනෙක් මරන්න බැ කිසිම කෙනෙකුට. නමුත් ඒ වගේම තවත් බරපතල අකුසලයක් කළා. අනියම් අන්දමින් පිරිසක් එකතු

කරගෙන අලුත පැවිදි වුණු පන්සිය නමක් එකතු කරගෙන ගිහිල්ලා සංඝ හේදය ඇතිකළා. ඒ කියන්නේ තමනුත් බුදු කෙනෙක් වගේ පෙනෙන්න ගයා ශීර්ෂයට, ගිහිල්ලා අගසව්වරුන් වාගේ අය තියාගෙන බොරු ආරූඪ බුද්ධත්වයකින් මේ සංඝයා පිළිබඳ හේදයක් ඇතිකළා. ඒකත් බරපතල ආනන්තරීය කර්මයක්. ඔය විදියට බරපතල කර්ම කරලා දේවදත්තයින් අවිච්චි නිරයට ගිය බවත් ධර්මයේ දැක්වෙනවා.

නමුත් අවිච්චියට නිරාගත වෙන්න කලින් බුදුපියාණන් වහන්සේ සරණ ගියා. අන්තිමට ඒ අවස්ථාවේ යන්නම් තේරුම්ගන්නා බුදුපියාණන් වහන්සේ ගැන. මේ හැම සිද්ධියක් තුළින්ම බුදුපියාණන් වහන්සේ තුළ මහාකරුණාව මිසක් ද්වේෂයක් ඇති නොවූ බවයි සඳහන් වෙන්නේ. ඒක ඉතින් හොඳට පැහැදිලි වෙනවා මෙතන මේ දැවිල්ල ගැන කියනකොට. මුළු මහත් සංඝාරයේ තිබෙන්නේ දිවිල්ලක් දැවිල්ලක්. දැන් මෙතන කියවෙන ගතඤ්ඤා යන්නෙන් සංඝාර ගමන ගැන යමක් කියවෙනවා. අර ද්වේෂය ඇති කරගත්තට පස්සේ දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ සංඝාර ගමන එහෙම පිටින්ම ද්වේෂයෙන් දැවි දැවි ගිහිච්ච ගමනක්. බුදුපියාණන් වහන්සේ බුද්ධත්වයට පත්වුණාට පස්සේ තමන්ගේ ජීවිතය පිළිබඳව මෙවැනි උපක්‍රම කරපු අය කෙරෙහි පවා මෙමන්ත්‍රිය පැතිරුවා. ඒක නිසා තමයි ඒ පැත්තෙනුත් දැවිලි නැහැ. ඊළඟට තමන්ගේ විමුක්ත සිත පිහිට කරගෙන අරහත්ඵල සමාධිය පිහිට කරගෙන අර දරුණු වේදනා පවා සෝකයකින් සන්තාපයකින් තොරව දරාගෙන සිටි බවයි කියවෙන්නේ.

ඉතින් එක පැත්තකින් අර වධක දේවදත්ත බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ජීවිතය ගැන ක්‍රියාකළ ආකාරයත්, ඊළඟට අර ජීවක වෙදතුමා මේ කාලෙ පවා ආශ්චර්යමත් හැටියට සලකන ප්‍රතිකර්ම මගින් බුදුපියාණන් වහන්සේ සුවපත් කළ ආකාරයත් අපිට මේ කථාන්තරයෙන් පෙනෙනවා. මේ පින්වතුන් වැඩිය හිත යොදවන්න ඕන නැහැ දේවදත්ත ස්ථවිරයන්ගේ ක්‍රියා කළාපය ගැන. අපට ඒ තුළින් තේරුම් ගන්න ඕන කරන්නේ ද්වේෂයේ ආදීනව පමණයි. අපේ බුදුරජාණන් වහන්සේට මෙහෙම මෙහෙම කළා කියලා වෛරයක් ඇති කරගැනීම සුදුසු නැහැ. ඔය විදියේ දේවල් තමයි දීර්ඝ සංඝාරයේ තියෙන්නේ. කාට වුණත් වෛරයක් ඇති කරගත්තොත් ඒක දිගට දිගට යනවා ඒවායේ විපාක වාර හැටියට. ඒක ස්වභාවයක්. ඒක සිරිතක්. ඒක නිකත් පුරුද්දක් වගේ යනවා. ඒ සංඝාර පුරුද්ද එකම විදියටම නොයෙකුත් ආකාරයෙන්

රාගදක්වෙනවා. ඒක නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙන්නේ ඇල්මෙන් ඇල්ම සංසිදෙනේන නැහැ. රාගයෙන් රාගය සංසිදෙනේන නැහැ. ද්වේෂයෙන් ද්වේෂය සංසිදෙනේන නැහැ. ඒ දෙකට මැද උපේක්‍ෂාව මැදහත් බව තුළින් තමයි - ශාන්ත වූ මැදහත් බව තුළින් තමයි මේ හැම එකක්ම ජයගන්න පුලුවන් වන්නේ. ඒවා තව තවත් එකතුවෙන්න එකතුවෙන්න - ඒකට උපමාව වශයෙන් දක්වන්නේ වැගි කාලෙක වීර පඳුරක් වැඩෙන්නා වගේ - ආශාවන් ලියලා වැඩෙනවා. ඊළඟට ද්වේෂය කියන තරහවත් තව එකතු කරන්න කරන්න ගින්නට පිදුරු දන්නා වගේ එතනත් ගිනි වැඩෙනවා.

ඔන්න ඔය නිසයි මුළු මහත් සංසාරයම දැවිලි ගොඩක් කියලා කියන්නේ. කොටින්ම කියතොත් මේ දිවිල්ලට හේතුව දැවිල්ලයි. දැවිල්ල කියලා කියන්නේ තණ්හා පිපාසය නිසා හටගන්නක්. දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ සැරිසරන්නේ තණ්හාව නිසා බව බුදුපියාණන් වහන්සේ හෙලිකොට වදලා. තණ්හාපොතොභවිකා කියලා කියනවා. නැවත භවයක් මවලා දෙන්නේ තණ්හාවයි. තණ්හාව කියන්නේ මේ ආසාව. ඒකේ කවදවත් තෘප්තියට පත්වෙන්න නැති, සෑහීමකට පත්වෙන්න නැති ස්වභාවයක් තිබෙනවා. ඒක බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලා. තණ්හාවේ පැති දෙකක් තිබෙනවා. තණ්හාව තුළින් රාග වශයෙන්, ඇලුම් වශයෙන් ආසාවල් වශයෙන් යම් යම් දේවල් බලාපොරොත්තු වෙනවා. ඒවා ලබාගන්න උත්සාහ කරනවා. ඒවාට ඇතිවන බාධා නිසා ද්වේෂය ඇතිවෙනවා. එතකොට ඒ දෙකම දැවිලි. ඊළඟට ඒවා සංසිදවාගන්න දරන නිෂ්ඵල ප්‍රයත්නය තුළින් මෝහය කියන ගින්නත් දැවෙනවා. ඔය විදියට තුන් ගින්නක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා. රාග, ද්වේෂ, මෝහ කියලා.

දැන් මේ පින්වතුන්ට හිතාගන්න පුලුවන් ඒ තරම් බරපතල මට්ටමකින් නොවුනත් තම තමන්ගේ ජීවිත වල යම්කිසි දේකට තද ඇල්මක් ඇති කරගන්නා. ඒක සංසිදවාගන්නා තුරු ලොකු දැවිල්ලක්, හිත ඇතුළේ ලොකු දැවිල්ලක් තිබෙනවා. ඒකට කවුරුහරි බාධා කරනවානම් ඔන්න එතකොට අර ද්වේෂ දැවිල්ලක්, ගින්නත් මතුවෙනවා. ඊළඟට මේක අනියම් ආකාරයෙන්න සම්පූර්ණ කරගන්න, සංසිදවාගන්න උත්සාහ කරන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා කිසිසේත් ඒවාට තව තව දේවල් දීමෙන් සංසිදවන්න බෑ. ඒ වෙනුවට තියෙන්නේ ඒ දෙකට මැදින් තිබෙන උපේක්‍ෂාවට

හිතගැනීමෙන්, මධ්‍යස්ථ බවට හිතගැනීමෙනුයි මේක ජයගන්න පුළුවන්. නමුත් ඒක දන්නේ නැති සාමාන්‍ය පුද්ගලයා අර කියාපු රාගයන්, ද්වේෂයක් සංසිඳවාගන්න දුවනවා. ඒ දිවිල්ල තුළින් මුළාව නැමති කෙලෙස් ගින්නන් වැඩෙනවා. ඉතින් මේකට නිදර්ශනය අපි දේශනා වලදී බොහෝ අවස්ථා වල ප්‍රකට උපමාවකින් දක්වලා තියෙනවා. ඒක මුළා මිරිගුවක් ඔස්සේ දුවන්නා වගේ වැඩක්.

ඉතින් මුළු මහත් සංසාර දිවිල්ලම බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන හැටියට තණ්හා පිපාසය සංසිඳවාගන්න දුවන දිවිල්ලයි. ඒක තුළින් වැඩෙන දූවිලි සමූහය තමයි අර පරිලාභ කියන වචනයෙන් ගාථාවේ දැක්වෙන්නේ. ඇත්ත වශයෙන් ඒ ගාථාවේ තියෙන මූලික වචනය, ප්‍රධාන වචනය පරිලාභ කියන එකයි. දූවිල්ල. ඉතින් මේ දූවිලි වලින් තමන්වහන්සේ නිදහස් බවයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙතන ප්‍රකාශ කරලා තියෙන්නේ මෙන්න මේ ගාථාවෙන්. ඒ අනුව මේ වගේ වෙසක් දවසක බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කළ ධර්මයේ ඇති විශේෂත්වය අපි සිහිපත් කරගන්න ඕන.

සංසාර ගමන කෙළවර කිරීමයි මේ ධර්මයේ පරමාර්ථය. මුළු මහත් බුද්ධ ධර්මයේ මූලික පරමාර්ථය සංසාරයෙන් මිදීමයි. ගතඤ්ඤා කියලා කිව්වේ සංසාර ගමන කෙළවර කළා. බුදුපියාණන් වහන්සේ, තමන්වහන්සේ ගැන හිතලා බලනකොට සතුටුවෙන්නේ අන්න ඒ කාරණයෙන්. 'මේ සංසාර ගමන කෙළවර කළා මම'. එතකොට සංසාර ගමන මොකද නරක? ඒකේ ඇති ආදිනව පක්‍ෂය බුදුපියාණන් වහන්සේ නිතරම අපට මතක් කරලා දෙනවා. ඇතැම් කෙනෙකුට හිතෙන්න පුළුවන් මේක බුදුපියාණන් වහන්සේ කොයි ආකාරයෙන් කිව්වත් අපි මේ පැවැත්ම ගෙනයන්න ඕන කියලා. බොහෝ දෙනා තුළ හව තණ්හාව කියන මේ පැවැත්මට ආසාවක් ඉතාම සියුම් අන්දමින් තිබෙනවා. ඒක කඩන්නයි බුදුපියාණන් වහන්සේ නොයෙකුත් ආකාරයෙන් උපමා ආදිය ඉදිරිපත් කරලා සංසාරය පිළිබඳ සංවේගයක් ඇතිකළේ. ඇත්ත වශයෙන්ම බුද්ධ ධර්මයේ හරය වියයුත්තේ සංසාරය පිළිබඳ සංවේගයත්, සංසාර විමුක්තියට තිබෙන ඕනෑකමත්. සංසාරයේ ඇති නිස්සාරත්වය, මේකේ ඇති භයානකත්වය ගැන හිතලා සංවේගයක් ඇති කරගන්න ඕන. ඒ වගේම මේ සංසාරයෙන් මිදීමට උත්සාහයක්, ප්‍රයත්නයක් යොදන්න ඕන. අර කියාපු තණ්හාව නියම ආකාරයෙන්ම ප්‍රඥව තුළින්, අවබෝධය තුළින්, උපේක්‍ෂාව තුළින් සංසිඳවාගන්න උත්සාහයක් යොදන්න ඕන.

මේ ආකාරයට අදාළ සූත්‍රදේශනා රාශියක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරලා තිබෙනවා. ඒ සූත්‍ර සාමාන්‍යයෙන් හැඳින්වෙන්නේ අනමතග්ග සූත්‍ර හැටියට. බුදුපියාණන් වහන්සේ බොහෝ අවස්ථා වල නොයෙකුත් උපමා මාර්ගයෙන් මේ සංසාරයේ දීර්ඝ බව - මෙව්වර කාලයක් නුඹලා මේ සංසාරයේ ගමන් කරලා තියෙනවා කියලා පෙන්වුම් කරන සූත්‍රදේශනා රාශියක් තිබෙනවා. ඒවා ගැන හිත යොමුකරනකොට කෙනෙකුට ලොකු සංවේගයක් ඇතිවෙනවා මේ සංසාරික පැවැත්ම පිළිබඳව. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා 'මහණෙනි, අවිද්‍යාවෙන් වැහිලා, තණ්හාවෙන් බැඳිලා නුඹලා මේ යන සංසාර ගමනේ කෙළවරක් - මුල් කෙළවරක් පෙනෙන්නේ නැත. හිතාගන්න බෑ මේක කවද පටන්ගත්තද කියලා. ඒ තරම් දීර්ඝ කාලයක් තිස්සේ නුඹලා මේ සංසාරයේ ගමන් කරලා තිබෙනවා කියලා.

ඊළඟට ඔන්න උපමාවක් දෙනවා 'මහණෙනි යම්කිසි කෙනෙක් මේ මුළු මහත් දඹදිවම ඇති ගස්කොළන් එක තැනකට එකතු කරලා අගල් හතරේ කැබලිවලට කපලා ඒ එක එකක් පැත්තකින් තියෙනවානම් මේ මගේ මව්, මේ මගේ මව්ගේ මව්, මේ මගේ මව්ගේ මව්ගේ මව් කියලා ඔය විදියට අතීතයේ තමන්ට හිටපු මව්වරුන් ඔය ලී කැබලි වලින් ගනින්න පටන්ගත්තොත් අර ලී කැබලි කෙළවර වෙනවා. අතීතයේ තමන්ට හිටපු මව්වරු ගණන කෙළවර වෙන්නැත්' කියලා ඒ විදියට උපමාවක් දක්වනවා. ඉතින් මෙව්වර මේ කාලයක් සංසාරයේ ගමන් කිරීම තුළින් නුඹලා ලැබූ එකම දේ මොකක්ද? ඒකෙ පරමාර්ථය මොකක්ද කියන එකත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා. මෙව්වර කාලයක් කළ හපන්කම මොකක්ද? කටසිවඩසීතා කියලා කියනවා. ඒ කියන්නේ සොහොන් වැඩු එකයි. ඔක්කොම සොහොන් වඩලා තියෙනවා. සොහොන්වර්ධනලා, සුසානවර්ධනලා වෙලා තියෙන්නේ කියලා. ඔව්වරයි කරලා තිබෙන්නේ, මුළු මහත් සංසාරයේ සොහොන් වඩලා තියෙනවා.

අනමතග්ග සූත්‍රයක් හැටියට දැක්වෙන තවත් සූත්‍රයක බුදුපියාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලාගෙන් අහනවා 'මහණෙනි කුමක්ද හිතන්නේ? මේතාක් අතිදීර්ඝ සංසාරයේ නුඹලා අමනාප අය එක්ක එක්වුණු අවස්ථාවලත්, මනාප අයගෙන් වෙන්වුණු අවස්ථාවලත් අඩලා වැළපිලා ඒ හෙලූ කඳුලුන් එකතු කරලා ගත්තොත් ඒ කඳුලුද වැඩි, සතර මහා සමුද්‍රයේ ජලයද වැඩි කියලා. සංඝයාවහන්සේලා

පිළිතුරු දෙනවා 'භාග්‍යවතුන්වහන්සේ අපට දේශනා කළ ධර්මය අපි හරියට තේරුම්ගත්තනම් ඒ එසේ හෙළු කඳුලුමයි වැඩි සතර මහා සමුද්‍රයේ ජලයට වඩා කියලා. ඒකටම අල්ලලා බුදුපියාණන් වහන්සේ නැවතත් ප්‍රකාශ කරනවා 'ඒ සියලුම නැයන් වෙනුවෙන් හෙලුව කඳුලු පමණක් නෙවෙයි, නුඹලා මව් වෙනුවෙන් හැඬු කඳුලු, පුතා වෙනුවෙන්, දුව වෙනුවෙන් ඊළඟට තමන්ගේ අනෙකුත් ඥාතීන් වෙනුවෙන්, තමන්ගේ හෝග සම්පත් නැතිවීම වෙනුවෙන්, රෝග පීඩා ඇතිවීම වෙනුවෙන් හැඬු කඳුලු වෙන වෙනම ගත්තත් ඒත් සතර මහා සමුද්‍රයට වැඩියි' කියලා. බුදුරජාණන් වහන්සේ අවසාන කරන්නේ මේත් ඇති මහණෙනි, මේ සියලු සංස්කාර, ඒ කියන්නේ ලෝකයා දුවන ඒ දිවිලි වලට හේතුවන දේවල් - 'මේ සියල්ලම පිළිබඳවම කළකිරෙන්න ඔයත් ඇති' කියලා ඒ විදියටයි දේශනාව ඉවර කරන්නේ.

ඒ වගේම තවත් වරක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා 'මහණෙනි, අතීතයේ නොයෙක් ජාතිවල උත්පත්තිය ලැබුවට පස්සෙ මව්වරුන්ගෙන් බොන ලද කිරි එකතු කරලා ගත්තොත් ඒ කිරි ප්‍රමාණයද වැඩි සතර මහා සමුද්‍රයේ ජලයද වැඩි?' කියලා. එතනදිත් සංඝයාවහන්සේලා පිළිතුරු දෙනවා 'භාග්‍යවතුන්වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය අපි හරියට තේරුම්ගත්තනම් ඒ මව්වරුන්ගෙන් බිඬු කිරිමයි වැඩි. සතරමහා සමුද්‍රයේ ජලය අඩුයි'.

ඒ වගේම බුදුපියාණන් වහන්සේ ළඟට එක්තරා හිඤ්ඤන්වහන්සේ නමක් ඇවිල්ලා අහනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ නිතරම ඔය කල්පය ගැන එහෙම කතා කරන නිසා, කල්ප කියලා වචනයක් යොදන නිසා 'භාග්‍යවතුන් වහන්සේ මේ කල්පය කියන එක කොයි තරම් දිග එකක්ද?' කියලා. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ කියනවා 'මහණ, මේ කල්පය මෙව්වර දිගයි කියලා ගණන් කරලා සංඛ්‍යා වශයෙන් පරිගණන වශයෙන් එහෙම දක්වන්න බැරිය. මෙව්වර වර්ෂ සිය ගණනක් දහස් ගණනක් කියලා ඒ විදියටවත් පෙන්නුම් කරන්න බැරිය'. 'එහෙමනම් භාග්‍යවතුන් වහන්සේ උපාමවක් දෙන්න පුලුවන්ද?' 'පුලුවන්' කියලා කියනවා. ඔන්න ඊළඟට උපමාව දෙනවා. මොකක්ද උපමාව? 'යම්සේ මහණ, යොදුනක් දිග, යොදුනක් පළල, යොදුනක් උස තනිකර කිසිම සිදුරක් නැති තනිකර ඝන පර්වතයක් තිබෙනවා. එක මනුෂ්‍යයෙක් එනවා අවුරුදු සීයකට වරක් කසී සඵවක් අරගෙන. ඇවිල්ලා අර පර්වතයේ අතුල්ලනවා එක වරක්. ඒ විදියට ඒ කසී සඵවක් අවුරුදු

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

සියකට වරක් ඇතිලීමෙන් අර ගල් පර්වතය ගෙවී යාපී, හැබැයි කල්පයනම් ගෙවිලා යන්නේ නැත' අන්න ඒ විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ කල්පයේ දිග දක්වනවා. මෙහෙම කියලා ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා 'මහණෙනි එසේම එවැනි කල්ප සිය ගණනක්, දහස් ගණනක්, ලක්ෂ ගණනක් නුඹලා මේ තරම් දීර්ඝ සංසාරයේ පැමිණිලා තිබෙනවා' කියලා.

තවත් අවස්ථාවක බුදුපියාණන් වහන්සේ වේපුල්ල පර්වතය සමීප ප්‍රදේශයක සිටින අවස්ථාවක සංඝයාවහන්සේලාට වේපුල්ල පර්වතය පෙන්වලා කියනවා 'මහණෙනි, එක කල්පයක් තුළ, එකම පුද්ගලයෙක් හෙළු ඇටසැකිලි එකතු කරලා ගත්තොත් මෙන්න මේ වේපුල්ල පර්වතය තරම් විශාල වෙනවා' කියලා. එතනත් ඒ දක්වන්නේ සංසාරයේ දීර්ඝ බවයි. ඊළඟට තවත් ඉතාමත්ම සංවේගජනක, සංවේගවත් විදියට දේශනා කළ සූත්‍රයක් තියනවා. පාවා නුවර ඉඳලා ආගන්තුකව පැමිණි, කිසිම මාර්ග එල ආදියක් නැති සංඝයාවහන්සේලා තිස් නමකට බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කලා සංසාර භය උපදවන විදියේ දේශනාවක්. එතනදී දක්වන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේ 'මහණෙනි, මේ අතිදීර්ඝ සංසාරයේ නුඹලා හිස ගැසුම් කා හෙළු ලේ එකතු කරලා ගත්තොත් ඒ ලේද වැඩි, සතර මහා සමුද්‍රයේ ජලයද වැඩි?' එතකොටත් අර සංඝයාවහන්සේලා ප්‍රකාශ කරනවා 'භාගාවතුන්වහන්සේ ප්‍රකාශ කළ ධර්මය අපි තේරුම්ගත්තානම් එසේ හෙලන ලද ලේමයි වැඩි. සතර මහා සමුද්‍රයේ ජලය අඩුයි' කියලා.

ඔන්න එතකොට එතනින් නවතින්නැ බුදුපියාණන් වහන්සේ ඊළඟට ප්‍රකාශ කරනවා 'නුඹලා මේ දීර්ඝ සංසාරයේ ගවයින් වෙලා ඉපදිලා, හිස ගැසුම් කා හෙළු ලේ එකතුකරලා ගත්තත් ඒත් සතර මහා සමුද්‍රයට වඩා වැඩියි. ඊළඟට මී හරකෙක් වෙලා, එළුවෙක් වෙලා, කුකුළෙක් වෙලා, බැටළුවෙක් වෙලා ඔය විදියට එක එක සතෙක් වෙලා ඒ හිස ගැසුම් කැමෙන් හෙළු ලේ එකතු කරලා ගත්තත් සතර මහා සමුද්‍රයට වැඩිය කියලා මේ හැම එකක්ම ප්‍රශ්නෝත්තර වශයෙනුයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරන්නේ. 'කුමක්ද මහණෙනි සිතන්නේ?' කියලා. සංඝයාවහන්සේලාට ඒ එක එකකට පිළිතුරු දෙන්න සිද්ධවෙනවා. ඊළඟට ඒ වගේම 'නුඹලා මං පහරන සොරෙකු වෙලා අල්ලගෙන හිස ගැසුම් කැ එබඳු අවස්ථා වල, තවත් නොයෙකුත් පරදර කර්ම ආදි ඒ පාපකර්ම කිරීමෙන්, අපරාධ කිරීමෙන් රජයට

අහුවෙලා හිස ගැසුම් කැමෙන් ගැලූ ලේ එකතු කරලා ගත්තත් සතර මහා සමුද්‍රයට වැසීයි’.

ඔය විදියට එක්තරා දේශනාවක් ප්‍රකාශ කළා. ඒ දේශනාව කොයි තරම් සංවේගවත්ද කියතොත් ඒ දේශනාව අවසානයේ ඒ සංඝයාවහන්සේලා තිස් නමම රහත් වුණු බව දැක්වෙනවා. එයින් අපට පේනවා මේ සංඝාරයෙන් මිදෙන්නනම්, සංඝාර විමුක්තිය බලාපොරොත්තු වෙන්නනම් සංඝාර භය ඇතිවෙන්නට ඕන. සංඝාරය ගැන කළකිරෙන්නට ඕන. සංඝාරය ගැන ඇල්ම ඇතිකරගෙන සංඝාරයෙන් මිදෙනවා කියන එක කෙරෙන්නෙ නැහැ. ඕක ලොකු ප්‍රශ්නයක්. මේ පින්වතුන්ටත් ඉතින් තමතමන්ගේ එදිනෙද ජීවිතයේ ඕක ප්‍රශ්නයක් වෙන්න පුළුවන්. අර පොඩි ළමයෙකුට වුණත් අපි දන්නවනෙ ඔය ලස්සන කේක් කැල්ලක් එහෙම දුන්නොත් ඕක හැඩ බල බලා ඔප් වඩ වඩා ඉන්නත් ඕනෙ. කන්නත් ඕන. ඔය දෙකම කරන්න බෑ. අන්න ඒ වගේ තමයි අපිත්.

ඇත්ත වශයෙන්ම අපි තේරුම් ගන්න ඕන බුදු කෙනෙක් පහළ වෙන්නෙම මේ සංඝාරයේ භයානකත්වය පෙන්නුම් කරලා දෙන්නයි. නමුත් දැන් බොහෝ විට යන රටාව ලෝකවර්ධනයටයි. ලෝකය වැඩීමටයි දැන් බොහෝ දෙනා උනන්දු වෙන්නෙ. මේ ධර්මය පවා බොහෝ විට යොදගන්නේ මේ සමාජ තත්ත්වයම සම්පූර්ණ කරගෙන මෙයින් සැහීමකට පත්වීමටයි. නමුත් ඒක කවදවත් වෙන්නෙ නැහැ. එහෙම වෙනවානම් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නෙ අර වක්‍රවර්තී රාජ්‍ය කාල වගේ කාල වලදී තණ්හාව සැහීමට පත්වෙන්න ඕන. නමුත් ඒ එකකින්වත් සැහීමකට පත්වෙන්නෑ. මොකද කවදවත් තණ්හා පිපාසය සංසිද්ධාගන්න බෑ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා කහවනු වැස්සක් වැස්සත් කවදවත් සැහීමකට පත්වෙන්නෙ නැහැ කියලා. ඔය විදියේ ස්වභාවයක් ලෝකයේ තිබෙන නිසා තමයි බුදු කෙනෙක් උපදින්නේ. මේ ලෞකික තත්ත්වයෙන් ඉහළට යන, ලෝකෝත්තර තත්ත්වය ලෝකයට හඳුන්වා දීමටයි, ලෝකෝත්තර විමුක්තිය දක්වාලීමටයි. දැන් මේ ගාථාවේ කියවෙන්නෙන් ඒ ලෝකෝත්තර විමුක්ත තත්ත්වයයි. ඒක නිසා අපට කියන්න තියෙන්නේ සුසානවර්ධනලා වෙන්නෙ නැතුව ලෝකවර්ධනලා වෙන්නෙ නැතුව ලෝකයෙන් එතෙරවීමට උත්සාහ කරන්නට ඕන නියම බෞද්ධයින්නම්. බුද්ධශාසනයක් පවතින්නේ, බුද්ධ

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ධර්මය පවතින්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදල මේ මූලික පරමාර්ථයට එකඟව අපි ක්‍රියාකරනවානම් පමණයි. ඒක අතින් පැත්තට - සංසාර පැත්තට යනවානම්, ලෞකික පැත්තට ඇදීලා යනවානම් - එතන ධර්මයක් නැහැ, ශාසනයක් නැහැ. අන්න ඒ කාරණය විශේෂයෙන් මතක තියාගන්නට ඕන. මේ ගාථාවේ තව කියවෙනවා ගතඤ්ඤා විසොකස්ස, සංවේගයක්, ශෝකයක් නැතිව සිටියේ කියන එක. වේදනා ආදිය ඇතිවෙනකොට කාටත් පීඩාවල් තිබෙනවා. නමුත් මෙතන කියවෙන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේ උපේක්‍ෂාව නිසා කායික වේදනාවල් තුළින් මානසික සන්තාපයක් ඇති කරගත්තේ නැහැ. ශෝකයක් ඇති කරගත්තේ නැහැ. මුළු මහත් සංසාරය කියලා කියන්නෙ එහෙම පිටින්ම ශෝක ජනක ප්‍රවෘත්තියක්. සංසාරයේ සම්පූර්ණයෙන්ම තිබෙන්නේ තමන් බලාපොරොත්තු වෙන දේවල් ඉෂ්ට කරගන්න බැරුව ශෝකයට පත්වෙන ස්වභාවයක්. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ තමන් ලබාගත්තු ලෝකෝත්තර විමුක්තිය උපකාර කරගෙන ශෝකය ඉක්මවා සිටියා.

ඒ වගේම 'හැම ආකාරයෙන්ම විමුක්ත' කියන්නේ 'පංචස්කන්ධයෙන් විමුක්තවීම'යි. පංචස්කන්ධය කියන එක මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා රූප, වේදනා, සංඥ, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා මමය, මාගේය කියලා මේ හැම පුද්ගලයාම එල්බගෙන ඉන්නෙ මේවාගෙයි. මේවා පිළිබඳව තණ්හාව අතහැරීමෙන්, ඇල්ම අතහැරීමෙන් තමයි මේවායින් මිදෙන්නේ. ඉතින් බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ පංචස්කන්ධය අනිත්‍ය, දුකකි, අනාත්ම වශයෙන් දැකලා බුද්ධත්වය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගෙන ලෝකෝත්තර විමුක්තිය ලබාගත්තා. ඒක නිසා තමයි විප්‍රමුක්තස්ස සබ්බධි. හැම ආකාරයෙන්ම විමුක්තයි. ඒ වගේම සබ්බග්‍රහප්‍රසන්නස්ස. ගැට වලින් මිදුණා කියන එක තේරුම්කරන්නේ - ගැට වර්ග හතරක් එතන ධර්මයේ දක්වෙනවා. අභිජ්ඣා කියන විෂම ලෝභය. ව්‍යාපාද කියන ද්වේෂය. ඒ වගේම සීලබ්බත පරාමාස කියන වැරදි ශීල ව්‍රතයන් දැඩිව අල්ලාගැනීම. ඊළඟට ඉදං සච්චාභිනිවෙස කියන යම් යම් දෘෂ්ටි දැඩිව ගැනීම. ඔය කියන ගැට වලින් තමන්වහන්සේ මිදුණු බව බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කලා.

ඔය විදියට ඒ ගාථාව තුළ තිබෙන්නේ තමන්වහන්සේ ලබාගත්තු විමුක්තියේ අගයයි. ඒක තුළින් ජීවික වෙදදුරුවුමට පිළිතුරු දුන්නා මුළු

රාත්‍රියේම මම මෙන් මේ ආකාරයට ලබාගත්තු විමුක්ති සුවයෙන් අර දවිලි සංසිද්ධාගත්තා, ඒවා ඡයගත්තා කියලා. මේ වගේ වෙසක් දවසක මේ ශාසනයේ වටිනා ධර්මයේ වටිනා කොටස් ආරක්‍ෂා කරගන්නනම් අපි ඒවා අනුව ජීවත්වෙන්නට ඕන. බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන්නේ ලොකිකත්වයෙන් ලෝකෝත්තරත්වයට යන, මේ සංසාර ගමන කෙළවර කරන විමුක්ති මාර්ගයයි. මේ සසර ගමනේ ඇති බියකරුකම ඒ කියාපු අනමතග්ග සූත්‍ර රාශියෙන්ම හෙලිවෙනවා. ඒ සූත්‍ර රාශිය නිතර මෙනෙහි කරන්නට ඕන. ඒවා අනුව තමතමන්ගේ ජීවිත වල එක එක බලාපොරොත්තු ඉෂ්ට කරගැනීමට යාමේදී කොයි විදියේ දුක් ගැහැට ආවත් ඒවා තුළින් තව තවත් තමන් දෙධර්මයවත්ත වෙන්න ඕන මේ සංසාරයෙන් මිදීමට.

මේ ධර්ම මාර්ගයේ යාමටම උත්සාහවත් වෙන්න ඕන. ධර්මමාර්ගය කියන්නේ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ බව මේ පින්වතුන් අහලා තියෙනවා. දැන් අද දින මේ පින්වත් පිරිස වැඩිදෙනෙක් දස සිල් අටසිල් ආදී ඒ ශීල වලත් තව පිරිසක් මේ අවස්ථාවේදී ආජීව අෂ්ටමක ශීලයත් සමාදන් වුණා. ශීලය ප්‍රධාන වෙනවා මොකද කය, වචන හික්මවාගැනීම තුළින් තමයි ඊළඟට හිත හික්මවාගන්න අවස්ථාවක් සැලසෙන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ කළ සුදු හඳුන්වලා දෙන්නා වගේ ලෝකයේ කළයුතු, නොකළයුතු දේවල්, කුසල්, අකුසල්, පින්, පව් කියන දේවල් දක්වලා තිබෙනවා. ඉතින් සිත, කය, වචනය කියන මේ තුන් දෙර ආරක්‍ෂා කරගැනීමෙන් මේ කියාපු අකුසල්වලට, පව්වලට අහුවෙන්නේ නැතුව කුසල් මාර්ගයේ යමින් ඇති කරගත්තු සංවරය තුළින් තමයි කෙනෙකුට සමාධියකින් සිත තැන්පත් කිරීමක් ලබාගන්න පුළුවන් වන්නේ. ඒ සමාධියම උපකාර කරගෙන මේ හැම එකකම ඇති අනිත්‍ය ස්වභාවය, මුළු මහත් පැවැත්මේම ඇති අනිත්‍ය ස්වභාවය වටහා ගන්න ඕන.

සාමාන්‍ය ලෝකයා හැම එකක්ම මමය, මාගේය කියලා ගැනීම නිසා මේක වටහා ගන්නේ නැහැ. ඒ තුළින් මේ සංසාරයේ දිවිල්ල වැඩි වෙනවා. තණ්හාව නිසා දැඩි අල්ලාගැනීමක් ඇතිවෙනවා. ඒ අල්ලාගැනීමම තමයි මරණ අවස්ථාවේ පෙනීයන්නේ. මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් දකලා තිබෙනවා මැරෙන වෙලාවට ඇතිවෙන තත්ත්වයට අපි මේ පණ අදිනවා කියලා කියනවා. මෙයින් කෙරෙන්නේ මොකක්ද? මෙතනම රැඳෙන්න බලනවා. බැරි වෙනකොට ඊළඟට කොහොම හරි

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඒ වේගය, ඒ අල්ලගන්න වේගය බැහැරට ගිහිල්ලා කර්මානුකූලව ඉදිරිපත් වෙන නිමිත්තක තැන්පත් වෙනවා. අන්න ඒ අනුව අපි බලාපොරොත්තු නොවුණත් බරපතල පාපකර්ම කරලා තිබෙනවානම් නිරය ආදී තැන්වල උත්පත්තිය ලබන්න සිද්ධවෙනවා. ඔන්න ඔය විදියේ භයානක ස්වභාවයක් මේ සංසාරයේ තිබෙනවා.

මේ කාලයේ ඇතැම් කෙනෙක් උත්සාහ කරනවා මේවා ලිහිල් කරලා දක්වන්න. හැම දෙනෙක්ම කැමතියි මේ ප්‍රශ්න ලිහිල් කරලා දුන්නොත්. ඒක නිසා ඇතැම් කෙනෙක් මේවා පිළිබඳව නවීකරණ තර්ක ඉදිරිපත් කරනවා කෝ අපට අපායවල් පේන්නේ නැහැ, දිව්‍ය ලෝක පේන්නේ නැහැ. ඒවා බුදුපියාණන් වහන්සේ සංකේත හැටියට ඉදිරිපත් කළ ඒවා, ඒ ඔක්කොම තියෙන්නේ මේ ලෝකේ. මේතනම ආර්ථික තත්ත්ව වලින් හීන අය තමයි ඉතින් ප්‍රේතයෝ හැටියට ඉන්නේ කියලා, ඔය පාපකාර වැඩ කරන අය තමයි යක්ෂයෝ, ආදී වශයෙන් තෝරන විවරණ ක්‍රමයක් දැන් දැන් ඉදිරියට එනවා. ඒවාට බොහෝ දෙනා අනුවෙලා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ධර්මයේ දක්වලා තිබෙන ලෝකෝත්තර විමුක්තිය කියන කාරණය හරියට තේරුම් නොගෙන ඒ පැත්තට යනවා වෙනුවට එදිනෙදා ජීවිතයේත් එක්තරා විදියට තාවකාලික සැනසීමකින් තෘප්තිමත් වෙනවා. නමුත් මෙන්න මේවා හොඳට හඳුනාගන්න ඕන. මේ ලෝකෝත්තර ධර්මය ඔය විදියට ලිහිල් කරන්න බැ. බුදු කෙනෙක් සාරාසංඛ්‍යය කල්ප ලක්ෂයක් පෙරුම් පුරන්නේ ඔය කියාපු දේවල් පෙන්වුම් කරන්න නොවෙයි. මේ හවයේ තමන්ට නොපෙනෙන දේවල් කොතෙකුත් තිබෙනවා. යම් කෙනෙක් තමන්ට නොපෙනෙන පමණින් අපායවල්, දිව්‍යලෝක නැහැ කියලා කියනවානම්, ඒක බුදුපියාණන් වහන්සේ උපමා කරන්නේ අන්ධයෙක් තමන්ට නොපෙනෙන නිසා ඉර හඳ නැතෙයි කියන්නා වගේ කියලා.

අන්න ඒ විදියට කල්පනා කරන්න ඕන මේ පින්වත් පිරිස තර්කයට යට වෙන්නේ නැතුව. බුද්ධඥානයෙන් වගේම අභිඥානීන් ලෝකයට හෙළි කළ යම් යම් සත්‍යය තිබෙනවා. ලෝකයේ නොපෙනෙන දේවල් කොතෙකුත් තිබෙනවා. සාමාන්‍ය පියවි ඇසට නොපෙනෙන දේවල් ඇතැම් කෙනෙක් තව නොයෙකුත් උපකරණ මගින් දකිනවා. ඒ උපකරණ වලින් නොපෙනෙන දේවල් අර කියාපු සමාධි ශක්තියෙන්, අභිඥ බලයෙන් ඇතැම් කෙනෙක් දකිනවා. ඒක

නිසා තමන්ට පෙනෙන ටික පමණක් සත්‍යයි කියලා හිතාගෙන ඒක තුළම ජීවත් වුණොත් ඒ තැනැත්තට කවදවත් සංසාරය කෙළවර කරන්න බෑ.

ඒක නිසා මේ අපේ සිතුවම් පැතුම් ඇත්ත වශයෙන්ම තිබෙන්නට ඕන මෙන්න මේ සංසාර කළකිරීම පිණිසමයි. මේ එදිනෙදා ජීවිතයේ සිදුවන සිදුවීම් ආදී මේ හැම එකක්ම බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන අර ලේ ගංගාවේ කොටසක්. මේ මුළු මහත් දීර්ඝ සංසාරයේ මා හෙලූ ලේ වල මේ එක කොටසක්. එක බිංදුවක් පමණයි කියලා එහෙම හිතාගන්න ඕන. ඇටසැකිලි ගොඩවල එකක් පමණයි. අන්න ඒ විදියට හිතන්නට ඕන. ඒ විදියට කල්පනා කරලා මේ සංසාරයේ භයානකත්වය අවබෝධ කරගෙන මෙයින් මිදීමේ මාර්ගයේ ගමන් කරන්න ඕන.

අපි මිදීමේ මාර්ගය කිව්වේ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ, ශීලයෙන් - යම්කිසි ශීලයක පිහිටලා ඒ ලබාගත්තු සැනසීම තුළින් තමන්ගේ කය වචනය සන්සුන් කරගෙන ඇති කරගන්න සමාධි ශක්තිය බලවත් කරගත්තොත් ඒ සමාධි ශක්තියෙන් අර සාමාන්‍ය ලෝකයාට නොපෙනෙන අභිඥ ආදී තත්ත්ව ලබාගත්තානම් දිව්‍යලෝක, බ්‍රහ්ම ලෝක ආදිය දිවැසට පෙනෙනවා. අපායවල්, නිරය - ඕය ලෝකයා නැතෙයි කියලා කියන ඒ තැන් - ඒ හැම එකක්ම අභිඥාලාභීන්ට ජේනවා. ඒකට කියන්නෙ දිවැස කියලා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ මසැසටත්, දිවැසටත් වඩා ඉහළින් දක්වනවා පැණැස කියන ප්‍රඥ ව්‍යුහසය. ප්‍රඥ ව්‍යුහසය කියන්නේ විදර්ශනාවයි. එතකොට අර විදියට මේ තරම් භයානක දෙයක් තිබෙනවා කියලා ලෝකයේ තත්ත්වය තේරුම්ගත්තානම් සංසාරයේ තත්ත්වය තේරුම්ගත්තානම් ඊළඟට යොමුකරන්න ඕනෙ අර කියාපු විදර්ශනාවටයි. විදර්ශනා කියන්නෙ විශේෂ දැකීමක්.

ඒ විදර්ශනා භාවනාවේ කෙටියෙන් දක්වන්නේ අනිත්‍ය, දුකක, අනාත්ම කියන ත්‍රිලක්‍ෂණය දැකීමයි. තිලකුණු දැකීමයි. මුළු මහත් පැවැත්මේ ඇති අනිත්‍ය ස්වභාවය නිතර මෙනෙහි කරන්නට ඕන. ඒක සාමාන්‍ය ලෝකයාට පෙනෙන්නෙ නැත්තෙ අර මමත්තයෙන් 'මම' කියලා ගන්න හැඟීම නිසාත්, තණ්හාව ආදී කෙලෙස් වේග නිසාත්. නමුත් සිත සන්සුන් වෙන්න වෙන්න මේවා පිළිබඳ යම්කිසි අවබෝධයක් කෙනෙකුට ලබාගන්න පුළුවන් වෙනවා. මේ හැම එකක්ම ඇති සන්තති ස්වභාවය, ගලාගෙන යන ස්වභාවය ඇතිවීම් නැතිවීම් ස්වභාවයට හිත

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

යොදන්නට ඕන. හිත යොදන්න යොදන්න, මනසිකාරය කියලා කියන මෙනෙහි කිරීම යොදන්න යොදන්න වඩාත් සියුම්ව ඒවා වැටහෙන්න පටන්ගන්නවා. ඒ වැටහීම තුළින් යථාභූත කියන ඇති හැටියට පෙන්නන පටන්ගන්නකොට ඉබේටම කළකිරීම ඇතිවෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තිබෙනවා යථාභූත ඥානයන් ලෝකයේ යථාතත්ත්වය කෙනෙකුට පෙනෙනවානම් ඒ එක්කම සසර පිළිබඳ කළකිරීම ඇතිවන බව. එතකොට අර කේක් කැල්ල ගැන කිව්වා වගේ තමන් හරි අවබෝධය ලබාගන්නා මඟ යාමට බලාපොරොත්තු වෙන්න ඕන. හරි අවබෝධය එනකොට මේ සංසාරයෙන් මිදෙන්න අවස්ථාවක් එනවා. ලෝකයා තුළ තිබෙන වටිනාකම් පිළිබඳව ලොකු පරිවර්තනයක් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉදිරිපත් කරලා තිබෙනවා. මේ පිළිබඳ අවබෝධය ජීවිතයේ කොයි අවස්ථාවක හෝ වෙන්න පුළුවන්, අර හත් අවුරුදු කුඩා දරුවගේ ඉඳලා අවසාන මරණ මංවකය දක්වාම ඒ ඒ තැනැත්තාගේ පාරමී ශක්තිය අනුව කොයිවෙලාවක හෝ මේ කියාපු ශක්තීන් - ලෝකෝත්තර ශක්තීන් - මතුවෙන්න පුළුවන්. එතකොට අප විසින් කළ යුත්තේ ඒ ලෝකෝත්තර තත්ත්වයන් මතුකරගැනීමට ගතයුතු ප්‍රයත්නයයි.

අතීත පාරමී ශක්තිය තමන්ට නොපෙනුනත්, එබන්දක් ඇතිවෙන්න තිබෙනවානම් ඒවාට රුකුල් දීම් වශයෙන් මෙන් මේ ධර්මමාර්ගයේ යෙදෙන්න ඕන. කෙනෙක් කල්පනා කරනවා මේ ශීලය කියන එකත් මහාකරදරයක්. ඒක නිසා ඒකත් ඕන නැහැ. සමාධිය, භාවනාව කියන එකත් පැත්තකට වෙලා මේ සමාජයෙන් ඉවත් වෙලා කරන සමාජ විරෝධී ක්‍රියාවක් ඒකත් ඕන නැහැ. ඔය විදියට කියන කවටියක් ඉන්නවා. නමුත් නුවණින් කල්පනා කරගන්න ඕන බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉහළින්ම කල්පනා කළේ මේ පුද්ගලයාගේ විමුක්තියයි. පුද්ගලයන් රාශියක් එකතුවෙලා තමයි සමාජයක් හැදෙන්න. ජාතියක් හැදෙන්න. ලෝකයක් හැදෙන්න. ඒ නිසා පුද්ගලයා ගැන නොතකන සමාජ ධර්මයක් නැහැ.

ඇතැම් කෙනෙක් ශීලය කියලා හිතන්නේ සමාජයට වරදක් නොකර සිටීම. නමුත් එපමණකින් සම්පූර්ණ වෙන්න නැහැ. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඊට වඩා ගැඹුරු දෙයක් දක්වන්නේ. මේ ධර්මයේ දක්වන ශීලය සමාධියට පාදකයක්. සමාධියකට උපකාර වෙන දෙයක්. ශීලය පිහිට කරගෙන සමාධියට යනවා. සමාධිය පිහිට කරගෙන ප්‍රඥාවට

යනවා. නමුත් ඒ ධර්මතා වශයෙන්ම බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා ශීලය තුළ තිබෙනවා තමන්ටත් සමාජයටත් දෙපක්‍ෂයටම හිතකර දේවල්. ඒ කියන්නේ තමන්ටත් හිංසා නොවෙන, අනුන්ටත් හිංසා නොවෙන ප්‍රතිපත්ති මාර්ගයක් තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ශීලය හැටියට දක්වලා තිබෙන්නේ.

ඒ වගේම ඒකෙදි ඇතැම් කෙනෙක් කල්පනා කරනවා මේක මේ සමාජයටම එල්ල කරලා සමාජය සඳහා පමණක් කරන දෙයක් කියලා. එහෙම ගත්තොත් අන්න පටු දෘෂ්ටියක්. එතන හිරවෙනවා. එතනින් තමන්ගේ ප්‍රගතියක් නැහැ. එහෙම බලනවානම් මේ විදියට සිල්ගන්න ඕන නැහැ. හොඳ හැටියේ යුද්ධ හමුදා පොලිසි එහෙම යෙදුවහම ඒක ඉබේම කෙරෙනවා. තමන්ගේ ස්වයං ශික්‍ෂණයක් නෙවෙයි එතන තිබෙන්නේ. එතන තිබෙන්නේ බලහත්කාරයෙන් කරන දෙයක් ඒ හික්මවීම. සමාජයේ යහපත සඳහා. නමුත් මෙතන බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ වෙනතා සීලං, වෙනසිකං සීලං කියලා මෙන්න මේ වේතනාව හා සම්බන්ධ දෙයක් මේ ශීලය. සාමාන්‍යයෙන් අතපය හකුලගෙන ඉන්න එකක් නෙවෙයි. ලෝකයාට ජේන්නේ ඒකයි. සුදු ඇඳුම් ඇඳගෙන පැත්තකට වෙලා අතපය හකුලගෙන ඉන්නවයි කියන එක.

නමුත් ඊට වැඩිය දෙයක් මෙතන තියෙනවා. අද උදැසන මේ පින්වත් පිරිස යම්කිසි ගැඹුරු අධිෂ්ඨානයක පිහිටියා ශීලය කියලා ඒ තමතමන්ට අයිති යම්කිසි ශීලයක් දසශීලයක් හෝ අටසිල් හෝ සමාදන් වුණා. ඒ සමාදනය තුළ ලොකු ශක්තියක් තියෙනවා. ඒක එකක්. තමන් සිතන්න ඕන අද මා සිටින්නේ මේ ශීලය උඩයි. මේ කණු අට, එහෙම නැත්නම් කණු දහය මැද තමයි මම අද හැසිරෙන්නේ කියලා ඒ විදියට හිතාගෙනයි මේ ශීලය රකින්න ඕන. ඒක ශක්තියක් වෙනවා භාවනාවට. ඒක පිහිට කරගෙන එතකොට එයින් පිට තමන් කළ පාපකර්ම ආදියට හිත යන්නේ නැහැ. ඒ ශීලයේ තියෙන විශේෂත්වයක් තමයි ශීල අධිෂ්ඨාන ශක්තිය පිහිට කරගෙන අතීත සිද්ධි හිතට කඩාගෙන එන්නේ නැහැ. අද දවසෙ මගේ ශීලය පිරිසිදුයි. මේ පිරිසිදු ශීලය මගේ භාවනාවට උපකාර වේවා! භාවනාව දියුණු කරගන්න උපකාර වේවා! කියලා ඒ ශීල අධිෂ්ඨාන ශක්තිය උඩ භාවනා කරනවානම් භාවනාව සාර්ථක කරගන්න පුලුවන්.

මේ ශීලය සම්මා දිට්ඨිය තුළින් තමතමන්ගේම විමුක්තියට උපකාර වෙන ආකාරයටයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන්නේ. එදිනෙදා ජීවිතයේදී අපි මේ සිතේ සම්පූර්ණ ශක්තියෙන් ඉතාම සුළුකොටසයි ප්‍රයෝජනයට ගන්නේ. හිත විසිරිලා, එදිනෙදා කටයුතු සම්පූර්ණ කරගැනීමේදී අපි හිත විසුරුවාගෙනමයි ජීවත්වෙන්නේ. ඒක නිසා හිතේ නියම තත්ත්වය නියම ශක්තිය තමන්ට වැටහෙන්නේ නැහැ. ඒක නිසා යම්කිසි කමටහනක, එක අරමුණක සිත පිහිටුවාගැනීම කළයුතු බව බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා. ඒ අරමුණත් කුසල් අරමුණක් වෙන්න ඕන. අකුසල් අරමුණක් නොවෙයි. තමන්ගේ හිතේ වැඩිමට උපකාරවෙන යම්කිසි අරමුණක් වෙන්න ඕන. ඒ විදියට මෙහි භාවනාවනම් 'සුවපත් වෙත්වා!'. බුදුපියාණන් වහන්සේ පිළිබඳවනම් 'හගවා, අරහං' ආදී පදයක්. ඒ විදියේ යම්කිසි කමටහනක් තමන් හිතලා වඩනකොට ඒ විසිරෙන සිත ඉවත්වෙලා එක අරමුණක පිහිටනවා. ඒක තුළින් සිතේ සම්පූර්ණ ශක්තිය තමන්ට උරගා බලන්න පුළුවන්.

ඒ විදියට සමාධි මට්ටම් වශයෙන් ඇතැම් කෙනෙකුට කායික සුවයකුත් ඒ එක්කම ලබාගන්න පුළුවන්. විසිරුණු සිත ඇත්තා සැපත සොයන්නේ බාහිර දේවල් වලින්. සාප්පු වලින් සොයන්නේ සැපත. නමුත් සිත සමාධිමත් කරගත්තු තැනැත්තාට සැපත එතනමයි. බුදුරජාණන් වහන්සේ ලෝකයා මේ පංචකාම සම්පත්තිය කියලා විදින එකත්, සමාධි සුවයත් අතර වෙනස දක්වන්නේ හරියට කිසිවක් නොතේරෙන කුඩා දරුවෙක් මව්පියන් නැතිවෙලාවේ මළමුත් එක්ක සෙල්ලම් කරනවා වගෙයි ඒ පංචකාම සම්පත්තිය, අර සමාධියට උපමා කරනකොට කියලා. අන්න ඒ විදියේ උපමා බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙනවා. එතකොට ඒ විදියට සමාධියකින් සිත තැන්පත් වුණාට පස්සේ ඊළඟට උදෙසාගයෙන් යුතුව තමන්ගේ ජීවිතය - තමන්ගේ කය දිහා බැලුවත්, හිත දිහා බැලුවත්, වේදනාව දිහා බැලුවත් ඒ හැම එකක්ම - සාමාන්‍ය ලෝකයාට වැටහෙන ආකාරයට වඩා සියුම් ආකාරයකින් වැටහෙන්න පටන්ගන්නවා.

ඒක තුළ බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ ඒ සත්‍යය ධර්මතාව, අනිත්‍යතාව පැහැදිලි වෙනවා. හැම දෙයක්ම ඇතිවීම, නැතිවීම ස්වභාවයෙන් යුක්ත බව පැහැදිලිව වැටහෙනවා. ලෝකයාට ඒක පෙනෙන්නේ නැත්තේ සන සංඥාව කියන ඒ ආචරණයෙන් -

කඩතුරාවෙන් වැහිල තිබෙන නිසයි. මේ මුළු මහත් ලෝකයම එක්තරා ආචරණයකින් ආචරණය වෙලායි තිබෙන්නේ. ඒක ලෝකයේ පැවැත්මට, සංසාර පැවැත්මට හේතුවෙන මෝහය වැඩෙන්න උපකාර වෙනවා. මෝහය - අවිද්‍යාව තුළයි. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ 'අවිජ්ජා නීවරණ' කියලා. අවිද්‍යාව කියන එක කඩවැස්මක්. ඒකෙන් වහලා, තණ්හාව කියන බන්ධනයෙන් බැඳලයි මේ සංසාරයේ අපව අරගෙන ගිහින් තිබෙන්නේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ ගාථාවෙන් උදන ගාථා කියන ප්‍රීති වාක්‍යයක් මෙතන ප්‍රකාශ කරලා තියෙන්නේ තමන්වහන්සේ පිළිබඳව. ඒක ආශ්‍රයෙන් අපි කල්පනා කරගන්නට ඕන බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන මෙන්න මේ විමුක්තියට ළං වෙන්න. සමාජ සම්මත නොයෙකුත් විමුක්ති තිබෙනවා. නොයෙකුත් විදියේ විමුක්ති මේ පින්වතුන්ට අහන්න ලැබෙනවා. ඒ හැම එකක්ම තාවකාලික විමුක්ති. ඒ විමුක්ති වලින් සමහරවිට තව තවත් සංසාරයේ බැඳෙනවා. ඒ එකක්වත් නියම විමුක්තිය නෙවෙයි.

බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ මෙන්න මේ විමුක්තිය තමයි නියම විමුක්තිය. සමාජයක් වශයෙන් ගත්තොත් ඒ සමාජයේ යම් කෙනෙක් මෝරලා සිටිනවානම් මේ විමුක්තිය ලබාගන්නට උගත් නූගත් දුප්පත් පොහොසත් හේදයක් නැහැ. ඒකත් නිකන් ලැබෙනවා නෙවෙයි ඒ සඳහා උත්සාහ යොදනවානම් ඒ තැනැත්තාට ලබාගන්නට පුළුවන්. අමුතු ගෙවිල්ලක්, අමුතු වියදම් කිරිල්ලක් නැතුව තමන් දරන ප්‍රයත්නයෙහි ඒකාන්ත ප්‍රතිඵලය හැටියට. බුද්ධශාසනයක් පවත්වාගැනීම කියලා කියන්නේ ඒකට අනුව ජීවත්වීමයි. බුද්ධශාසනය ඇත්ත වශයෙන්ම හදවතින් හදවතට යන පණිවිඩයක් වගේ. කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රය තුළින් ධර්මමාර්ගයේ ගමන් කරන අය විදියට එකිනෙකාට උපකාර වෙමින් යන ගමනක් මේක. ඒ සම්බන්ධය තුළින්ම ශාසනයක් පවතින්නේ.

ඉතින් බුදුපියාණන් වහන්සේ සංඝයාවහන්සේලාට කල්‍යාණමිත්‍රයෙක් හැටියට හිටියා. සංඝයාවහන්සේලාත් ඒ ධර්මමාර්ගයේ ගමන් කළ ඒ ගිහි පින්වතුන්ටත් අනිත් හැම දෙනාටමත් ඒ ආකාරයමයි. ඔය විදියටයි මේ ශාසනයක් පවත්වන්නේ. ඒ හැම දෙනෙක්ම නිවනය මුල් තැන තැබුවේ. නිවනටයි මුල් තැන දුන්නේ. මොකද බුදු කෙනෙක් උපදින්නේ ඔන්න ඔය පණිවිඩය දේශනා කරන්නයි.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

අතීතයේ ගාථාවක් තියෙනවා -

නහි සීලවතං හෙතු - උප්පජ්ජති තථාගතා

අධ්මකරා තීණි පද - සමබ්බද්ධන පකාසිතා

බල්ලන් හැටියට, ගවයින් හැටියට වුන රැක්ක අය සමාජයේ හිටියා. ඒ විදියේ සාමාන්‍ය වුනයක් දේශනා කරන්න නෙවෙයි බුදුකෙනෙකුත් ලෝකයේ උපදින්නෙ, බුදුවරු උපදින්නේ. අකුරු අටකින් යුත්, පද තුනකින් යුත් යම්කිසි සත්‍යයක් ප්‍රකාශ කරන්නයි. ඒ සත්‍ය තමයි අනිච්චං දුක්ඛං අනත්තා කියන මේ ත්‍රිලක්ෂණය. මේක හෙලි කරන්නයි බුදු කෙනෙක් ලෝකයේ පහළ වි වදාරන්නේ. එතකොට මේ වෙසක් දවසේ, බුදුපියාණන් වහන්සේ දීර්ඝ කාලයක් බෝධි සම්භාර පිරුවේ අප සඳහායි කියලා අපි හිතන්න ඕන. මම සඳහාම බුදු වෙන්නයි මේ උත්සාහ කළේ කියලා හිතන්න ඕන.

එතකොට ඒ තරම් දීර්ඝ කාලයක් සංසාරයේ ගමන් කරපු ඒ දීර්ඝ ගමනේ අවසානයයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙතන ප්‍රකාශ කළේ 'ගමන කෙළවර කළා' කියලා. ගමන කෙළවර කළා වගේම ශෝකයෙන් තොරයි. ඇලුම් ගැටුම් ආදියෙන් තොරයි. සියලු පංචස්කන්ධයෙන් මිදුණා කියලා තමන්වහන්සේ පිළිබඳව ප්‍රකාශ කරනවා. නිබ්බානමනසො සියා කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන ආකාරයට හැම තිස්සේම නිවන් සිතින් ජීවත්වෙන්න උත්සාහවත් වෙන්නට ඕන. මේ හැම දෙයක් තුළින්ම අපි වතුරාර්ය සත්‍යය දකින්න ඕන. මේක මේ දුක්ඛය. මේ දුක්ඛය හේතුව යටින් තිබෙන්නේ තණ්හාවක්. මේ තණ්හාව යම් තැනක සංසිද්ධානම් ඒ සංසිද්ධිම තමයි නියම සුවය. ඒකට ඇති මාර්ගය හරි දැක්ම. හරි දැක්මේ ඉඳලා පටන්ගන්න ඒ ක්‍රියා මාර්ගය, ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ, එහෙම නැත්නම් ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයයි කියලා අන්න ඒ විදියට අවබෝධ කරගන්න ඕන. එදිනෙද ජීවිතය තුළින් එතකොට නිවන් මාර්ගයේ ගමන් කරනවා. තමතමන්ගේ තත්ත්වය, සමාජ තත්ත්වය කෙබඳු වුණත් තමන් යන්නෙ නිවන් මාර්ගයේ බව භය නැතුව කියන්න පුළුවන්. අන්න ඒ විදියට වෙසක් දවසේ නියම අර්ථය තේරුම් අරගෙන ඒ අනුව ජීවත්වෙන්න උත්සාහ කරන්නට ඕන.

අද මේ වටිනා දවසේ මේ පින්වත් පිරිස තමතමන්ට ශක්ති ප්‍රමාණයෙන් යම්කිසි ශීලයක් සමාදන් වෙලා, යම්කිසි භාවනාමය වශයෙන් චිත්තා ඇති කරගත්තා. ඒ වගේම මේ අවස්ථාවේ

ධර්මදේශනාව කුළින් මේ පින්වත් පිරිසට අර අපි නිතර සඳහන් කරන ධර්මදේශනාවක සාරය හැටියට සලකන්න පුළුවන් ශ්‍රද්ධා, විරිය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා කියලා අප තුළ දියුණු කරගත්තු යම් යම් ගුණධර්ම තිබෙනවා නිවන් සඳහා. අන්න ඒ ශ්‍රද්ධාව, විරියයට, සතිය, සමාධි, ප්‍රඥා කියන ඒ ධර්මයන් තමන්ගේ විත්ත සන්තානයේ වැඩීමට උපකාර වෙන ධර්මදේශනයට පැයක් තිස්සේ සවන් දුන්නා. මේ කුළින් මේ පින්වතුන් ඇති කරගත්තු ඒ කුසල් චේතනා රාශිය මේ බුද්ධශාසනය පරිහානි අවදිය කෙළවර වෙන්න කලින් තමතමන් අර කියාපු ලෝකෝත්තර, සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ග ඵල ප්‍රතිචේදයෙන් ඒ උතුම් ලෝකෝත්තර විමුක්තිය ලබාගැනීමට හේතු වාසනා වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්නට ඕන.

එසේම අප දේශනාමය වශයෙන්, ධර්මශ්‍රවණමය වශයෙන් රැස්කරගත්තු කුසලය මේ ශාසනාරක්ෂක දිව්‍ය බ්‍රහ්ම මණ්ඩලයත් ඒ වගේම තමතමන්ගේ ඥාතීන් ඇතුළු අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වාමු ලෝකසත්ත්වයාත් පින් කැමති හැමදෙනාමත් අනුමෝදන් වෙන්නවා! අනුමෝදන් වී හැකිතාක් ඉක්මනින් සියලු සංසාර දුකින් අතමිදිලා අජරාමර සංඛ්‍යාත උතුම් අමාමහ නිවනින් සැනසීම ලබන්නවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගෙන මේ විදියට ගාථා කියලා පින් දෙන්න.

‘එත්තාවතා ව අමොහති...’

144 වන ඉදිගනප

144 වහ දේශනය

(පහන් කණුව ධරී දේශනා අංක 96)

‘නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස’

බහුමපි වෙ සහිතං භාසමානො
න තකකරො හොති නරො පමනෙතො
ගොපොව ගාවො ගණයං පරෙසං
න භාගවා සාමඤ්ඤස්ස හොති

අප්පමපි වෙ සහිතං භාසමානො
ධම්මස්ස හොති අනුධම්මචාරී
රාගඤ්ඤ දෙසඤ්ඤ පභාය මොහං
සමමප්පජානො සුවිමුක්ඛවිතො
අනුපාදියානො ඉධ වා හුරං වා
ස භාගවා සාමඤ්ඤස්ස හොති’ති

— ධම්මපද, යමක වග්ග.

ශ්‍රද්ධාවන්ත පින්වතුනි,

බුදුපියාණන් වහන්සේගේ බුද්ධ වචනය - සත්ත්වයාගේ සංසාර විමුක්තිය සාදගැනීමේ පරමාර්ථය සඳහායි දේශනා කරලා තියෙන්නෙ. ඒ පරමාර්ථය ගැන නොතකා සාමාන්‍යයෙන් අධ්‍යයන කිරීම, හැදෑරීම් පමණකින් ඒ දේශනාව කටපාඩම් කරගැනීම බුදුපියාණන් වහන්සේ බොහෝ විට විවේචනයට ලක්කලා. හැදෑරීම්, කටපාඩම් කරගැනීම් ආදියෙන් රැස්කරගන්නා පුළුල් දැනුමට වඩා ඒ ධර්මය ප්‍රතිපත්තියට නගලා ලබාගන්නා ගැඹුරු ධර්මඥනයම උතුම් බව බුදුපියාණන් වහන්සේ නිතර මතක් කර දුන්නා.

මේ අපි මාතෘකා කරගත්තු ගාථා දෙක දේශනා කරන්නට යෙදුණෙත් ඒ වගේ අවස්ථාවකයි. සැවැත් නුවර ඔවුනොවුන්ට මිත්‍ර කුලපුත්‍රයින් දෙදෙනෙක් ශාසනයේ පැවිදි වුණා. එයින් එක නමක් කල්පනා කලා මම මහළු වයසේ පැවිදි වුණු නිසා ග්‍රන්ථ දූරය වෙනුවට විපස්සනා දූරය පුරන්න ඕන කියලා විදර්ශනා පැත්තට හිත යොමුකරලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් කර්මස්ථාන ලබාගෙන විවේකයට ගිහිල්ලා, ඉක්මනින්ම භාවනා කරලා සිව් පිළිසිඹියාපත් රහත් බව ලබාගන්නා.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

අනිත් භික්ෂුන්වහන්සේ ග්‍රන්ථ දුරය පිරිමේ බලාපොරොත්තුව ඇතිව බුද්ධ වචනය සවිස්තරව ඉගෙන කියාගෙන පන්සියයක් පමණ ගෝල පිරිසකට ධර්මය උගන්වනවා විශාල පිරිසකගේ ආචාර්යවරයෙක් හැටියට.

විපස්සනා වඩන සංඝයාවහන්සේලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් කමටහන් ලබාගෙන අර කලින් කියාපු භික්ෂුන්වහන්සේ වාසය කරන විවේකස්ථානයට ගිහිල්ලා උන්වහන්සේගෙන් උපදෙස් එහෙමත් ලබාගෙන ඒ ඇසුරෙන් රහත් බව ලබාගත්තා. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ වන්දනා කරන්න යාමට අවසර ඉල්ලා සිටියම අර ස්වාමීන්වහන්සේ 'හොඳයි ඔය නමලා ගිහිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේටත්, ඒ අසු මහාශ්‍රාවකයන්වහන්සේලාටත් මගේ නමින් වන්දනා කරන්න මා වන්දනා කරනවා කියලා, ඒ වගේම මගේ හිතවත් අහවල් සංඝයාවහන්සේටත් මගේ වන්දනාව කරනවා කියලා වන්දනා කරන්න' කියලා කිව්වා.

ඒ සංඝයාවහන්සේලාත් සැවැත් නුවරට වැඩමකරලා බුදුරජාණන් වහන්සේ සහ අනිකුත් අසුමහා ශ්‍රාවකයින් වහන්සේලා වන්දනා කරලා අර කියාපු භික්ෂුන්වහන්සේ ළඟට ගිහිල්ලා 'අපගේ ආචාර්යයන්වහන්සේ ඔබවහන්සේව වන්දනා කරනවා' කියලා කිව්වා. 'කවුද ඔබේ ආචාර්යයන්වහන්සේ?' කියලා ඇහුවා. අන්න අසවල් භික්ෂුන්වහන්සේ කියලා කිව්වා. නිතර නිතර මේ විදියට ගෝල පිරිස් ඇවිල්ලා වන්දනා කරනකොට අර සංඝයාවහන්සේට යම්කිසි ඊර්ෂ්‍යාවක් වගේ දෙයක් ඇතිවුණා. 'මහණ වුණ කාලෙම පංසුකුල සිවුරු දරාගෙන වනගත වුණා. හරියට හතර පද ගාථාවක්වත් දන්නෙ නැත. ඒ වුණාට මේ ගෝල පිරිසක් හදගෙන දෑන් මේ විදියට එවනවා' කියලා ඒ විදියේ යම්කිසි ඊර්ෂ්‍යාසහගත හැඟීමක් අර ග්‍රන්ථදුරය පිරු භික්ෂුන්වහන්සේට ඇතිවුණා. 'හොඳයි ඒ භික්ෂුව ආපු දවසකට මම ප්‍රශ්න අහන්න ඕන' කියලා හිතාගත්තා.

ඔහොම යන අතරේ එක් අවස්ථාවක අර රහතන්වහන්සේත් - බුදුපියාණන් වහන්සේ දකීමට සැවැත් නුවරට වැඩමකරලා බුදුපියාණන් වහන්සේටත්, අසු මහාශ්‍රාවකයන්වහන්සේලාටත් වන්දනා කළා. ඊට කලින් තමන්ගේ පාත්‍ර සිවුරු ආදිය අර හිතවත් භික්ෂුන්වහන්සේගේ කුටියේ තබලයි ගියේ. බුදුපියාණන් වහන්සේට, සංඝයාවහන්සේලාට එහෙම වන්දනා කරලා ආවහම අර භික්ෂුන්වහන්සේ වන පිළිවෙත ආදිය

කරලා ඉවරවෙලා සුදනම් වුණා සම ප්‍රමාණයේ ආසනයක ඉඳගෙන ඒ මහළු භික්ෂුන්වහන්සේගෙන් ධර්මය පිළිබඳ ප්‍රශ්න අහන්න. මේක බුදුපියාණන් වහන්සේට පෙනුණා. පෙනිලා ‘මේ නම මගේ පුත්‍ර රහත් නමගෙන් ප්‍රශ්න අහලා වෙහෙස කරවලා අපාගත වෙන්න ඉඩ තියෙනවා’ කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ විහාර වාරිකාවේ වැඩමකරන ආකාරයකින් ඒ කුටිය ළඟට වැඩම කළා. ඒ අවදියේ හැම කුටියකම බුදුපියාණන් වහන්සේ වෙනුවෙන් ආසනයක් පනවලයි ඒ සංඝයාවහන්සේලා වැඩසිටින්නේ. ඒ බුද්ධ ආසනයේ බුදුපියාණන් වහන්සේ වැඩහිටියා. අර සංඝයාවහන්සේලා දෙනම දෙපැත්තෙන් ඉන්නවා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ අර ග්‍රන්ථ ධුරය පිරු භික්ෂුන්වහන්සේගෙන් ප්‍රථම ධ්‍යානය පිළිබඳ ප්‍රශ්නයක් ඇහුවා. ඒ ප්‍රශ්නයට පිළිතුරු දුන්නා. දෙවෙනි ධ්‍යානය, තුන්වෙනි ධ්‍යානය, හතරවෙනි ධ්‍යානය ඔය ආදී වශයෙන් රූපාරූප ධ්‍යාන සියල්ල පිළිබඳ ප්‍රශ්න කළා. අර භික්ෂුන්වහන්සේ ඒවාට පිළිතුරු දුන්නා. ඊළඟට සෝවාන් මාර්ගය ගැන ප්‍රශ්නයක් ඇහුවා. ඒ ප්‍රශ්නයට අර භික්ෂුන්වහන්සේට පිළිතුරු නැහැ. ඊළඟට බුදුපියාණන් වහන්සේ අර රහත් තෙරුන්වහන්සේගෙන් ඒ ප්‍රශ්නය ඇහුවා. ඒකට උත්වහන්සේ පිළිතුරු දුන්නා. ඒ වගේම සකදගාමී, අනාගාමී මාර්ග පිළිබඳව ඇසූ ප්‍රශ්නවලට රහතන්වහන්සේට පිළිතුරු දෙන්න පුළුවන් වුණා. අර ග්‍රන්ථධුරය පිරු භික්ෂුන්වහන්සේට ඒවාට උත්තර දෙන්න බැරිවුණා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ මාර්ග පිළිබඳව දුන්න උත්තර හතරටම සාදුකාර දුන්නා. එතන කියවෙනවා බුන්ම ලෝකය දක්වාම ඒ සාදු නාදය විහිදුණා කියලා. ඉතින් මේ සාදුකාර දුන්නහම අර ග්‍රන්ථ ධුරය පිරු සංඝයාවහන්සේගේ ගෝල පිරිස කැලඹුණා. ‘පේනවා නේද ශාස්තෘන්වහන්සේ අර මහළු භික්ෂුවට අවිචර සාදුකාර දුන්නා. මේ ලොකු පිරිසකගේ ආචාර්ය අපේ ගුරු හාමුදුරුවන්ට ප්‍රශංසාවක්වත් කළේ නැහැ’ කියලා කසුකුසුවක් ඇතිවුණා.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ‘මොනවද මහණෙනි කතා කරන්නේ?’ කියලා අහලා කාරණය කිව්වහම ඒ අවස්ථාවේ ප්‍රකාශ කළා ‘නුඹලාගේ ඒ ආචාර්යයන්වහන්සේ හරියට අනුන්ගේ ගවයින් ගනින ගොපල්ලෙක් වගේ. මගේ පුත්‍ර රහත් නම ඒ ගවයින්ගේ පස් ගෝ රස භුක්ති විඳින

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ගවයින්ගේ ස්වාමියා වගේ' කියන ඒ අදහස දෙමින් තමයි අර අපි මාතෘකා කළ ගාථා දෙක වදලේ.

බහුමිච්චි වෙ සහිතං භාසමානො
න තකකරො හොති නරො පමනො
ගොපොච ගාවො ගණයං පරෙසං
න භාගවා සාමඤ්ඤස්ස හොති

'බුද්ධ වචනය බොහෝකොට කියන්නේ වී නමුත් ඒ අනුව ක්‍රියා නොකරන්නාවූ ප්‍රමාදයට වැටුණු මනුෂ්‍යයා අනුන්ගේ ගවයින් ගනින ගොපල්ලෙකු මෙන් ශ්‍රමණභාවයෙහි කොටස් කරුවෙක් නොවේ' ඒ පළමුවෙනි ගාථාවේ අදහස. දෙවෙනි ගාථාවෙන් ඔන්න අර රහත් නමගේ තත්ත්වය ගැන ඊළඟට කියන්නේ.

අප්පමිච්චි වෙ සහිතං භාසමානො
ධම්මස්ස හොති අනුධම්මචාරී
රාගඤ්ච දෙසඤ්ච පහාය මොහං
සම්මප්පජානො සුචිම්බතචිතො
අනුපාදියානො ඉධ වා නුරං වා
ස භාගවා සාමඤ්ඤස්ස හොති

'බුද්ධ වචනය ටිකක් දේශනා කරන්නේ වේ නමුදු ධර්මයට අනුව හැසිරෙන්නාවූ ධර්මචාරී භික්ෂුව රාගයත්, ද්වේෂයත්, මෝහයත් අතහැර දමා සමයක් ප්‍රඥාවෙන් යුක්තව මැනවින් මිදුණ සිත් ඇතිව වාසය කරයි'. 'අනුපාදියානො ඉධ වා නුරං වා' - 'ඉධ වා නුරං වා' කියන වචන දෙකේ ගැඹුරු අදහස් තිබෙනවා. මෙතන හෝ එතන හෝ - මෙලොව හෝ පරලොව හෝ, ඔය විදියේ නොයෙකුත් පුළුල් අර්ථ ඇති වචන දෙකක්. 'මෙහි හෝ එහි හෝ උපාදන වශයෙන් අල්ලා නොගන්නේ යන තේරුමයි. රහත් තත්ත්වයේ ස්වභාවයයි එතනින් ප්‍රකාශ කරන්නේ. එබඳු ඒ භික්ෂුව ස භාගවා සාමඤ්ඤස්ස හොති, ශ්‍රමණ භාවයෙහි, ශ්‍රමණ ඵලයේ කොටස් කරුවෙකු වේ' කියන ඔන්න ඔය කාරණාවයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ තුළින් මතුකලේ.

මේ කථාන්දරයෙන් පෙනීයනවා අන්න අර ග්‍රන්ථ ධුරය පිරු භික්ෂුව මාන්‍යයක් නිසා, ඊර්ෂ්‍යාවක් ඇති කරගත්තා. තමන් ඒ පෙළ දහම - බුද්ධ වචනය හොඳට කටපාඩම් කරලා තියෙනවා. බොහෝ කොට දන්නවා. විශාල ගෝල පිරිසක් ඉන්නවා. ඒකෙන් ඇතිවෙව්ව උඩගු බව

නිසා අර වනගත වුණු සංඝයාවහන්සේගේ ඇතුළත ආධ්‍යාත්මික ගුණ සම්භාරය නොදැන හෙළා දැක්කා. ඒක අවමානයක් වන අන්දමට ප්‍රශ්න කරන්නයි සුදනම් වුණේ. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ අවස්ථාවේ ඉදිරිපත් වුණේ අර භික්ෂුව කෙරෙහි කරුණාවෙන්, අපාගත වීම වලක්වන්නයි. එතැනට ඇවිල්ලා මැදිහත් වෙලා අර විදියට ප්‍රශ්න කළා. ශ්‍රත්ථධුරය පිරු භික්ෂුව ඇත්ත වශයෙන් අර ධ්‍යාන පිළිබඳ ප්‍රශ්නවලට හොඳට පිළිතුරු දුන්නා. නමුත් මාර්ගඵල සම්බන්ධයෙන් උත්තර නැහැ. කට උත්තර නැහැ ඒ භික්ෂුන්වහන්සේට. ඒ හින්දා අපට ජේනවා නියම සාමඤ්ඤ ඵලය හැටියට බුදුපියාණන් වහන්සේ දැක්වුවේ අර ලෝකෝත්තර තත්ත්වයි. ධ්‍යාන ආදිය අන්‍යාගමිකයන් අතරත් තිබුණා. ශාසනයේ ඒවාටත් වැදගත් තැනක් තිබෙනවා. නමුත් ඒවා උපකාර කරගෙන අනුපාද කියන උපාදනයන් ඉක්මවූ ලෝකෝත්තර තත්ත්වයන් ලබාගැනීමයි බුද්ධශාසනයේ මූලික පරමාර්ථය. එතකොට ඒ පරමාර්ථය ඉෂ්ට කරගත්තු නිසා අර මහඵ වනගත භික්ෂුවට බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රශංසා කළා. සාදුකාර දුන්නා.

මේක තුළින් අපට හුඟක් දේවල් ඉගෙනගන්න පුළුවන්. දැන් මේ යුගයේත් බොහෝ විට බුද්ධිවාදී ආකල්පය අනුව මේ ධර්මය බුද්ධිගෝචර විෂයක් කරගෙන තියෙනවා. මේ ධර්මය විචාරයට ලක්කරලා මේ පිළිබඳව නොයෙකුත් විදියේ විචාර විග්‍රහ තුළම ජීවත්වීමේ ආකල්පයක් තිබෙනවා. ඇත්ත වශයෙන්ම බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රායෝගික අර්ථයක් සඳහා ප්‍රකාශ කළ ධර්මය අර විදියට අනියම් අන්දමින් හුදෙක් පර්යාප්තිය කියන ඒ ඉගෙනීමට, අධ්‍යයනයට පමණක් සීමා කිරීමේ දෝසයයි මේ කථාන්දරය තුළින් පෙනීයන්නේ.

සූත්‍ර දෙකකම මේ ධර්මය පහුරකට උපමා කරලා තියෙනවා. ඒක ඉතාම ගැඹුරු අර්ථවත් උපමාවක්. 'මහණෙනි මම, මගේ මේ ධර්මය පහුරකට උපමා කරලා තිබෙනවා. මේක එතෙරවීම සඳහා මිසක් ග්‍රහණය කිරීම සඳහා නොවේ' අර විදියට උපාදනයෙන් ග්‍රහණය කිරීම සඳහා නොවේ. එතෙර වීම සඳහා. මේ කථාන්දරයෙන් හෙළිවන කරුණු මතුකර ගැනීමට මේ උපමාව ඉදිරිපත් කර ඇති ආකාරය ගැන විකක් කියන්න වෙනවා. යම්කිසි මනුෂ්‍යයෙක් දුර ගමනක් යන්න පිටත් වෙනවා. අතරමගදී යම්කිසි විශාල දියකඩක් ළඟට පැමිණෙනවා. ඒකෙ මෙතෙර හය සහිතයි. සැක සහිතයි. එතෙර සැක රහිතයි. ආරක්‍ෂා සහිතයි. එතකොට මෙතෙරින් එතෙරට යන්න ඕනකම තියෙනවා. නමුත්

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

නැවක්වත් පාලමක්වත් නැහැ. ඉතින් මොකද කරන්නේ මේ මනුෂ්‍යයා කොළ අතු, වැල් පටවල් එකතු කරලා පහුරක් බැඳගෙන, අත්පා වලින් උත්සාහ කරමින් අර පහුරක් උපකාර කරගෙන එතෙරට යනවා. එතෙරට ගියාට පස්සේ අර පහුර කරගහගෙන යන්නේ නැහැ. ඒ අදහසයි එතන මූලිකව තියෙන්නේ. තවත් සූත්‍රදේශනාවකින් මේ පහුර පිළිබඳ කතාන්දරයේ කියවෙන අදහස්වලට එළිය වැටෙනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේම පසු අවස්ථාවක සඳහන් කරනවා අර දියකඩ කියලා කිව්වේ කාම, භව, දිට්ඨි, අවිජ්ජා කියලා කියන සැඩ වතුරු හතර. මේ සංසාරයේ සත්ත්වයා ගලාගෙන යන සැඩවතුරු හතර. මේක තමයි ජලාශය. මේකේ සැක සහිත බිය සහිත මෙතෙර තමයි සක්කාය දෘෂ්ටිය. සක්කාය දෘෂ්ටිය කියන්නේ රූප, වේදනා, සංඥ, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන මේ පංචස්කන්ධය මමය, මාගේය කියලා ගැනීම.

සංසාරගත පුද්ගලයා තුළ තියෙන දුර්වලතාව ඕකයි. ඔය නිසා තමයි බිය, සැක ඔක්කොම එන්නේ. එතෙර තමයි නිවන. මේවායින් මිදුණු තැන. ඊළඟට මේ පහුර උපමා කරලා තියෙන්නේ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට. පහුර උපකාර කරගෙන අත් පා උපකාර කරගෙන, ඒ යොදන විර්යය දක්වලා තියෙන්නේ විර්යය ආරම්භයට. විර්යය යොදන්න වෙනවා මේ මාර්ගයේ යන කෙනෙකුට. විර්ය යෙදීම, විර්ය ඇරඹීම කියන අදහස දක්වන්නයි පහුර උපකාර කරගෙන අතින් පයින් වෙර යොදා ඔහු ගියා කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරන්නේ. එතකොට අපට පෙනීයනවා පහුර ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයනම් - ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය කරගහගෙන යන එකක් නෙවෙයිනේ. එතනයි ඒ ප්‍රධාන අර්ථය තියෙන්නේ. මේ මාර්ගය හුදෙක් එතෙර වීම සඳහාමයි. එතෙර වුණාට පස්සේ ඊළඟට තියෙන්නේ මාර්ග ඵලය.

මේ පිළිබඳව ඉතා වටිනා සූත්‍රදේශනාවක් තියනවා අලගද්දුපම සූත්‍රය නමින්. ඒ සූත්‍රදේශනාවේ නමට අනුරූපව තවත් උපමාවක් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා. අලගද්දු කියලා කියන්නේ සර්පයා. අන්න අර ග්‍රන්ථ ධූරය දැරූ භික්ෂුව පිළිබඳව යම්කිසි අදහසක් ගන්න පුළුවන් විශේෂයෙන් දෙවෙනි උපමාවෙන්. ඔන්න සර්පයින් ඇල්ලීමේ දැක්ම එහෙම නැත්නම් සර්පයෙක් බලාපොරොත්තුවෙන් යන කෙනෙකුට විශාල සර්පයෙක් දකින්න ලැබෙනවා. ඒ ඉක්මන්කම නිසා වැරදිලාවත් සර්පයාගේ දරණවැලෙන් හරි, වල්ගයෙන් හරි ඇල්ලුවොත් සර්පයා ආපසු හැරිලා දෂ්ට කරනවා. ඒ උපමාව අනුව බුදුපියාණන් වහන්සේ

දේශනා කරනවා 'ඒ වගේම මගේ ශාසනයේ ඇතැම් හිස් පුරුෂයින් එතෙර වීම සඳහා දේශනා කරන ලද ධර්මය ඉගෙනගෙන ඒකේ අර්ථය ප්‍රඥවෙන් විමසන්නේ නැහැ. ප්‍රඥවෙන් විමසුවානම් පෙනෙන්නේ මේක ක්‍රියාවට නැගිය යුත්තක් බව. එසේ තේරුම් නොගෙන ඒක උපකාර කරගන්නවා නොයෙකුත් විදියේ මතවාද තර්ක විතර්ක මතුකරගෙන ඒවාට නැඹුරු වෙලා සිදුකරන හෙළා දැකීම් ආදියට'.

දැන් අර ග්‍රන්ථධුර දැරූ හිඤ්ච බලාපොරොත්තු වුණේ ප්‍රශ්න කරලා අනිත් හිඤ්ච පරාද කරන්න. ඒකේ විපාකය අර සර්පයා ආපසු හැරිලා දෂ්ට කළා වගේ. ඒ විදියට බුදුපියාණන් වහන්සේ ධර්මයේ ප්‍රායෝගික අගය ඉස්මතුකරලා දක්වනවා. බුද්ධ කාලයේදී මේ ඉගෙනීම කියන එකට දුන්න තැන දැක්වෙන තවත් නොයෙකුත් දේශනා තියෙනවා. එක් අවස්ථාවක සංඝයාවහන්සේ නමක් ඇවිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අහනවා 'ධම්මවිහාරී ධම්මවිහාරී කියලා කියනවා, කෙතෙකින්ද භාග්‍යවතුන් වහන්සේ කෙතෙක් ධම්මවිහාරී වෙන්නේ?' ධම්මවිහාරී කියන වචනයේ තේරුම ධර්මය අනුව ජීවත්වෙන්නා. ධර්මය අනුව ජීවත්වන්නෙක් වෙන්නේ කෙතෙකින්ද කියන එකයි එතකොට මේ සංඝයාවහන්සේ අහන්නේ. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා මෙන්න මෙහෙම 'මේ ලෝකේ යම්කිසි හිඤ්චක් ධර්මය සවිස්තරව ඉගෙනගන්නවා. එතන දැක්වෙන්නේ 'පිටක' යන ව්‍යවහාරය නොවේ. අතීතයේ ත්‍රිපිටක බුද්ධ ධර්මය නවාංග සත්ථු ශාසනය යනුවෙනුයි හඳුන්වනු ලැබුවේ. ඒ ඒ බුද්ධ දේශනාවල කැපී පෙනෙන අංග අනුව නවාංග සත්ථු ශාසනය සුඤ්ඤ, ගෙය්‍ය, වෙය්‍යාකරණ, ගාථා, උදන, ඉතිවුත්තක, ජාතක, අඤ්ඤාධම්ම, වෙදලල වශයෙන් බෙදා දැක්වෙනවා. දැන් කාලෙනම් ත්‍රිපිටකය කියලා පාවිච්චි වෙනවා.

අතීතයේ නවාංග සත්ථු ශාසනය මේ සුඤ්ඤ, ගෙය්‍ය, වෙය්‍යාකරණ, ගාථා, උදන, ඉතිවුත්තක, ජාතක, අඤ්ඤාධම්ම, වෙදලල කියන මේ ධර්ම ඇතැම් කෙනෙක් සවිස්තරව ඉගෙනගන්නවා. ඉගෙනගෙන මුළු දවසම ඒ ඉගෙනීම් කටයුතු වලටම යොදනවා. බණ භාවනා - ඒ කියන්නේ විචේකය - විචේක වාසය ගැන හිතන්නේ නැහැ, සමාධිය ගැන හිතන්නේ නැහැ. ඒ ඉගෙනුමට දවසම ගතකරනවා. එබඳු හිඤ්චට ව්‍යවහාර කරන්නේ පරියන්ති බහුලො නො ධම්මවිහාරී කියලා. ඒ කියන්නේ පර්යාප්තියට - ඉගෙනීමට - වැඩි කාලයක් යොදන,

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ධර්මවිහාරී නොවන භික්ෂුවක් හැටියට. ඔන්න එක ගනයක් කිව්වා. ඊළඟට ඒ විදියටම තවත් හතර දෙනෙක් හඳුන්වනවා. තවත් යම්කිසි භික්ෂුවක් ධර්මය සවිස්තරව ඉගෙනගෙන, ඒ ධර්මය අනුන්ට දේශනා කරනවා. අනුන්ට කියාදෙනවා. එබඳු භික්ෂුව මුළු දවසම ගතකරනවා අනුන්ට කියාදීමට. එබඳු භික්ෂුව ගැන බුදුපියාණන් වහන්සේ හඳුන්වන්නේ සඤ්ඤාතිබ්‍රලො නො ධර්මවිහාරී. අනිත් අයට ධර්මය කියාදෙනවා මිසක් ධර්මය අනුව ජීවත්වෙන්නෙ නැහැ.

තුන්වෙනි භික්ෂුවක් ඉන්නවා හොඳට ධර්මය ඉගෙනගෙන මුළු දවසම ඒක සජ්ඣායනා කර කර ඉන්නවා. එබඳු භික්ෂුව හඳුන්වන්නේ සජ්ඣායනබ්‍රලො නො ධර්මවිහාරී. සජ්ඣායනාවටම කාලය යොදවනවා. ධර්මය අනුව ජීවත්වෙන්නෙ නැහැ. ඊළඟට හතරවෙනි භික්ෂුවක් අර විදියට ධර්මය ඉගෙනගෙන ධර්මය ගැන හිත හිතා ඉන්නවා. විතර්ක කර කර හිත හිතා ඉන්නවා, භාවනාවක් නැහැ. එබඳු භික්ෂුවට කියන්නෙ විතකකබ්‍රලො නො ධර්මවිහාරී. මේ කාලෙ උගත්තු බොහෝ දෙනෙක් ඒ ගණයට අනුවෙන්න පුලුවන්. විතක්ක බ්‍රහ්මයි නමුත් ධර්මයට අනුව ජීවත්වෙන්නෙ නැහැ. ධර්මය ක්‍රියාවට නඟලා ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්න උත්සාහ කරන්නෙ නැහැ. මිළඟට පස්වෙනි භික්ෂුව තමයි ධර්මය ඉගෙනගත්තා. නමුත් දවසේ සැහෙන කාලයක් භාවනා ආදියට යොදලා, සමාධිය ආදියට යොදලා ධර්මය ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගන්නවා. අන්න ඒ භික්ෂුවට තමයි කියන්නේ නියම අන්දමින්ම ධර්මවිහාරී කියලා ඒ විදියට ප්‍රකාශ කරලා බුදුපියාණන් වහන්සේ අවසානයේ නිතර සූත්‍රදේශනා වල සඳහන් වෙන විදියේ බොහොම බලගතු පාඨයක් ප්‍රකාශ කරනවා.

උන්වහන්සේගේ පරිනිර්වාන අවස්ථාව ලඟා වෙනකොටත් ඒ ප්‍රකාශය කළා. 'ශ්‍රාවකයින්ට හිතෙහි වූ, යම් ශාස්තෘන්වහන්සේ කෙනෙකු විසින් අනුකම්පාවෙන් ගෝලයින්ට යමක් කළයුතුව තිබුණද ඒ සියල්ල මවිසින් කරන ලදී. මෙන්න මහණෙනි රුක් මුල්, මෙන්න හිස් ගෙවල්. දැහැන් වඩවු! මහණෙනි, පමා නොවවු! පසුවට විපිලිසර නොවවු!' කියන පාඨයෙනුයි ඒ දේශනාව ඉවර කරන්නේ. මෙයින් පෙන්නුම් කරන්නේ බුදුපියාණන් වහන්සේගේ දේශනාව භාවනාමය වශයෙන් ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගතයුතු දෙයක් කියන එකයි.

මෙයින් අපට පෙනෙනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ අර කියාපු ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගතයුතු ඥානයට දුන්න තැන. ප්‍රත්‍යක්ෂ ඥානයමයි වඩා උතුම්

හැටියට සැලකුවේ. අපට මේක ගැන තවත් ගැඹුරින් පෙනීයනවා මහාපරිනිර්වාන සූත්‍රයෙන්. බුදුපියාණන් වහන්සේත් මුළු මහත් බුද්ධ වර්යාව තුළම හතලිස් පස් අවුරුද්දක් තමන්වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය අවසාන අවස්ථාවේදී හකුළුවා දැක්වුවේ ප්‍රායෝගික ධර්ම කොට්ඨාශ රාශියක් හැටියටයි. 'ම විසින් අභිඥාවෙන් දැන වදළ යම්තාක් දේශනා ධර්මයක් ඇද්ද?' කියලා ඊළඟට කියනවා මොනවද ඒ ධර්ම? සතර සතිපට්ඨාන. සතර සම්මප්පධාන. සතර සෘද්ධිපාද, පංච ඉන්ද්‍රිය, පංච බල, සප්ත බොජ්ඣංග, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ග කියන සත්තිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්මයි බුදුපියාණන් වහන්සේ තමන්වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය හැටියට හඳුන්වන්නේ.

මේවා ගණන් කර කර ඉන්නත් පුලුවන්. ගණන් කර කර ඉන්න අයටනම් දැන් බොහොම පහසුකම් තියෙනවා. ඔය පරිගණක යන්ත්‍ර තියෙනවා. එතකොට අන්න අර කියාපු ගවයින් ගනින අයට දැන් බොහෝම පහසුකම් තියෙනවා. පරිගණක යන්ත්‍රත් තියෙනවා. ගවයින් ගනින්නා වගේ ඔය විදියට ගැන ගැන ඉන්නත් හැකියි. නමුත් පස් ගෝ රස භුක්ති විදීම පිළිබඳව තමයි ලොකුම දුර්ලභ බවක් තියෙන්නෙ දැන් කාලෙ. පස් ගෝ රස භුක්ති විදින අය බොහොම ටික දෙනයි. වැඩි හරිය ගොපල්ලො. බුදුපියාණන් වහන්සේ අවසාන අවස්ථාවේදී ධර්මය ලෙස හඳුන්වා වදලේ සතර සතිපට්ඨානාදී ක්‍රියාවට නගලා හඳුනාගතයුතු දේවල් - ධර්ම කොට්ඨාශ. බුද්ධදේශනාවේ දැක්වෙන මේ අදහස අපි ටිකක් හිතා බලමු. ඇත්ත වශයෙන් අර දැනුම කියන එක - දැනුම හැටියට එකතු කරගන්න එක හිතට බරක්. එකතු කරගන්න දෙයක් පමණයි. නමුත් ප්‍රඥාව - ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ කියන ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්තිය අනුව ගිහිල්ලා ලබාගන්න ගැඹුරු වැටහීම, විතර්ක කපා හරින, හිත නිහඬ කරන විදියේ දර්ශනයක්. ඒක තුළින් තමයි චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කරගන්න පුලුවන් වෙන්නේ.

එක් අවස්ථාවක උදයී කියන හික්කුන්වහන්සේ ඇවිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේට තමන් රහත් බව ලැබූ හැටි ප්‍රකාශ කරන්නෙ කොහොමද? 'භාග්‍යවතුන්වහන්සේ මට මෙන්න මෙහෙම දේශනා කලා. මේය රූපය, මේය රූපයේ හටගැන්ම, මේය රූපයේ ගෙවී යාම, මේය වේදනාව, මේය වේදනාවේ හටගැන්ම, මේය වේදනාවේ ගෙවී යාම. මේය සංඥාව, මේය සංඥාවන්ගේ හටගැන්ම, මේය සංඥාවන්ගේ ගෙවීයාම. මේය සංස්කාර, මේය සංස්කාරයන්ගේ හටගැන්ම, මේය

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

සංස්කාරයන්ගේ ගෙවියාම. මේය විඤ්ඤාණය, මේය විඤ්ඤාණයන්ගේ හටගැනීම, මේය විඤ්ඤාණයන්ගේ ගෙවියාම. මේ විදියේ දේශනාවක් බුදුපියාණන් වහන්සේ මට දේශනා කළා. මම ශුන්‍යාගාරගතව - පාඨ ගෙයකට ගිහිල්ලා මේ පංචුපාදනස්කන්ධය උඩු යටිකුරු කරමින් හරවලා බලලා චතුරාර්ය සත්‍යය අවබෝධ කරගත්තා'.

එතකොට මේ පර්යේෂණාගාර වල නෙවෙයි මෙන්න මේ රූප, වේදනා, සංඥා, සංඛාර, විඤ්ඤාණ කියන පංචස්කන්ධය තේරුම් ගන්න පුලුවන් වෙන්නෙ. මේ බඩයක් පමණවූ මේ ශරීරය තුළින්ම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගත යුත්තක්. ඒකට පර්යේෂණාගාරය තමයි අන්න අර විවේකස්ථානය. බුදුපියාණන් වහන්සේ පාලු ගෙවල්, රුක් මුල් කියලා කිව්වේ ඒකයි. එබඳු ස්ථානයකට ගිහිල්ලා ඒකෙදි පාවිච්චි කරන උපකරණය මොකක්ද? යෝනිසෝමනසිකාරය. නුවණින් මෙනෙහි කිරීම. එතකොට නුවණින් මෙනෙහි කිරීම තුළින් සති සම්පඤ්ඤාය එහෙම උපකාර කරගෙන අර කියාපු සතිපට්ඨාන, සම්මප්පධාන ආදී ඒවා ක්‍රියාවට නගමින් තමයි අර උදයි හිඤ්ඤාවහන්සේ පංච උපාදනස්කන්ධයේ යථාතත්ත්වය - අනිත්‍ය, දුඃඛ, අනාත්ම ත්‍රිලක්‍ෂණය අවබෝධ කරගෙන, චතුරාර්ය සත්‍යය පිරිසිඳ තේරුම් අරගෙන අරහත්‍ය ලබාගන්නෙ.

එතකොට ධර්මයේ පරමාර්ථයට ළං වෙන්න පුලුවන් වෙන්නේ අර ප්‍රායෝගික මාර්ගයෙන් බව අපට ඒකෙනුත් හෙළිවෙනවා. මේ ගාථාවෙන් සම්මසප්පානො සුචිමුත්තවිත්තො කියන්නේ ඒකයි. ධම්මස්ස හොති අනුධම්මචාරී. ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්තියෙන් - මේ ධර්මානුධර්ම ප්‍රතිපත්තිය කෙටියෙන් කිවුවොත් අපි කලින් සඳහන් කළ ආකාරයට ශීල, සමාධි, පඤ්ඤා, විශේෂයෙන්ම සමාධිමත් සිතකටයි මේ ගැඹුරු ධර්මය වැටහෙන්නෙ. ලෞකික, භෞතික දේවල් සමහරවිට ඒ තරම් සමාධියක් නැති හිතටත් වැටහෙනවා ඇති. ඔය විද්‍යාඥයින් හැම දෙනාටම ඒ තරම් කෙලෙස් වලින් මිදුණු පිවිතුරු හිතක් නැහැ. ඒ අයත් යම් යම් හපන්කම් කරනවා. නමුත් මේ තථාගතදේශිත ධර්මය තේරුම් ගන්නනම් සමාධිමත් සිතක් අවශ්‍යයි. මේකටත් අපට හොඳ සාධකයක් ධර්මකථාවකින් ලැබෙනවා.

සඛාරව කියලා බමුණෙක් ඇවිල්ලා බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අහනවා ප්‍රශ්නයක්. 'හවන් ගෞතමයීනි - තමන්ට තියෙන ගැටළුවක් මේ අහන්නෙ - ඇතැම් අවස්ථා වල සප්ඤ්ඤායනා

කරලා හොඳට පුරුදු කරගත්තු මන්ත්‍ර පවා වැටහෙන්නේ නැහැ. සජ්ඣායනා නොකරපු දේවල් ගැන අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නැහැ. තවත් අවස්ථා වල සජ්ඣායනා වශයෙන් පුරුදු නොකරපු දේවලත් වැටහෙනවා. සජ්ඣායනා කරපු දේවල් ගැන අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නැහැ'. ඒක වැටහෙනවා ඇති මේ පින්වතුන්ට. ඒ කියන්නේ 'මේ මට ආපු ගැටළුවක්. සමහර වෙලාවට අමුතුවෙන් කට පාඩම් නොකරපු දේවල් පවා හිටි ගමන් වැටහෙනවා. සමහර වෙලාවට කටපාඩම් කරපු ඒවා වත් වැටහෙන්නේ නැහැ. මොකක්ද මේකට හේතුව?' කියලා අහනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ වදරණවා 'බමුණ, යම්කිසි අවස්ථාවක දැඩිව නැගී සිටි කාමරාගයෙන් සිත යටවෙලා තිබෙනවානම් කෙනෙක් ඒ නැගුනා වූ කාමරාගයෙන් හිත මුදුගැනීමේ ක්‍රමය දන්නේ නැත්නම් එබඳු අවස්ථාවක ඒ තැනැත්තාට තමාගේ යහපත පෙනෙන්නේ නැත. අනුන්ගේ යහපත පෙනෙන්නේ නැත. හොඳට සජ්ඣායනා කරලා, කටපාඩම් කරලා දරාගත්තු ධර්මයක් මතක් වෙන්නේ නැත. ඒ විදියට කටපාඩම් නොකරපු දේ ගැන අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නැත' කියලා ඔන්න ඊළඟට මතක තියාගන්න පහසුවෙන් උපමාවක් දක්වනවා. බුදුපියාණන් වහන්සේ දෙන උපමා ඉතාම පුදුම සහගතයි.

මන්න යම්කිසි දිය තලියක් තිබෙනවා. රතු පාට, කහ පාට, නිල් පාට, මදටිය පාට ආදී සායම් ඒකට කවලම් කරලා තියෙනවා. දැන් මේ කාලේ වගේ කණ්ණාඩි එහෙම නැහැනෙ මූන බලන්න. බොහෝ දෙනා දිය පාත්‍රයෙන් මුහුණ බැලුවේ. නමුත් ඒ විදියට සායම් මිශ්‍ර කරපු දිය තලියකින් ඇස් ඇති කෙනෙක් තමන්ගේ මුහුණ බලන්න උත්සාහ කළාට හරියට පේන්නේ නැහැ. පැහැදිලිව පෙනෙන්නේ නැහැ, අර සායම් මිශ්‍ර කරලා තියන නිසා. අන්න ඒ වගේ රාගයෙන් සිත කැළඹුණු අවස්ථාවේ තමන්ගේ යහපත පෙනෙන්නේ නැහැ. අනුන්ගේ යහපත පෙනෙන්නේ නැහැ. ඒ වගේම ඉගෙනගත්තු ධර්මයක් අමතක වෙනවා. ඒ පළමුවෙනි උපමාවෙන් කියන්නේ මේ පින්වතුන් අහලා තියෙන සමාධියට බාධක කාමච්ඡන්ද නිවරණය ගැනයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙතන මේ උපමාවෙන් දක්වන්නේ, කාමච්ඡන්දයට යට වුණු අවස්ථාව.

ඊළඟට දෙවෙනි කාරණය ලෙස ව්‍යාපාදය ගැන දක්වනවා. යම්කිසි කෙනෙක් දැඩි ද්වේෂ හිතකින් ඉන්නවානම්, ඒකෙන් හිත

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

මුදගන්න බැරි තත්ත්වයක තියෙනවානම් ඒ අවස්ථාවේ තමන්ගේ යහපත පෙනෙන්නේ නැහැ. අනුන්ගේ යහපත පෙනෙන්නේ නැහැ, අර ඉගෙනකියාගත්තු ධර්මය වැටහෙන්නේ නැහැ. ඒකට ඊළඟට දෙන උපමාව දිය පාත්‍රය ගින්නෙන් රත්වෙලා කැකැරෙමින් දුම් නගමින් තියෙනවානම්, දුමාරය නගමින් තියෙනවානම් එබඳු දිය පාත්‍රයක අර විදියට මූණ පෙනෙන්නේ නැහැ. පැහැදිලිව පෙනෙන්නේ නැහැ. යථාතත්ත්වය පෙනෙන්නේ නැහැ කියන එකයි. එතකොට ඒ දෙවෙනි උපමාව තමයි ව්‍යාපාදය.

ඊළඟට තුන්වෙනි උපමාවට එනවා. ටීනම්ඬු කියන හිතේ හැකිලෙන ගතිය, අකර්මන්‍ය ස්වභාවය. නිදිමන අලස ගති කියලා අපි සාමාන්‍යයෙකුත් පාවිච්චි කරන්නේ. ඒකට හිත යටවුණු අවස්ථාවෙන් අර විදියට තමන්ගේ යහපත පේන්නේ නැහැ. අනුන්ගේ යහපත පේන්නේ නැහැ. ඉගෙනකියාගත්තු ධර්මයවත් වැටහෙන්නේ නැහැ. ඒකට දෙන උපමාව යම්කිසි දිය පාත්‍රයක දිය සෙවෙල් බැඳිලා දිය සෙවෙල් වලින් ආවරණය වෙලා තියෙනවා. දිය සෙවෙල් බැඳීම කියන එකෙන් අර අලසකම හගවන්නේ. මේ උපමාවල් හැම එකකම බොහොම ගැඹුරු අර්ථයක් තියෙනවා. ගැලපෙන බවක් තියෙනවා. ඉතින් ඒ දිය සෙවෙල් බැඳුණු පාත්තරේකින් මුහුණ බලන්න යන්නා වගේ නිෂ්ඵල වැඩක් ඒ ටීනම්ඬුයට යටවුණු අවස්ථාව.

ඊළඟට හතරවෙනි කාරණය දක්වනවා. උද්ධවිෂ් කුක්කුච්ඡ නීවරණය ගැන. උද්ධවිෂ් කියන්නේ මේ කාලෙ කියන අර්ථයම නෙවෙයි. උද්ධවිෂ් කියන්නේ නොසන්සුන් භාවය. විශේෂයෙන්ම අනාගතය පිළිබඳව ඇති කරගන්න නොසන්සුන්භාවය. කුක්කුච්ඡ - කුකුස කියන එකට අතීතයේ විපිළිසර භාවය කියලා කියනවා. පසුතැවීම. කළ නොකළ දේවල් පිළිබඳව වගේම කළ නරක දේවල් පිළිබඳව පසුතැවිල්ල, කුකුස. එතකොට උද්ධවිෂ් කුක්කුච්ඡ කියන තත්ත්වයට හිත පත්වුණු අවස්ථාවේදීත් යථාතත්ත්වය පේන්නේ නැහැ. ඒකට දක්වනු උපමාව - යම්කිසි වතුර පාත්‍රයක ඒ වතුර හුළඟ තියෙන වෙලාවක නම් සෙලවෙනවා රැළි නගනවා. එතකොටත් මූණ හරියට පේන්නේ නැහැ. ඒ වගේ තමයි අර උද්ධවිෂ් කුක්කුච්ඡ අවස්ථාව. සිතක කැලඹුණු අවස්ථාව.

පස්වෙනි අවස්ථාව විචිකිච්ඡාව. ඒ කියන්නේ දෙගිඩියාව, සැකය. ඒකට දෙන උපමාව අඳුරේ තියලා තියෙනවා දිය පාත්‍රයක්. ඒ

දිය පාත්‍රය මඩ වලින් කැළතිලා. මඩ මිශ්‍ර කැළඹුණු දිය සහිත අඳුරේ තබාපු දිය පාත්‍රයකින් මූණ බැලුවට ජේන්නෙ නැහැ. ඒ වගේ තමයි අන්න අර විවිකිච්ඡාව. දෙගිඩියාව ඇතිවුණු අවස්ථාව. එතකොට බමුණට මන්ත්‍ර වැටහෙන්නෙ නැත්තේ මේ කියාපු නීවරණ නිසයි. මේ නීවරණ වලට යටවුණු අවස්ථාවේ බමුණන්ගෙ මන්ත්‍රයවත් වැටහෙන්නෙ නැත්නම්, බුද්ධ මන්ත්‍රය කොහොමද නීවරණයක් තුළ ඉඳගෙන කෙනෙක් තේරුම් ගන්නෙ කියන එකයි ඊළඟට අපට හිතන්න තියෙන්නෙ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ මේ දේශනාව එතනින් නැවැත්වුවේ නැහැ. ඊළඟට ප්‍රකාශ කළා අර සඛගාරව බ්‍රාහ්මණයාට 'බමුණ මෙන්න මේ නීවරණ ධර්මයන් නැතිකරන්නනම් බොජ්ඣංග ධර්ම හත වැඩිය යුතුයි. බොජ්ඣංග ධර්ම. දැන් බොහෝ බෞද්ධයින්ට මේවා වචන පමණයි. මේවා ක්‍රියාත්මක කෙරෙන්නෙත් නැති තරමයි. නමුත් බොජ්ඣංග ධර්ම කියලා කියන්නෙ, බොධායසංවත්තනනි. බෝධි කියන්නේ අවබෝධය. අවබෝධයට උපකාර වෙන අර්ථයෙහුයි බොජ්ඣංග කියලා කියන්නෙ. එතකොට හැම බුදුකෙනෙක්ම මතුකරලා දෙන මෙන්න මේ වටිනා ධර්ම තමයි බොජ්ඣංග ධර්ම හත කියලා හඳුන්වන්නේ. ඒවානම් සති, ධම්මච්චය, චිරිය, පීති, පසුසුඬු, සමාධි, උපෙක්ඛා. සති කියන්නේ සිහියයි. සතිය කියන්නේ එතනත් සතිපට්ඨානය ආශ්‍රය කරගෙන සතිය දියුණු කරගැනීමයි. ඊළඟට ධම්මච්චය කියන්නේ ඒ දියුණු කරගත්තු සිහිය තුළින් කුසල අකුසලධර්ම පිළිබඳ අවබෝධය ලබාගැනීමයි. ඒ කියන්නෙ සිත - සිහිය හොඳට මතුකරගත්තු අවස්ථාවේ ජේනවා මෙන්න මේ මේ දේවල් මගේ සිතේ සමාධියට බාධකයි. මේ මේ දේවල් මේකට උපකාරකයි. එතකොට ඒක යම්කිසි වැටහීමක් ඒ තුළින් ඇති කරගන්න පුළුවන්. ධම්මච්චය කියන්නේ ඒ ඒ තැන් වල තිබෙන යථා විදියෙන් දැනගන්න පුළුවන් ශක්තිය.

ඊළඟට දැනගත්තට පස්සේ ඒක අනුව චීරියය යොදනවා. අර අකුසල් ධර්ම ඉවත් කරන්නත් කුසල් ධර්ම වඩන්නත්. අන්න ඊළඟට සති, ධම්මච්චය, චීරියය. ඒ විදියට චීරියය කරගෙන යනකොට අමුතුව විදියේ ප්‍රීතියක් තමන්ට ඇතිවෙනවා. ඒක සාර්ථක වේගෙන යනකොට හිතට ලොකු සතුටක් ඇතිවෙනවා. ඊළඟට ඒ ප්‍රීතිය තුළින් තමයි පීති, පසුසුඬු කියන සිත තුළ කායික, මානසික වශයෙන් ඇතිවෙන සන්සුන්

බව ඇතිවෙන්නේ. ඒ ඇතුළතින් ඇතිවෙන ප්‍රීතිය තුළින් පසසඳි කියලා කියන සන්සුන් බවක් - අර හිතේ සන්සුන් බවක් ඇතිවෙනවා. ඒකෙන්ම තමයි සමාධිය එන්නෙ. එතකොට සමාධිය ඕන කියල කිය කියා ඉඳීමක් නෙවෙයි මෙතන. අන්න අර නීවරණ ධර්ම ඉබේටම ඉවත්වෙලා යම් අවස්ථාවක ඇතුළතින් ප්‍රීතිය, සන්සුන් බව ඇවිල්ලා සිත තැන්පත් වෙනවා. ඒක ඇවිල්ලා තමන් ළඟම ලගිනවා වගේ දෙයක්. ඒ පසසඳිය. ඊළඟට තියෙන්නේ සමාධිය. ඔන්න පසසඳිය අනුව සමාධිය. ඒ සමාධිය ලබාගන්නට පස්සෙ ඒක ආරක්‍ෂා කරගැනීමට තමයි උපේක්‍ෂාව තියෙන්නෙ. උපේක්‍ෂාව කියන්නෙ මැදහත් බැල්ම. ඒකට උපමාව දක්වන්නෙ - දැන් අශ්වයින් නොසන්සුන්ව දුවනවානම් තමයි අර තෝන් ලණුව අදින්න වෙන්නෙ. නමුත් හරියට දුවනවානම් හැල්මෙ යන්න අරිනවා. අන්න ඒ වගේ උපේක්‍ෂාව. උපේක්‍ෂාවෙන් බලා සිටිනවා මැදහත් බවෙන් සමාධිය ආරක්‍ෂා කරගැනීමට.

ඔන්න ඕවා බොජ්ඣංග ධර්ම හැටියට දක්වනවා. ඉතින් ඒ බොජ්ඣංග ධර්ම දියුණු කෙරුණු අවස්ථාවේ තමයි ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය පහළ වෙන්නෙ. මේ පින්වතුනුත් අහලා ඇති ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය තමයි ප්‍රකටවම ව්‍යවහාරයේ පවතින්නේ. ඒ ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගයට මූලික පෙලගැස්ම එන්නෙ ඔන්න ඔය බොජ්ඣංග ධර්මයෙන්, ඒක බෝධියට උපකාර වෙන නිසා. ඉතින් මෙතනදීම බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරනවා බොජ්ඣංග ධර්ම දියුණු කරන්නනම් ඒකට සතිපට්ඨානය අවශ්‍යයි. සතිපට්ඨානය දියුණු කිරීම තුළින් තමයි අර බොජ්ඣංග ධර්ම දක්වාම යන්න පුළුවන් වෙන්නේ. සඞ්ගාරව බ්‍රාහ්මණයා අන්තිමට බුදුපියාණන් වහන්සේගේ සරණ ගිහිල්ලා ශ්‍රාවකයෙක් වුණා. මේ කරුණු වලින් අපට ජේනවා ධර්මය හරියාකාරව වටහාගන්නනම් ප්‍රත්‍යක්‍ෂයට නගාගන්නනම් ඒ සඳහා තර්ක විතර්ක නොවෙයි අන්න අර කියාපු සිත එකඟකිරීමක් සමාධිමත් කිරීමක් අවශ්‍ය බව. සමාධිය කියන්නේ නීවරණ ඉවත්වුණු අවස්ථාව.

සංසාරයේ දීර්ඝ කාලයක් සිත දියුණු කරගත් ඇතැම් කෙනෙකුට ඒ කියන නීවරණයන්ගෙන් සිත මුදුගැනීම ධර්මයක් අසනකොටත් පුළුවන්. ධර්මයක් අසනකොටත් බැරිකමක් නැහැ. ඒක කලාතුරකින් වෙන දෙයක්. හැම කෙනෙක්ම එහෙම බලාපොරොත්තු වීම සුදුසු නැහැ. මේ කාලෙ ඇතැම් උගතුන්ගේ අදහසක් තියෙනවා ධර්මයක් ඇසීම් පමණකින් මේ ඔක්කොම සිද්ධවෙනවා කියලා. ඒක කලාතුරකින්

වන දෙයක්. ධර්මය අසන අවස්ථාවේදීත් ඒකට හරියාකාරයෙන් මුළු හිතම යොදලා කන්දෙනවා නම් හිත සමාධිමත් වෙලා, නිවරණ ඉවත්වෙලා ප්‍රත්‍යක්‍ෂ අවබෝධය ලබාගන්න බැරිකමක් නැහැ. ඒ වගේම ධර්මය දේශනා කරන කෙනෙක් පවා ඒකට හරියාකාරව හිත යොදගෙන දේශනා කරනකොට, අනුන්ට සුදනම් කළ ආහාරය තමනුත් අනුභව කරන්නා වගේ ඒක තුළින් අර ප්‍රත්‍යක්‍ෂය ලබාගත්තු අවස්ථාවල් සඳහන් වෙනවා ධර්මයේ. තවත් සමහරවිට ධර්මය මෙනෙහි කරන විට, සජ්ඣායනා කරන විට ඇතැම් කෙනෙකුට ධර්මය අවබෝධ වෙනවා. අවසානයට දක්වන්නේ යම්කිසි කර්මස්ථානයක් භාවනා මාතෘකාවක් නිරන්තරයෙන් මෙනෙහි කරලා භාවනාමය වශයෙන් ක්‍රමානුකූලව වඩනකොටත් අර අවබෝධය එනවා. ඒ වුණත් තමන් අර දුර්ලභ ගනයට අයිතිසි කියලා හිතා ගැනීම සුදුසු නැහැ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ සාමාන්‍යයෙන් දක්වා වදළ ආකාරයට සතිපට්ඨානයේ ඉඳලාම යන්න වෙනවා. මේ පින්වතුන් කොතෙකුත් අහලා තියෙන සතර සතිපට්ඨානයේ දක්වෙන්නේ කය අනුව බැලීම, වේදනාවන් අනුව බැලීම, සිත අනුව බැලීම, ධර්මයන් අනුව බැලීමයි. ඒ අනුව බැලීම කියන්නේ මමය, මාගේය කියන හැඟීමෙන් වෙන්වෙලා යථාතත්ත්වය ප්‍රකට වෙන අන්දමින් යෝනිසෝමනසිකාරය අනුව නුවණින් අවබෝධ කරගැනීමයි. ඒකට උපකාර වෙන්නේ සතියයි, සම්පජ්ඣ්ඤයයි. සතිය කියන්නේ සිහිය. සතිපට්ඨානය තුළ තියෙන්නේ - ඒකට අරමුණු - කය, වේදනාව, සිත, සිතට එන සිතිවිලි. මේවා තමා තුළම තිබෙන දේවල්. මේවා අරමුණු කරගැනීම හා ඒකට සතිය යෙදීමත්.

ඊළඟට සම්පජ්ඣ්ඤය කියන්නේ ඒ දැනුවත්බව. ඒ සිහියත් එක්කම යන්න ඕනෙ දැනුවත්බව. සතිපට්ඨානයේ ඉරියවු පැවැත්වීම පිළිබඳ කොටසේ ඒ ගැන දක්වෙනවා. සාමාන්‍ය ඵදිනෙදා ජීවිතයේදී කෙනෙකුට ආශ්වාස, ප්‍රාශ්වාස කරන බවවත් වැටහෙන්නෙ නැහැ. නමුත් ආනාපානසතිය කියන්නේ ඒ හුස්ම ඉහළ පහළ යාම ගැන සිහිය පිහිටුවීමයි. ඒක ඉතාමත්ම දුෂ්කර දෙයක් හැටියට සාමාන්‍ය ලෝකයාට වැටහෙන්නෙ මොකද ලෝකයා විතර්ක බහුල ජීවිතයකුයි ගෙවන්නේ. විතර්ක බහුලව අනෙකුත් කටයුතු වලට මැදිවුණහම හුස්ම ගන්න බවවත් දැනෙන්නෙ නැහැ. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා මේ ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාසය තුළ සිහිය පිහිටුවීම තුළින් බුද්ධිත්වය කරාම යන්න පුළුවන්

බව. මොකද මේ ආශ්වාසය, ප්‍රාශ්වාසය තුළ තිබෙනවා ත්‍රිලක්‍ෂණයම. අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම ත්‍රිලක්‍ෂණය මේ ආශ්වාස, ප්‍රාශ්වාසය තුළම තිබෙනවා. ගත්තු ආශ්වාසයක් ප්‍රශ්වාසයකින් කෙළවර වෙනවා. එතකොට ඒ එක එකක් හරියට අර කවයක පළ දෙකක් වගේ. හිස් කිරීමකුත් පිරවීමකුත් කියන ක්‍රියාවලියක් විතරයි මෙතන තිබෙන්නේ. ඒකට මේ මම හුස්ම ගන්නවා කියලා කියන්නේ, මමය, මාගේය කියලා ආරෝපණයක් විදියට හිතීමක්, ආත්ම ආත්මීය වශයෙන් හිතීමක් නිසයි. ඉතින් ඒක යම් අවස්ථාවක ප්‍රඥාවෙන් අවබෝධ වෙනවා, මේ ආශ්වාස ප්‍රාශ්වාසයට සතිය යෙදුව කෙනෙකුට. ඒකයි මේ ආනාපානසතිය භාවනාවක් හැටියට දක්වලා තියෙන්නේ. ඒ න්‍යායමයි අනිත් ඒවයේ තියෙන්නේ. සතිපට්ඨානයේ මේවා ක්‍රමානුකූලව තියෙනවා මේ පින්වතුන් අහලත් ඇති කියවලත් ඇති සමහරවිට.

ඊළඟට ඉරියව් පැවැත්වීම - යාම් ඊම්, සිටීම හිදීම, හිටගැනීම, ඉඳගැනීම, සයනය කිරීම කියන මේ ඉරියවු හතර රෝද හතරක් වගෙයි. අපේ ජීවිතය ගෙවෙන්නේ මේ රෝද හතර තුළ. මේ රවුමේ කරකැවෙනවා. හිටගෙන ඉඳලා ඉඳගන්නවා. ඊළඟට හාන්සිවෙනවා. ඊළඟට නැගිටිනවා. ඊළඟට ඇවිදිනවා. මේක තුළ තිබෙන්නේ අර වගේම වක්‍රයක්. ඒකත් අවබෝධ වෙන අවස්ථාවක් තිබෙනවා. මේවාට හරියට සතිය යොදනවානම් තේරෙනවා මෙතන යන කෙනෙක් නැහැ මෙන්න මේ ක්‍රියාවලියක් විතරයි තියෙන්නේ. මේ රූකඩයක් ඒ අතට මේ අතට ගමන්කරවනවා වගේ දෙයක් කියලා යම්කිසි ප්‍රත්‍යක්‍ෂ අවබෝධයක් එනවා.

ඊටත් වඩා ගැඹුරට යන එකක් තමයි, සම්පජ්ඤා කොටස කියලා හඳුන්වන්නේ. අර ඉරියවු පැවැත්වීමම වඩාත් සියුම් අන්දමින් දක්වනවා. ඒ කියන්නේ කොයි තරම් සියුම්ද කියතොත් ඉදිරිය බැලීම, යමක් දෙස බැලීම සහ ඉවත බැලීම. ඒක ඉතාම ශීඝ්‍රයෙන් වෙන දෙයක්. යමක් දිහා බලනවා. ඊළඟට ඉවත බලනවා. ඒක තමන් කරන බවවත් දන්නේ නැහැ සාමාන්‍ය ජීවිතයේ. නමුත් ඒකත් සිහියෙන් කරන්න පුරුදු වෙනවා. යමක් දෙස බැලීම, ඉවත බැලීම. ඊළඟට ඒ වගේම ඉදිරියට යාම, ආපසු ඒම. ඊළඟට යමක් දෙස බැලීම, ඉවත බැලීම. අත් දිගු කිරීම, නැවීම කියන මෙන්න මේ ක්‍රියාවලිය. මේ ශරීරයේ අගපසඟ පිළිබඳව, ශරීරය ක්‍රියාත්මක කිරීම පිළිබඳව ඇති ඒ සියුම් ඉරියවු පැවැත්වීම්. ඒක තුළ සිත යොදනකොට ඔන්න අර සම්පජ්ඤා කියන දැනුවත්කම

දියුණු වෙනවා. දැනුවත්කම කියන්නේ ඇත්ත වශයෙන් වර්තමානයේ ජීවත්වීමයි. අර තරම් සියුම් අන්දමට යනකොට යමක් දෙස බලන අවස්ථාවක් අඳුනනවා. සිහියෙන් දැනගන්නවා. ඒ වගේම ඉවත බලන අවස්ථාවක් දැනගන්නවා. ඒක වර්තමානයේ ජීවත්වීම වගේ. එතකොට අතීතයට අනාගතයට පතින වෙලාවක් නැහැ. ඒ තරම් සියුම් අන්දමින් යනකොට තමයි ඔන්න ක්‍රමක්‍රමයෙන් තේරෙන්නේ මේ අනිත්‍ය, දුක, අනාත්ම ස්වභාවය. ඒ විදියට සම්පජ්ඣාදිය පිළිබඳ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා.

ඊළඟට තවත් ඒකටම උපකාර වෙන කොටස් තියෙනවා. දැන් ශරීරයේ තියෙන දෙතිස් කුණප කොට්ඨාශ ගැන මේ පින්චක්‍රන් අභලා තියෙනවා. ඒකත් බුදුපියාණන් වහන්සේ උපමා කරලා තියෙන්නේ හැල්, වී, මැ, මුං ආදී ධාන්‍ය දමාපු දෙකොණ ඇරුණු මල්ලකට. මල්ල දෙකොණ ඇරලානම් ඒක ඇත්ත වශයෙන්ම මල්ලකුත් නෙවෙයි. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ දෙකොණ ඇරුණු මල්ලකට උපමා කළ එකටයි මේ අපි මගේ ශරීරය කියන්නේ. මේ ශරීරයේ කොටස් පිළිබඳව ඒ අවබෝධය යම් අවස්ථාවක ඇතිවෙන ආකාරයට මේ හිත පවත්වන්න ඕන. ඒ විදියටම ඒ එක්කම පිළිකුල්භාවයත් වැටහෙනවා. ඊළඟට මේකෙ තියෙන ධාතු හතර - පඨවි, ආපො, තෙජො, වායො කියන ධාතු හතර, ඒවායේ අර සන බව නැත්නම් තද බව, දියරු බව, උණුසුම් බව ආදී වශයෙන් තමන්ට දැනෙන තැන තමයි අවබෝධය තියෙන්නේ.

ශරීරයේ ධාතු හතරට අදළ කොටස් මෙතෙහි කිරීමෙන්, මේක ධාතු හතරක එකතුවක් පමණයි යන වැටහීමට එනවා. එතනදී බුදුපියාණන් වහන්සේ උපමාවට දක්වන්නේ ගව ඝාතකයෙක්, ගවයෙක් මරලා කොටස් කළාට පස්සේ අර ගවයයි කියලා තිබුණු සංඥාව නැති වෙනවා. මේ උපමාවෙන් ගව ඝාතනයට අනුබල දීමක් කියලා ගන්න නරකයි. ඇතැම් කෙනෙක් එහෙමත් ගන්න බැරි නැහැ. මෙතනදී බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ ගවයන් මරණ කෙනාට පවා ගවයින් කොටස් කරලා ගොඩගැහුවට පස්සේ එතන ගවයයි කියන හැඟීම නැහැ. ඒ වගේ මේක ධාතු හතර පිළිබඳව හිත පවත්වනකොට යම් අවස්ථාවක තේරෙනවා මේක ධාතු හතරක ගොඩගැහිල්ලක් පමණයි. එතන මමෙක් නැහැ කියන අවබෝධය කරා යන්නයි ඒ උපමාව දක්වලා තියෙන්නේ. ඒ ධාතු මනසිකාරය.

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

ඊළඟට ඊටත් එහාට යනවා. මියගිය කෙනෙකුගේ ශරීරයක් එතන දක්වන්නේ උපමාවක් වශයෙන් නොව නිදර්ශන හැටියටයි. හිතට එක්කො මවාගන්නවා. එහෙම නැත්නම් ඇත්ත වශයෙන් තමන්ට ඒවා දැකීමට අවස්ථාවක් ලැබුණානම් ඒක උපකාර කරගන්නවා. කෙනෙක් මියගිහිල්ලා දින ගණනක් ගතවෙලා ඉදිමිලා නිල්වෙලා පණුවන් ගැසු සිරුරක්. ඊළඟට ඒ විදියට ක්‍රමක්‍රමයෙන් අනෙකුත් සතුන් කා දමන සිරුරක්. නහර වලින් ඉවත්වුණු ඇට ගොඩක්. අන්තිමට ඔහොම ඔහොම ගිහිල්ලා ඇට කුඩුවෙලා, තනිකර ඇට සුණු බවට පත්වුණු ඇට ගොඩක් දක්වාම බුදුපියාණන් වහන්සේ හිත යොදන්න ඉඩ දීලා තියෙනවා.

ඒක තුළින් පෙන්වුම් කරන්නේ මෙව්වරට කවලා පොවලා සාක්තු කරන මේ ශරීර කුඩුවට යන කල දසාව. ඒක අපි හිතට නගාගන්නවා. උපමාවක් එහෙම නැත්නම් දූකපු දෙයක් ආශ්‍රයෙන් හිතට නගාගෙන ඒක තමන්ට ආරෝපණය කරගන්නවා ඒ කය යම්සේද මේ කයත් එසේමය. යථා ඉදං තථා එතං - යථා එතං තථා ඉදං - අජ්ඣාතං ව බහිද්ධා ව කායෙ ඡන්දං විරාජයෙ කියලා දක්වනවා.

එතකොට මේ සතිපට්ඨාන සූත්‍රය තුළ තිබෙන්නේ තමන්ගේ කයත්, අනුන්ගේ කයත්, තමාගේ වේදනාවත්, අනුන්ගේ වේදනාවලත් ඒ හැම එකක්ම උපකාර කරගෙන විශ්ව සාධාරණ ධර්මතාවක් හැටියට මේ ශරීරය තුළ තිබෙන අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම ත්‍රිලක්‍ෂණය වටහාගැනීමයි. ඒක අජ්ඣාත, බහිද්ධා, ඇතුළත සහ පිටත වශයෙන් බලන්න ඕන. සතිපට්ඨාන සූත්‍රයේ බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කරනවා මේ සතිපට්ඨානය තුන් ආකාරයකින් වඩන්න කියලා. අජ්ඣාත, බහිද්ධා සහ අජ්ඣාත බහිද්ධා දෙක එකතු කරලා. ඒ කියන්නේ ඇතුළත, පිටත සහ ඇතුළත පිටත දෙක එකතු කරලා. ඇතුළත - පිටත කියලා කියන්නේ අන්ත අර දුන් අපි සාමාන්‍යයෙන් තමා - අනුන් කියලා කියන එක. ඒ අදහස වඩාත් පිරිසිදුව කියන්නේ ඇතුළත සහ පිටත. අපිට යම් යම් දේවල් අපේ ඇතුළත තියෙන දේවල් හැටියට වැටහෙනවා. අනිත් ඒවා බාහිර දේවල්. බාහිර දේවල් ආශ්‍රය කරගෙන අපට ඒවා ආරෝපණය කරලා තේරුම් ගන්න පුළුවන් අපේ කයත් මේ වගේ කියන එක. ඒකටයි කියන්නේ අර යථා ඉදං තථා එතං - යථා එතං තථා ඉදං. මේ කය යම්සේද ඒ කයත් එසේය. ඒ කය යම්සේද මේ කයත් එසේමය කියලා ශරීර දෙක පිළිබඳවම ඇති ඇලුම් ඉවත් කිරීමයි එතන පරමාර්ථය.

ඇතැම් කෙනෙකුට මේ කය මෙහෙම වුණත් අනිත් කයනම් එහෙම නැහැ කියලා හිතෙන්න පුලුවන්. ඒක මේ පින්වතුන්ට තම තමන්ගේ හිතෙන් තේරුම් ගන්න පුලුවන්. තමන්ගේ ශරීරයේ මේ මේ විදියට ලෙඩ රෝග ආදිය හැදෙන එකක් වුණත් තමන් කැමති අනවලාගේ ශරීරය ඒ විදියේ දෙයක් නෙවෙයි. මේක එහෙම පිටින්ම වාත්තු කරපු පිළිමයක් වගේ දෙයක්. කවදවත් මේක විනාශ වෙන්නේ නැහැ කියන ඒ හැඟීමයි සාමාන්‍යයෙන් දර්ශනය තුළින් කෙනෙක් ඇති කරගන්නේ. අන්න අර බේමා තෙරණිය ගැන කිව්වා වගේ තමන්ගේ රූපසම්පත්තිය ගැන වැඩියෙන් ඇල්ම ඇති කෙනාට අනුන්ගේ ශරීරයෙන් පටන්ගෙන විපස්සනාව වඩන්න පුලුවන්.

බුදුපියාණන් වහන්සේ ඉඩ දීලා තියෙනවා කෙනෙකුට තමන්ගේ ශරීරයෙන් පටන්ගෙන අනුන්ගේ ශරීරයෙන් කෙළවර කරන විදියට විපස්සනාව සම්පූර්ණ කරන්න. එහෙම නැත්නම් අනුන්ගේ ශරීරයකින් පටන්ගෙන තමන්ගේ ශරීරයට අරෝපණය කරනවා. ඒ කොයි පැත්තෙන් ගියත් විශ්ව සාධාරණ, සර්ව සාධාරණ ධර්මතාවක් හැටියට අනිත්‍ය, දුක, අනාත්ම ත්‍රිලක්‍ෂණය වටහාගැනීමයි, ඒකෙන් කෙරෙන්නේ. ඒ ටික තමයි අනුපාදියානෝ ඉධ වා හුරං වා කියලා කිව්වේ. මෙතන අල්ලන්නේ නැහැ, එතන අල්ලන්නේ නැහැ. ඒ මෙතන අල්ලන්නේ නැහැ එතන අල්ලන්නේ නැහැ කියන එක ඇතැම් තැනක දක්වනවා මෙලෝ පරලෝ වශයෙන්. දැන් මෙතන අල්ලගෙන ඉන්න කෙනා තමයි එතන අල්ලන්නේ මැරෙණ අවස්ථාවේ. මෙතන අල්ලගෙන තියෙන ගැම්මම තමයි මෙතන අතහරින්න වෙනවා කියනකොට එතන ගිහිල්ලා අල්ලගන්නේ.

ඒකම එදිනෙදා ජීවිතයේ ක්‍රියාත්මක වෙනවා මේ සළායතනය තුළින්. මෙන්න මේ ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, මන කියන හය ඒවාට අදාළ අරමුණුත් එක්ක ගත්තහම ආයතන කියලා කියනවා. එතන වැඩ කොට්ඨාශයක් කෙරෙනවා. ආයතනයක් කියන්නේ යම්කිසි වැඩ කොට්ඨාසයක් කෙරෙන තැනක් නිසා. ඇසත් රූපයත් ආශ්‍රය කරගෙන යම්කිසි වැඩ කොට්ඨාසයක් කෙරෙනවා. ඒක වක්‍රායතනය. කණත්, ශබ්දයත් උපකාර කරගෙන යම්කිසි වැඩ කොට්ඨාසයක් කෙරෙනවා. ඒක සෝතායතනය. ඔහොම ඔහොම ගිහිල්ලා අන්තිමට මනායතනය දක්වාම එනවා. ඇස, කණ, නාසය, දිව, කය, මන. මනායතනයට තියෙන්නේ මනසයි, හිතයි. හිතයි, හිතිවිල්ලයි අතර තියෙනවා ඉතාම

සියුම් විදියේ සම්බන්ධයක්. ඔය ආයතන වල අජාධිත, බහිෂ්චා වශයෙන් ගන්න මෙතනත්, එතනත් කියලා කියන දෙකොණ පිළිබඳවම තිබෙන ඇල්ම ඉවත් කරන්න වෙනවා.

එක් අවස්ථාවක මහාකොට්ඨික කියන ස්වාමීන්වහන්සේ, සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ ළඟට ඇවිල්ලා ප්‍රශ්නයක් ඇහුවා, 'මේ ඇහැට රූපයන්ද සංයෝජනය වෙන්නේ? - සංයෝජනය කියන්නේ හැකිල්ල, බන්ධනය - ඇහැට රූපයන්ද බන්ධනය වෙන්නේ? රූපයන්ට ඇහැද බන්ධනය වෙන්නේ? දිවට රසයන්ද බන්ධනය වෙන්නේ? රසයන්ට දිවද බන්ධනය වෙන්නේ? හිතට හිතිවිලිද බන්ධනය වෙන්නේ හිතිවිලිවලට හිතද බන්ධනය වෙන්නේ?' එතකොට සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ පිළිතුරු දෙනවා උපමාවකින්. ඔන්න දැන් කළු ගොනෙක්, සුදු ගොනෙක් එක්ක එකම කඹයකින් බැඳලා ඉන්නවා. කළු ගොනයි, සුදු ගොනයි එකම රැහැනකින් බැඳලා ඉන්නකොට, යම්කිසි කෙනෙක් කළු ගොනාට, සුදු ගොනා බන්ධනයක්, එහෙම නැත්නම් සුදු ගොනාට, කළු ගොනා බන්ධනයක් කියලා කිව්වහම ඒක හරි කියමනක්ද?' එතකොට අර ස්වාමීන්වහන්සේ කියනවා 'නැහැ. ඇත්ත වශයෙන් තත්ත්වය මොකක්ද? කළු ගොනාට සුදු ගොනා බන්ධනයත් නෙවෙයි. සුදු ගොනාට කළු ගොනා බන්ධනයත් නෙවෙයි. ඒ දෙන්නම බැඳලා ඉන්න හැකිල්ලයි එතන බන්ධනය. අන්න ඒ හැකිල්ලට සැරියුත් ස්වාමීන්වහන්සේ උපමා කරන්නේ ඡන්දරාග කියලා.

ඡන්දරාග කියන්නේ කැමැත්ත ඇල්ම, තණ්හාව, රාගය කියන එකයි. එතකොට ඇහැට රූපයන් බන්ධනයක් නෙවෙයි. රූපයන්ට ඇහැත් බන්ධනයක් නොවෙයි. ඒ දෙක අතර ඇති කරගන්නා ඇල්ම, ඡන්ද රාගයයි බන්ධනය. මේ හොරේ තියෙන්නෙ එතනයි. ඒක තුළයි සංසාරය පවතින්නේ. එතකොට බුදුපියාණන් වහන්සේ කියන්නේ ඇහැ අන්ධ කරගන්නවත්, ලෝකෙ තියෙන තරම් ලස්සන රූප විනාශ කර කර යන්නත් නෙවෙයි. විමුක්තිය තියෙන්නේ තමා තුළම ඇතිවෙන මේ දෙක පිළිබඳව ඇතිවන ඇල්ම නැතිකරගැනීමෙයි. එතකොට ඒ ඇල්ම නැතිකරගැනීමේ මාර්ගය තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වන්නේ. ඒකටයි මේක විරාග මාර්ගයක් කියලා කියන්නේ. ඒකාන්ත නිබ්බිදය විරාගය නිරෝධාය ආදී වශයෙන් දක්වන්නේ. මේ බුද්ධිශාසනයේ තියෙන ප්‍රතිපදාව එහෙම පිටින්ම මෙන් මේ කළකිරීම ඇති කරගැනීම සඳහායි. සසර කළකිරීම කියන වචනය සමහරවිට මේ කාලෙ එව්වර

ප්‍රියමනාප වචනයක් නොවෙන්න පුළුවන්. කොටින්ම කියතොත් අනිත්‍ය, දුක්ඛ, අනාත්ම ත්‍රිලක්‍ෂණය තුළින් කෙරෙන්නේ ඒ ප්‍රතිපදාවයි. මේ ඇහැත් අනිත්‍යයි, රූපයනුත් අනිත්‍යයි. ඇහැත් දුක්ඛය. ඇස් රෝගයක් ආවට පස්සේ විතරක් නෙවෙයි ඒක තේරෙන්න. රූපයනුත් දුක්ඛය. ඇහැත් අනාත්මයි. මමය, මාගේය කියලා කියන්න බෑ. මේ අපට උපැස් යුවලක් කියා එකක් දන්න වෙලා තිබෙන්නෙ පෙනීම මදිකම නිසානෙ. අපේ ඇස් හරියට පේනවානම් අපි උපැස් කියලා තවත් එකක් එකතුකර ගන්නවද? මහකරදරයක්නෙ. ඉතින් ඒවා තුළත් අපට පේන්නෙ මේ අනාත්ම ස්වභාවයයි.

ඉතින් ඔය විදියට ඇහැත් අනිත්‍යයි, ඇහැත් දුක්ඛය. ඇහැත් අනාත්මයි. රූපයනුත් එහෙමයි. ඉතින් ඒ විදියට තේරුම් ගත්තු අවස්ථාවේ අන්න අර කියාපු මැද බන්ධනය ටිකින් ටික ලෙහෙනවා. ඡන්දරාගය ලෙහෙනවා. මොකක්ද මේකෙ ඇති ඇල්ම? කොච්චර කළක් මේක තියාගන්න පුළුවන්ද? ඒ විදියටම තමයි දිවත් රසයත්, අනිත් ඒවා පිළිබඳවත් හිතාගන්න පුළුවන් මේ පින්වතුන්ට. ගැඹුරුම හරිය තමයි හිතත් හිතිවිල්ලක්. හිතිවිල්ල කියන එකත් හිතීම මවාගන්න එකක්. අන්න එතනමයි ගැඹුරුම කාරණය තියෙන්නෙ. ඒක තමයි ඇත්ත වශයෙන් භාවනාමය වශයෙන්ම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගන්න පුළුවන් වන්නේ.

දැන් මේ කාලෙ බොහෝ දෙනා කියනවා ඇහෙනවා, විඤ්ඤාණයත් භෞතික විද්‍යාවෙන් පර්යේෂණ වලින් අපට තේරුම් ගන්න පුළුවන් කියලා. අර උද්‍යයි භාමුදුරුවන්ගේ පර්යේෂණාගාරය වුණේ ශුන්‍යාගාරය. නමුත් දැන් බොහෝ දෙනා විඤ්ඤාණය පවා භෞතික විදියට තේරුම් ගන්න උත්සාහ කරනවා. රූපය තේරුම් ගන්නෙ නැතුව, වේදනාව තේරුම් ගන්නෙ නැතුව, සංඥාව තේරුම් ගන්නෙ නැතුව, සංස්කාර තේරුම් ගන්නෙ නැතුව විඤ්ඤාණය කොහොම තේරුම් ගන්නද? විඤ්ඤාණය තමයි මායාව - ගැඹුරුම එක. නමුත් ඒක තේරුම් ගන්න ඉඟිය තියෙන්නෙ ඔතනයි. හිතත්, හිතට එන හිතිවිල්ලත්. මේ හිතිවිල්ල කියන එකත් අපිම හදගත්තු දෙයක් බව වැටහුණ අවස්ථාවෙයි මේ අන්තිම පුරුක ගැලවිලා යන්න.

ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මනොපුබ්බංගමා ධම්මා කිව්වෙ. හිතයි පෙරටු වෙන්නෙ. හිත පෙරටු වෙලායි මේ අපේ රූවි අරුවිකම් අනුව හිතුවිල්ල හදගන්නෙ. අපි යම්කිසි කෙනෙක් හිතිවිල්ලක නිමග්න වෙලා ඉන්නවා, බැහැලා ඉන්නවා. මොකක් ගැනද මේ හිතන්නෙ? දිවා

ඊ නැතුව හිතන්නේ? ඊළඟට සමහරවිට බොහොම අමාරුවෙන් කියන්න පුළුවන් 'මං මේ අහවලා ගැන හිත හිතා ඉන්නවා. අහවල් දේ ගැන හිතනවා' ඉතින් අපි සමහරවිට කියා වි 'ඕකත් හිතන්න දෙයක්ද' අපට ඒක දෙයක් නොවුණත් එයාට ඒක දෙයක් අර ඡන්දරාගය නිසා.

අන්න එතකොට ඒ විදියට හිතාගන්න ඕන මේ අපේ හිත තුළින්මයි ඒ දේවල් හැදෙන්නේ. ඒක ඉතාම සියුම් කාරණයක්. භාවනාමය වශයෙන් යම්කිසි අවස්ථාවක තේරුම්ගත යුත්තක්. විදර්ශනාවේ ගැඹුරුම අවස්ථාවේදී අන්න ඒක තේරුණහම තමයි එහෙමපිටින්ම මේ බන්ධනය කැඩලා යන්නේ. මේ හිතට දෙස් කියන්න අවශ්‍ය නැහැ. මනසත් නෙවෙයි, හිතීවිල්ලත් නෙවෙයි ප්‍රශ්නය. ඒ දෙක තුළ තියෙන ඇල්ම, ඡන්ද රාගය නැතිවුණු අවස්ථාවේ මේක තේරෙනවා මෙතනත්. එතනින් විමුක්තිය. අන්න ඒකයි අනුපාදියානො ඉඬවා හුරුවා කිව්වේ. මෙතන අල්ලන්නේ නැහැ. එතන අල්ලන්නේ නැහැ. මෙලොව අල්ලන්නේ නැහැ. එලොව අල්ලන්නේ නැහැ. මේ පංචස්කන්ධය අල්ලන්නේ නැහැ, අර පංචස්කන්ධය අල්ලන්නේ නැහැ. මේ ආධ්‍යාත්මික ආයතනය අල්ලන්නේ නැහැ. බාහිර ආයතනය අල්ලන්නේ නැහැ. අන්න එබඳු තත්ත්වයට ගිය කෙනා තමයි අර කියාපු සියලු සංසාර බන්ධන වලින්, අර කියාපු ඕස වලින් මිදිලා උතුම් අමාමහ නිවන ලබාගන්නේ.

එතකොට අපි බුදුපියාණන් වහන්සේ වදළ ඒ ගාථා දෙකේ පෙන්නුම් කරන ආකාරයට ගොපල්ලකුගේ ප්‍රතිපත්තිය අතහැරලා ගවයින්ගෙන් පස් ගෝ රස භුක්ති විදින ස්වාමියාගේ තත්ත්වය, උසස් හැටියට, ශ්‍රේෂ්ඨ හැටියට සලකන්න ඕන. මේ පින්වතුනුත් සුලු මට්ටමින් හරි ඒ ශීල, සමාධි, ප්‍රඥ දියුණු කිරීමේ උත්සාහයෙන් අද දවස ගත කළා. බුදුරජාණන් වහන්සේ පංච ශීලයෙන් හෝ කළයුතු ශීල ප්‍රතිපදාවෙන් පටන්ගෙන ආරම්භයේ ඉඳලාම යන්න ඕන බව බුදුරජාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කරලා තියෙනවා. ඊළඟට සමාධිය, ප්‍රඥාව. මේ විදියට ක්‍රමානුකූලව අනුපුබ්බ සිකා, අනුපුබ්බ කිරියා, අනුපුබ්බ පටිපදා කියලා කියන ආකාරයට අනුපූර්වව - අනුපිළිවෙලින් ගිය ශික්‍ෂණයක්, ප්‍රතිපදාවක්, ක්‍රියා දමයක් තුළිනුයි විමුක්තිය කරා ළං වෙන්න පුළුවන්. මේකට පනින්න බැහැ. උඩින් ඇවිල්ලා එතනට පනින්න බැ. ක්‍රමානුකූලව යා යුතු ගමනක්.

බුද්ධ වචනය අනුව අන්ත අර කියාපු නිවරණ ධර්මයන් ඉවත් කරගෙන, බොජ්ඣංග ධර්මයන් දියුණු කරගෙන, සතර සතිපට්ඨානය වඩලා යම්කිසි අවස්ථාවක සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් ජාති, ජරා, ව්‍යාධි, මරණ ආදී සියලු සංසාර දුකින් අත්මිදිලා උතුම්වූ එතෙරට, උතුම්වූ නිවනට යාමට අද දින ධර්මග්‍රවණයත් ඒකායන්තයෙන්ම උපනිග්‍රය වේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න. මෙතෙක් මේ දේශනාමය වශයෙන්, ධර්මග්‍රවණමය වශයෙන් රැස්කරගත්තු පුණ්‍ය සම්භාරය මේ විශ්වයේ අවිච්චියේ සිට අකනිටාව දක්වා යම්තාක් සත්ත්වයින් සිටිනවානම් - දෙවි, බඹුන් ඇතුළු අපේ ශ්‍රේණිත් ඇතුළු හැමකෙනෙක්මත් මේ කුසල ශක්තිය අනුමෝදන් වී තමතමන් ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමභ නිවන් සාක්‍ෂාත් කරගනිත්වා! එසේම අපටද මේ ධර්මග්‍රවණය උපකාර කරගෙන භාවනා මාර්ගයේ යමින් හැකිතාක් ඉක්මනින් මේ මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදය කරන්න ශක්තිය, බලය ලැබේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න. දැන් මේ ගාථා කියලා පින් දෙන්න.

‘එත්තාවතා ව අමෙහනි...’

145 වන ඉදිගනයි

145 වන දේශනය

(පහන් කණුව ධරී දේශනා අංක 101)

'නමො තස්ස භගවතො අරහතො සමමා සමබුද්ධස්ස'
 අත්තානමෙව පටිමං
 පතිරුපෙ නිවෙසයෙ
 අඵඤ්ඤමනුසාසෙයා
 න කිලිසෙසයා පණ්ඩිතො'ති

- ධම්මපද, අත්ත වග්ග.

සැදහැවත් පින්වතුනි,

අවවාදයට වඩා ආදර්ශය උතුම්ය කියන පඬි වදන අපි කවුරුත් අහලා තියෙනවා. ආදර්ශය නැති තැන අවවාදයේ සාර්ථක බව අඩුවෙනවා වගේම අවවාද කරන්නා නින්දවට ලක්වෙන බවත් බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලා. ඒ කාරණය හෙළිවෙන ගාථාවකුත්, නිදන කථාවකුත් තමයි අද අපි ඉදිරිපත් කරන්න බලාපොරොත්තු වෙන්නෙ.

බුද්ධ කාලෙ හිටියා උපනන්ද සක්‍යපුත්ත කියලා හිඤ්ඤත්වහන්සේ නමක්. සක්‍යපුත්ත කියන්නෙ ශාක්‍ය කුලයෙන් නික්මීලා පැවිදිවෙව්ව කෙනෙක්. මේ උපනන්ද සක්‍යපුත්ත භාමුදුරුවෝ ධර්මදේශනාවේ බොහෝ දක්‍ෂයි. බොහෝ විට අල්පේච්ඡතාවය කියන ගුණාංගය ගැන - අල්පේච්ඡතාවය කියන්නේ අඩු ආසාවන් ඇති බව, ඒක වටිනා ගුණයක් - ඒ ගැන දක්‍ෂ විදියට ධර්මදේශනා පවත්වනවා. ඒ දේශනා අහලා සංඝයාවහන්සේලා ධුතාංග ආදී උග්‍ර ප්‍රතිපත්ති රකිමින් තමන්ගේ සිවුරු අර භාමුදුරුවන්ට පූජා කළහම ඒ භාමුදුරුවෝ ඒ ඔක්කොම පිරිකර එකතු කරගන්නවා.

එක දවසක් මේ උපනන්ද සක්‍යපුත්ත භාමුදුරුවෝ ඒ කීට්ටුව ජනපදයකට වැඩිම කලා. එක්තරා විහාරයකට වැඩියහම ඒ විහාරයේ පොඩි භාමුදුරුවරු බණ අහන්න කැමැත්ත නිසා ආරාධනා කලා 'ස්වාමීන් වහන්ස, මෙහේ මේ සැරේ වස් වසන්න' කියලා. වස් කාලෙ ලං වෙනකොටයි වැඩියේ. ඉතින් මේ භාමුදුරුවෝ ඇහුවා 'වස් කාලෙන් පස්සෙ මෙහෙ වස්සාවාසික සිවුරු හැටියට මොනවද ලැබෙන්නෙ?' කියලා. 'එක වස්ත්‍රයක් ලැබෙණවා' යි කීව්වා. ඉතින් මේ උපනන්ද සක්‍යපුත්ත භාමුදුරුවෝ එතනට එන අදහස තියෙන්නා වගේ පෙන්නුම්

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

කරන්න තමන්ගේ පාවහන් සගල නියලා වෙන විහාරයකට වැඩියා. එතනදී ඇහුවා ‘කොහොමද මෙහේ වස් කාලයෙන් පස්සෙ මොනවද ලැබෙන්නේ?’ ‘සිවුරු දෙකක් ලැබෙණවා’යි කීවා. එතන හැරමිටිය තිබ්බා. තබලා වෙන විහාරයකට ගියා. එතනදී ඇහුවා ‘කොහොමද වස් කාලෙන් පස්සෙ මොනවද වස්සාවාසික හැටියට මේ සංඝයාවහන්සේලාට බෙදන්නේ?’ ‘සිවුරු තුනක් ලැබෙණවා’ යි කීවා. එතැන තමන්ගේ පැන් භාජනය තිබ්බා.

හතරවෙනි විහාරයකට ගිහිල්ලා ඇහුවහම, එතැන බලනකොට වස් කාලයෙන් පස්සෙ සිවුරු හතරක්, වස්ත්‍ර හතරක් ලැබෙණවා. ‘හොඳයි’ කියලා එතන වස් වසලා ඒ සංඝයාවහන්සේලාට, ගිහියන්ට හොඳට ධර්මදේශනා කළහම, ඒ අය බොහොම පිරිකර පූජා කළා මේ හාමුදුරුවන්ට. ඒ මදිවට මේ හාමුදුරුවො අර කලින් විහාර තුනටත් පණවිඩ ඇරියා ‘මම වස් කාලෙ එන බලාපොරොත්තු ඇතුළුවයි ඒවා තිබ්බේ. ඒක නිසා මට අයිතියි ඒ වස්සාවාසික සිවුරු’ කියලා ඒ පිරිකරත් ගෙන්ව ගත්තා.

එහෙම එකතු කරගෙන කරත්තයක අරගෙන වඩිනවා මේ උපනන්ද සකාපුත්ත හාමුදුරුවෝ. වඩින අතරේ අතරමග තරුණ භික්ෂුන්වහන්සේලා දෙනමක් තමන්ට ලැබුණු වස්ත්‍ර දෙකකුත්, වටිනා කම්බිලියකුත් බෙදගන්න බැරුව වාද කර කර ඉන්නවා ‘ඔබවහන්සේ ගන්න සිවුරු දෙක, මට කම්බිලිය’ කිය කියා ඔහොම වාද කර කර ඉන්න අතරේ මේ තෙරුන්වහන්සේ දැකලා ‘ආනේ අපට මේ අපේ ආරවුල බේරලා දෙන්න’ කීව්වහම උපනන්ද හාමුදුරුවො කියනවා ‘නැහැ ඔය කාණ්ඩෙම ඕක බේරගන්න’ කියලා. ‘නැහැ නැහැ අපට අමාරුයි. ඔබවහන්සේ මේක විසඳන්න’ කීව්වහම ‘එහෙනම් මං කියන වචනයේ හිටිනවද? මං කියන එක පිළිගන්නවද?’ ‘හොඳයි’ කීව්වට පස්සෙ උපනන්ද සකාපුත්ත හාමුදුරුවො අර දෙනමට වස්ත්‍ර දෙක දීලා ‘ධර්මදේශනා කරන මටයි අයිති’ කියලා ඒ කම්බිලිය අරගෙන වැඩියා.

අර භික්ෂුන්වහන්සේලා දෙනම මේ කාරණය බුදුරජාණන් වහන්සේට පැමිණිලි කළහම ඒක ආශ්‍රයෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ උපහාසාත්මක ධර්මදේශනාවක් පවත්වලා මේ උපනන්ද භික්ෂුවට නින්දා කරමින් මෙන්න මේ අපි මාතෘකා කළ ගාථාව වදළා.

අත්තානමෙව පයමං
පතිරූපෙ නිවෙසයෙ
අඵඤ්ඤමනුසාසෙය්‍ය
න කිලිසෙසය්‍ය පණ්ඩිතො

‘පළමුව තමා තමාව සුදුසු ප්‍රතිපත්තියෙහි පිහිටුවා ගන්නේය. ඉන්පසුව අනෙකාට අනුශාසනා කරන්නේය. එසේ කිරීමෙන් නුවණැත්තා අනුන්ගේ නින්දා ලැබීම වශයෙන් කිලිටි වීමට පත් නොවන්නේය’ කියන එකයි මේ පොඩි ගාථාවේ අදහස. ඉතින් එයින් අපට ජේනවා උපනන්ද සකාපුත්ත හාමුදුරුවෝ දුන්නේ බොහොම නරක ආදර්ශයක්.

බුද්ධ කාලයේ වැඩි වශයෙන්ම ධර්මකථා වල සඳහන් වෙන්නේ සංඝයාවහන්සේලා වස් කාලෙ කිට්ටු වෙනකොට බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් කර්මස්ථාන ලබාගෙන අරහත්විය දක්වාම ඇත පිටිසර තැනක් සොයමින් වඩිනවා. තැනක් සොයන බවවත් කියන්නේ නැහැ. ඉතින් යම්කිසි සැදහැවත් උපාසිකාවක් හෝ උපාසකයෙක් ‘ඔබවහන්සේලා කොහේද වඩින්නේ?’ කියලා දනමාන එහෙම දීලා ඇහුවහම ‘අපි මේ සප්පාය තැනක් - සුදුසු තැනක් සොයමින් යනවා’ කියලා ප්‍රකාශ කරනවා. එතකොට ඒ අය ස්වාමීන්වහන්සේ මේ වස් කාලෙ මෙහි වැඩවසන්න. අපි උපස්ථාන කරන්නම්’ කියලා ආරාධනා කරනවා. ඒ විදියට තමයි ඉතින් අර සංඝයාවහන්සේලාත් බොහොම ආදර්ශමත් අන්දමින් ඒ තුන් මාසය උග්‍ර ධූතංග ආදී ප්‍රතිපත්ති රකිමින් දැඩිව භාවනා කරලා, රහත් වෙලා අන්තිමට බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ප්‍රශංසාව ලබාගත්තේ. අන්න ඒකයි සාමාන්‍යයෙන් අර සංඝයාවහන්සේලාගේ ප්‍රතිපත්තිය හැටියට තිබුණේ.

නමුත් මේ උපනන්ද හිඤ්ඤාව වෙත විදියේ ආදර්ශයක් දුන්නේ. විහාරයෙන් විහාරයට ගියා වැඩියෙන් පිරිකර ලැබෙණ තැනක් සොයමින්. ගිහිල්ලා වැඩියෙන්ම ලැබෙණ තැන සොයාගෙන එතැන වස් වසලා අතියම් ආකාරයෙන්, නුසුදුසු ආකාරයෙන්, වංක විදියට අනිත් තැන්වලින් පිරිකර ලබාගෙන, ඒ මදිවාට අර පොඩි හාමුදුරුවන් දෙන්නගෙ කම්බිලියත් අරගෙන බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් නින්දාව ලබාගත්තා. ඔන්න ඔය ප්‍රතිපත්ති දෙකේ වෙනස ජේනවා.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ඉතින් මේ දෙකේ වෙනස අපට සලකාගන්න පුලුවන් වටිනා දේශනාවක් බුදුපියාණන් වහන්සේ පවත්වලා තිබෙනවා. ධම්මදයාද හික්කවෙ හවන - මා ආමිස දයාද කියලා. 'මහණෙනි, මගේ ධර්මයට දයාදකරුවන් වන්න. ආමිසයට දයාද කරුවන් නොවන්න' කියලා. ආමිසය කියන්නේ මය සිවුරු පිරිකර ආදී ද්‍රව්‍ය. ආමිස කියන එකේ සාමාන්‍ය තේරුම ඇම. මාලුවෝ අල්ලන්නන් දන්නේ ඒකෙන. ඒ වගේ දෙයක් තමයි මය පිරිකර ආදීය, අන්න අර වගේ ලෝභ, ගිජු පුද්ගලයට.

ඉතින් එයටත් වඩා අර ගාථාවේ කියන ආකාරයට මේ උපනන්ද හික්කුන්වහන්සේගේ බණ වලදී වැඩිය කියවෙන්නේ අල්පේච්ඡතාව ගැන. නමුත් අර සංඝයාවහන්සේලා උග්‍ර ප්‍රතිපත්ති රකින්න පිරිකර අනහරිනකොට ඒ ඔක්කොම එකතු කරගන්නවා. ඉතින් මය විදියට කරන්න පුරවාගෙන පිරිකර එකතුකරමින් යන භාමුදුරු කෙනෙක් බවයි පේන්නේ. ඒ ආමිසගරු. අන්න එතන තියෙන්නේ ආමිස දයාදය, බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ලබාගත්තු කෙනෙක්.

එක සිද්ධියක් නෙවෙයි සිද්ධි රාශියක් තිබෙනවා මේ උපනන්ද හික්කුන්වහන්සේ සම්බන්ධයෙන්. බුද්ධ කාලේ සිටි හොඳ භාමුදුරුවරුන්ගේ වර්තක් සටහන් වෙනවා, නරක භාමුදුරුවරුන්ගේ වර්තක් සටහන් වෙනවා. මය දෙකෙන් වැඩිය මේ කාලේ අනුගමනය කරන්නේ මොකක්ද කියන එක ටිකක් සැක සහිතයි. ඉතින් කොහොම නමුත් මේ උපනන්ද භාමුදුරුවන්ගේ තවත් ප්‍රවෘත්ති කිහිපයක් තිබෙනවා. ඒවා ආදර්ශයට ගන්න නෙවෙයි මේකට අදළ නිසා කියනවා මිසක්. තවත් ඒ විදියේ සිද්ධියක් සඳහන් වෙනවා විනය පිටකයේ. එක අවස්ථාවක මේ උපනන්ද තෙරුන්වහන්සේ පසේනදී කොසොල් රජ්ජුරුවන්ගේ වස් ආරාධනාව පිළිගත්ත. ඒත් යම්කිසි විහාරයක වස් වසන්නයි ඒ ආරාධනාව පිළිගත්තේ, එහෙම නැත්නම් පොරොන්දු වුණේ. පොරොන්දු වෙලා ඒ විහාරයට යන අතරමගදී වෙන විහාර දෙකකට ගියහම දැනගන්න ලැබුණා එතන වැඩියෙන් සිවුරු ලැබෙන බව. ඊළඟට ඒ විහාර දෙකෙයි වස් වැසුවේ.

මේක දැනගෙන පසේනදී කොසොල් රජ්ජුරුවෝ බොහොම හිත නරක් කරගෙන විවේචනය කලා. 'ශාක්‍යපුත්ත ශ්‍රමණයන්වහන්සේලා මේ විදියේ වැඩ කරනවාද? පොරොන්දු කඩන අය. භාග්‍යවතුන්වහන්සේ බොරු කීමෙහි ආදීනව මේ තරම් ප්‍රකාශ කරලා තියෙද්දී, මේ වගේ වැඩක් කරනවාද?' කියලා. මේ කාරණය සංඝයාවහන්සේලා ගිහිල්ලා

බුදුරජාණන් වහන්සේට පැමිණිලි කළහම බුදුරජාණන් වහන්සේ අර උපනන්ද භික්ෂුන්වහන්සේ ගෙන්වලා 'මෝස පුරිස' - 'භිස පුරුෂයා' කියලා නිග්‍රහ කරලා ශික්ෂා පදයකුත් පැනෙව්වා.

තවත් ඒ විදියේ සිද්ධියක් සඳහන් වෙනවා. ඒක ඊටත් වඩා තරමක් භාසාජනක වගේ දෙයක් බැලුවහම. මේ උපනන්ද භික්ෂුන්වහන්සේ, අර කලින් කිව්වා වගේ බොහොම දක්ෂ විදියට ධර්මදේශනා කරන නිසා එක්තරා සිටු පුත්‍රයෙක් වරක් ඇවිල්ලා මේ භාමුදුරුවන්ගෙන් බණ අහලා පැහැදිලි පැවරුවා 'ස්වාමීන් වහන්ස, අප වගේ කට්ටියට පුලුවන් ඕනම දෙයක් සපයන්න. ඔබවහන්සේගේ සිවුපසයට අදාළ ඕන දෙයක් කියන්න' කිව්වා. එතකොට මේ උපනන්ද භාමුදුරුවෝ කියනවා 'හොඳයි එහෙම දෙන්න කැමතිනම් මට ඔන්න ඔය උතුරු සඵව දෙන්න'යි කිව්වා. මේ සිටු පුත්‍රයා පෙරවාගෙන ඉන්න උතුරු සඵවයි ඉල්ලන්න. එතකොට මේ සිටුපුත්‍රයා කිව්වා 'මේ අපි සමාජයේ පිළිගත්තු අය. එක වස්ත්‍රයකින් යාම අපට මදිකමක්. ඒක නිසා ස්වාමීන්වහන්සේ ටිකක් ඉවසන්න. මම ගෙදර ගිහිල්ලා මේ වගේ එකක් නෙවෙයි මිටත් වැඩිය වටින එකක් හරි එවන්නම්' නැහැ, බේරෙන්න බැරිවුණා උපනන්ද භික්ෂුන්වහන්සේගෙන්. දෙවෙනි වරටත් ඉල්ලුවා. දෙවෙනි වරටත් අර සිටු පුත්‍රයා කිව්වා 'අනේ මට ටිකක් අමාරුයි එහෙම පාලෙ යන්න' කියලා. ඒත් ඇහුවේ නැහැ. තුන්වෙනි සැරේටත් අර වගේම උපනන්ද භික්ෂුන්වහන්සේ ඒ ඉල්ලීම කළා. සිටු පුත්‍රයා ඒ වෙලාවේ දෙන්න බැරි කාරණය කිව්වහම 'එහෙනම් මේ නොදෙන්න ලැස්තිවෙලා මොකටද පවරන්නේ?' කියලා නිග්‍රහ කළා.

ඉතින් බැරිම තැන ඒ පීඩාව ඉවසගන්න බැරිව අර සිටු පුත්‍රයා උතුරු සඵව පූජා කළා උපනන්ද භික්ෂුන්වහන්සේට. ඉතින් පාලේ යනකොට මිනිස්සු අහනවා 'මොකද මේ ඔබතුමා අද එක වස්ත්‍රයකින්?' ඉතින් ඔන්න කතන්දරේ කිව්වා. ඊළඟට මිනිස්සු ඕක ගැන විවේචන පටන්ගත්තා ශාක්‍යපුත්‍ර ශ්‍රමණයන් දැඩි ආසාවත් ඇති අය, අල්පේච්ඡතාවක් නැහැ ඒගොල්ලෝ අතර, මේ විදියේ වැඩ කරනවා කියලා. ඔය කතාව ගියාට පස්සෙ බුදුරජාණන් වහන්සේ ආයෙත් උපනන්ද භික්ෂුන්වහන්සේ ගෙන්වලා 'මෝස පුරිස' කියලා හොඳටම නිග්‍රහ කරලා ශික්ෂා පදයකුත් පැනෙව්වා. ඉතින් ඔය විදියේ සිද්ධි ගණනාවක් සිවුපසය හා සම්බන්ධව උපනන්ද භික්ෂුන්වහන්සේ සම්බන්ධව සඳහන් වෙනවා. ඒ කඵ පැත්ත.

ඊළඟට වටිනා ආදර්ශ සහිත අනිත් පැත්ත බලමු. ඒවා තමයි ඇත්ත වශයෙන් හිතන්න තියෙන්නෙ, වඩා අගය කරන්න තියෙන්නෙ. කවුරුත් දන්නවා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙ උපස්ථායක ආනන්ද මහාස්වාමීන්වහන්සේ. උන්වහන්සේ කොටින්ම කියතොත් උපස්ථායක තනතුර පවා බුදුරජාණන් වහන්සේගෙන් ලබාගත්තෙ එක්තරා පොරොන්දුවක් ඇතුළුව. 'භාග්‍යවතුන්වහන්සේගෙන් මට සිවුරු එපා. සිවුරු නොදෙනවානම් මං උපස්ථාන කරනවා' කියලා. වෙන කෙනෙක්නම් ඒවා බලාපොරොත්තුවෙන් උපස්ථාන කරන්නෙ. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ කොයි තරම් ආදර්ශවන්ද කියතොත් ඒවාත් ප්‍රතික්‍ෂේප කලා.

ඒ වගේම මේ කියන සිද්ධිය සිද්ධ වුණේ ඇත්ත වශයෙන් බුද්ධ පරිනිර්වාණයෙන් පස්සෙ. බුදුරජාණන් වහන්සේගේ පරිනිර්වාණයෙන් පස්සෙ ඒ ආදහන කටයුතු අවසාන වුණාට පස්සෙ ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ එක්තරා විනය කර්මයක් කිරීම සඳහා - ඒ විස්තර මෙතනට අවශ්‍ය නැහැ - කොසඹූ නුවරට වැඩම කලා. සඟ පිරිසකුත් එක්ක. වැඩමකරලා ඒ උදේනි රජ්ජුරුවන්ගෙ උයන කිට්ටුව ගසක් මුළු වැඩ උන්නා. මේ වෙලාව වෙනකොට උදේනි රජ්ජුරුවෝ තමන්ගේ අන්තඃපුර ස්ත්‍රීන් එක්ක උයනේ ගතකරනවා. ඒ අන්තඃපුර ස්ත්‍රීන්ට අහන්න ලැබුණා ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ වැඩමකරලා තියෙන බව. ඒ අවදියේ මව් පක්‍ෂය විශේෂයෙන්ම ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට ඒ හික්‍ෂුණි ශාසනය ඇති කළ නිසා විශේෂ ලැදියාවක් තිබුණා. ඒ නිසා 'අපේ ආචාර්යයන්වහන්සේ ඇවිත් ඉන්නවා' කියලා රජ්ජුරුවන්ගෙන් අවසර ලබාගන්නා ගිහිල්ලා බණ අහන්න.

ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේගෙන් බණ ඇහුවට පස්සෙ බොහොම පැහැදිලි අන්තිමට උතුරු සළ පන්සියක් ඒ අන්තඃපුර ස්ත්‍රීන් ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට පූජා කලා. ආපසු රජ්ජුරුවෝ ළඟට ආවට පස්සෙ මේ අන්තඃපුර ස්ත්‍රීන්ගෙන් අහනවා රජතුමා 'කොහොමද? ආනන්ද භාමුදුරුවෝ හම්බවෙන්න ගියාද?' 'එසේය මහරජ' කිව්වහම 'බණ අහලා මොනවත් පූජා කළේ නැද්ද?' 'අපි උතුරු සළ පන්සියක් පූජා කලා' කියලා පිළිතුරු දුන්නා. ඒක ඇහුවම රජ්ජුරුවෝ කල්පනා කරනවා 'මේ ආනන්ද භාමුදුරුවන්ට මොනවා කරන්නද මෙව්වර සිවුරු ගොඩක්? රෙදි වෙළෙඳමක් පටන්ගන්නවද? රෙදි කඩයක් අරින්නද?' 'රෙදි සාප්පුවක් අරින්නද?' කියලා රජ්ජුරුවෝ බොහොම විවේචනාත්මක

විදියේ සිතිවිල්ලක් ඇතිකරගෙන ඔන්න ආනන්ද හාමුදුරුවෝ හම්බවෙන්න ගියා.

රජ්ජුරුවෝ අහනවා 'ස්වාමීන්වහන්සේ හම්බවෙන්න අපේ අන්තඃපුර පිරිස ආවද?' එහෙම අහලා ඊළඟට අහනවා 'මොකවත් පූජා කළාද?' 'සිවුරු පන්සියක් පූජා කලා' කිව්වා. 'ස්වාමීනි, ඔය සිවුරු පන්සියෙන් මොකක්ද කරන්නෙ - ඔව්වර සිවුරු වලින්?' එතකොට කිව්වා 'අපි යම් සංඝයාවහන්සේලාගේ සිවුරු දුර්වලනම් ඒ සංඝයාවහන්සේලා හා බෙදගන්නවා මේ සිවුරු ටික'. එතකොට රජ්ජුරුවෝ අහනවා 'හොඳයි ඒ හාමුදුරුවරුන්ගේ පරණ සිවුරු වලට එතකොට මොකද කරන්නෙ?' 'ඒවා අපි ඇඳ ඇතිරිලි වශයෙන් පාවිච්චි කරනවා'. 'එතකොට අර පරණ ඇතිරිලි වලට මොකද කරන්නෙ?' 'අපි ඒවා කොට්ට උර හැටියට පාවිච්චි කරනවා'. 'ඒ පරණ කොට්ට උර වලට මොකද කරන්නෙ?' 'ඒවා බුමුතුරුණු, බීම එලන අතුරණ හැටියට පාවිච්චි කරනවා'. 'එතකොට ඒ පරණ බුමුතුරුණු වලට මොකද කරන්නෙ?' 'අපි ඒවා පාපිසි හැටියට පාවිච්චි කරනවා'. 'ඒ පරණ පාපිසි වලට මොකද කරන්නෙ?' 'ඒවා අපි දූලි පිසදන රෙදි කඩවල් හැටියට පාවිච්චි කරනවා'. එතකොට ඒ පරණ - අපි දැන් පාංකඩ කියලා කියන්නෙ - 'පරණ රෙදිකඩ, ඒවාට මොකද කරන්නෙ?' 'ඒවා අපි මැටි එක්ක අනලා - දැන් මේ කාලෙ ඔය වර්ච්චි ගෙවල් වල ගොම පිරිබදගන්නවා කියලා කියනවනේ. ඒ කාලෙ ඒ වගේ - 'මැටි එක්ක අනලා පිරිබදගන්නවා'. ඒ කියන්නෙ අර බදම වගේ ආලේප කරන්න ගන්නවා.

උදේනි රජ්ජුරුවෝ බොහොම සතුටු වෙලා 'මේ ශාකාපුත්‍ර ශ්‍රමණයන් කිසිදෙයක් අපතේ යවන්නෙ නැහැ. හැම දෙයක්ම නියම ප්‍රයෝජනය ගන්නවා, අල්පේච්ඡයි, ගබඩා කරන්නෙ නැහැ' කියලා පැහැදිලි අර ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේට තවත් සිවුරු පන්සියක් පූජා කලා. ඔන්න ආදර්ශවත් කථාවක් ඒ ආනන්ද වර්තය.

ඒ වගේම ඊටත් වඩා මේ ශාසනයේ අල්පේච්ඡතා ආදී ඒ ගුණාංග සම්බන්ධයෙන් උත්කාෂ්ටම ආදර්ශය ලැබුණේ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේගෙන්. උන්වහන්සේගේ ගුණ ස්කන්ධය කොයිතරම්ද කියතොත් බුදුරජාණන් වහන්සේ, බොහොම අවස්ථා වල ඒ මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේට ප්‍රශංසා කරලා තිබෙනවා. සමහර වෙලාවට ආරාධනා කරනවා 'මේ හික්කුන්ට ධර්මය දේශනා කරන්න

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

කාශ්‍යප. අනිත් අයට අවවාද කරනවානම් එක්කො ඔබ, එක්කො මම. අපි දෙන්නා විතරයි සුදුසු කියලා ඒ තරමට පුදුම විදියට. භාග්‍යවතුන්වහන්සේගේ සිවුර පවා මාරු කරගත්තා මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ එක්ක. එක් අවස්ථාවක මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ තුළ තියෙන සන්තුෂ්ටිතා ගුණය, අල්පේච්ඡ ගුණය ප්‍රශංසා මුඛයෙන් වර්ණනා කළා.

මේ අල්පේච්ඡ ගුණය කියන්නේ ආසාවන් අඩුව. අපි දන්නවා සංඝයාවහන්සේලා කියන්නේ ගිහි සැපත් අතහැරලා පැවිදි වෙලා නිවන් බලාපොරොත්තුවෙන්, ගිහි පින්වතුන්ගෙන් ලැබෙන සිවුපසයෙන් යැපෙන අය. එතකොට උන්වහන්සේලාගේ සාමාජික යුතුකමක් හැටියටත් දක්වලා තියෙනවා අල්පේච්ඡතාව, අඩු ආසාවන් ඇති බව. එපමණක් නොවෙයි උන්වහන්සේලාගේ ප්‍රතිපත්ති රැකීමටත්, ආසාවන් අඩුකරගැනීම - තණ්හාව නැතිකරගැනීමටත් - අර අල්පේච්ඡ ප්‍රතිපදාව උපකාර වෙනවා. මෙන්න මේ කාරණා ගැන විශේෂයෙන්ම බුදුපියාණන් වහන්සේ, මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ හුවා දක්වුවා, ඉදිරිපත් කළා, සංඝයාට පෙන්වුවා මෙන්න මේ වගේ වටිනා ගුණ තියෙනවා මේ මහාකාශ්‍යප තුළ කියලා.

එක අවස්ථාවකදී සංඝයාවහන්සේලාට ප්‍රකාශ කරනවා 'මහාකස්සප මෙන්න මේ වගේ කෙනෙක්. ලැබෙන රළු හෝ සිනිඳු හෝ කවරනම් සිවුරකින් වුවත් සැහීමකට පත්වෙනවා. සන්තුෂ්ටි ගුණයයි කියන්නේ. ලද දෙයින් සතුටුවෙනවා. හොඳ සිවුරුම තෝර තෝර යන්නේ නැහැ. ලැබෙන රළු හෝ සිනිඳු හෝ සිවුරකින් සතුටුවෙන ගුණය මහාකාශ්‍යප තුළ තියෙනවා. ඒ වගේම මහාකාශ්‍යප ඒ ගුණය ගැන අනිත් අයටත් වර්ණනා කරනවා. ඒ කියන්නේ තමා තුළ තියෙන අල්පේච්ඡ ගුණයයි ඒ වර්ණනා කරන්නේ. මේක වටිනා ගුණයක්. ඒකේ ආනිශංස දුටුවා. ඒ නිසා ඒක අනිත් අයටත් - දැන් මේ කාලේ කියන්නේ - රෙකමදරු කරනවා කියලා, අන්න ඒ වගේ කියා හිටියා මේකේ ගුණය, මේ වගේ ආනිශංස තියෙනවා කියලා.

එපමණක් නොවෙයි ඊළඟට තුන්වෙනි කාරණය හැටියට දක්වනවා තමන්ට සිවුරු නොලැබෙනකොට එයින් පීඩාවට පත්වුණේ නැහැ. තමන්ට නොලැබුණයි කියලා හිත නරක් කරගත්තේ නැහැ. ඒ වගේම සිවුරු ලබාගැනීමට නුසුදුසු ක්‍රියාමාර්ග ගන්නේ නැහැ අර උපනන්ද හික්කු වගේ. නුසුදුසු ක්‍රියාමාර්ග - මිථ්‍යා ආදීව කියන්නේ -

වැරදි ජීවිකා ක්‍රම වලට බහින්නේ නැහැ සිවුරු නැතිවෙනකොට. ඊළඟට සිවුරු ලැබුණට පස්සෙන් ඒ පිළිබඳ ගිණු බවක් නැතුව, දැඩි ඇල්මක් නැතිව නිවන් අදහසින් යුක්තව ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරමින් ඒ විදියට පාවිච්චි කරනවා කියලා සිවුරු පිළිබඳව මහාකාශාප මහරහතන් වහන්සේගේ ගුණස්කන්ධය ඇතැම් අවස්ථා වල බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළා.

ඒ වගේම මහාකාශාප මහරහතන් වහන්සේ පිළිබඳවම තවත් අවස්ථාවක මේ යුගයට ඉතාමත්ම වැදගත් කාරණයක් දක්වනවා. ධර්මදේශනාව කියන එකේ දෙපැත්තක් දක්වනවා, පිරිසිදු ධර්මදේශනාවත්, අපිරිසිදු ධර්මදේශනාවත් කියලා දෙකක්. පිරිසිදු ධර්මදේශනාව එතනදී බුදුරජාණන් වහන්සේ විස්තර කරන්නේ මහාකාශාප මහරහතන්වහන්සේ ආදර්ශ කරගෙනමයි. ඉස්සෙල්ලම කියනවා අපිරිසිදු ධර්මදේශනාව ගැන. අපිරිසිදු ධර්මදේශනාව පෙන්නුම් කරන්නේ මෙහෙමයි. යම්කිසි හික්‍ෂන්වහන්සේ නමක් පිරිසකට බණ කියනකොට හිතනවා 'මේ පිරිස හොඳට බණ අහලා ඉවරවෙලා එයින් පැහැදිලා මට ඒ පැහැදීමට අනුකූලව යම් යම් පිරිකර ආදිය පූජා කරවා', කියලා ආත්මාර්ථකාමී අදහසකින් ධර්මදේශනා කරනවා. අන්න ඒක අපිරිසිදු ධර්මදේශනාව හැටියට දක්වනවා.

පිරිසිදු ධර්මදේශනාව දක්වන්නේ මෙහෙමයි. යම්කිසි සංඝයාවහන්සේ නමක් ඒ පිරිසට ධර්මය දේශනා කරන්න කලින් හිතනවා 'මේ බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මය ස්වකෘතිය, සන්ද්ධිකය, අකාලිකය, එහිපසස්සිකය, ඔපනයකය, පච්චතං වෙදිතබ්බ වික්‍ෂාභී කියන ගුණ සමුදයක් තියෙන ධර්මයක්. මේක මෙලොවම අත්දැකිය හැකි, කල් නොයවා ප්‍රතිඵල ලබාගතහැකි, 'එව බලව' කියන ගුණය ඇති එකිනෙකට ඉදිරියට ගෙනයාමේ ශක්තිය ඇති - නුවණැත්තන් විසින් තමතමන්ටම ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගතහැකි විදියේ - ධර්මයක් කියලා ඒ ධර්මයේ වටිනා ගුණය ගැන සිතනවා. ඒ වගේම මේ අය ධර්මය අහලා හොඳට තේරුම් ගනිත්වා! තේරුම් අරගෙන ඒ ප්‍රතිපත්තියට නැඹුරුව ක්‍රියාකරලා මේ ධර්මය ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගනිත්වා! කියලා ඒ විදියට කරුණාවෙන් යුක්තව, දයාවෙන් යුක්තව ඔවුන් කෙරෙහි අනුකම්පාවෙන් යුක්තව ධර්මය දේශනා කරනවා. අන්න ඒ තමයි පිරිසිදු ධර්මදේශනාව.

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

එතකොට අර උපනන්ද භික්ෂුව කළේ අපිරිසිදු ධර්මදේශනාවක්. මහාකාශ්‍යපාදී ඒ ස්වාමීන්වහන්සේලා කළේ පිරිසිදු ධර්මදේශනාවක්. එපමණකින් ඒ කාරණයන් තේරුම් ගන්න පුළුවන්.

ඉතින් ඔය විදියේ සිද්ධි ආශ්‍රයෙන් අපි හිතාගන්නට ඕන මේ ශාසනය පැවතීමට ඇත්ත වශයෙන්ම ධර්මදේශනාව කියන එක අවශ්‍යයි. දැන් මේ පවත්වන්නෙන් ධර්මදේශනාවක්. මේ ධර්මදේශනාවේ සද්දේ මදි නිසා ටික වෙලාවක් අපට සද්දේ වැඩිකරගන්න මේ යන්ත්‍රය හරිගස්සාගන්නකනුත් ඉන්න සිද්ධවුණා. නමුත් ඇත්ත වශයෙන් අපි මේ කාලීන අවශ්‍යතා අනුව එහෙම කළාට මොකද, නියම ධර්මදේශනාවනම් නිහඬ බණ. මොකක්ද නිහඬ බණ කියන්නේ? අපි ඒක දැන් තේරුම් කරන්න බලමු. නිහඬ බණ කියන්නේ වරිතාදර්ශ. අන්න කොටින්ම කියතොත් මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ තමන් ගුණවත්තයෙක් කියලා කිය කිය ගියේ නැහැ. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ පැත්තට ඇඟිල්ල දික් කරලා පෙන්නුවා අන්න බලන්න කියලා. ඒ අර නිහඬ බණ. එතකොට මේ සමාජයට දැන් අවශ්‍ය වෙලා තියෙන්නේ නිහඬ බණ. ඔය හඬ නැගෙන බණවලට තමයි හුඟක් අය ඇදෙන්නේ. ඒක ස්වාභාවික දෙයක්. නමුත් මේ හඬ සමහරවිට බොල් හඬක් වෙනවා ඒක අර ප්‍රතිපත්තියත් එක්ක යන්නේ නැත්නම්. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ප්‍රකාශ කළේ තමාට යම්කිසි ප්‍රතිපත්තියක පිහිටුවාගෙනයි අනිත් අයට අවවාද කරන්න ඕනේ. එහෙම නැත්නම් කිලිටි වෙනවයි කිව්වේ, නින්ද ලැබීම වශයෙන් කිලිටි වෙනවා.

දැන් කාලෙ මේකට නොයෙකුත් නිදර්ශන තියෙනවා. ඇතැම් කෙනෙක් ඒ ප්‍රකාශ කරන ධර්මය අනුව තමන්ගේ ජීවිතය පැවැත්වෙන්නේ නැති නිසා ධර්මය විකෘත කරනවා. ඒක දැන් බහුලව සිද්ධ කෙරෙනවා. ධර්මය නොපිට හරවනවා. කණපිට හරවනවා. මේක කිව්වට අමුත්තක් හිතන්න එපා, ඔය සුරාමෙරය මජ්ඣිමනිකායා කියන එක ඔය භාසාජනක හැටියට මධ්‍යම ප්‍රමාණයට ගත්තහම හොඳයි කියලා කියනවා ඇහෙනවා. ඔය විදියේ විස්තර විග්‍රහ කිරීම අපි ඒ කාලෙ භාසාජනක හැටියට සැලකුවට ඒ කතා සමහරු ඇත්තයි කියල ගන්න යුගයක් මේ. අන්න ඒ විදියට පුදුම අන්දමින් ධර්මය විකෘත කෙරිගෙන යනවා. ඒකට හේතුව මේ වටිනා අතක්කාවචර ධර්මය තනිකර තර්කයටම නැඹුරු කරලා, තමන්ගේ ජීවිතයෙන් වෙන්කරලා හදරලා, ශාස්ත්‍රීය හැටියට විග්‍රහ කරලා ඉදිරිපත් කරන්න පටන්ගන්නවා

ප්‍රතිපදාවට බහින්නෙ නැතුව. ඊට වඩා වටිනවා අන්න අර කියාපු නිහඬ බණ. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ මහාකාශ්‍යප වර්තය හුවාදැක්වුවේ. උන්වහන්සේට විශේෂ ගෞරවයක් සංඝයා ඉදිරියේ ඉදිරිපත් කළේ. මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ අනාගත ජනතාවට - ඒකට යෙදෙන ශාසනික වචනය පශ්චිමා ජනතා. ඒ කියන්නෙ අනාගත පරපුර. අනාගත සඟ පරපුරට ආදර්ශයක්. ඒක නිසා බුදුපියාණන් වහන්සේ නිරන්තරයෙන්ම මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේට ප්‍රශංසා කළා පමණක් නෙවෙයි, මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ වැඩිය බණ කිය කියා යන කෙනෙක් නෙවෙයි, තමන්ගේ ප්‍රතිපත්තිය හරියට රකිනවා. ඒ නිසා බොහොම අවස්ථා වල බුදුපියාණන් වහන්සේම ආරාධනා කරනවා 'මහා කාශ්‍යප මේ භික්ෂුන්ට ධර්මය දේශනා කරන්න' කියලා. සමහර අවස්ථා වල මහාකාශ්‍යප මහරහතන්වහන්සේ කියනවා 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මේ භික්ෂුන් බොහොම නොහික්මුණු අය' කියලා ඒ විදියට පළමුවෙන්ම නොසතුව ප්‍රකාශ කරනවා. ඒ තරම් උග්‍ර විදියට ප්‍රතිපත්ති රැක්කා. නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අර තරම් ගෞරවයක් ලැබුණේ අනාගතයේ අන්න අර වර්තාදර්ශයෙන් නිහඬ බණක් වෙන නිසා.

ඒ විදියට අපි කල්පනා කරන්න ඕන අපේ ප්‍රචිත තරමින්. දැන් ලෝකයට ඕන වෙලා තියෙන්නෙ, සමාජයට ඕන වෙලා තියෙන්නෙ අන්න අර කියාපු වර්තාදර්ශයයි. ඒ නිහඬ බණයි. කලින් අවස්ථා වලත් සවිස්තරව දැක්වූ මීට අදළ ධර්ම කථාවක් තියෙනවා. ආනන්ද ස්වාමීන්වහන්සේ බුදුපියාණන් වහන්සේගෙන් අහනවා 'භාග්‍යවතුන් වහන්ස, මල් සුවඳ, සඳුන් සුවඳ තවරලා හා කෝලිත ආදී ඒ සුවඳවල් ඒ වගේම මුල් වල සුවඳ, අරටු වල සුවඳ ඔය කොයි ඒවාත් යටි සුළඟට මිසක් උඩු සුළඟට යන්නෙ නැහැ. උඩු සුළඟට යන සුවඳකුත් තියෙනවද?' කියලා, බුදුපියාණන් වහන්සේ කියනවා 'තියෙනවා' 'මොකක්ද ඒ?' 'යම්කිසි ගමක හෝ නියම් ගමක හෝ නගරයක හෝ ස්ත්‍රියක් හෝ පුරුෂයෙක් සිටිනවා බුදුන් සරණ ගිහිල්ලා, දහම් සරණ ගිහිල්ලා, සඟුන් සරණ ගිහිල්ලා, ප්‍රාණඝාතයෙන්, අදින්නාදනාදී පංචශීලය පිළිබඳ ඒ වැරදි ක්‍රියා වලින් වැළකිලා. ඒ වගේම නොමසුරුව පරිත්‍යාගශීලීව ගිහි ජීවිතය ගතකරනවා. අන්න ඒ පින්වතා පිළිබඳව ශ්‍රමණ බ්‍රාහ්මණයින් අතරත්, ජනතාව අතරත්, දෙවියන් අතරත් ගුණ රාවයක් පැතිරෙනවා. ඒ ගාථාවේ තියෙන්නෙ න පුඤ්ඤ ගනෙධා පටිච්චානමෙති. මල් සුවඳ උඩු සුළඟට යන්නෙ නැත. බුදුපියාණන්

වහන්සේ එතනදී ප්‍රකාශ කරනවා සතං ව ගනෙධා පටිවාතමෙනි, නමුත් සත්පුරුෂයන්ගේ සුගන්ධය, ගුණ සුවඳ, සිල් සුවඳ උඩු සුළඟටත්, යටි සුළඟටත් ඒකාකාරයෙන් හමනවා කියලා. ඒ කිව්වෙන් අර වර්තාදර්ශය පිළිබඳ කථාන්තරයයි. දැන් බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ධර්මයේ නිතරම කළ පැත්තයි සුදු පැත්තයි දෙකම දක්වනවා. බොහෝ විට කළ පැත්ත ඉස්සෙල්ලා දක්වනවා. දැන් මෙතනදීත් කලින්ම කිව්වෙ අපිරිසිදු ධර්මදේශනාව ගැනෙන. කළ පැත්ත චිත්‍රනය කරලා ඉවරවෙලා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඊළඟට අර සුදු පැත්ත පෙන්වුම් කරන්නෙ. එතකොට අර කළ විල්ලුද පසුබිමක, සුදු තිතක්, සලකුණක් තිබ්බා වගේ කැපිලා ජේනවා.

ඒ වගේ අර කළ පැත්ත තමයි උපනන්ද ශාකා පුත්‍ර භික්ෂුන්වහන්සේ චිත්‍රනය කළේ. මේ කියන සිද්ධි සිද්ධවුණේ ශාසනික වශයෙන් මෙන්න මේ වගේ කාලෙකයි. මේ වගේ කාලෙකයි කියලා කිව්වහම මේ පින්වතුන් වෙන විදියටත් හිතන්න පුළුවන්. මේ සංඝයාවහන්සේලාගේ ජීවිතයේ වැදගත් කාලයක්. අපි අදින් ඉවර කරන්නේ වස්සාන සෘතුව කියන වස් සාර මාසයයි. වස් භාර මාසයෙන් අවසාන මාසය හැටියට සැලකෙන පසුගිය වප් පෝයෙ ඉඳලා මේ ඉල් පෝයෙන් අවසාන වෙන මාසය හැදින්වෙන්නෙ චීවර මාසය නමින්. මේ චීවර මාසය තමයි බොහෝ තැන් වල ඔය කයින් පින්කම් ආදිය පැවැත්වෙන්නේ. සංඝයාවහන්සේලාට සිවුරු පිරිකර ආදිය පූජා කෙරෙන්නේ.

අන්න ඒ වගේ යුගයක, ඒ වගේ කාල සීමාවක සිද්ධියකුයි මේ අපි අද මාතෘකාව විදියට ගත්තෙ. ඒ නිසා කීප පැත්තකින්ම කාලීන වෙන්න පුළුවන්. ඉතින් කොහොම නමුත් අපි කල්පනා කරන්නට ඕන බුද්ධශාසනයේ වටිනා හරය ගන්න බලාපොරොත්තු වෙනවානම් ආමිස ගරු වෙන්න නරකයි. ධම්ම ගරු වෙන්න ඕනෙ. ආමිස ගරුක වීම කියන්නෙ අන්න අර ඇමට ඇදිලා යන එක. මොකක්ද ඇම? චීවර, පිණ්ඩපාන, සේනාසන, ගිලානප්පච්චය. ඔය ඇම ගිලින්න වෙනවා මේ ජීවිතය පවත්වාගැනීමට. නමුත් ඒක පරිස්සමින් ගිලිය යුතු නිසා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ සිවුපසය පිළිබඳව ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කරලා, නුවණින් සලකලා බලලා පරිහරණය කරන්න කියලා සංඝයාවහන්සේලාට වදරලා තියෙන්නෙ. ඒක දක්වන්නෙ භාවනාවක් හැටියට.

ශීලය ගැන කියනකොට ප්‍රාතිමෝක්‍ෂ සංවර, ඉන්ද්‍රිය සංවර, ආජීව පාරිශුද්ධි, පච්චය සන්තිස්සිත ශීලය යනුවෙන් සඳහන් වෙනවා. පච්චය සන්තිස්සිත ශීලය කියන්නේ අර සිවුපසය හා සම්බන්ධ ශීලය. ඒකට අදළයි සිවුපසය පිළිබඳව ප්‍රත්‍යාවේක්‍ෂා කිරීම. ඒ කියන්නේ නුවණින් සලකලා බලලා මේ සිවුපසය මේ විදියේ දෙයක්, පට්ඨි, ආපො, තෙජො, වායො කියන ධාතු හතරෙන් හැදුණ දෙයක්. සිවුර, පිණ්ඩපාත ආදී කොයි දේවල් වුණත් හැම එකක්ම මේ ධාතු හතරෙන් සකස්වුණු දෙයක් කියලා හිත උපේක්‍ෂාවට ගන්නවා. ඊළඟට මෙව්වා මේ කුණු ශරීරයට ඇතුළු වුණොට පස්සෙ ඇතිවන තත්ත්වය, එහෙම නැත්නම් ශරීරයේ තැවරුණොට පස්සෙ දැඩිය ආදියෙන් විවරය කිලිටි වෙන හැටි.

මේ විදියට කල්පනා කරලා ඒක භාවනාවට නගනවා. ඒක තුළින් කෙරෙන්නේ මොකක්ද? ඒක දක්වන්නේ ඥාන සංවරය නමින්. ඥාන සංවරය කියන්නේ නුවණ උපකාර කරගෙන සංවර කරගන්නවා. දැන් නිගණ්ඨයොනම් මේවා තුළ තණ්හාව වැඩිවෙයි, ආසාව වැඩිවෙයි කියලා වස්ත්‍ර නොඇඳීම හිටියා. ඒක අන්තයට යාමක්. බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒ අන්තයට ගියේ නැහැ. මේ පින්වතුන් දන්නවනේ සිවුරක් මහණකොට කඩ කරලා මහන්නේ ඒ වස්ත්‍රයේ වටිනාකම අඩු කරන්න. ඊළඟට පඩු ගහන්නේ දුර්වර්ණ කරන්න. ඔය විදියේ දේවල් වලින් ඒවාට තියෙන ආසාව, ගිජුකම අඩු කර ගැනීමයි බලාපොරොත්තුව.

අපි මේ ගිහි ජීවිතයෙන් මහණකමට එනකොට මහා ආසා පොදියක්, තණ්හා පොදියක් අරගෙනයි එන්නේ. එතකොට මේවා අඩු කිරීම මිසක්, මේවාට තව තවත් රුකුල් දීම නෙවෙයි කරන්න ඕනේ සංඝයාවහන්සේ කෙනෙක්. ඒවා අඩුකරගන්න, ආසාවල් අඩුකරගන්න උත්සාහ කරන්න ඕන. ඒකයි අල්පේච්ඡතාව කියන්නේ. සන්තුෂ්ටිතාව කියන්නේ ඒකත් එක්කම යන, ලද දෙයින් සතුටුවීමේ ගුණය. ඒක වටිනාම දෙයක්. ඒකයි අපිච්ඡතායං ධම්මො - මේ ධර්මය අල්පේච්ඡයන් සඳහායි කියලා දේශනා කරලා තියෙන්නේ. සන්තුට්ඨායං ධම්මො - මේ ධර්මය ලද දෙයින් සතුටුවන හික්‍ෂුච සඳහායි. ධර්මය එබන්දන් සඳහායි කියලා දක්වන්නේ ඒ ගුණයේ වටිනාකම මතුකර දීමටයි.

ඒ ආදර්ශය ඉහළම මට්ටමින් ලැබෙන්නේ අර මහාකාශ්‍යප වර්තයෙන්. අතීතයේ ආදර්ශයට ගතයුතු සංඝයාවහන්සේලාගේ වර්යාවත්, ආදර්ශයට ගතයුතු ගිහි පින්වතුන්ගේ වර්යාවත් ආදර්ශයට

ගන්න ඕන. අනේපිඬු සිටාණන්, චිත්ත ගහපති ආදී ශ්‍රේෂ්ඨ අය හිටියා. තව බොහොම අය හිටියා ඒ අතීතයේ මාර්ගඵලලාභි වටිනා ජීවිත ගතකළ අය. අනේපිඬු සිටාණන්ගේ කථාන්දරය මේකට අදාළ එකක් නොවුණත් අපට මේ අවස්ථාවේදී මතක් කරගැනීම වටිනවා.

අනේපිඬු සිටාණන් කියන්නේ අනාථපිණ්ඩික. සංඝයාවහන්සේලාට පමණක් නෙවෙයි, අනාථයින්ටත් පිහිටවන විදියේ මහා පුදුම පරිත්‍යාගශීලී පින්වත් සිටුවරයෙක්. කොයි තරම් දන් දුන්නද කියතොත් තමන්ට එන්න තියෙන ණය ගැන එලවන්නෙ නැතුව, ඒවා ඔස්සෙ යන්නෙත් නැතුව, ඒ ඒ අයට ණය දීපුවා නොලැබුණත් දනාදී පින්කම් අඩු කළේ නැහැ. අන්තිමට කොයි තරම් තත්ත්වයට ගියාද කියතොත් වෙනද රස මසවුළෙන් සංඝයාවහන්සේලාට නොයෙකුත් විදියේ ප්‍රණීත ආහාර සැපයූ ඒ අනේපිඬු සිටාණන්ට එක් අවස්ථාවක කාඩ් හොද්දයි, නිවුඩු හාලේ බතයි දන් දෙන නිසිද්වුණා. එතකොට අන්න ඒ විදියට ඒ සිටාණන් සංඝයාවහන්සේලාට ඒවා දුන්නානම් ඒ සිටු ගෙදර අය මොනවද කන්න ඇත්තෙ කියලා හිතාගන්න පුළුවන්. ඒ තරම් ඒ තත්ත්වයට පත්වෙලත් ඒ සිටුවරුන් ධර්මයට මුල් තැන දුන්නා. ප්‍රතිපත්තියට මුල් තැන දුන්නා. එතැන තියෙන්නෙ ධර්මගාරවතා. එතකොට ඒ වගේ ආදර්ශවත් ගිහි පරම්පරාවකුත් අතීතයේ බුද්ධ කාලයේ හිටියා.

ඒ වගේම තමයි මහාකාශ්‍යප, ආනන්ද ආදී ශ්‍රේෂ්ඨ ස්වාමීන්වහන්සේලා, සාරිපුත්ත ස්වාමීන්වහන්සේලා ගැන අමුතුවෙන් කියන්න දෙයක් නැහැ. පශ්චිම ජනතාව, අනාගත පරම්පරාව ගැන හිතනවා නම් මෙන්න මේ මහාකාශ්‍යප දිනා බලන්න කියලා බුදුපියාණන් වහන්සේ විශේෂයෙන්ම ප්‍රකාශ කළා. ඒක අනුව අපිත් අවදිමත් වෙන්න ඕනෙ මේ යුගයේ මේ තරම් මාධ්‍ය තුළින් වෙන කිසිම යුගයක නැති තරම් බණක් අසන්න ලැබෙණවා. පොත් කියවන්න ලැබෙණවා. අද උදෙත් ලස්සන පොතක් මේ පින්වතුන්ට ලැබුණා නොමිලේ. ඒ තරමට මේ ධර්මය සුලභයි. ඇත්ත වශයෙන්ම අම්බවූ ධර්මය කියලා අපි කියනවා. ඒක නොමිලේ ලැබෙණකොට සමහරවිට ඒකෙ වටිනාකමක් නැතෙයි කියලත් සමහරු හිතනවා. අපිනම් මේ අම්බ ධර්මය නිසා නොමිලෙ දෙන්නෙ. නමුත් ඇතැම් අය වැරදියට හිතාගන්න පුළුවන් මේ කරන්න දෙයක් නැතුවට බෙදනවා කියලා.

අතීතයේ යොදුන් ගණන් ගිහිල්ලා, බොහොම අමාරුවෙන් බුදුරජාණන් වහන්සේ හමුවෙලා, එහෙම නැත්නම් මහා රහතන්වහන්සේලා හමුවෙලා බණ පදයක් බොහොම ඕනෑකමින් මුළු අවධානය යොදලා අහලා අර සිංහ තෙල් රන් කරඬුවේ බහාගන්නා වගේ හිතේ තැන්පත් කරගෙන කරන ධර්මශ්‍රවණ වෙනුවට දැන් ගෙදර දෙරවල් වල සැප පුටුවේ ඉඳගෙන බණ අහන්න පමණක් නෙවෙයි, බණ දකින්නත් පුලුවන්. රටේ නම ගිය සංඝයාවහන්සේලාගෙන් බණ අහන්නත්, බණ දකින්නත් තරම් මාධ්‍යය දියුණු වෙලා තියෙනවා. ධර්ම සාකච්ඡා, ඕනෑම ගැඹුරු ප්‍රශ්නයක් ගෙදර දොරේ ඉඳගෙන අහලා උත්තර ලබාගන්න පුලුවන් තරමට ධර්මය සුලභයි.

නමුත් ප්‍රශ්නයක් නැගෙනවා එහෙමනම් මෙව්වර බණ ඇහෙද්දී ඇයි මේ රට මේ තත්ත්වයට යන්නේ? අධර්මය, භයානක අපරාධ එන්න එන්නම තිරිසන් තත්ත්වයට යන තැනට ඇවිල්ලා තියෙන්නේ මොකද? මේ තරම් මේ බණ ඇහෙන, බණ කියවන මේ මාධ්‍ය බහුල යුගයක්? අන්න අර කාරණය නිසයි කියලා හිතන්න ඕන. නිහඬ බණ අඩුයි. ආදර්ශය අඩුයි. මොකක්ද මේකට අපි කරන්නේ? නිහඬ බණ කොහොමද වැඩි කරගන්නේ? බුදුපියාණන් වහන්සේ මල් සුවඳ ගැන ආනන්ද භාමුදුරුවෝ අහපු ප්‍රශ්නට දුන්න පිළිතුර අනුව අපි සලකා බලන්න ඕන. යම්කිසි පින්වතෙක් මේ අපරාධ බහුල ලෝකයක යටත් පිරිසෙයින් පළමුවෙනි ශික්ෂා පදය ඒ කියන්නේ ප්‍රාණසාතයෙන් - සතුන් මැරීමෙන් වැළකීමේ ශික්ෂා පදය හරියට රකිනවානම් බුදුපියාණන් වහන්සේ ඒක උපමා කරලා තියෙන්නේ, සමාන කරලා තියෙන්නේ අනන්ත අප්‍රමාණ සත්ත්වයින්ට අහය දනය දුන්නා හා සමානයි කියලා.

නමුත් දැන්නම් අහය දනය කියන්නේ පත්තරේක පින්තුරයක් පළවෙන විදියේ යම්කිසි විශේෂ දෙයක් සිදුකිරීමයි. මේ පින්වතුන් දන්නවා ඒක. ඒකයි අහය දනය හැටියට සැලකෙන්නේ. නමුත් බුද්ධ කාලයේ යම්කිසි ගිහි පින්වතෙක් නිහඬව, කෑ කෝ ගහන්නේ නැතුව, අධිෂ්ඨාන කරගෙන පංචශීලය හරියට රකිනවානම් ඒක නිහඬ බණ. ඒක මල් සුවඳ වගේ. යම් ගෙදරක අපි හිතමු ඒ ගෙදර ගෙහිමියා, එහෙම නැත්නම් ඒ භාර්යාව දෙන්නා කතා කරගෙන හරි තනි තනිව හරි අපි මේ ප්‍රතිපත්තිය රකිමු කියලා හික්මෙනකොට දරුවනුත් ඒ ප්‍රතිපත්තිය රකිනවා. සේවකයෝ, සේවිකාවනුත් ඒ ප්‍රතිපත්තිය රකිනවා. ඊළඟට අසල්වාසිනුත් මේ ගෙදර ටිකක් අමුතුයි, සද්ද බද්ද අඩුයි, අමුතු පිරිසක්

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

කියලා සැලකිල්ලෙන් ඉඳලා ඒ අයත් ඒ ධර්මය අනුගමනය කරනවා. ආදර්ශය ඒ විදියට තමයි ගෙයින් ගෙට පැතිරිලා යන්නේ. අන්න ගමක අර කිව්ව ගුණ සුවඳ, ධර්ම සුවඳ ඒ ආකාරයට පැතිරීම තමයි අපි අර නිහඬ බණ කියලා කිව්වේ. ඒක ඉබේටම වෙන දෙයක්, උත්සාහය ගන්න ඕනෙ තමන්ගෙ ප්‍රතිපත්තිය රකින්න. ඒකයි බුදුපියාණන් වහන්සේ කිව්වෙ, අත්තානමෙව පඨමං - පතිරූපෙ නිවෙසසෙ, පළමුවෙන්ම කරන්න ඕනෙ තමන්ව ප්‍රතිපත්තියේ පිහිටුවාගැනීම. අනුශාසනය ඉබේටම වෙනවා. අවස්ථානුකූලව ආරාධනාවක් ලැබුණොත්, කෙනෙකුගේ ප්‍රශ්නයක් ඉදිරිපත් වුණොත් ධර්මානුකූලව ඊට විසඳුම දීම වශයෙන් බණක් කියවෙනවා ඒ පින්වතාගෙන්.

තමන් අත්දුටු ආනිශංස, තමන් රකින ප්‍රතිපත්ති, ඒ පංචශීල ප්‍රතිපත්තියේ ආනිශංස ඒ විදියටම කියවෙනවා. ඒකත් බණක්. ලොකු දෙයක් නෙවෙයි. ආසනයක් නැතිවුණත් මගදී හම්බවෙලා ගහක් යටදී ඒ විදියෙ දෙයක්, තමන්ගේ ප්‍රශ්නයක් අරගෙන එන කෙනෙකුට ප්‍රකාශ කළත් ඒක බණක්. නිහඬ බණක්. අර නිහඬ බණ ඉබේටම ප්‍රකාශ වෙනවා යම් යම් අවස්ථානුකූලව, ප්‍රතිපත්තිය තුළින්.

ඉතින් අපි කල්පනා කරන්නට ඕන මේ ධර්මය කියන එක ඇත්ත වශයෙන්ම තේරුම්ගත යුත්තේ ප්‍රතිපත්තිය තුළින්. ඒකට හොඳම නිදර්ශනය තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ පරිනිර්වාණ අවස්ථාවෙදී තමන්වහන්සේ මේ අවුරුදු හතළිස් පහක් තිස්සේ දේශනා කොට වදළ ධර්මය සම්පිණ්ඩනය කරලා ප්‍රායෝගික වශයෙන්, ප්‍රායෝගික දෘෂ්ටි කෝණයකින් දැක්වීම. මේ කාලෙනම් උගතුන්ගෙන් ඇහුවොත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දේශනා කළ ධර්මය මොකක්ද කියලා සමහරවිට මේ පින්වතුන්ට කියාගන්න බැරිවෙන්න පුළුවන් ධර්මය අනුව ජීවත් වුණත්. උගතුන්නම් එකපාරට එක හුස්මට කියාගෙන යාවි ග්‍රන්ථ මාලාවක්. ත්‍රිපිටකය කියන ග්‍රන්ථ මාලාව කියාගෙන යාවි. බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙන්න මේ මේ ධර්මය දේශනා කළා. තව ඕනනම් ඇහුම්කන් දුන්නොත් සූත්‍රත් කියාගෙන යාවි.

නමුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ, තමන්වහන්සේ මුළු ජීවිත කාලය තුළ, බුද්ධත්වයේ ඉඳලා ඒ වසර හතළිස් පහක් තුළ දේශනා කළ ධර්මය හකුළුවා දැක්වුවේ ප්‍රායෝගික දෘෂ්ටි කෝණයෙන්. ඒ කියන්නෙ අභිඥාවෙන් දැන වදරන ධර්මයේ මොනවද කියලා පෙන්වුවේ සත්තිස් බෝධිපාක්ෂික ධර්ම වශයෙන්. සතර සතිපට්ඨාන, සතර සම්මප්පධාන,

සතර සාද්ධිපාද, පංච ඉන්ද්‍රිය, පංච බල, සප්ත බොජ්ඣංග, ආර්ය අෂ්ටාංගික මාර්ගය කියලා කියන ඒවා එකතු කළහම තිස් හතක් එනවා.

ඒවා තමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ 'මා විසින් දේශනා කරන ලද ධර්මය' කියලා හඳුන්වලා තියෙන්නේ. එතකොට ඒ ධර්මයනම් අපට ආරක්‍ෂා කරන්න තියෙන්නේ, ඒ ධර්මයනම් අපට දේශනා කරන්න තියෙන්නේ, කියලා දෙන්න තියෙන්නේ, ඒවා පොත පතින් විතරක් ඉගෙනගන්න පුළුවන් දේවල් නොවෙයි. ඒවා ප්‍රතිපත්තියට නගලා ආරක්‍ෂා කරගන්න ඕන. ඒවායේ ආදීනව පැත්තක් තියෙනවා, ආනිශංස පැත්තක් තියෙනවා. ඒවා නොපිරීමේ ආදීනව තේරුම් ගන්නත් ඕන. සමහරුන්ට ඒකවත් ප්‍රකට නැහැ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ වදලේ ශීලාදී ප්‍රතිපත්ති නොරැකීමේ ආදීනව පවා බොහෝ දෙනා දන්නේ නැති බවයි. ඒක දන්නවානම් මත්පැනට යොමුවෙලා එක දිගටම මහා භයානක රෝග වලින් මැරෙනකල්ම මත්පැන් බොනවද? නැහැනේ. ඒ වගේම තමයි අනිත් ඒවත්. ලොකු ආදයම් ලැබෙණවා කියලා සතුන් මැරීම්, හොරකම් කිරීම් ආදියට යන්නේ නැහැනේ, ඒවායේ ආදීනවත් තේරුම්ගන්නා නම්. බුදුපියාණන් වහන්සේ ආදීනව දක්වන්නේ මෙලොවට පමණක් නොවෙයි. අවසාන අවස්ථාවේ තැවෙන්න වෙනවා. එපමණක් නොවෙයි පරලොවදී ලැබෙන ඒවායේ ආදීනව පක්‍ෂය ප්‍රකාශ කරලයි මේක හොඳ නැතෙයි කියලා කිව්වේ.

ඒ වගේම ඒක රැකීමේ ආනිශංස කොහොමටවත් දන්නේ නැහැ. ඒක රැකීමේ ආනිශංස දැනගන්න පුළුවන් වෙන්නේ ඒ ප්‍රතිපත්තිය රකින කෙනාගෙන්. මත්පැනෙන් වෙන්වෙලා ඉන්නකොට කොයි තරම් අවදිමත් සිතකින්, අවස්ථානුකූලව ක්‍රියාකරන්න පුළුවන් ශක්තියකින් ජීවත්වෙනවාද? සතුන් මැරීම්, හොරකම් කිරීම් ඒ ආදී පාප ක්‍රියා වලින් වෙන්වෙනකොට කොයි තරම් සැනසිල්ලක්ද? මේ මනුෂ්‍යයින් නොයෙකුත් විදියේ උපක්‍රම වලින් සොයන සැනසිල්ල, යටත් පිරිසෙයින් මේ පංචශීලය හරියට රැකීමෙන්මත් ලබාගන්න පුළුවන් කියන ඒ ප්‍රත්‍යක්‍ෂය ලැබෙන්නේ එය රකින කෙනාටයි.

ඒ පංචශීලය හා සම්බන්ධ 'නිහඬ බණ' ගැනයි ඒ කිව්වේ. ඒ වගේම තමයි මේ අද පෝය දවසේ මේ පින්වතුන් පොහොය අටසිල් සමාදන් වුණා. ඒ ශික්‍ෂාපදයක් හරියට රකිනකොට ඒක තුළ ඇති ශක්තිය

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

තමන්ට දැනෙනවා. ඒ ශක්තිය උපකාර කරගෙන බණ භාවනා සාර්ථක කරගන්න පුළුවන්. ඒ විදියට දක්වලා තියෙනවා දසශීලය, ඊළඟට ඊට එහා සංඝයාවනන්සේලා පිළිබඳ සාමනේර ශීලය, හික්කු ශීලය ආදී වශයෙන් ඒ ශීල ප්‍රතිපදාව බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තියෙනවා. ඒ ප්‍රතිපත්තියට නැඹුරු වීම පළමුවෙනි අවස්ථාවයි. එතකොට ඒක උපකාර කරගෙන ඊළඟට සිත සමාධිමත් කරගැනීමට අදාළ කොටස ඊළඟට දක්වලා තිබෙනවා.

ඊළඟට ඒ සමාධිය උපකාර කරගෙන විදර්ශනා වශයෙන් මේ ජීවිතයේත්, ලෝකයේත් යථාතත්ත්වය ගැඹුරින් තේරුම් අරගෙන මේ සංසාර දුකකිසිකන්ධය ඉවර කරන ආකාරයයි බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වලා තිබෙන්නේ. එතකොට කෙනෙකුට උපදෙස් ඕන වෙන්තෙ විභාග පාස් කරන්න නෙවෙයි. මේ සංසාරයේ මේතාක් කල් කරන්න බැරිවුණු දේ කරගන්නයි. ඒ කියන්නේ උත්පත්තිය කියන එක ඉබේටම ලැබෙනවා. කොච්චර උත්සාහ කළත් මේක නතර කරන්න, ඒ කර්මවේග තියෙනතාක් සත්ත්වයා කොතැනක හරි උපදිනවා. මැරි මැරි හරි උපදිනවා නැවත නැවත. ඒක බුද්ධ වචනයයි.

එතකොට අපට තියෙන අමාරුම වැඩේ තමයි මේ උපත කියන එක, ජාතිය කියන එක නතර කිරීම. ඒකටයි බුදුපියාණන් වහන්සේ මෙන්න මේ නිර්වාණ ධර්මය පෙන්වුම් කරලා තියෙන්නේ. ඊළඟට මේ පින්වතුන් අහලා තියෙන, සෝවාන් කියන ඒ මාර්ග එල වශයෙන් දක්වලා තියෙන පළමුවෙනි තත්ත්වය ලැබූ කෙනා තව හත් සැරයයි උපදින්නේ, හව හතකටයි යන්නේ. ඒ මට්ටමින් සංසාරය කඩනවා. සකදගාමී - තව එක වරයි මනුෂ්‍ය ලෝකයට එන්නේ. අනාගාමී - බ්‍රහ්ම ලෝකයට ගිහිල්ලා සුද්ධාවාසයේදී දුක් කෙළවර කරගන්නවා. රහතන්වහන්සේ මෙතනදීම දුක් කෙළවර කරගෙන නැවත උත්පත්තියක් ලබන්නේ නැහැ.

එතකොට සසරින් මිදීම තමයි ලෝකයේ තියෙන ලොකුම ගැටළුව. අනිත් ඔක්කොම ඒකට සමාන කරනකොට ඉතාම සුළු දේවල්. අනන්ත කාලයක් සංසාරයේ අපේ ඔය පොඩි පොඩි ගැටළු ඉස්මතු වෙන ඒවා විසඳගෙන හිටියා. එකකින්වත් සනාතන විසඳුමක් ලැබුණේ නැහැ. නමුත් මෙන්න මේ එක ප්‍රශ්නයයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ලෝකය හමුවේ තැබුවේ. බුදු කෙනෙක් පහළ වෙනකල් ඒ කාලේ ඒ මහාදර්ශනිකයින්, ශාස්තෘවරුන් බලාගෙන හිටියෙන් ඒ නිසයි. ඒකට

කියන්නේ බුද්ධ කෝලාහලය කියලා. බුදු කෙනෙක් පහළ වෙන්න කලින් ඔය අනාගතය ජේන සෘෂිවරු එහෙම අනාගත වාක්‍ය ප්‍රකාශ කලා, මේ විදියේ යුගයක මෙහෙම කෙනෙක් උපදිනවා කියලා. එතකොට ඒකට තමයි අර බුද්ධ කෝලාහල කියන්නේ. නැතුව මේ කාලෙ කෝලාහල කියන අර්ථයෙන් නෙවෙයි. හැමෝම කතා කරන්නේ 'බුදු කෙනෙක් උපදිනවා, බුදු කෙනෙක් උපදිනවා කියලා කතාවක් තියෙනවා. කොහේද කොහේද?' කියලා ඔහොම අහමින් හිටියේ.

එතකොට ඒ හැම දෙනෙක්ම බලාපොරොත්තු වුණේ අන්න අර කියාපු සසරින් මිදීම. තම තමන්ගේ ඒ ඒ දර්ශනයට අනුකූලව නොයෙකුත් ක්‍රියාමාර්ග ගත්තා. නමුත් ඔවුන්ට යම් අවස්ථාවක තේරුණා මේක නෙවෙයි නියම මාර්ගය කියලා. අපේ ධර්මකථා වල සඳහන් වෙනවා, බුද්ධ කාලය වෙනකොට පරිබ්‍රාජක කියලා කොටසක් හිටියා. තැනින් තැන යනවා. එක ආචාර්යවරයෙක් ළඟට යනවා. එතැන නැහැ. ඊළඟ ආචාර්යවරයා ළඟට යනවා. එතැනත් නැහැ. ඒ විදියට සොයමින් යනවා. ඔහොම සොයමින් ගිහිල්ලා අන්තිමට බුදුකෙනෙක් පහළ වුණහම සොයාගෙන යනවා. ටිකක් ඒ වගේ යුගයක් තමයි මේ කාලෙත්. කොතෙකුත් අය තැනින් තැන යනවා පරිබ්‍රාජක වගේ. මොකද අන්න අර කියාපු නිහඬ බණ නැහැ. ඒ කියාපු නිහඬ බණ නැතිකම නිසා ටික කලක් යනකොට ඒවායේ බොල් හඬක් එනවා ජේනවා. ඉතින් ඒක නිසා ධර්මය සොය සොය යන නුවණැත්තන් ධර්මය කියලා සොයන්නේ, ප්‍රතිපදාවට නැඹුරු වෙන්න උපකාර වෙන උපදෙස්. වඩු පට්ටලයක් තිබෙණවා, ඔක්කොම වඩු උපකරණ තිබෙණවා. වඩුවෙක් නැත්නම්, කියලා දෙන්න ගුරුවරයෙක් නැත්නම්, වඩු ආචාර්යවරයෙක් නැත්නම්, ඒ වඩු පට්ටලය නිකන්ම ගොඩනැගිල්ලක් විතරයි. අන්න ඒ වගේ දෙයක් දැන් ධර්මය පිළිබඳවත් තිබෙන්නේ.

සත්තිස් බෝධිපාක්‍ෂික ධර්ම ක්‍රියාවට නගලා ඒ තුළ ජීවත්වන අය අඩුවෙන්න අඩුවෙන්න, ධර්මය එක්කො දුරවබෝධ වෙනවා එක පැත්තකින්. එහෙම නැත්නම් අර වැඩි පණ්ඩිතකම් වලින් ඒක විකෘත වෙනවා. ඒක ඊට වැඩිය හයානකයි. බෙහෙත නරක් වුණා වගේ. ඒක ඊට වඩා හයානකයි. මිසදුටු තත්ත්වයට යනවා. අර්ධ සත්‍යය තුළ හිරවෙනවා. අර්ධ සත්‍යය කියලා කියන්නේ බැලූ බැල්මට මේක ඇත්ත වගේ ජේන්නේ. නමුත් බොරුවටත් වැඩිය හයානකයි අර්ධ සත්‍යය කියන එක. බොරුව කියන එක පහසුවෙන් හෙළි වෙනවා. අර්ධ සත්‍යය

පහන් කණුව ධර්ම දේශනා

ඊට වැඩිය භයානකයි. ඒක තුළ හිරවෙනවා ගිහිල්ලා. බාගෙට නුවණ ඇති ඔය තර්කකාරයින් ගිහිල්ලා ඒවායේ හිරවෙනවා. හිරවෙලා ඉතින් අවුරුදු ගණන් දඟලලා දඟලලා ප්‍රතිඵලයක් නැතිවෙනකොට විතරක් ඊළඟට හුමුලාගෙන පිටවෙනවා. ඒ විදියේ දේවල් වෙන්තෙ ධර්මය දෙස බැලිය යුතු දෘෂ්ටි කෝණයෙන් නොබැලීම නිසයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ අවසන් අවස්ථාවේ ප්‍රායෝගික දෘෂ්ටි කෝණයෙන් ධර්මය විග්‍රහ කළා. 'මා දේශනා කළේ මේ ධර්මයයි. සතිපට්ඨාන, සම්මප්පධාන ආදී ක්‍රියාවට නඟලා තමතමන්ටම ප්‍රත්‍යක්ෂ කරගතහැකි ඒ වගේම සොකොත, සන්ද්ධික, අකාලික, එහිපසික කියන ආකාරයේ ධර්මයක් දේශනා කරලා තිබෙන්නේ.

එහෙම නැතුව මේක ශාස්ත්‍රීය විෂයයක් නෙවෙයි. පර්යේෂණ කරලා, බාහිර පර්යේෂණ කරලා ඒ තුළින් අවබෝධකරගතහැකි දෙයක් නෙවෙයි. බුදුපියාණන් වහන්සේ උත්කෘෂ්ටම මට්ටමින්ම කළ ඒ ආර්ය පර්යේෂණය තුළින් ලබාගත්තු ඉඟි, මූලික උපදෙස් බුද්ධ ධර්මය හැටියට තියෙන්නේ. මේ මේ දේවල් අතහරින්න. මේ මේ දේවල් අනුව ක්‍රියා කරන්න කියලා. ඒකමයි බුදුපියාණන් වහන්සේ ඇතැම් අවස්ථා වල සෘද්ධි ප්‍රාතිහාර්ය අගය නොකළේ.

සෘද්ධි ප්‍රාතිහාර්ය කියන එකට තමයි ලෝකයා බොහෝ විට ඇදිලා යන්නේ. කවුරුවත් අහසින් යනවා කියලා අහන්න ලැබුණොත් එතනට මේ රටේ මහා ධනවත්ත ඔක්කොම කට්ටිය දුවලා යාවි තමතමන්ගේ වාහනත් අරගෙන. වාහන පෙළගහගෙන යාවි. අගල් හයක් හරි උඩින් යනවා කියලා දූනගන්නට ලැබුණොත්. අන්න සෘද්ධි ප්‍රාතිහාර්යට ඇදිලා යන අය. ආදේශනා ප්‍රාතිහාර්ය කියලා එකක් තියෙනවා. ඒ කියන්නේ කෙනෙකුගේ හිත් බලන්න පුලුවන්. ඒකත් ලොකුවට ගන්නවා. එක අවස්ථාවක කේවට්ට කියලා එක්තරා හිඤ්ඤන්වහන්සේ නමක් ආරාධනා කළා බුදුපියාණන් වහන්සේට මෙන්න මේ ප්‍රාතිහාර්ය දක්වලා මේ අපේ ශාසනය ටිකක් කෙලින් කරලා ගන්න කියලා. බුදුපියාණන් වහන්සේ කීවා 'ඔය සෘද්ධි ප්‍රාතිහාර්ය අනිත් අයත් පෙන්වනවා. ආදේශනා ප්‍රාතිහාර්ය කියන එකත් ඔය සමහර හිත දියුණු කළ, ධ්‍යාන දියුණු කළ කරපු අය දන්නවා. නමුත් මගේ ශාසනයේ උසස් හැටියට සලකන්නේ අනුශාසනා ප්‍රාතිහාර්යයි' මොකක්ද ඒක? අනුශාසනා ප්‍රාතිහාර්ය කියන්නේ ඒ තමයි ක්‍රියාත්මක කිරීමට අභියෝගයක් කිරීම.

එවං චිතකෙකථ - මා එවං චිතකකයිඤ්ඤා
එවං මනසිකරොථ - මා එවං මනසාකඤ්ඤා
ඉදං පජනථ - ඉදං උපසම්පජ්ජා විහරථ

කියන ඔය පද කිහිපය තුළින් කියවෙන්නේ අනුශාසනා ප්‍රාතිහාර්යයි. 'මෙන්න මේ විදියට විතර්ක කරන්න. මේ විදියට හිනිවිලි පවත්වන්න. මේ විදියට හිනිවිලි පවත්වන්න එපා. මේ විදියට මෙනෙහි කරන්න. මෙන්න මේ මේ විදියට මෙනෙහි කරන්න එපා. මෙන්න මේ මේ දේවල් අතහරින්න. මෙන්න මේ මේ දේවල් අනුව ක්‍රියා කරලා ඒවා ප්‍රත්‍යක්‍ෂ කරගන්න'. ඔච්චරයි තියෙන්නේ අනුශාසනා ප්‍රාතිහාර්ය තුළ.

එතකොට බුද්ධශාසනයේ අන්‍ය ආගමිකයන්, දැන් මේ කාලෙත් බොහෝ බෞද්ධයින් පවා - නමින් බෞද්ධයින් වුණත් කොහෙන් හරි අහන්න ලැබෙණවානම් මේ රටේ හරි, වෙන රටක හරි සෘද්ධි ප්‍රාතිහාර්යයක්, අර කියපු විදියේ අහසින් යාමක් හරි වෙන මොන මොනවහරි නිෂ්පාදනය කිරිල්ලක් හරි සෘද්ධි දැක්වීමක් හරි තියෙනවානම් අපේ බෞද්ධයින් ඒවාට ඇදිලා යනවා. ඒවා බුදුරජාණන් වහන්සේ ලොකු හැටියට ගන්නෙ නැහැ. බැරිම තැනකදී සෘද්ධියෙන්ම එන අයට, ඒ අයගේ මාන්‍ය බිඳින්න බුදුපියාණන් වහන්සේත් සෘද්ධිය උපකාර කරගත්තා මිසක් කෙනෙකුට ධර්මාවබෝධය දෙන්නම සෘද්ධිය පාවිච්චි කළේ නැහැ. බැරිම තැන සෘද්ධියෙන් එන අයට සෘද්ධියෙන්ම පහර ගහලා දුම්මා, බුදුපියාණන් වහන්සේගේ ඒ ශක්තිය යෙදුවා මිසක් ඊට එහාට සෘද්ධිය පාවිච්චි කළේ නැහැ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ උසස් හැටියට සැලකූ අනුශාසනා ප්‍රාතිහාර්ය ගැන දැනුමක් ලබාගෙන තමා තුළත් ඒ ප්‍රාතිහාර්ය ඇති කරගන්නනම් ඒ ටික කරන්න ඕන. මේ විදියට හිතන්නයි කිව්වෙ හරි හිනිවිලි. හොඳ හිනිවිලි. සමයක් සංකල්ප. මේ විදියේ හිනිවිලි පවත්වන්න. නරක හිනිවිලි හිතන්න එපා. ඔය ටික අපි කරන්න ඕනෙ. ඊළඟට මෙන්න මේ මේ විදියට මෙනෙහි කරන්න. ඒ කියන්නෙ අනිත්‍ය වශයෙන්, දුකට වශයෙන්, අනාත්ම වශයෙන්, අසුභ වශයෙන්, ඔය ආදී වශයෙන් බුදුපියාණන් වහන්සේ ධර්මානුකූලව දක්වන, සංඥ හැටියට දක්වන විශේෂ මෙනෙහි කිරීම් විධි තියෙනවා. යෝනිසෝමනසිකාරය කියලා කොටින් කියනවා. නුවණින් මෙනෙහි කිරීම, ඒක පවත්වනවා. අයෝනිසෝ, වැරදියට මෙනෙහි කරන්න එපා. ඒ මෙනෙහි කිරීම

පහත් කණුව ධර්ම දේශනා

පිළිබඳවයි. එතකොට අපි හිතවිලි පාලනය කරගන්නට ඕන. මෙතෙහි කිරීම නැත්නම් ඒ හිත යෙදීම, ඒක පාලනය කරගන්නට ඕන.

ඊළඟට අතහැරීම. අතහරින කොටසකුත් තියෙනවා. ඒ කියන්නේ අතහැරෙන දේවල් ගැන මේ පින්වතුන්ට පහසුවෙන් වටහාගන්න පුළුවන්. පස් පවිත් වැළකීම. ඒකයි වෙරමණි කියලා කියන්නේ. සාමාන්‍යයෙන් ලෝකයා පෙළඹෙන දේවල් තමයි සතුන් මැරීම, හොරකම් කිරීම, කාම මිථ්‍යාවාරය, බොරුකීම, ඊළඟට මත්පැන් පානය කිරීම, ඒවා කරන්න එපා. ඒ වෙනුවට මේ ශීලාදී ගුණධර්ම රැකීම. ඒකෙම අනිත් පැත්ත. මේ කාලේ ඇතැම් පණ්ඩිතයින් කියනවා බුදුපියාණන් වහන්සේ අත පය අකුලගෙන ඉන්න කියන්නා වගේ මේ හැම එකකින්ම වළකින්න, වළකින්න, වෙරමණි, වෙරමණි කියනවා. මොකක්ද මේකේ තේරුම? නමුත් ඒකේ අනිත් පැත්ත හිතන්නේ නැහැ. එසේ වැළකෙනවත් එක්කම, තමා තුළ දියුණු කරගතයුතු ආකල්ප සම්පත්තියකුත් බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වනවා. සතුන් මැරීමෙන් වෙන්වෙනවා පමණක් නෙවෙයි මේ පිළිබඳව පහත සඳහන් පාඨයේ තවදුරටත් සඳහන් වෙනවා.

නිහිතදණ්ඩා නිහිතසඤ්ජා ලජ්ජී දයාපනෙනා සබ්බපාණහුත හිතානුකම්පී විහරති.

නිහිතදණ්ඩා - දඬු මුගුරු ඉවත් කරලා, ආයුධ ඉවත් කරලා, ඒවා පැත්තකට දලා, **ලජ්ජී** - කියන්නේ සතුන් මැරීම ගැන ලජ්ජාව ඇතිකරගෙන, අකුසලයට, පවට ලජ්ජාව ඇතිකරගැනීම තමන්ට ශක්තියක්. ඒක දේව ධර්මයක් හැටියට දක්වනවා. **දයාපනෙනා** - සත්ත්වයින් කෙරෙහි දයාව ඇතිකරගෙන, **සබ්බපාණහුත හිතානුකම්පී** - සියළුම සත්ත්වයින් පිළිබඳව හිතානුකම්පාව ඇතිකරගෙන වාසය කරනවා. ඒ තමයි කළයුතු දේ.

නොකළයුතු ටික විතරක් ගැන හිතලා හිත කළකිරවගන්න නරකයි. මේ හැම ශික්‍ෂා පදයකම තවත් පැත්තක් තියෙනවා. ඒ ටික තමාටම සලකාගන්න පුළුවන්. හොරකමින් වැළකෙනකොට ඒකේ ආනිශංස වශයෙන් ඒ අය තමන්ට අවංකව ජීවත්වෙනවා. අන්න ඒ විදියට තමයි අනිත් හැම ශික්‍ෂාපදයක් ගැනම හිතන්න තියෙන්නේ. මත්පැනෙන් වැළකෙන කෙනාට ඒ නිසාම සිහි මුළු නොවී, හොඳ සිහියෙන්, සතිමත්ව තමන්ගේ ජීවිතය ගතකරන්න අවස්ථාව ලැබෙණවා.

මිය හැම එකකම ආනිශංස පැත්තක් තියෙනවා. එක පැත්තකින් ආදීනව අපි වටහාගන්න ඕන. ඊළඟට ඒ ආදීනව තේරුම් අරගෙන මේවායින් වැළකිලා අර ධර්මමාර්ගයේ යන්න ඕන. ඕකයි ප්‍රතිපදාවට නැඹුරු වීම කියන්නේ. ප්‍රතිපදාවෙන් තොරවුණු තැන, අර ගාථාවේ කියැවෙන ආකාරයට අර උපනන්ද භික්ෂුව වගේ, නින්දාවෙන් කිලිටි බවට පත්වෙනවා.

ඊළඟට ඒ පුද්ගලයා තමන් නින්දාවෙන් ගැලවෙන්න ධර්මය විකෘත කරන්න හිටියොත් ඒක ඊටත් වැඩිය භයානක දෙයක් වෙනවා. අද වැනි දවසක මේ අපි කියන දේවල් යම් යම් ආකාරයෙන් කාලෝචිත වෙන්න පුළුවන්. කාලීන වෙන්න පුළුවන්. ඒක මේ පින්වතුන් නුවණින් සලකාගන්න ඕන. කොහොම නමුත් ඇත්ත වශයෙන් මේ ශාසනය එන්න එන්නම ප්‍රපාතයට බහින බව ජේනවා ගිහි පැවිදි දෙපක්‍ෂයෙන්ම. මේ කියන ඇගයීම් ක්‍රමය අනුව කල්පනා කරලා බලනකොට අපට ඒක ගැටළුවක් වෙන්නේ නැහැ. ප්‍රහේලිකාවක් වෙන්නේ නැහැ.

බුදුපියාණන් වහන්සේ දක්වා වදළ ශ්‍රේෂ්ඨ ආදර්ශ අපි සිහිපත් කරගන්න ඕන. පැවිදි පක්‍ෂයෙන් මහාකාශ්‍යප, ආනන්ද, සාරිපුත්ත ආදී ශ්‍රේෂ්ඨ ස්වාමීන්වහන්සේලාගේ වර්ත, ගිහි පක්‍ෂයෙන් අනේපිඬු, විත්ත ගෘහපති, හත්ථක ආලවක ආදී මහා පුදුම වර්ත ඒ ධර්මකථා වල සඳහන් වෙනවා. ඇත්ත වශයෙන් මේ කාලයේ තරුණ පක්‍ෂය හැම දෙනෙක්ම කියවන්න උත්සාහ කරන්න ඕනෙ අන්න ඒ වගේ ශ්‍රේෂ්ඨ වර්ත. ශ්‍රාවක වර්ත. ජීවිතයක් ගොඩ නගාගැනීමට අවශ්‍ය වෙන ටේබල්ටොප් ලබාදෙන නොයෙකුත් ඉඟි බොහෝ විට ඒ වර්ත කථා වල තිබෙනවා. අපි කලින් කිව්වා වගේ ඒ තෙර තෙරණියන් ගැන කථානීතර කියවනකොට ඉස්සෙල්ලා කළ පැත්ත තියෙන්නේ. අනේ! අපි මිනීමරුවන්, හොරුන්, වෙසගනන් හැටියට මේ විදියට පහත් ජීවිත ගෙව්වා. නමුත් යම් අවස්ථාවක මේ විදියේ ජීවිත පරිවර්තනයක් වුණා. ඒ විදියේ ආදර්ශ තමන්ට උපකාර වෙනවා. කළ පැත්තත්, සුදු පැත්තත් තේරුම් ගන්න. ඒකයි කියන්නේ කණං ධම්මං විප්‍රභාසං - සුකං භාවෙන පණ්ඩනො. කළ ධර්ම ඉවත් කරලා සුදු ධර්ම දියුණු කරගන්න එක තමයි නුවණැත්තාගේ යුතුකම.

දැන් ඉතින් කාලයත් අවසාන වෙගෙන එන නිසා මේ කෙටියෙන් සඳහන් කළ කරුණු පින්වතුන්ටම සවිස්තරව තේරුම් ගන්න පුළුවන් කාලීන අවශ්‍යතාවක් හැටියට. අර කිව්ව නිහඬ බණ දියුණු කරගන්න

උත්සාහවත් වෙන්න. තමතමන්ම ලෝකෙට කැ ගැහුවෙ නැතත්, ඒ විදියට කරනකොට මේ සමාජයේ, දියුණුවෙන පරිසරයක් ඇතිවෙයි. ශාසන පරිභාණිය පිළිබඳව කොයි දෙයත් අනිත්‍ය කියලා අපි ඒක අනිත්‍යතාවට තල්ලු කරලා දන්න නරකයි. ප්‍රපාතයට වැටෙන එක ප්‍රපාතයටම තල්ලු කරන්න නරකයි. තව එක මනුෂ්‍යයෙකුට හරි මේ ධර්මමාර්ගයේ යාමෙන් නිවන් දැකීමට උපකාර කිරීමයි අපේ පරමාර්ථය වියයුත්තේ. ඒ වගේම ශාසනය තව දවසක් හරි වැඩිපුර පවත්වාගැනීමයි.

මේ පින්වතුන් අද දවසේත් මේ වටිනා ශීලයක් සමාදන් වීමෙන්, මේ ධර්මදේශනා ශ්‍රවණය කිරීමෙන් තමතමන් තුළ අපි නිතර සඳහන් කරන ආකාරයට ශ්‍රද්ධා, චිරිය, සති, සමාධි, පඤ්ඤා කියන ඉන්ද්‍රියධර්මයන් දියුණු කරගැනීමට අදළව වටිනා සිතූම් පැතුම් ඇතිවෙන්න ඇති. ඒවා උපකාර කරගෙන කල්‍යාණමිත්‍ර ආශ්‍රයත් ලබාගෙන වඩාත් උත්සාහවත්ව තමතමන් කරන බණ, භාවනා සාර්ථක කරගෙන හැකිනම් මේ ජීවිතයේදීම සෝවාන්, සකදගාමී, අනාගාමී, අරහත් කියන මාර්ගඵල ප්‍රතිවේදයෙන් උතුම් අමාමභ නිවනින්ම සංසාර දුකෙන් ගැලවීමට මේ පින්වතුන්ට ශක්තිය බලය ලැබේවා! කියලා ප්‍රාර්ථනා කරගන්න. ඒ වගේම අවිච්ඡේ සිට අකනිටාව දක්වාවූ තමතමන්ගේ ඥාතීන්ත් ඇතුළුව යම්තාක් කෙනෙක් මේ විදියේ ධර්මදේශනාමය, ධර්මශ්‍රවණමය කුශලය අනුමෝදන් වීමට කැමතිනම් ඒ හැම කෙනෙක්ම එසේ අනුමෝදන් වීමෙන් ප්‍රාර්ථනීය බෝධියකින් උතුම් අමාමභ නිවනින් සැනසෙත්වා! කියන ඒ ප්‍රාර්ථනාවත් මුල් කරගෙන මේ ගාථා කියන්න.

‘එතනාවතා ව අමෙහති...’

කතු හිමියන්ගේ සිංහල කෘති

සැ.යූ.: මෙම කෘති ලේඛනය සරලතාවයට මුල් තැන දුන් අංක අනුපිළිවෙලක් සහිතව සකස්වී ඇති බවත්, ලේඛනයේ අගභරයේ එන කෘති බොහෝ දුරට ගැඹුරු විය හැකි බවත්, පාඨකයින් දැනුවත් කිරීම් වශයෙන් සඳහන් කරනු කැමැත්තෙමි.

- සම්පාදක

1. තිසරණ මහිම
2. හිතක මහිම - 1
3. හිතක මහිම - 2
4. හිතක මහිම - 3
5. හිතක මහිම (1-3 වෙළුම්)
6. දිවි කතරේ සැඳෑ අඳුර
7. කය අනුව ගිය සිහිය
8. හිත තැනීම
9. පින් රුකෙක මහිම
10. අබ්නික්මන
11. පිළිවෙතින් පිළිවෙතට
12. කයේ කතාව
13. මා-පිය උවැටන
14. ප්‍රතිපත්ති පූජාව
15. පැවැත්ම හා නැවැත්ම
16. සසරේ රඟ
17. කම් වක්‍රයෙන් ධම්ම වක්‍රයට
18. මෙන් සිතේ විමුක්තිය
19. ඇති හැටි දැක්ම
20. තපෝ ගුණ මහිම
21. සක්මනේ නිවන
22. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 1 වෙළුම
23. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 2 වෙළුම
24. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 3 වෙළුම
25. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 4 වෙළුම
26. පහන් කණුව ධම්ම දේශනා - 5 වෙළුම

27. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 6 වෙළුම
28. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 7 වෙළුම
29. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 8 වෙළුම
30. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 9 වෙළුම
31. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 10 වෙළුම
32. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 11 වෙළුම
33. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 12 වෙළුම
34. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 13 වෙළුම
35. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 14 වෙළුම
36. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 15 වෙළුම
37. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 16 වෙළුම
38. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 17 වෙළුම
39. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 18 වෙළුම
40. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 19 වෙළුම
41. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 20 වෙළුම
42. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 21 වෙළුම
43. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 22 වෙළුම
44. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 23 වෙළුම
45. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 24 වෙළුම
46. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 25 වෙළුම
47. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 26 වෙළුම
48. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 27 වෙළුම
49. පහන් කණුව ධම් දේශනා - 28 වෙළුම
50. සබ්බාසව සූත්‍රයේ මැදුම් මග
51. විදසුන් උපදෙස්
52. භාවනා මාගීය
53. උත්තරීතර හුදෙකලාව
54. සසුන් පිළිවෙත
55. වලන විත්‍රය
56. දිය සුළිය
57. බුදු සමය පුද්ගලයා හා සමාජය
58. නිවනේ නිවීම - පළමු වෙළුම

59. නිවනේ නිවීම – දෙවන වෙළුම
60. නිවනේ නිවීම – තෙවන වෙළුම
61. නිවනේ නිවීම – සිවුවන වෙළුම
62. නිවනේ නිවීම – පස්වන වෙළුම
63. නිවනේ නිවීම – සයවන වෙළුම
64. නිවනේ නිවීම – සත්වන වෙළුම
65. නිවනේ නිවීම – අටවන වෙළුම
66. නිවනේ නිවීම – නවවන වෙළුම
67. නිවනේ නිවීම – දසවන වෙළුම
68. නිවනේ නිවීම – එකොළොස්වන වෙළුම
69. නිවනේ නිවීම – පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-11 වෙළුම්)
70. පටිවච සමුප්පාද ධර්මය – 1 වෙළුම
71. පටිවච සමුප්පාද ධර්මය – 2 වෙළුම
72. පටිවච සමුප්පාද ධර්මය – 3 වෙළුම
73. පටිවච සමුප්පාද ධර්මය – 4 වෙළුම
74. පටිවච සමුප්පාද ධර්මය – පුස්තකාල මුද්‍රණය (1-4 වෙළුම්)
75. ස්පඨියේ ආශවයීය
76. මනසේ මායාව
77. පැරණි බෞද්ධ වින්තාවේ සංකල්පය සහ යථාර්ථය

නැවත මුද්‍රණය කරවීම පිළිබඳ විමසීම:
 කටුකුරුන්දේ ඤාණනාඤ සදහම් සෙනසුන් භාරය
 කිරිල්ලවලවත්ත, දම්මුල්ල, කරදන
 දුරකථනය: 0777127454

knssb@seeingthroughthenet.net

By The Same Author

1. Concept and Reality in Early Buddhist Thought
 2. Saṃyutta Nikāya – An Anthology
 3. Ideal Solitude
 4. The Magic of the Mind
 5. Towards Calm and Insight
 6. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume I
 7. From Topsy-turvydom to Wisdom, Volume II
 8. Seeing Through
 9. Towards A Better World
 10. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume I
 11. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume II
 12. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume III
 13. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume IV
 14. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume V
 15. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VI
 16. Nibbāna – The Mind Stilled, Volume VII
 17. Nibbāna – The Mind Stilled, Library Edition
 18. Nibbāna and The Fire Simile
 19. A Majestic Tree of Merit
 20. The End of the World in Buddhist Perspective
 21. The Law of Dependent Arising, Volume I
 22. The Law of Dependent Arising, Volume II
 23. The Law of Dependent Arising, Volume III
 24. The Law of Dependent Arising, Volume IV
 25. The Law of Dependent Arising, Library Edition
 26. Walk to Nibbāna
 27. Deliverance of the Heart through Universal Love
 28. Questions and Answers on Dhamma
 29. The Miracle of Contact
 30. From The Wheel of Kamma To The Wheel of Dhamma
-

All enquiries should be addressed to:
Kaṭukurunde Ñāṇananda Sadaham Senasun Bhāraya
Kirillawala Watta, Dammulla, Karandana
Phone: 0777127454
knssb@seeingthroughthenet.net